

3 1761 04801968 1

IN HONOREM

Johannis Wilson, LL. D.

ANNOS QUADRAGINTA

Literarum Latinarum et Græcarum

IN

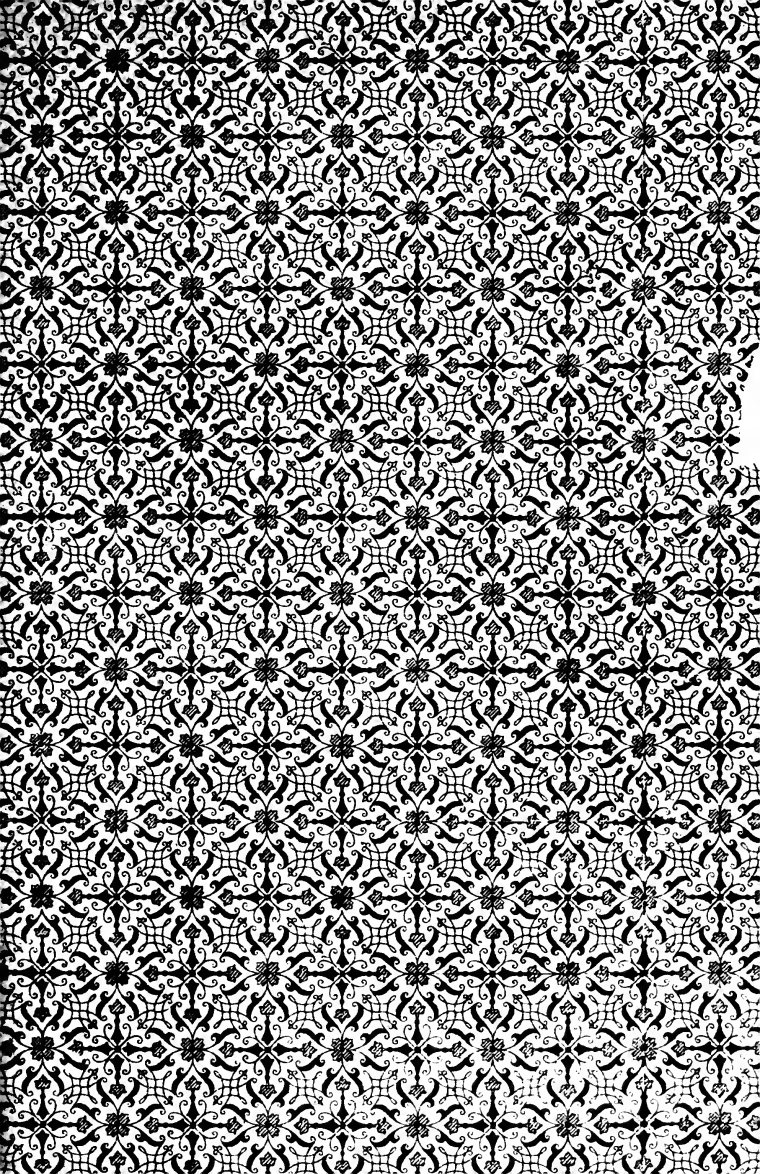
Universitate Victoriæ Professoris,

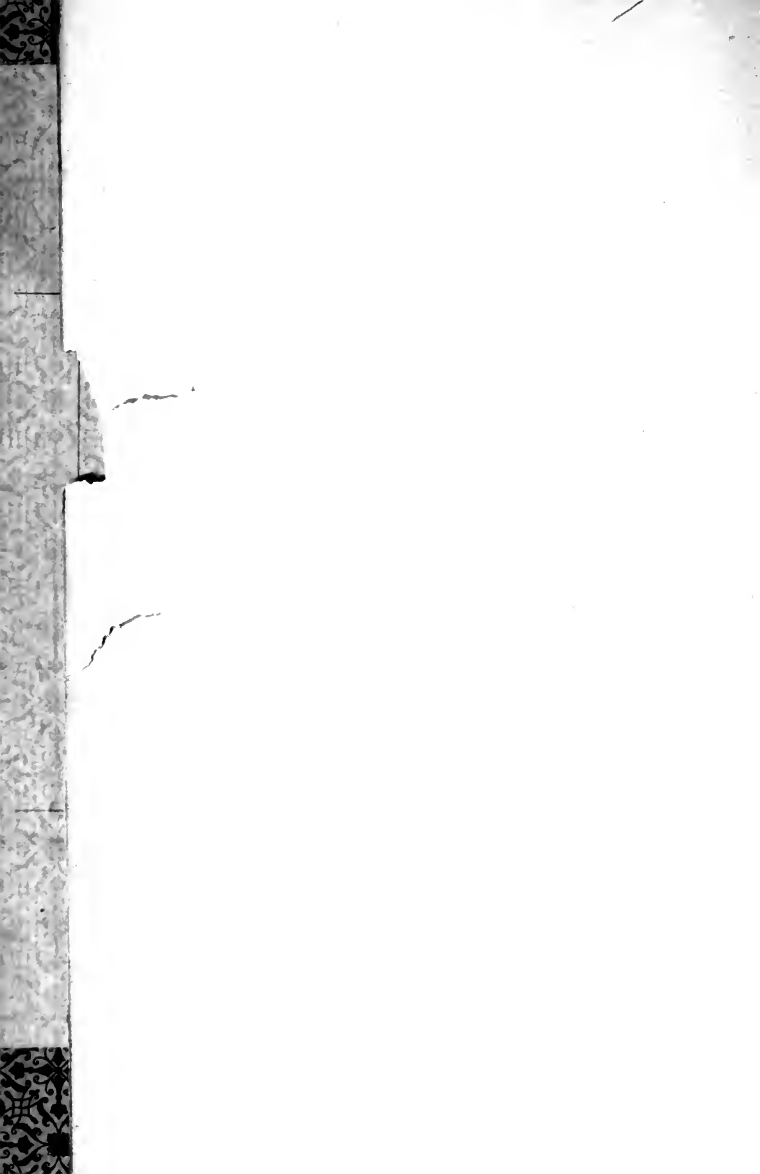
Alumni donaverunt,

A.D. MDCCCLXXXVII.

No. 2431

PH A E D R I

AVGVSTI LIBERTI

FABVLAE AESOPIAE

RECOGNOVIT ET PRAEFATVS EST

L V C I A N V S M V E L L E R .

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

MDCCCLXXXV.

LIBRARY
MAR
1882

PA
6563
A4M8
1885 2431

88.6

KLETTIO · SVO

D · D · D

LVCIANVS · MVELLER

Mart. Epigr. III, 20, 5:

An aemulatur inprobi iocos Phaedri?

Avianus epistula ad Theodosium:

Verum has pro exemplo fabulas et Socrates divinis operibus indidit et poematis suis Flaccus aptavit, quod in se sub iocorum communium specie vitae argumenta contineant. quas Graecis iambis Babrius repetens in duobus volumina coartavit. Phaedrus etiam partem aliquam quinque in libellos resolvit.

Idem infra:

Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere etc.
Respexit ad I prol. 6.

Prudentius Cath. VII, 115:

Alvi capacis vivus hauritur specu.
Respexit ad IV, 6, 10.

Titulus qui legitur apud Gruterum pg. 898, 16, versu quodam Phaedri [III, 17, 12] ceber ille, valde suspectus [conf. Ritschel. Anthol. Lat. Coroll. pg. 13].

DE PHAEDRI VITA ET SCRIPTIS.

I. Phaedrus Augusti libertus — non satis constat, eius qui primus hoc nomen accepit an successoris Tiberii — natus est, incertum quo anno, in monte Pierio apud Macedonas. Idem tenera adhuc aetate in occidentem videtur esse delatus, ut qui ipse asserat, *puerum* se legisse in schola Enni quendam versum, sive Romae id fuit sive potius alibi. Romae enim haud ita multum post Vergilii et Horatii obitus sublatam omnino e ludis antiquorum memoriam docemur eis quae de Valerio Probo, Phaedri aequali, tradit Suetonius [de ill. gramm. 24]. Ceterum ubi in familiam Caesarum transiit, et liberalium artium studio et dexteritate morum effecit ut libertate donaretur.

Iam regnante Tiberio cum bina fabularum volumina emisisset, Seiani fraude est circumventus. Erant enim in eis quae a civitate serviente et cuncta malignius interpretante haud incommode possent flecti in hos ipsos, ut puta quae de ranis regem petentibus vel de graculo superbiente prompserat scriptor, ne alia pleraque, quae pravitate conscientiae aut suspicandi temeritate trahi potuere in crimen, nunc tangamus. Quod cum ita esset, a Seiano vel clientibus ipsius maiestatis est accusatus damnatusque haud dubie, etsi de poena eius non satis constet. Neque vero interfecto Seiano inimicorum odio et insectatione caruit idem, quibus obnoxium se identidem fatetur libro tertio. Hunc cum leniendo dolori conposuisset, Eutycho cuidam inscripsit liberto C. Caesaris vel Claudii quem simul ut se vindicaret a periculis in-

stantibus rogavit. Idem tamen insecuto tempore a noxiorum iniuriis tutus et cum nullius praeter famam rei esset cupidus satis beatus videtur vixisse nec nisi provecta aetate obisse. Nomen in antiquitate ac per proxima saecula haud ita magnum, auctius longe recenti tempore optinuit. Aequalium eius ut libertini ingenio obtrectantium invidiam plurimum carpi constat ab ipso. Ceterum de vita et casibus eius cum alibi nihil sit traditum antiquitus, quicquid innotuit ipsius docemur carminibus.

Scriptis autem Aesopum secutus fabularum libros quinque, e quibus tamen sat multas intercidissee apparet non modo Perotti copiis qui medio saeculo quinto decimo usus membrana locupletiore XXXI poemata servavit quae non reperiuntur in codicibus Pithoeano et Remensi sed et Romuli et anonymi cuiusdam (Nilantianum vulgo nuncupant) exemplis qui apologos Phaedri plerosque in pedestrem resolvere sermonem. Et e primo libello quaedam perisse ipsius poetae testimonio adstruitur, quippe qui narret in eo etiam arbores esse collocatas, cuius nunc quidem rei nec vola nec vestigium extat. Praeterea secundum volumen et quintum plurimum labis traxisse ipsa paucitate fabellarum indicatur. Opuscula Perotti curis servata quod quidam negaverunt esse Phaedri, mihi quidem non ovum ovo similis videtur quam illa reliquis de quibus non dubitatur, sive rationes carminum spectaris, sive dictionum metrorumque proprietates. Puto autem Perottum usum apographo mutilato codicis archetypi librorum Remensis ac Pithoeani, tum confecto cum esset integer ille. Vnde facile explicatur quod traiectis temere verbis, vitio satis singulari, saepe et in Italico et in Gallicis libris turbatum. Sed de hac re dicam alibi. Ceterum eorum quae aetatem tulere exemplarium fata qui pluribus volet cognoscere, inveniet apud Orellium in editione Phaedri Turici vulgata a. 1831 et repetita proximo anno cum appendice.

In deligendis adornandisque fabulis, quas partim ex

Aesopo vel aliunde transtulit auctor partim novavit ipse, aliquando iudicium desideres, nec vero proprietatem logi Aesopii satis recte aut perspexisse aut perspectam optinuisse videtur idem. Est tamen ubi carmina eius omni elegantia floreat. Genere dicendi utitur ut plurimum facili et urbano, aliquando sane parum subacto nec satis laeto aut vivido. Id vitium maxime declarant abstracta posita pro concretis qualia habes versibus his 'tum demum ingemuit corvi deceptus stupor' 'sic totam praedam sola improbitas abstulit' aliis. Idem quod haud ita raro graeca vocabula adhibuit, fabularum per humum repentium (ut Horatii verbis utar) proprietate et communis vitae usu satis excusatur. Valde excellit metri peritia, ut tamen versus eius cura potissimum et labore, non perinde nativo quodam lepore (quem sentias magis quam describas) praestare existimem. Sed de his proximo capite disseremus.

II. Nam cum Teubnerus, bibliopola honestissimus, me rogasset ut Phaedri Fabulas a Dresslero editas denuo recognoscerem, equidem maxime in eo diligentiam positam volui ut metrica ars poetae qualis esset tandem aliquando plene appareret. Itaque primum omnium promythia carminum a Perotto servatorum in metrum contorta a nonnullis pedestri orationi restitui, nec non fabulas de Romulo vel aliunde adscitas et Gudii Burmanni Dressleri opera versibus exaratas foedissimis et ab arte Phaedri alienissimis eieci omnes, cum praesertim ne hoc quidem esset apertum, ex huius libris integris an aliunde ductae essent pleraeque. Ipse enim ne temptarem in melius illas refingere prohibitus sum primum eo quod vel sine illis satis superque poematum suppetere constabat usui scholarum, deinde quod in tanta Romuli et anonymi Nilantiani barbarie aut nova meo periculo componenda esse videbam carmina aut illam metrorum dictionumque vitiositatem retinendam cui priores indulserant. Itaque operam vanam nec aut Phaedro aut ipsius studiosis profuturam cito damnavit animus. Ceterum eo maiore cura cavi, ut in sinceris fabulis hoc est

in eis quae codicibus Pithoeano Remensique et Perottino servantur leges metricae ab auctore summa cum sollertia observatae plene optinerent, quas ilico iam proponemus.

Breviarium

metricae artis Phaedri

[ex libri de re metrica opusculo primo].

Phaedrus ut impuros trimetros, non eos qui tragicorum Augusto aequalium Catullique ac Bibaculi et Horatii usu increbuerant, operi adhiberet, comicorum veterum adductus esse potest videri exemplo. Hi enim — grammaticorum Latinorum placitis si credis — ut quae loquuntur sumpta de vita putes vitiant iambum tractibus spondiacis. Plerumque tamen dubito an Syri potius sententiarum quae tum maxime in ore erant hominum, auctoritate impulsus eundem putem, ut simile genus metri in materia haud ita diversa adhiberet. Sed utcumque res habet, magna certe cum cura expolitis utitur iambis idem et qui a Plauti et Terentii placitis plurimum differant. Nam et hoc acriter vitavit, ne versus nimium gravarentur onere spondeorum, quos iambis aliisque pedibus frequentatis prudenter temperavit, et insignem circa solvendas arsis vel thesis nec minus circa elisiones et synizeses adhibuit diligentiam.

Itaque per omnes partes metri excepta ultima spondeis et iambis promiscuus usus adest, ea tamen lege ut quinto pede potior sit spondeus. Tamen et ibi admittitur iambus si terminetur versus vocabulo plus quam trisyllabo velut ita

ranae vagantes liberis paludibus.

In hanc etiam licentiam concessere versus, in quibus amphibrachus vel creticus cum monosyllabo insequente vel praecedente coalescunt in unum:

odi, inquit, illum quia malis amicus est.

trépide concursans occupata in otio.

Recte etiam in fine copulatur trochaeus cum cretico:

canis parturiens cum rogasset alteram.

Sed minime licet quintum pedem contineri verbo in iam-

bum exeunte, cuius vitii plurima exempla Phaedro intulere docti.

Anapaestum ubique pro spondeo poni fas est, qua tamen praeter primum et quintum locum non ita saepe utitur scriptor venia, nec vero umquam ab eodem bini continentur pedes eiusmodi. Dactylo in prima potissimum tertiaque et quarta sede locus est. Proceleusmaticus tantum initio senarii adhibetur. Praeterea notandum arsis solvendae morem etsi satis frequentem, tamen plurimum in vocabulis plus quam disyllabis inveniri. Ex eis excipiuntur *tribrachorum* vel in tribrachum exeuntium *partes paenultima et ultima*, in quam solutam arsin cadere nefas. Est ubi in disyllabis admittatur eadem; rarius multo evenit ut monosyllabo sequente plus quam monosyllabo contineatur arsis, ut puta sic

calumniator ab ove cum peteret canis.

et rapiet ad se quod erit commune omnium.

Praeterea notabilis sed legitima venia tutus appendicis versus [10, 10] hic:

non ut labores facio, *sed ut* istum domes;
nisi potius scribemus 'sed uti stum'.

Quinti pedis arsin non licet solvi nisi vocabulo plus quam trisyllabo claudente metrum, a qua norma vix sunt diversa haec [V, 7, 22. app. 9, 6]

quidam in conspectum proditurum sine mora.
respondit illa: quicquid dederis satis erit.

Arsin diduci *sequente anapaesto* vel *tribracho* non permittitur. Anapaesti thesin vocabulo *minus quam trisyllabo* contineri non licet praeter primum pedem et aliquando quintum [III, 10, 4. 14, 11. app. 19, 3. 30, 10].

Praeterea observatur ne umquam pes secundus vel tertius sive quartus contineatur vocabulo in spondeum, anapaestum, dactylum exeunte. Nulli igitur versus sunt ut puta tales:

recusavit, quod clausae erant stomachi viae.
et protinus *auxilium* petens anser simul.
cibo impleretur *servitium* negaverant.

Exemptus est huic legi versus antiquissimi poetae Enni qui legitur in epilogo l. III [34].

Caesura longe frequentissima est penthemimeres velut ita:

Aesopus auctor | quam materiam reperit.

Quae si non adest, hephthemimeres adhibetur cum incisione post secundum pedem:

quod arbores | loquantur | non tantum ferae.

Haec potest neglegi si bini post secundam thesin trochaei uno contineantur vocabulo:

cum tristem servitutem flerent Attici.

Restant duo versus qui caesuram habent post praepositionem verbi compositi [III, 15, 6. V, 7, 19]

novissime | prolapsam effundit sarcinam.
ipso ludorum ostenderet sese die.

Synizesis licentia permodica apud Phaedrum nec alia quam optimorum ex aequalibus. Ad elisionis, quam magna cum cura adhibuit idem, exempla minuenda primum diligenter est observandum *ubique apud eum* sicut apud reliquos poetas Latinos *verbi auxiliaris 'est' truncari vocali vel in consona praecedente primam litteram:*

haec propter illos scriptast homines fabula.

a corcodilis ne rapiantur traditumst.

Exceptus est appendicis c. XV v. 12, in quo propter caesuram copula non mutilatur. *Praeterea non licet elidi iambica sequente brevi nec magis copulari eadem cum acuta praeter imperativos quosdam ut puta hos [III, 7, 15. V, 9, 4. app. 21, 10] veni ergo, tace inquit, ave usque. Denique in prima thesi aliquando elisiones inveniri sat constat, at easdem in ultima arsi numquam. Ceterum plura de iungendis vocalibus Phaedri placita qui volet cognoscere, legat quae in libro nostro pg. 427 reperiuntur.*

Hiatus aut productiones brevium a Phaetro esse aliena sat constat, excepto quod ille dactylicos secutus saepe porrexit in mediis verbis correptas ante mutam cum liquida. Contra notanda 'ibi stans' 'ego scalpam' [III, 3, 14. app. 9, 12] breviata secunda.

Restat ut quaedam memoria non indigna hoc loco in conspectum adducamus. Fuere autem haec potissimum:

antehac III, 1, 6 pronuntiandum 'anthac'.

beneficium pro beneficio I, 22, 8. III epil. 18.

corcodilus pro crocodilo I, 25, 4. 6.

dein semper monosyllabum.

deinde semper disyllabum.

ditis pro divitis app. 14, 6.

diūtius I, 2, 16. ita semper omnes poetae.

-ērunt perfecti saepe corripit Phaedrus.

famē semper, non famě.

fortuītus II, 4, 4, cf. d. r. m. 258.

hercle non hercule I, 1, 12.

iacio in compositis sequente i amittit primam litteram, ita tamen ut non corripatur apud Phaedrum syllaba praecedens.

-ius genetivus.

illīus III prol. 38. illūs I, 14, 8; eadem passim in similibus deprehenditur differentia.

-ius vel ium substantivorum modo abicit alteram i in genetivo modo retinet.

lātrare cf. not. Bentl. ad V, 10, 7 et d. r. m. 315.

liquidus I, 26, 4 cf. d. r. m. 314.

liquor I, 1, 8.

lōcusta app. 30, 7, cf. d. r. m. 353.

mehercule sive mehercules semper trisyllabum, pronuntiandum mērcule et mērcules.

mi pro mihi III, 18, 9 al.

mili, tibi, sibi, ibi, ubi modo producent finalem modo corripiunt.

miluus semper trisyllabum.

nescio quis III, 9, 5 al. uno vocabulo efferendum; explet autem paeonem primum.

nil pro nihil III, 10, 51 al.

nōta I, 3, 11 al.

nōto III prol. 49.

nōtesco V, 7, 35.

quoniam semper trisyllabum.

rēcīdo III, 18, 15.

relicuus, reliquiae, religio semper corripunt primam.

reperi, repuli, retudi, retuli semper producunt geminata
plerumque consona insequente.

semanimus pro semianimo I, 9, 8.

suesco. ab hoc verbo quae descendunt, apud Phaedrum
modo vocali utuntur u modo consona.

suspītio III prol. 45; ib. 10, 36.

vidē III, 6, 3 app. 10, 14.

III. Superest ut conspectum diversarum a Dressleri editione lectionum addamus. E quibus quae nostris curis traxere originem addita nominis nota significantur. Ceterum propediem pleraque eorum, quae novavimus ipsi, in Museo Rhenano tractabimus.

I. prol. 4 prudenti — prudentis. 2, 12 hercle tuus ibi (hoc est 'tum') — hercule tuus. 3, 7 se inmiscuit — inmiscuit se. 4, 4 ab altero ferri — ab alio ferrier. ib. 7 potuit adeo — potuit dente. 5 inscr. om. prius et. 8, 11 quae e — quae. 12, 4 asserit L. M., Siebelis — testis erit. 13, 2 sera dat poenas turpes — sero d. p. turpi. ib. 13, 14 cf. Orell. ed. 14, 8 antidoto miscere illius — illius miscere antidoto. 16, 2 malum augere L. M. — mala vitare. ib. expetit — expedit. 19, 5 dein — deinde. 21, 14 cogor, certe — morte cogor. 22, 8 beneficium L. M. — beneficium. ib. 12 imprudentius L. M. — imprudentibus. 25, 7 omisi. ib. 8 noli vereri — ait v. 27 l. 2 seclusi. ib. 11 trivio concepte et educate stercore L. M. — tr. conceptus et educatus st. 28, 10 hostis — hosti.

II. 5, 16 come officium iactitans — iactans officio comam. ib. 20 is — id. 7 inscr. raptores — vectores. 8, 11 nil ideo — nec i. epil. 12 ad aures cultas pervenit L. M. — pervenit ad aures tuas. ib. 17 seclusi. ib. 18 vitium — exitium. nempe vitium fato inditum eis 'quos sinistra natura in lucem extulit'.

III. prooem. 5 officiis meis — officii mei. 38 ego porro illius — illius porro ego. 1, 2 e testa — et t.

6, 9 nam et ubi tricandum et ubi currendum sit scio — ubi sit tardandum et ultro currendum scio. 7, 25 age, abire siquo est animus L. M. — age si quo abire e. a. 10, 49 rimasset — limasset. ib. 51 animus L. M. — auris. 11, 3 roboris — corporis. 13, 1 fecerant quercu — quercu fecerant. ib. 13 tali ius tulit sententia L. M. — talem protulit sententiam. 15, 1 palanti — balanti. 18, 3 avibus — auribus. 19, 5 circum eunti — circueunti. epil. 2 esse videar ne tibi — pr. e. n. t. v. ib. 18 beneficio L. M. — beneficio.

IV. prol. 4 talis etiam tituli est appetens — t. est e. t. a. ib. 5 quo non pacto indagabit L. M. — quo pacto demonstrabit. ib. 12 quia paucas ille ostendit, ego plures fero — p. o. i., e. plures dissero. 2, 1 iocularare tibi videtur — ioculari tibi videmur. ib. 15 alter similiter, deinde perit et tertius — a. s. periit, deinde et tertius. 4, 5 redit — rediit. 5, 38 villamque — vites. 6, 2 quorum et — cuius. 7, 10 ponti cf. d. r. m. 378 — Ponti. 8, 4 cibo — cibi. 11, 3 qui sacrilegio onustus — onustus qui sacrilegio. 17 totam aequae — totam quia. 18, 5 maxime L. M. — maximam. ib. 19 a., sed multo, replent — a. sedulo r. ib. v. 35. 36 seclusi antiqua lectione reducta. 20, 3 intimam — ult. 22, 4 circum ire — circuire. ib. 8 ut aiunt natus — natus ut aiunt. ib. Cia — Cea 24 init. cf. ed. Or. ib. 11—17 ita ordinavi 11. 15. 12. 17. 16. 13. 14. et v. 17 iam a Bentleio quo oportebat loco constitutus. ib. 12 quom L. M. — quo. 25, 9 pignera L. M. — sidera. ib. 14 censeas — sentiant. ib. 18 dissimulans L. M. — dimissam.

V, 1, 15 in conspectum meum — in conspectu meo. 3, 11 venia donari — veniam ei dari. ib. 13 quavis — quamvis. 4 inscr. asinus et porcellus — asini et porcelli. 5 inscr. scurra et rusticus — scurra rusticus. ib. 26 et derisuri non spectaturi sedent — et derisurus non spectaturus silet. 6 inscr. add. aequae. 7, 13. 14 id l. g. desiderare L. M. — et l. g., desiderari. 17. 18 ut incipiebat ingredi Princeps, eum adducit pretio — et i. P. a duce ingredi. Reductum pressit. 8, 2 nudo occipitio L. M. —

nudo corpore. 9, 3 flecteret — plecteret. 10, 7 senex contra Lacon — latrans contra senex. ib. 9 lauda, si — laudasti.

App. 1, 5 tibi quam partem quamvis parvam in-pertiar L. M. — q. p. q. p. i. t. 2, 10 magno haec con-silio qui negavit hominibus L. M. — h. q. n. m. c. homini. 3, 17 aliam — alium. 6, 6 Pytho L. M. — Pythia. 7, 4 visus sum L. M. — sum visus. ib. 5 in-ge-ni L. M. — ingenii. 8, 17 primi quin mussant L. M. — pr. mussitant. 9, 2 causam non sprevit L. M. — causa hanc reppulit. ib. 12 mi L. M. — mihi. 10, 12 detines L. M. — retines. 11, 2 vidisset Phryx sophus — esse vidisset sophus. ib. 9 superasse melior qui fuis-set viribus — s. talem m. q. esset v. 12, 13 sed add. L. M. 13, 1 post? — per. ib. 5 mulieris L. M. — vir-ginis. ib. 17 et aegram et L. M. — aegram sed. ib. 18. 19 correptus L. M. in-potentis L. M. — corruptus. im-pudentis. 14, 6 ditis splendida L. M. — splendida divi-tis. 15, 7 videor tibi per me L. M. — p. m. v. t. ib. 8 ni L. M. — nisi. ib. 12 quam non apparere est ut dictum mulieri L. M. — eam n. a. u. d. e. m. ib. 13 omnes furore plena vocat L. M. — f. p. v. o. ib. 15 aliis minare, me certe haud falles, ait L. M. — aliis mi-nare, inquit, me non falles hera. 16, 2 gloriosum L. M. — gloriose. post v. 5 lacunam indicavi. ib. 6 saeva so-cietas — societas fera. 17, 8 partus dolore fata con-plexset sua L. M. — pari d. f. deflesset s. 20, 4 cancri simul ut haeserunt L. M. — s. h. canceres. 21, 12 sic — male. 26 inscr. 1. 7. lepus — lupus. ib. 1 celeripes — celeri pede. ib. 5 at — et. 28, 9 reovcat L. M. — vocat. 29, 6 en cuncta! L. M. — om. interp. ib. 9 at — et. 30, 11 in c. n. s., sed sub dio, par tibi L. M. — i. c. n. s. p. t. sed sum s. d.

Scr. Bonnae

Cal. Iun. A. MDCCCLXVII.

L. M.

PHAEDRI AVGVSTI LIBERTI
FABVLARVM AESOPIARVM
LIBER PRIMVS.

PROLOGVS.

Aesopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.
Duplex libelli dos est: quod risum movet
Et quod prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum ferae,
Fictis iocari nos meminerit fabulis.

5

FABVLA I.
LVPVS ET AGNVS.

Ad rivum eundem lupus et agnus venerant
Siti compulsi; superior stabat lupus
Longeque inferior agnus. Tunc fauce inproba
Latro incitatus iurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Qui possum, quaeso, facere, quod quereris, lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus:
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.
Respondit agnus: Equidem natus non eram.

5

10

Pater hercle tuus ibi, inquit, male dixit mihi.
Atque ita correptum lacerat iniusta nece.

Haec propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

15

FABVLA II.

RANAE REGEM PETIERVNT.

Athenae cum florerent aequis legibus,

Procax libertas civitatem miscuit

Frenumque solvit pristinum licentia.

Hic conspiratis factionum partibus

Arcem tyrannus occupat Pisistratus.

5

Cum tristem servitutem flerent Attici,

(Non quia crudelis ille, sed quoniam grave

Omne insuētis onus) et coepissent queri,

Aesopus talem tum fabellam rettulit.

Ranae vagantes liberis paludibus

10

Clamore magno regem petiere a Iove,

Qui dissolutos mores vi conpesceret.

Pater deorum risit atque illis dedit

Parvum tigillum, missum quod subito vadi

Motu sonoque terruit pavidum genus.

15

Hoc mersum limo cum iaceret diutius,

Forte una tacite profert e stagno caput

Et explorato rege cunctas evocat.

Illae timore posito certatim adnatant

Lignumque supra turba petulans insilit.

20

Quod cum inquinassent omni contumelia,

Alium rogantes regem misere ad Iovem,

Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.

Tum misit illis hydrum, qui dente aspero

Corripere coepit singulas. Frustra necem

25

Fugitant inertes, vocem pracludit metus.

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Iovem,

Adflictis ut succurrat. Tunc contra deus:

Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,

Malum perferte. — Vos quoque, o cives, ait,

30

Hoc sustinete, maius ne veniat malum.

FABVLA III.

GRACVLVS SVPERBVS ET PAVO.

Ne gloriari libeat alienis bonis
Suoque potius habitu vitam degere,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.

Tumens inani graculus superbia,
Pennas pavoni quae deciderant sustulit 5
Seque exornavit. Deinde contemnens suos
Se inmiscuit pavonum formoso gregi.

Illi impudenti pennas eripiunt avi
Fugantque rostris. Male mulcatus graculus
Redire maerens coepit ad proprium genus; 10
A quo repulsus tristem sustinuit notam.

Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus
Et quod natura dederat voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam 15
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

FABVLA IV.

CANIS PER FLVVIVM CARNEM FERENS.

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.
Canis per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum,
Aliamque praedam ab altero ferri putans
Eripere voluit: verum decepta aviditas 5
Et quem tenebat ore dimisit cibum,
Nec quem petebat potuit adeo attingere.

FABVLA V.

VACCA, CAPELLA, OVIS ET LEO.

Numquam est fidelis cum potente societas:
Testatur haec fabella propositum meum.
Vacca et capella et patiens ovis iniuriae
Socii fuere cum leone in saltibus.
Hi cum cepissent cervum vasti corporis, 5
Sic est locutus partibus factis leo:
Ego primam tollo, nominor quoniam leo;

Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;

Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia;

Malo adficietur, si quis quartam tetigerit.

10

Sic totam praedam sola improbitas abstulit.

FABVLA VI.

RANAE AD SOLEM.

Vicini furis celebres vidit nuptias

Aesopus et continuo narrare incipit:

Vxorem quondam Sol cum vellet ducere,

Clamorem ranae sustulere ad sidera.

Convitio permotus quaerit Iuppiter

5

Causam querelae. Quaedam tum stagni incola:

Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus

Cogitque miseris arida sede emori.

Quidnam futurum est, si crearit liberos?

FABVLA VII.

VVLPES AD PERSONAM TRAGICAM.

Personam tragicam forte vulpes viderat:

O quanta species, inquit, cerebrum non habet!

Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam

Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

FABVLA VIII.

LVPVS ET GRVIS.

Qui pretium meriti ab improbis desiderat,

Bis peccat: primum quoniam indignos adiuvat;

Inpune abire deinde quia iam non potest.

Os devoratum fauce cum haereret lupi,

Magno dolore victus coepit singulos

5

Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.

Tandem persuasa est iure iurando gruis,

Gulaeque credens colli longitudinem,

Periculosam fecit medicinam lupo.

A quo cum pactum flagitaret praemium:

10

Ingrata es, inquit, ore quae e nostro caput

Incolume abstuleris et mercedem postules.

FABVLA IX.

PASSER AD LEPOREM CONSILIATOR.

Sibi non cavere et aliis consilium dare
Stultum esse paucis ostendamus versibus.

Oppressum ab aquila et fletus edentem graves
Leporem obiurgabat passer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? Quid ita cessarunt pedes? 5
Dum loquitur, ipsum accipiter necopinum rapit
Questuque vano clamitantem interficit.
Lepus semanimus: Mortis en solacium!
Qui modo securus nostra inridebas mala,
Simili querela fata deploras tua. 10

FABVLA X.

LVPVS ET VVLPEVS IVDICE SIMIO.

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.
Hoc adtestatur brevis Aesopi fabula.

Lupus arguebat vulpem furti crimine;
Negabat illa se esse culpae proximam. 5
Tunc iudex inter illos sedit simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis;
Te credo subripuisse quod pulchre negas. 10

FABVLA XI.

ASINVS ET LEO VENANTES.

Virtutis expers verbis iactans gloriam
Ignotos fallit, notis est derisui.

Venari asello comite cum vellet leo,
Contexit illum frutice et admonuit simul,
Ut insüeta voce terreret feras, 5
Fugientes ipse exciperet. Hic auritulus
Clamorem subito totis tollit viribus
Novoque turbat bestias miraculo.

Quae dum paventes exitus notos petunt,
 Leonis adfliguntur horrendo inpetu. 10
 Qui postquam caede fessus est, asinum evocat
 Iubetque vocem premere. Tunc ille insolens:
 Qualis videtur opera tibi vocis meae?
 Insignis, inquit, sic ut, nisi nossem tuum
 Animum genusque, simili fugissem metu. 15

FABVLA XII.

CERVVS AD FONTEM.

Laudatis utiliora, quae contempseris,
 Saepe inveniri haec asserit narratio.
 Ad fontem cervus, cum bibisset, restitit
 Et in liquore vidit effigiem suam.
 Ibi dum ramosa mirans laudat cornua 5
 Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
 Venantum subito vocibus conterritus
 Per campum fugere coepit et cursu levi
 Canes elusit. Silva tum excepit ferum,
 In qua retentis inpeditus cornibus 10
 Lacerari coepit morsibus saevis canum.
 Tunc moriens vocem hanc edidisse dicitur:
 O me infelicem! qui nunc demum intellego,
 Utilia mihi quam fuerint, quae despexeram,
 Et, quae laudaram, quantum luctus habuerint. 15

FABVLA XIII.

VVLPE ET CORVVS.

Qui se laudari gaudet verbis subdolis,
 Sera dat poenas turpes poenitentia.
 Cum de fenestra corvus raptum caseum
 Comesse vellet, celsa residens arbore,
 Vulpes hunc vidit, deinde sic coepit loqui: 5
 O qui tuarum, corve, pennarum est nitor!
 Quantum decoris corpore et vultu geris!
 Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
 At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
 Emisit ore caseum, quem celeriter 10

Dolosa vulpes avidis rapuit dentibus.
 Tum demum ingemuit corvi deceptus stupor.
 [Hac re probatur quantum ingenium valet;
 Virtute semper praevalet sapientia.]

FABVLA XIV.

EX SVTORE MEDICVS.

Malus cum sutor inopia deperditus
 Medicinam ignoto facere coepisset loco
 Et venditaret falso antidotum nomine,
 Verbosis adquisivit sibi famam strophis.
 Hic cum iaceret morbo confectus gravi 5
 Rex urbis, eius experiendi gratia
 Scyphum poposcit: fusa dein simulans aqua
 Antidoto miscere illius se toxicum,
 Ebibere iussit ipsum posito praemio.
 Timore mortis ille tum confessus est 10
 Non artis ulla medicae se prudentia,
 Verum stupore vulgi factum nobilem.
 Rex advocata contione haec edidit:
 Quantae putatis esse vos dementiae,
 Qui capita vestra non dubitatis credere, 15
 Cui calceandos nemo commisit pedes?
 Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
 Quorum stultitia quaestus impudentiae est.

FABVLA XV.

ASINVS AD SENEM PASTOREM.

In principatu commutando saepius
 Nil praeter domini nomen mutant pauperes.
 Id esse verum parva haec fabella indicat.
 Asellum in prato timidus pascebat senex.
 Is hostium clamore subito territus 5
 Suadebat asino fugere, ne possent capi.
 At ille lentus: Quaeso, num binas mihi
 Clitellas inpositurum victorem putas?
 Senex negavit. Ergo quid refert mea,
 Cui serviam? clitellas dum portem meas. 10

FABVLA XVI.

OVIS, CERVVS ET LVPVS.

Fraudator homines cum advocat sponsum improbos,
Non rem expedire, sed malum augere expetit.

Ovem rogabat cervus modium tritici
Lupo sponsore. At illa praemetuens dolum:
Rapere atque abire semper adsuevit lupo,
Tu de conspectu fugere veloci inpetu;
Vbi vos requiram, cum dies advenerit?

5

FABVLA XVII.

OVIS, CANIS ET LVPVS.

Solent mendaces luere poenas malefici.
Calumniator ab ove cum peteret canis,
Quem commodasse panem se contenderet,
Lupus citatus testis non unum modo
Deberi dixit, verum adfirmavit decem.
Ovis damnata falso testimonio
Quod non debebat solvit. Post paucos dies
Bidens iacentem in fovea conspexit lupum:
Haec, inquit, merces fraudis a superis datur.

5

FABVLA XVIII.

MVLIER PARTVRIENS.

Nemo libenter recolit qui laesit locum.
Instante partu mulier actis mensibus
Humo iacebat flebiles gemitus ciens.
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturae melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo posse confido loco
Malum finiri, quo conceptum est initio.

5

FABVLA XIX.

CANIS PARTVRIENS.

Habent insidias hominis blanditiae mali:
Quas ut vitemus versus subiecti monent.
Canis parturiens cum rogasset alteram,
Vt fetum in eius tugurio deponeret,

Facile inpetravit: dein repositi locum
 Preces admovit, tempus exorans breve,
 Dum firmiores catulos posset ducere.
 Hoc quoque consumpto flagitare validius
 Cubile coepit. Si mihi et turbae meae
 Par, inquit, esse potueris, cedam loco. 10

FABVLA XX.

CANES FAMELICI.

Stultum consilium non modo effectu caret,
 Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
 Corium depressum in fluvio viderunt canes.
 Id ut comesse extractum possent facilius,
 Aquam coepere ebibere: sed rupti prius
 Periere, quam quod petierant contingerent. 5

FABVLA XXI.

LEO SENEX, APER, TAVRVS ET ASINVS.

Quicumque amisit dignitatem pristinam,
 Ignavis etiam iocus est in casu gravi.
 Defectus annis et desertus viribus
 Leo cum iaceret spiritum extremum trahens,
 Aper fulmineis ad eum venit dentibus
 Et vindicavit ictu veterem iniuriam. 5
 Infestis taurus mox confodit cornibus
 Hostile corpus. Asinus, ut vidit ferum
 Impune laedi, calcibus frontem extudit.
 At ille expirans: Fortes indigne tuli
 Mihi insultare: te, naturae dedecus, 10
 Quod ferre cogor, certe bis videor mori.

FABVLA XXII.

MVSTELA ET HOMO.

Mustela ab homine presa cum instantem necem
 Effugere vellet: Quaeso, parce, inquit, mihi,
 Quae tibi molestis muribus purgo domum.
 Respondit ille: Faceres si causa mea,
 Gratum esset et dedissem veniam supplici 5

Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
 Quas sunt rosuri, simul et ipsos devores,
 Noli imputare vanum beneficium mihi.
 Atque ita locutus inprobam leto dedit.

Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
 Quorum privata servit utilitas sibi
 Et meritum inane iactant imprudentius.

FABVLA XXIII.
 CANIS FIDELIS.

Repente liberalis stultis gratus est,
 Verum peritis inritos tendit dolos.

Nocturnus cum fur panem misisset cani,
 Obiecto temptans an cibo posset capi:
 Heus, inquit, linguam vis meam praeccludere,
 Ne latrem pro re domini? Multum falleris.
 Namque ista subita me iubet benignitas
 Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

FABVLA XXIV.
 RANA RVPTA ET BOS.

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
 In prato quondam rana conspexit bovem
 Et tacta invidia tantae magnitudinis
 Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
 Interrogavit, an bove esset latior.
 Illi negarunt. Rursus intendit cutem
 Maiore nisu et simili quaesivit modo,
 Quis maior esset. Illi dixerunt bovem.
 Novissime indignata dum vult validius
 Inflare sese, rupto iacuit corpore.

FABVLA XXV.
 CANES ET CORCODILI.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
 Et perdunt operam et deridentur turpiter.
 Canes currentes bibere in Nilo flumine,
 A corcodilis ne rapiantur, traditum est.

Igitur cum currens bibere coepisset canis,
 Sic corcodilus: Quamlibet lambe otio;
 Noli vereri. At ille: Facerem mehercules,
 Nisi esse scirem carnis te cupidum meae.

FABVLA XXVI.
 VVLPES ET CICONIA.

Nulli nocendum: siquis vero laeserit,
 Multandum simili iure fabella admonet.

Vulpes ad cenam dicitur ciconiam
 Prior invitasse et illi in patina liquidam
 Posuisse sorbitionem, quam nullo modo 5
 Gustare esuriens potuerit ciconia.

Quae vulpem cum revocasset, intrito cibo
 Plenam lagonam posuit: huic rostrum inserens
 Satiatur ipsa et torquet convivam fame.

Quae cum lagonae collum frustra lamberet, 10
 Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
 Sua quisque exempla debet aequo animo pati.

FABVLA XXVII.

CANIS ET THESAURVS ET VVLTVRIVS.

[Haec res avaris esse conveniens potest
 Et qui humiles nati dici locupletes student.]

Humana effodiens ossa thesaurum canis
 Invenit et violarat quia Manes deos,
 Iniecta est illi divitiarum cupiditas, 5
 Poenas ut sanctae Religioni penderet.

Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
 Fame est consumptus; quem stans vulturius super
 Fertur locutus: O canis, merito iaces,
 Qui concupisti subito regales opes, 10
 Trivio concepte et educate stercore.

FABVLA XXVIII.
 VVLPES ET AQVILA.

Quamvis sublimes debent humiles metuere,
 Vindicta docili quia patet sollertiae.

Vulpinos catulos aquila quondam sustulit
 Nidoque posuit pullis, escam ut carperent.
 Hanc persecuta mater orare incipit,
 Ne tantum miserae luctum inportaret sibi.
 Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
 Vulpes ab ara rapuit ardentem facem
 Totamque flammis arborem circumdedit,
 Hostis dolorem damno miscens sanguinis.
 Aquila ut periculo mortis eriperet suos
 Incolumes natos supplex vulpi tradidit.

10

FABVLA XXIX.

ASINVS INRIDENS APRVM.

Plerumque stulti risum dum captant levem,
 Gravi destringunt alios contumelia
 Et sibi nocivum concitant periculum.

Asellus apro cum fuisset obvius:

Salve, inquit, frater. Ille indignans repudiat
 Officium et quaerit, cur sic mentiri velit.

5

Asinus demisso pene: Similem si negas
 Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
 Aper, cum vellet facere generosum inpetum,
 Repressit iram et: Facilis vindicta est mihi,
 Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

10

FABVLA XXX.

RANAE METVENTES TAVRORVM PROELIA.

Humiles laborant, ubi potentes dissident.

Rana in palude pugnam taurorum intuens:

Heu quanta nobis instat perniciēs! ait.

Interrogata ab alia, cur hoc diceret,

De principatu cum illi certarent gregis

5

Longeque ab ipsis degerent vitam boves:

Est statio separata ac diversum genus;

Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,

Paludis in secreta veniet latibula

Et proculcatas obteret duro pede.

10

Ita caput ad nostrum furor illorum pertinet.

FABVLA XXXI.
MILVVS ET COLVMBAE.

Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

Columbae saepe cum fugissent miluum
Et celeritate pennae vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam 5
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare sollicitum potius aevum ducitis,
Quam regem me creatis icto foedere,
Qui vos ab omni tutas praestem iniuria?
Illae credentes tradunt sese miluo; 10
Qui regnum adeptus coepit vesci singulas
Et exercere inperium saevis unguibus.
Tunc de relicuis una: Merito plectimur.

LIBER SECVNDVS.

AVCTOR.

Exemplis continetur Aesopi genus;
Nec aliud quicquam per fabellas quaeritur,
Quam corrigatur error ut mortalium
Acuatque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narrandi iocus, 5
Dum capiat aurem et servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura morem servabo senis;
Sed si libuerit aliquid interponere,
Dictorum sensus ut delectet varietas, 10
Bonas in partes, lector, accipias velim,
Ita, si rependet illam brevitatis gratiam.
Cuius verbosa ne sit commendatio,
Attende, cur negare cupidis debeas,
Modestis etiam offerre, quod non petierint. 15

FABVLA I.

IUVENCVS, LEO ET PRAEDATOR.

Super iuencum stabat deiectum leo.

Praedator intervenit partem postulans.

Darem, inquit, nisi soleres per te sumere:

Et inprobum reiecit. Forte innoxius

Viator est deductus in eundem locum

Feroque viso retulit retro pedem.

Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait;

Et, quae debetur pars tuae modestiae,

Audacter tolle. Tunc diviso tergo

Silvas petivit, homini ut accessum daret.

Exemplum egregium prorsus et laudabile;

Verum est aviditas dives et pauper pudor.

FABVLA II.

ANVS DILIGENS IUVENEM, ITEM PVELLA.

A feminis utcumque spoliari viros,

Ament, amentur, nempe exemplis discimus.

Aetatis mediae quendam mulier non rudis

Tenebat annos celans elegantia,

Animosque eiusdem pulchra iuvenis ceperat.

Ambae, videri dum volunt illi pares,

Capillos homini legere coepere invicem.

Qui se putaret fingi cura mulierum,

Calvus repente factus est; nam funditus

Canos puella, nigros anus evellerat.

FABVLA III.

AESOPVS AD QVENDAM DE SVCCESV
INPROBORVM.

Laceratus quidam morsu vehementis canis

Tinctum cruore panem misit malefico,

Audierat esse quod remedium vulneris.

Tunc sic Aesopus: Noli coram pluribus

Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,

Cum scierint esse tale culpae praemium.

Successus inproborum plures adlicit.

FABVLA IV.

AQVILA, FELES ET APER.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat;
 Feles cavernam nancta in media pepererat;
 Sus nemoris cultrix fetum ad imam posuerat.
 Tum fortuitum feles contubernium
 Fraude et scelesta sic evertit malitia. 5
 Ad nidum scandit volucris: Pernicies, ait,
 Tibi paratur, fors an et miserae mihi;
 Nam fodere terram quod vides cotidie
 Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
 Ut nostram in plano facile progeniem opprimat. 10
 Terrore offuso et perturbatis sensibus
 Derepit ad cubile setosae suis:
 Magno, inquit, in periculo sunt nati tui;
 Nam, simul exieris pastum cum tenero grege,
 Aquila est parata rapere porcellos tibi. 15
 Hunc quoque timore postquam complevit locum,
 Dolosa tuto condidit sese cavo.
 Inde evagata noctu suspenso pede,
 Vbi esca se replevit et prolem suam,
 Pavorem simulans prospicit toto die. 20
 Ruinam metuens aquila ramis desidet;
 Aper rapinam vitans non prodit foras.
 Quid multa? Inedia sunt consumpti cum suis
 Felisque catulis largam praebuerunt dapem.
 Quantum homo bilinguis saepe concinnet mali, 25
 Documentum habere stulta credulitas potest.

FABVLA V.

[ITEM] CAESAR AD ATRIENSEM.

Est ardelionum quaedam Romae natio,
 Trepide concursans, occupata in otio,
 Gratis anhelans, multa agendo nil agens,
 Sibi molesta et aliis odiosissima.
 Hanc emendare, si tamen possum, volo 5
 Vera fabella: pretium est operae adtendere.
 Caesar Tiberius cum petens Neapolim

In Misenensem villam venisset suam, Quae monte summo posita Luculli manu Prospectat Siculum et respicit Tuscum mare:	10
Ex alticinctis unus atriensibus, Cui tunica ab umeris linteo Pelusio Erat dstricta, cirris dependentibus, Perambulante laeta domino viridia, Alveolo coepit ligneo conspergere	15
Humum aestuantem, come officium iactitans; Sed deridetur. Inde notis flexibus Praecurrit alium in xystum, sedans pulverem. Agnoscit hominem Caesar remque intellegit. Is ut putavit esse nescio quid boni:	20
Heus! inquit dominus. Ille enimvero adsilit, Donationis alacer certae gaudio. Tum sic iocata est tanta maiestas ducis: Non multum egisti et opera nequiquam perit; Multo maioris alapae mecum veneunt.	25

FABVLA VI.

AQVILA ET CORNIX.

Contra potentes nemo est munitus satis; Si vero accessit consiliator maleficus, Vis et nequitia quicquid oppugnant, ruit. Aquila in sublime sustulit testudinem.	
Quae cum abdidisset cornea corpus domo Nec ullo pacto laedi posset condita, Venit per auras cornix et propter volans: Opimam sane praedam rapuisti unguibus; Sed nisi monstraro quid sit faciendum tibi, Gravi nequiquam te lassabit pondere.	5
Promissa parte suadet, ut scopulum super Altis ab astris duram inlidat corticem, Qua conminuta facile vescatur cibo. Inducta verbis aquila, monitis paruit, Simul et magistræ large divisit dapem.	10
Sic tuta quae naturae fuerat munere, Inpar duabus occidit tristi nece.	15

FABVLA VII.
MVLI DVO ET RAPTORES.

Muli gravati sarcinis ibant duo:
 Vnus ferebat fiscos cum pecunia,
 Alter tumentes multo saccos hordeo.
 Ille onere dives celsa cervice eminent
 Clarumque collo iactat tintinnabulum, 5
 Comes quieto sequitur et placido gradu.
 Subito latrones ex insidiis advolant
 Interque caedem ferro mulum sauciant,
 Diripiunt nummos, neglegunt vile hordeum.
 Spoliatus igitur casus cum fleret suos: 10
 Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo,
 Nam nil amisi nec sum laesus vulnere.
 Hoc argumento tuta est hominum tenuitas;
 Magnae periculo sunt opes obnoxiae.

FABVLA VIII.
CERVVS AD BOVES.

Cervus nemorosis excitatus latibulis,
 Vt venatorum fugeret instantem necem,
 Caeco timore proximam villam petit
 Et opportuno se bovili condidit.
 Hic bos latenti: Quidnam voluisti tibi, 5
 Infelix, ultro qui ad necem cucurreris
 Hominumque tecto spiritum commiseris?
 At ille supplex: Vos modo, inquit, parcite;
 Occasione rursus erumpam data.
 Spatium diei noctis excipiunt vices. 10
 Frondem bubulcus adfert, nil ideo videt.
 Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
 Nemo animadvertit: transit etiam vilicus,
 Nec ille quicquam sentit. Tum gaudens ferus
 Bubus quietis agere coepit gratias, 15
 Hospitium adverso quod praestiterint tempore.
 Respondit unus: Salvum te cupimus quidem;
 Sed ille, qui oculos centum habet, si venerit,

Magno in periculo vita vertetur tua.
 Haec inter ipse dominus a cena redit 20
 Et, quia corruptos viderat nuper boves,
 Accedit ad praesepe: Cur frondis parum est,
 Stramenta desunt? Tollere haec aranea
 Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
 Cervi quoque alta conspicatur cornua; 25
 Quem convocata iubet occidi familia
 Praedamque tollit. Haec significat fabula,
 Dominum videre plurimum in rebus suis.

AVCTOR.

Aesopi ingenio statuum posuere Attici
 Servumque collocarunt aeterna in basi,
 Patere honoris scirent ut cunctis viam
 Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.
 Quoniam occupat alter, ne primus forem, 5
 Ne solus esset, studui; quod superfuit:
 Nec haec invidia, verum est aemulatio.
 Quod si labori faverit Latium meo,
 Plures habebit, quos opponat Graeciae.
 Si livor obtrectare curam voluerit, 10
 Non tamen eripiet laudis conscientiam.
 Si nostrum studium ad aures cultas pervenit
 Et arte fictas animus sentit fabulas,
 Omnem querelam submovet felicitas.
 Sin autem doctus illis occurrit labor, 15
 Sinistra quos in lucem natura extulit
 [Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,]
 Fatale vitium corde durato feram,
 Donec fortunam criminis pudeat sui.

LIBER TERTIVS.

PHAEDRVS AD EVTYCHVM.

Phaedri libellos legere si desideras,
 Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
 Vt liber animus sentiat vim carminis.
 Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
 Momentum ut horae pereat officiis meis. 5
 Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
 Quod occupatis auribus non convenit.
 Fortasse dices: Aliquae venient feriae,
 Quae me soluto pectore ad studium vocent.
 Legesne, quaeso, potius viles nenias, 10
 Impendas curam quam rei domesticae,
 Reddas amicis tempora, uxori vaces,
 Animum relaxes, otium des corpori,
 Vt adsuētam fortius praestes vicem?
 Mutandum tibi propositum est et vitae genus, 15
 Intrare si Musarum limen cogitas.
 Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
 In quo tonanti sancta Mnemosyne Iovi
 Fecunda novies artium peperit chorum,
 Quamvis in ipsa paene natus sim schola 20
 Curamque habendi penitus corde eraserim
 Et laude invicta vitam in hanc incubuerim,
 Fastidiose tamen in coetum recipior.
 Quid credis illi accidere, qui magnas opes
 Exaggerare quaerit omni vigilia, 25
 Docto labori dulce praeponens lucrum?
 Sed iam quodcumque fuerit, ut dixit Sinon,
 Ad regem cum Dardaniae perductus foret,
 Librum exarabo tertium Aesopi stilo,
 Honori et meritis dedicans illum tuis. 30
 Quem si leges, laetabor; sin autem minus,
 Habebunt certe, quo se oblectent posteri.
 Nunc, fabularum cur sit inventum genus,
 Brevi docebo. Servitus obnoxia,
 Quia quae volebat non audebat dicere, 35

Adfectus proprios in fabellas transtulit
 Calumniamque fictis elusit iocis.
 Ego porro illius semita feci viam,
 Et cogitavi plura quam reliquerat,
 In calamitatem deligens quaedam meam. 40
 Quod si accusator alius Seiano foret,
 Si testis alius, iudex alius denique,
 Dignum faterer esse me tantis malis,
 Nec his dolorem delenirem remediis.
 Suspitione si quis errabit sua 45
 Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,
 Stulte nudabit animi conscientiam.
 Huic excusatum me velim nihilo minus:
 Neque enim notare singulos mens est mihi,
 Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere. 50
 Rem me professum dicet fors aliquis gravem.
 Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharsis Scythia
 Aeternam famam condere ingenio suo:
 Ego, litteratae qui sum propior Graeciae,
 Cur somno inertis deseram patriae decus? 55
 Threissa cum gens numeret auctores suos,
 Linoque Apollo sit parens, Musa Orptheo,
 Qui saxa cantu movit et domuit feras
 Hebrique tenuit inpetus dulci mora.
 Ergo hinc abesto livor, ne frustra gemas, 60
 Quoniam sollemnis mihi debetur gloria.
 Induxi te ad legendum; sincerum mihi
 Candore noto reddas iudicium peto.

FABVLA I.

ANVS AD AMPHORAM.

Anus iacere vidit epotam amphoram,
 Adhuc Falerna faece e testa nobili
 Odorem quae iocundum late spargeret.
 Hunc postquam totis avida traxit naribus:
 O suavis anima! quale in te dicam bonum 5
 Antehac fuisse, tales cum sint reliquiae?
 Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

FABVLA II.

PANTHERA ET PASTORES.

Solet a despectis par referri gratia.

Panthera imprudens olim in foveam decidit.

Videre agrestes: alii fustes congerunt,

Alii onerant saxis: quidam contra miseriti

Periturae quippe, quamvis nemo laederet,

5

Misere panem, ut sustineret spiritum.

Nox insecuta est: abeunt securi domum,

Quasi inventuri mortuam postridie.

At illa, vires ut refecit languidas,

Veloci saltu fovea sese liberat

10

Et in cubile concito properat gradu.

Paucis diebus interpositis provolat,

Pecus trucidat, ipsos pastores necat,

Et cuncta vastans saevit irato inpetu.

Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant,

15

Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.

At illa: Memini qui me saxo petierit,

Qui panem dederit: vos timere absistite;

Illis revertor hostis, qui me laeserunt.

FABVLA III.

AESOPVS ET RVSTICVS.

Vsu peritus hariolo velocior

Vulgo esse fertur, causa sed non dicitur,

Notescet quae nunc primum fabella mea.

Habenti cuidam pecora pepererunt oves

Agnos humano capite. Monstro exterritus

5

Ad consulendos currit maerens hariolos.

Hic pertinere ad domini respondet caput

Et avertendum victima periculum.

Ille autem adfirmat coniugem esse adulteram

Et insitivos significari liberos,

10

Sed expiari posse maiore hostia.

Quid multa? Variis dissident sententiis

Hominisque curam cura maiore adgravant.

Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,
 Natura numquam verba cui potuit dare: 15
 Si procurare vis ostentum, rustice,
 Vxores, inquit, da tuis pastoribus.

FABVLA IV.

LANIVS ET SIMIVS.

Pendere ad lanium quidam vidit simium,
 Inter relicuas merces atque opsonia;
 Quaesivit, quidnam saperet? Tum lanius iocans:
 Quale, inquit, caput est, talis praestatur sapor.
 Ridicule magis hoc dictum quam vere aestimo: 5
 Quando et formosos saepe inveni pessimos,
 Et turpi facie multos cognovi optimos.

FABVLA V.

AESOPVS ET PETVLANS.

Successus ad perniciem multos devocat.
 Aesopo quidam petulans lapidem inpegerat.
 Tanto, inquit, melior! Assem deinde illi dedit,
 Sic prosecutus: Plus non habeo mehercule,
 Sed, unde accipere possis, monstrabo tibi. 5
 Venit ecce dives et potens: huic similiter
 Impinge lapidem et dignum accipies praemium.
 Persuasus ille fecit, quod monitus fuit;
 Sed spes fefellit inpudentem audaciam:
 Comprensus namque poenas persolvit cruce. 10

FABVLA VI.

MVSCA ET MVLA.

Musca in temone sedit et mulam increpans:
 Quam tarda es! inquit, non vis citius progredi?
 Vide, ne dolone collum compungam tibi.
 Respondit illa: Verbis non moveor tuis;
 Sed istum timeo, sella qui prima sedens 5
 Iugum flagello temperat lento meum
 Et ora frenis continet spumantibus.
 Quapropter aufer frivolum insolentiam;

Nam et ubi tricandum et ubi currendum sit scio.

Hac derideri fabula merito potest, 10
Qui sine virtute vanas exercet minas.

FABVLA VII.

LVPVS AD CANEM.

Quam dulcis sit libertas, breuiter proloquar.

Canis perpasto macie confectus lupus
Forte occucurrit. Dein salutatum invicem
Vt restiterunt: Vnde sic, quaeso, nites?
Aut quo cibo fecisti tantum corporis? 5

Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: Eadem est condicio tibi,
Praestare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis et noctu domum. 10

Ego vero sum paratus: nunc patior nives
Imbresque in silvis asperam vitam trahens:
Quanto est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo? 15

Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit
Lupus a catena collum detritum canis.
Vnde hoc, amice? Nihil est. Dic, quaeso, tamen.
Quia videor acer, alligant me interdium,
Luce ut quiescam et vigilem, nox cum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vapor. 20

Adfertur ultro panis; de mensa sua
Dat ossa dominus; frusta iactant familia
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.
Sic sine labore venter inpletur meus.
Age, abire siquo est animus, est licentia? 25

Non plane est, inquit. Fruere, quae laudas, canis:
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

FABVLA VIII.

SOROR ET FRATER.

Praecepto monitus saepe te considera.
Habebat quidam filiam turpissimam

Idemque insignem pulchra facie filium.
 Hi, speculum in cathedra matris ut positum fuit,
 Pueriliter ludentes forte inspexerunt. 5
 Hic se formosum iactat: illa irascitur
 Nec gloriantis sustinet fratris iocos,
 Accipiens quippe cuncta in contumeliam.
 Ergo ad patrem decurrit laesura invicem
 Magnaque invidia criminatur filium, 10
 Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
 Amplexus ille utrumque et carpens oscula
 Dulcemque in ambos caritatem partiens:
 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
 Tu formam ne corrumpas nequitiae malis; 15
 Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

FABVLA IX.

SOCRATES AD AMICOS.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.
 Cum parvas aedes sibi fundasset Socrates,
 (Cuius non fugio mortem, si famam adsequar,
 Et cedo invidiae, dummodo absolvar cinis,) 5
 Ex populo sic nescio quis, ut fieri solet:
 Quaeso, tam angustam talis vir ponis domum?
 Vtinam, inquit, veris hanc amicis inpleam!

FABVLA X.

· POËTA.

Periculosum est credere et non credere.
 Vtriusque exemplum breviter exponam rei.
 Hippolytus obiit, quia novercae creditum est;
 Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium. 5
 Ergo exploranda est veritas multum, prius
 Quam stulta prave iudicet sententia.
 Sed fabulosam ne vetustatem eleves,
 Narrabo tibi memoria quod factum est mea.
 Maritus quidam cum diligeret coniugem
 Togamque puram iam pararet filio, 10
 Seductus in secretum a liberto est suo,

Sperante heredem suffici se proximum.
 Qui cum de puero multa mentitus foret
 Et plura de flagitiis castae mulieris,
 Adiecit id, quod sentiebat maxime 15
 Doliturum amanti, ventitare adulterum
 Stuproque turpi pollui famam domus.
 Incensus ille falso uxoris crimine
 Simulavit iter ad villam clamque in oppido
 Subsedit: deinde noctu subito ianuam 20
 Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
 In quo dormire mater natum iusserat,
 Aetatem adultam servans diligentius.
 Dum quaerunt lumen, dum concursant familia,
 Irae furentis inpetum non sustinens 25
 Ad lectum accedit, temptat in tenebris caput.
 Vt sentit tonsum, gladio pectus transigit,
 Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
 Lucerna adlata, simul adspexit filium
 Sanctamque uxorem dormientem cubiculo, 30
 Sopita primo quae nil somno senserat;
 Repraesentavit in se poenam facinoris
 Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
 Accusatores postularunt mulierem
 Romamque pertraxerunt ad centumviros. 35
 Maligna insontem deprimit suspitio,
 Quod bona possideat. Stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis feminae.
 A Divo Augusto tunc petiere iudices,
 Vt adiuvaret iuris iurandi fidem, 40
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniae
 Certumque fontem veritatis repperit:
 Luat, inquit, poenas causa libertus mali;
 Namque orbam nato simul et privatam viro 45
 Miserandam potius quam damnandam existimo.
 Quod si delata perscrutatus crimina
 Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter rimasset, a radicibus

Non evertisset scelere funesto domum. 50
 Nil spernat animus, nec tamen credat statim.
 Quandoquidem et illi peccant, quos minime putes,
 Et qui non peccant, inpugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest, 55
 Opinione alterius nequid ponderent:
 Ambitio namque dissidens mortalium
 Aut gratiae subscribit aut odio suo.
 Erit ille notus, quem per te cognoveris.
 Haec exsecutus sum propterea pluribus, 60
 Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

FABVLA XI.

EVNVCHVS AD INPROBVM.

Eunuchus litigabat cum quodam inprobo,
 Qui super obscena dicta et petulans iurgium
 Damnum insectatus est amissi roboris.
 En, ait, hoc unum est, cur laborem validius,
 Integritatis testes quia desunt mihi. 5
 Sed quid fortunae, stulte, delictum arguis?
 Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

FABVLA XII.

PVLLVS AD MARGARITAM.

In sterquilino pullus gallinaceus
 Dum quaerit escam, margaritam repperit.
 Iaces indigno quanta res inquit, loco!
 Hoc siquis pretii cupidus vidisset tui,
 Olim redisses ad splendorem pristinum. 5
 Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus,
 Nec tibi prodesse nec mihi quicquam potest.
 Hoc illis narro, qui me non intellegunt.

FABVLA XIII.

APES ET FVCI VESPA IVDICE.

Apes in alta fecerant quercu favos:
 Hos fuci inertes esse dicebant suos.
 Lis ad forum deducta est, vespa iudice.

Quae genus utrumque nosset cum pulcherrime,
 Legem duabus hanc proposuit partibus: 5
 Non inconueniens corpus et par est color,
 In dubium plane res ut merito venerit.
 Sed ne religio peccet imprudens mea,
 Alvos accipite et ceris opus infundite,
 Vt ex sapore mellis et forma favi, 10
 De quis nunc agitur, auctor horum appareat.
 Fuci recusant: apibus condicio placet.
 Tunc illa tali ius tulit sententia:
 Apertum est quis non possit, et quis fecerit.
 Quapropter apibus fructum restituo suum. 15
 Hanc praeterissem fabulam silentio,
 Si pactam fuci non recusassent fidem.

FABVLA XIV.

DE LVSIV ET SEVERITATE.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
 Aesopum nucibus cum vidisset, restitit
 Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
 Derisor potius quam deridendus senex, 5
 Arcum retensum posuit in media via:
 Heus! inquit, sapiens, expedi, quid fecerim.
 Concurrit populus. Ille se torquet diu
 Nec quaestionis positae causam intellegit.
 Novissime succumbit. Tum victor sophus:
 Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris; 10
 At si laxaris, cum voles erit utilis.

Sic ludus animo debet aliquando dari,
 Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

FABVLA XV.

CANIS AD AGNVM.

Inter capellas agno palanti canis:
 Stulte, inquit, erras; non est hic mater tua:
 Ovesque segregatas ostendit procul.
 Non illam quaero, quae, cum libitum est, concipit,
 Dein portat onus ignotum certis mensibus, 5

Novissime prolapsam effundit sarcinam;
 Verum illam, quae me nutrit admoto ubere
 Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
 Tamen illa est potior, quae te peperit. Non ita est. 10
 Vnde illa scivit, niger an albus nascerer?
 Age porro; parere si voluisset feminam,
 Quid profecisset, quum crearer masculus?
 Beneficium magnum sane natali dedit,
 Vt exspectarem lanium in horas singulas! 15
 Cuius potestas nulla in gignendo fuit,
 Cur hac sit potior, quae iacentis miserita est
 Dulcemque sponte praestat benevolentiam?
 Facit parentes bonitas, non necessitas.
 His demonstrare voluit auctor versibus
 Obsistere homines legibus, meritis capi. 20

FABVLA XVI.

CICADA ET NOCTVA.

Humanitati qui se non accommodat,
 Plerumque poenas oppetit superbiae.
 Cicada acerbum noctuae convitium
 Faciebat, solitae victum in tenebris quaerere 5
 Cavoque ramo capere somnum interdiu.
 Rogata est, ut taceret. Multo validius
 Clamare coepit. Rursus admota prece
 Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
 Nullum esse auxilium et verba contemni sua,
 Hac est adgressa garrulam fallacia: 10
 Dormire quia me non sinunt cantus tui,
 Sonare citharam quos putes Apollinis,
 Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
 Nuper donavit; si non fastidis, veni;
 Vna bibamus. Illa, quae arebat siti, 15
 Simul cognovit vocem laudari suam,
 Cupide advolavit. Noctua egressa e cavo
 Trepidantem consecrata est et leto dedit.
 Sic viva quod negarat tribuit mortua.

FABVLA XVII.

ARBORES IN DEORVM TVTELA.

Olim, quas vellent esse in tutela sua,
 Divi legerunt arbores. Quercus Iovi
 Et myrtus Veneri placuit, Phoebos laurea,
 Pinus Cybebae, populus celsa Herculi.
 Minerva admirans, quare steriles sumerent, 5
 Interrogavit. Causam dixit Iuppiter:
 Honorem fructu ne videamur vendere.
 At, mehercules, narrabit quod quis voluerit,
 Oliva nobis propter fructum est gratior.
 Tunc sic deorum genitor atque hominum sator: 10
 O nata, merito sapiens dicere omnibus!
 Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
 Nihil agere quod non prosit fabella admonet.

FABVLA XVIII.

PAVO AD IVNONEM DE VOCE SVA.

Pavo ad Iunonem venit indigne ferens,
 Cantus luscini quod sibi non tribuerit;
 Illum esse cunctis avibus admirabilem,
 Se derideri, simul ac vocem miserit.
 Tunc consolandi gratia dixit dea: 5
 Sed forma vincis, vincis magnitudine;
 Nitor smaragdi collo praefulget tuo
 Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
 Quo mi, inquit, mutam speciem, si vincor sono?
 Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae: 10
 Tibi forma, vires aquilae, luscini melos,
 Augurium corvo, laeva cornici omina,
 Omnesque propriis sunt contentae dotibus.
 Noli adfectare quod tibi non est datum,
 Delusa ne spes ad querelam recidat. 15

FABVLA XIX.

AESOPVS RESPONDET GARRVLO.

Aesopus domino solus cum esset familia,
 Parare cenam iussus est maturius.

Ignem ergo quaerens, aliquot lustravit domus,
 Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
 Tum circum eunti fuerat quod iter longius, 5
 Effecit brevis: namque recta per forum
 Coepit redire. Et quidam e turba garrulus:
 Aesope, medio sole quid cum lumine?
 Hominem, inquit, quaero, et abiit festinans domum.
 Hoc si molestus ille ad animum rettulit, 10
 Sensit profecto se hominem non visum seni,
 Intempestive qui occupato adluserit.

P O Ë T A.

Supersunt mihi quae scribam, sed parco sciens;
 Primum esse videar ne tibi molestior,
 Distringit quem multarum rerum varietas;
 Dein si quis eadem forte conari velit, 5
 Habere ut possit aliquid operis residui:
 Quamvis materiae tanta abundet copia,
 Labori faber ut desit, non fabro labor.
 Brevitati nostrae praemium ut reddas, peto,
 Quod es pollicitus: exhibe vocis fidem.
 Nam vita morti propior est cotidie, 10
 Et hoc minus perveniet ad me muneris,
 Quo plus consumet temporis dilatio.
 Si cito rem perages, usus fiet longior:
 Fruar diutius, si celerius cepero.
 Languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae, 15
 Auxilio locus est: olim senio debilem
 Frustra adiuvaré bonitas nitetur tua,
 Cum iam desierit esse beneficio utilis
 Et mors vicina flagitabit debitum.
 Stultum admovere tibi preces existimo, 20
 Proclivis ultro cum sit misericordia.
 Saepe inpetravit veniam confessus reus:
 Quanto innocenti iustius debet dari?
 Tuae sunt partes; fuerunt aliorum prius.
 Dein simili gyro venient aliorum vices. 25
 Decerne quod religio, quod patitur fides,

Et graviter me tātare iudicio tuo.
 Excedit animus quem proposuit terminum .
 Sed difficulter continetur spiritus,
 Integritatis qui sinceræ conscius 30
 A noxiorum premitur insolentiis.
 Qui sint, requires; apparebunt tempore.
 Ego, quondam legi quam puer sententiam,
 „Palam mutire plebeio piaculum est,“
 Dum sanitas constabit, pulchre meminero. 35

LIBER QVARTVS.

POËTA AD PARTICVLONEM.

Cum destinassem terminum operi statuere
 In hoc, ut aliis esset materiae satis,
 Consilium tacito corde damnavi meum.
 Nam siquis talis etiam tituli est appetens,
 Quo non pacto indagabit, quidnam omiserim, 5
 Vt illud ipsum cupiat famae tradere,
 Sua cuique cum sit animi cogitatio
 Colorque proprius! Ergo non levitas mihi,
 Sed certa ratio causam scribendi dedit.
 Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis, 10
 (Quas Aesopias, non Aesopi, nomino,
 Quia paucas ille ostendit, ego plures fero,
 Usus vetusto genere, sed rebus novis;)
 Quartum libellum, cum vacarit, perleges.
 Hunc obtrectare si volet malignitas, 15
 Imitari dum non possit, obtrectet licet.
 Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui
 Vestras in chartas verba transfertis mea
 Dignumque longa iudicatis memoria.
 Inlitteratum plausum cur desidero? 20

FABVLA I.

ASINVS ET GALLI.

Qui natus est infelix, non vitam modo
 Tristem decurrit, verum post obitum quoque

Persequitur illum dura fati miseria.

Galli Cybebes circum in quaestus ducere

Asinum solebant baiulantem sarcinas.

Is cum labore et plagis esset mortuus,

Detracta pelle sibi fecerunt tympana.

Rogati mox a quodam, delicio suo

Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:

Putabat se post mortem securum fore;

Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.

5

10

FABVLA II.

POËTA.

Ioculare tibi videtur, et sane levi,

Dum nihil habemus maius, calamo ludimus.

Sed diligenter intuere has nenias:

Quantam sub illis utilitatem reperies!

Non semper ea sunt, quae videntur; decipit

Frons prima multos: rara mens intellegit,

Quod interiore condidit cura angulo.

Hoc ne locutus sine mercede existimer,

Fabellam adiciam de mustela et muribus.

Mustela cum annis et senecta debilis

Mures veloces non valeret adsequi,

Involvit se farina et obscuro loco

Abiecit neglegenter. Mus escam putans

Adsiluit et compressus occubuit neci.

Alter similiter, deinde perit et tertius.

Aliquot secutis venit et retorridus,

Qui saepe laqueos et muscipula effugerat;

Proculque insidias cernens hostis callidi:

Sic valeas, inquit, ut farina es, quae iaces!

5

10

15

FABVLA III.

DE VVLPE ET VVA.

Fame coacta vulpes alta in vinea

Vvam adpetebat summis saliens viribus;

Quam tangere ut non potuit, discedens ait:

Nondum matura est; nolo acerbam sumere.

Qui facere quae non possunt verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi. 5

FABVLA IV.

EQVVS ET APER.

Equus sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes iratus fero
Auxilium petiit hominis, quem dorso levans
Redit ad hostem. Iactis hunc telis eques 5
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Laetor tulisse auxilium me precibus tuis;
Nam praedam cepi et didici, quam sis utilis;
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum maestus ille: Parvae vindictam rei
Dum quaero demens, servitutem repperi.

Haec iracundos admonebit fabula:
Inpune potius laedi quam dedi alteri.

FABVLA V.

POËTA.

Plus esse in uno saepe quam in turba boni,
Narratione posteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias:
Vnam formosam et oculis venantem viros;
At alteram lanificam et frugi, rusticam; 5
Devotam vino tertiam et turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem senex
Sub condicione, totam ut fortunam tribus
Aequaliter distribuatur, sed tali modo:
Ne data possideant aut fruuntur; tum, simul 10
Habere res desierint, quas acceperint,
Centena matri conferant sestertia.
Athenas rumor inplet. Mater sedula
Iuris peritos consulit; nemo expedit,
Quo pacto non possideant, quod fuerit datum, 15
Fructumve capiant; deinde quae tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.

Postquam consumpta est temporis longi mora,
 Nec testamenti potuit sensus colligi,
 Fidem advocavit, iure neglecto, p̄rens. 26
 Seponit moechae vestem, mundum muliebrem,
 Lavationem argenteam, eunuchos, glabros;
 Lanificae agellos, pecora, villam, operarios,
 Boves, iumenta et instrumentum rusticum;
 Potrici plenam antiquis apothecam cadis, 25
 Domum politam et delicatos hortulos.
 Sic destinata dare cum vellet singulis
 Et adprobaret populus, qui illas noverat,
 Aesopus media subito in turba constitit:
 O si maneret condito sensus patri, 30
 Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
 Interpretari non potuissent Attici!
 Rogatus deinde solvit errorem omnium.
 Domum et ornamenta cum venustis hortulis
 Et vina vetera date lanificae rusticae; 35
 Vestem, uniones, pedisequos et cetera
 Illi adsignate, vitam quae luxu trahit;
 Agros, villamque et pecora cum pastoribus
 Donate moechae. Nulla poterit perpeti,
 Vt moribus quid teneat alienum suis. 40
 Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
 Agros abiciet moecha, ut ornatum gerat;
 At illa gaudens pecore et lanæ dedita
 Quacumque summa tradet luxuriae domum.
 Sic nulla possidebit, quod fuerit datum, 45
 Et dictam matri conferent pecuniam
 Ex pretio rerum, quas vendiderint singulae.
 Ita quod multorum fugit imprudentiam,
 Vnius hominis repperit sollertia.

FABVLA VI.

PVGNA MVRIVM ET MVSTELARVM.

Cum victi mures mustelarum exercitu
 (Historia quorum et in tabernis pingitur)
 Fugerent et artos circum trepidarent cavos,

Aegre recepti tamen evaserunt necem.
 Duces eorum, qui capitibus cornua 5
 Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
 Haberent signum, quod sequerentur milites,
 Haesere in portis suntque capti ab hostibus;
 Quos inmolatos victor avidis dentibus
 Capacis alvi mersit tartareo specu. 10
 Quemcumque populum tristis eventus premit,
 Periclitatur magnitudo principum;
 Minuta plebes facili praesidio latet.

FABVLA VII.

P H A E D R V S.

Tu, qui, nasute, scripta destringis mea
 Et hoc iocorum legere fastidis genus,
 Parva libellum sustine patientia,
 Severitatem frontis dum placo tuae
 Et in cothurnis prodit Aesopus novis. 5

Vtinam nec umquam Peliï nemoris iugo
 Pinus bipinni concidisset Thessala!
 Nec ad professae mortis audacem viam
 Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
 Inhospitalis prima quae ponti sinus 10
 Patefecit in perniciem Graium et barbarum!
 Namque et superbi luget Aeetae domus,
 Et regna Peliae scelere Medae iacent,
 Quae saevum ingenium variis involvens modis
 Illic per artus fratris explicuit fugam, 15
 Hic caede patris Peliadum infecit manus.

Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
 Falsoque dictum; longe quia vetustior
 Aegaea Minos classe perdomuit freta
 Iustoque vindicavit exemplo inpetum. 20
 Quid ergo possum facere tibi, lector Cato.
 Si nec fabellae te iuvant nec fabulae!
 Noli molestus esse omnino litteris,
 Maiorem exhibeant ne tibi molestiam.

Hoc illis dictum est, qui stultitia nauseant
Et, ut putentur sapere, caelum vituperant.

25

FABVLA VIII.

SERPENS AD FABRVM FERRARIVM.

Mordaciorem qui inprobo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
In officinam fabri venit vipera.
Haec cum temptaret, siqua res esset cibo,
Limam momordit. Illa contra contumax:
Quid me, inquit, stulta, dente captas laedere,
Omne adsuēvi ferrum quae conrodere?

FABVLA IX.

VVLVES ET CAPER.

Homo in periculum simul ac venit callidus,
Reperire effugium quaerit alterius malo.

Cum decidisset vulpes in puteum inscia
Et altiore clauderetur margine,
Devenit hircus sitiens in eundem locum; 5
Simul rogavit, esset an dulcis liquor
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice; tanta bonitas est aquae,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Inmisit se barbatus. Tum vulpecula 10
Evasit puteo, nixa celsis cornibus,
Hircumque clauso liquit haerentem vadō.

FABVLA X.

DE VITIIS HOMINVM.

Peras inposuit Iuppiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.

Hac re videre nostra mala non possumus;
Alii simul delinquant, censores sumus. 5

FABVLA XI.

FVR ET LVCERNA.

Lucernam fur accendit ex ara Iovis
 Ipsumque compilavit ad lumen suum.
 Qui sacrilegio onustus cum discederet,
 Repente vocem sancta misit Religio:
 Malorum quamvis ista fuerint munera 5
 Mihique invisae, ut non offendar subripi,
 Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
 Olim cum adscriptus venerit poenae dies.
 Sed ne ignis noster facinori prae luceat,
 Per quem verendos excolit pietas deos, 10
 Veto esse tale luminis commercium.
 Ita hodie nec lucernam de flamma deum
 Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
 Quot res contineat hoc argumentum utiles,
 Non explicabit alius, quam qui repperit. 15
 Significat primo saepe, quos ipse alueris,
 Tibi inveniri maxime contrarios;
 Secundo ostendit scelera non ira deum,
 Fatorum dicto sed puniri tempore;
 Novissime interdicit, ne cum malefico 20
 Vsum bonus consociet ullius rei.

FABVLA XII.

MALAS ESSE DIVITIAS.

Opes invisae merito sunt forti viro,
 Quia dives arca veram laudem intercipit.
 Caelo receptus propter virtutem Hercules
 Cum gratulantes persalutasset deos,
 Veniente Pluto, qui Fortunae est filius, 5
 Avertit oculos. Causam quaesivit pater.
 Odi, inquit, illum, quia malis amicus est
 Simulque obiecto cuncta corrumpit lucro.

FABVLA XIII.
DE LEONE REGNANTE.

Vtilius homini nihil est quam recte loqui:
Probanda cunctis est quidem sententia,
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.

Cum se ferarum regem fecisset leo
Et aequitatis vellet famam consequi,
A pristina deflexit consuetudine
Atque inter illas tenui contentus cibo
Sancta incorrupta iura reddebat fide.
Postquam labare coepit poenitentia,

* * *

FABVLA XIV.
PROMETHEVS.

* * *

A fictione veretri linguam mulieris.
Adfinitatem traxit inde obscenitas.

FABVLA XV.
IDEM.

Rogavit alter, tribadas et molles mares
Quae ratio procreasset? Exposuit senex:

Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
(Qui simul offendit ad fortunam, frangitur)

Naturae partes, veste quas celat pudor,

Cum separatim toto finxisset die,

Aptare mox ut posset corporibus suis,

Ad cenam est invitatus subito a Libero.

Vbi inrigatus multo venas nectare

Sero domum est reversus titubanti pede.

Tum semisomno corde et errore ebrio

Adplicuit virginale generi masculo

Et masculina membra adplicuit feminis.

Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

5

5

10

FABVLA XVI.
DE CAPRIS BARBATIS.

Barbam capellae cum inpetrassent ab Iove,
Hirci maerentes indignari coeperunt,
Quod dignitatem feminae aequassent suam.
Sinite, inquit, illas gloria vana frui
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestrae fortitudini.

5

Hoc argumentum monet, ut sustineas tibi
Habitu esse similes, qui sint virtute inpaes.

FABVLA XVII.
DE FORTVNIS HOMINVM.

Cum de fortunis quidam quereretur suis,
Aesopus finxit consolandi gratia:

Vexata saevis navis tempestatibus,
Inter vectorum lacrimas et mortis metum,
Faciem ad serenam subito ut mutatur dies,
Ferri secundis tuta coepit flatibus
Nimiaeque nautas hilaritate extollere.

5

Factus periclis tum gubernator sophus:
'Parce gaudere oportet et sensim queri.' —
Totam aequae vitam miscet dolor et gaudium.

10

FABVLA XVIII.
CANVM LEGATI AD IOVEM.

Canes legatos olim misere ad Iovem,
Melioris vitae tempus oratum suae,
Ut sese eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi conspersum quod panem darent
Fimoque turpi maxime explerent famem.

5

Profecti sunt legati non celeri pede,
Dum naribus scrutantur escam in stercore.
Citati non respondent. Vix tandem invenit
Eos Mercurius et turbatos adtrahit.

Tum vero vultum magni ut viderunt Iovis,
Totam timentes concacarunt regiam;

10

Propulsi vero fustibus vadunt foras.

Vetat dimitti magnus illos Iuppiter.
 Mirati sibi legatos non revertier,
 Turpe aestimantes aliquid commissum a suis, 15
 Post aliquod tempus alios adscribi iubent.
 Rumor legatos superiores prodidit.
 Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
 Odore canibus anum, sed multo, replent.
 Mandata dant: legati mittuntur, statim 20
 Abeunt. Rogantes aditum continuo inpetrant.
 Consedit genitor tum deorum maximus
 Quassatque fulmen: tremere coepere omnia.
 Canes confusi, subitus quod fuerat fragor,
 Repente odorem mixtum cum merdis cacant. 25
 Reclamant omnes, vindicandam iniuriam.
 Sic est locutus ante poenam Iuppiter:
 Legatos non est regis non dimittere,
 Nec est difficile poenas culpae inponere;
 Sed hoc feretis pro iudicio praemium: 30
 Non veto dimitti, verum cruciari fame,
 Ne ventrem continere non possint suum.
 Illi autem, qui miserunt vos tam futiles,
 Numquam carebunt hominis contumelia.
 [Ita nunc legatos expectantes posteri.
 Novum venire qui videt, culum olfacit.]

FABVLA XIX.

SERPENS. MISERICORDIA NOCIVA.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.
 Gelu rigentem quidam colubram sustulit
 Sinuque fovit, contra se ipse misericors;
 Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.
 Hanc alia cum rogaret causam facinoris, 5
 Respondit: Nequis discat prodesse improbis.

FABVLA XX.

VVLVES ET DRACO.

Vulpes, cubile fodiens, dum terram eruit
 Agitque plures altius cuniculos,

Pervenit ad draconis speluncam intimam,
 Custodiebat qui thesauros abditos.
 Hunc simul aspexit. Oro, ut imprudentiae 5
 Des primum veniam; deinde si pulchre vides,
 Quam non conveniens aurum sit vitae meae,
 Respondeas clementer. Quem fructum capis
 Hoc ex labore, quodve tantum est praemium,
 Vt careas somno et aevum in tenebris exigas? 10
 Nullum, inquit ille, verum hoc a summo mihi
 Iove adtributum est. Ergo nec sumis tibi
 Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
 Nolo irascaris, libere si dixero:
 Dis est iratis natus, qui est similis tibi. 15
 Abiturus illuc, quo priores abierunt,
 Quid mente caeca miserum torques spiritum?
 Tibi dico, avare, gaudium heredis tui,
 Qui ture superos, ipsum te fraudas cibo,
 Qui tristis audis musicum citharae sonum, 20
 Quem tibi arum macerat iucunditas,
 Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt,
 Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
 Caelum fatigas sordido periurio,
 Qui circumcidis omnem inpensam funeri, 25
 Libitina nequid de tuo faciat lucri.

FABVLA XXI.

P H A E D R V S.

Quo iudicare cogitet livor modo,
 Licet dissimulet, pulchre tamen intellego.
 Quicquid putabit esse dignum memoria,
 Aesopi dicet; si quid minus adriserit,
 A me contendet fictum quovis pignore. 5
 Quem volo refelli iam nunc responso meo:
 Sive hoc ineptum sive laudandum est opus,
 Invenit ille, nostra perfecit manus.
 Sed exsequamur coeptum propositi ordinem.

FABVLA XXII.
DE SIMONIDE.

Homo doctus in se semper divitias habet.
 Simonides, qui scripsit egregium melos,
 Quo paupertatem sustineret facilius,
 Circum ire coepit urbes Asiae nobiles,
 Mercede accepta laudem victorum canens. 5
 Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
 Redire in patriam voluit cursu pelagio;
 Erat autem, ut aiunt, natus in Cia insula:
 Ascendit navem, quam tempestas horrida
 Simul et vetustas medio dissolvit mari. 10
 Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
 Subsidium vitae. Quidam curiosior:
 Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
 Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
 Quia plures onere degravati perierant. 15
 Praedones adsunt, rapiunt, quod quisque extulit,
 Nudos relinquunt. Forte Clazomenae prope
 Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
 Hic litterarum quidam studio deditus,
 Simonidis qui saepe versus legerat 20
 Eratque absentis admirator maximus,
 Sermone ab ipso cognitum cupidissime
 Ad se recepit; veste, nummis, familia
 Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
 Portant rogantes victum. Quos casu obvios 25
 Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
 Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis, perit.

FABVLA XXIII.
MONS PARTVRIENS.

Mons parturibat, gemitus inmanes ciens,
 Eratque in terris maxima exspectatio.
 At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
 Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

FABVLA XXIV.

FORMICA ET MUSCA.

[Nihil agere quod non prosit, fabella admonet.]

Formica et musca contendebant acriter,
 Quae pluris esset. Musca sic coepit prior:
 Conferre nostris tu potes te laudibus?
 Vbi inmolatur, exta praegusto deum;
 Moror inter aras, templa perlustro omnia. 5
 In capite regis sedeo, cum visum est mihi,
 Et matronarum casta delibo oscula.
 Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
 Quid horum simile tibi contingit, rustica?
 Est gloriosus sane convictus deum, 10
 Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.
 Aras frequentas: nempe abigeris, quom venis.
 Reges commemoras et matronarum oscula;
 Super etiam iactas, tegere quod debet pudor.
 Nihil laboras: ideo cum opus est, nil habes. 15
 Ego granum in hiemem cum studiose congero,
 Te circa murum pasci video stercore.
 Aestate me lacessis; cum bruma est, siles.
 Mori contractam cum te cogunt frigora,
 Me copiosa recipit incolumem domus. 20
 Satis profecto rettudi superbiam.

Fabella talis hominum discernit notas
 Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
 Et quorum virtus exhibet solidum decus.

FABVLA XXV.

POËTA.

Quantum valerent inter homines litterae,
 Dixi superius: quantus nunc illis honos
 A superis sit tributus, tradam memoriae.
 Simonides idem ille, de quo rettuli,
 Victori laudem cuidam pyctae ut scriberet, 5
 Certo conductus pretio secretum petit.
 Exigua cum frenaret materia inpetum,

Vsus poëtae more est et licentia
 Atque interposuit gemina Ledaë pignera,
 Auctoritatem similis referens gloriae. 10
 Opus adprobavit; sed mercedis tertiam
 Accepit partem. Cum relicuam posceret:
 Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudis duae.
 Verum, ut ne irate te dimissum censeas,
 Ad cenam mihi promitte; cognatos volo 15
 Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
 Fraudatus quamvis et dolens iniuria,
 Ne male dissimulans gratiam corrumperet,
 Promisit. Rediit hora dicta, recubuit.
 Splendebat hilare poculis convivium, 20
 Magno adparatu laeta resonabat domus:
 Repente duo cum iuvenes sparsi pulvere,
 Sudore multo diffluentes, corpore
 Humanam supra formam, cuidam servulo
 Mandant, ut ad se provocet Simonidem; 25
 Illius interesse, ne faciat moram.
 Homo perturbatus excitat Simonidem.
 Vnum promorat vix pedem triclinio,
 Ruina camaræ subito oppressit ceteros;
 Nec ulli iuvenes sunt reperti ad ianuam. 30
 Vt est vulgatus ordo narratae rei,
 Omnes scierunt numinum praesentiam
 Vati dedisse vitam mercedis loco.

POËTA AD PARTICVLONEM.

Adhuc supersunt multa, quae possim loqui,
 Et copiosa abundat rerum varietas;
 Sed temperatae suaves sunt argutiae,
 Immodicae offendunt. Quare, vir sanctissime,
 Particulo, chartis nomen victurum meis, 5
 Latinis dum manebit pretium litteris,
 Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
 Quae commendari tanto debet iustius,
 Quanto poëtae sunt molesti validius.

LIBER QVINTVS.

IDEM POËTA.

Aesopi nomen sicubi interposuero,
 Cui reddidi iam pridem quicquid debui,
 Auctoritatis esse scito gratia:
 Vt quidam artifices nostro faciunt seculo,
 Qui pretium operibus maius inveniunt, novo 5
 Si marmori adscripserunt Praxitelen suo,
 Trito Myronem argento, tabulae Zeuxidem.
 Adeo fucatae plus vetustati favet
 Invidia mordax quam bonis praesentibus.
 Sed iam ad fabellam talis exempli feror. 10

FABVLA I.

DEMETRIVS REX ET MENANDER POËTA.

Quomodo saepe fallatur hominum iudicium.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
 Athenas occupavit imperio inprobo.
 Vt mos est vulgi, passim et certatim ruit
 „Feliciter!“ succlamans. Ipsi principes 5
 Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
 Tacite gementes tristem fortunae vicem.
 Quin etiam resides et sequentes otium,
 Ne defuisse noceat, repunt ultimi;
 In quis Menander, nobilis comoediis,
 Quas ipsum ignorans legerat Demetrius 10
 Et admiratus fuerat ingenium viri,
 Vnguento delibutus, vestitu fluens,
 Veniebat gressu delicato et languido.
 Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
 Quisnam cinaedus ille in conspectum meum 15
 Audet venire? Responderunt proximi:
 Hic est Menander scriptor. Mutatus statim:
 Homo, inquit, fieri non potest formosior.

FABVLA II.

VIATORES ET LATRO.

Duo cum incidissent in latronem milites,
 Vnus profugit, alter autem restitit
 Et vindicavit sese forti dextera.

Latrone occiso timidus accurrit comes
 Stringitque gladium, dein reiecta paenula: 5

Cedo, inquit, illum; iam curabo sentiat,
 Quos attemptarit. Tunc, qui depugnaverat:
 Vellem istis verbis saltem adiuvissem modo;
 Constantior fuisset vera existimans.

Nunc conde ferrum et linguam pariter futilem, 10
 Ut possis alios ignorantes fallere.

Ego, qui sum expertus, quantis fugias viribus,
 Scio, quam virtuti non sit credendum tuae.

Illi adsignari debet haec narratio,
 Qui re secunda fortis est, dubia fugax. 15

FABVLA III.

CALVVS ET MVSCA.

Calvi momordit musca nudatum caput;
 Quam opprimere captans alapam sibi duxit gravem.
 Tunc illa inridens: Punctum volucris parvulae
 Voluisti morte ulcisci; quid facies tibi,
 Iniuriae qui addideris contumeliam?

Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
 Quia non fuisse mentem laedendi scio.

Sed te, contempti generis animal improbum,
 Quae delectaris bibere humanum sanguinem,
 Optem necare vel maiore incommodo. 10

Hoc argumentum venia donari docet,
 Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens,
 Illum esse quavis dignum poena iudico.

FABVLA IV.

ASINVS ET PORCELLVS.

Quidam inmolasset verrem cum sancto Herculi,
 Cui pro salute votum debebat sua,

Asello iussit reliquias poni hordei.
 Quas aspernatus ille sic locutus est:
 Libenter istum prorsus adpeterem cibum, 5
 Nisi, qui nutritus illo est, iugulatus foret.
 Huius respectu fabulae deterritus
 Periculosum semper vitavi lucrum.
 Sed dicis: Qui rapuere divitias, habent.
 Numeremus agedum, qui deprenti perierunt. 10
 Maiorem turbam punitorum reperies.
 Paucis temeritas est bono, multis malo.

FABVLA V.

SCVRRRA ET RVSTICVS.

Pravo favore labi mortales solent
 Et, pro iudicio dum stant erroris sui,
 Ad poenitendum rebus manifestis agi.
 Facturus ludos quidam dives nobiles
 Proposito cunctos invitavit praemio, 5
 Quam quisque posset ut novitatem ostenderet.
 Venere artifices laudis ad certamina;
 Quos inter scurra, notus urbano sale,
 Habere dixit se genus spectaculai,
 Quod in theatro numquam prolatum foret. 10
 Dispersus rumor civitatem concitat.
 Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
 In scena vero postquam solus constitit
 Sine adparatu, nullis adiutoribus,
 Silentium ipsa fecit expectatio. 15
 Ille in sinum repente demisit caput
 Et sic porcelli vocem est imitatus sua,
 Verum ut subesse pallio contenderent
 Et excuti iuberent. Quo facto simul
 Nihil est repertum, multis onerant laudibus 20
 Hominemque plausu prosequuntur maximo.
 Hoc vidit fieri rusticus. Non mehercule
 Me vincet, inquit: et statim professus est
 Idem facturum melius se postridie.
 Fit turba maior. Iam favor mentes tenet 25

Et derisuri, non spectaturi, sedent.
 Vterque prodit. Scurra degrunnit prior
 Movetque plausus et clamores suscitatur.
 Tunc simulans sese vestimentis rusticus
 Porcellum obtegere, (quod faciebat scilicet, 30
 Sed, in priore quia nil compererant, latens)
 Pervellit aurem vero, quem celaverat,
 Et cum dolore vocem naturae exprimit.
 Adclamat populus scurram multo similis
 Imitatum, et cogit rusticum trudi foras. 35
 At ille profert ipsum porcellum e sinu,
 Turpemque aperto pignore errorem probans:
 En hic declarat, quales sitis iudices!

FABVLA VI.

CALVVS ET QVIDAM AEQVE PILIS DEFECTVS.

Invenit calvus forte in trivio pectinem.
 Accessit alter, aequae defectus pilis.
 Heia! inquit, in commune quodcumque est lucri.
 Ostendit ille praedam et adiecit simul:
 Superum voluntas favit; sed fato invidio 5
 Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
 Quem spes delusit, huic querela convenit.

FABVLA VII.

PRINCEPS TIBICEN.

Vbi vanus animus aura captus frivola
 Adripuit insolentem sibi fiduciam,
 Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
 Princeps tibicen notior paullo fuit,
 Operam Bathyllo solitus in scena dare. 5
 Is forte ludis (non satis memini quibus)
 Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
 Nec opinans, et sinistram fregit tibiam,
 Duas cum dextris maluisset perdere.
 Inter manus sublatus et multum gemens 10
 Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
 Ad sanitatem dum venit curatio.

Vt spectatorum mos est, id lepidum genus
 Desiderare coepit, cuius flatibus
 Solebat excitari saltantis vigor. 15
 Erat facturus ludos quidam nobilis.
 Vt incipiebat ingredi Princeps, eum
 Adducit pretio precibus, ut tantummodo
 Ipso ludorum ostenderet sese die.
 Qui simul advenit, rumor de tibicine 20
 Fremit in theatro. Quidam adfirmant mortuum,
 Quidam in conspectum proditurum sine mora.
 Aulæo misso, devolutis tonitribus
 Di sunt locuti more translaticio.
 Tunc chorus ignotum modo reducto canticum 25
 Insonuit, cuius hæc fuit sententia:
 „Laetare, incolumis Roma, salvo Principe!“
 In plausus consurrectum est. Iactat basia
 Tibicen; gratulari fautores putat.
 Equester ordo stultum errorem intellegit 30
 Magnoque risu canticum repeti iubet.
 Iteratur illud. Homo meus se in pulpito
 Totum prosternit. Plaudit inludens eques.
 Rogare populus hunc coronam existimat.
 Vt vero cuneis notuit res omnibus, 35
 Princeps, ligato crure nivea fascia,
 Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
 Superbiens honore divinae domus,
 Ab universis capite est protrusus foras.

FABVLA VIII.

TEMPVS.

Cursu volucris, pendens in novacula,
 Calvus, comosa fronte, nudo occipitio,
 (Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
 Non ipse possit Iuppiter reprehendere.)
 Occasionem rerum significat brevem. 5

Effectus inpediret ne segnis mora,
 Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

FABVLA IX.

TAVRVS ET VITVLVS.

Angusto in aditu taurus luctans cornibus
 Cum vix intrare posset ad praesepia,
 Monstrabat vitulus quo se pacto flecteret.
 Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
 Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

5

FABVLA X.

CANIS ET SVS ET VENATOR.

Adversus omnes fortis veloces feras
 Canis cum domino semper fecisset satis,
 Languere coepit annis ingravantibus.
 Aliquando obiectus hispidi pugnae suis
 Adripuit aurem: sed cariosis dentibus
 Praedam dimisit. Hic tunc venator dolens
 Canem obiurgabat. Cui senex contra Lacon:
 Non te destituit animus, sed vires meae.
 Quod fuimus, lauda, si iam damnas, quod sumus.
 Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

5

10

A P P E N D I X .

FABVLAE NOVAE.

FABVLA I.

SIMIVS ET VVLPEVS.

Avarum etiam quod sibi superest non libenter dare.

Vulpem rogabat partem caudae simius,
 Contegere honeste posset ut nudas nates;
 Cui sic maligna: Longior fiat licet,
 Tamen illam citius per lutum et spinas traham,
 Tibi quam partem quamvis parvam inpertiar.

FABVLA II.

AVCTOR.

Non esse plus aequo petendum.

Arbitrio si natura finxisset meo

Genus mortale, longe foret instructius:

Nam cuncta nobis attribuisset commoda,

Quaecumque indulgens Fortuna animali dedit:

Elephanti vires, et leonis inpetum,

5

Cornicis aevum, gloriam tauri trucis,

Equi velocis placidam mansuetudinem,

Et adesset homini sua tamen sollertia.

Nimirum in caelo secum ridet Iuppiter,

Magno haec consilio qui negavit hominibus,

10

Ne sceptrum mundi raperet nostra audacia.

Ergo contenti munere invicti Iovis

Fatalis annos decurramus temporis,

Nec plus conemur quam sinit mortalitas.

FABVLA III.

MERCVRIVS ET DVAE MVLIERES.

De eodem alia fabella.

Mercurium hospitio mulieres olim duae

Inliberali et sordido receperant:

Quarum una in cunis parvum habebat filium,

Quaestus placebat alteri meretricius.

Ergo ut referret gratiam officiis parem,

5

Abiturus et iam limen excedens ait:

Deum videtis; tribuam vobis protinus,

Quod quaeque optarit. Mater suppliciter rogat,

Barbatum ut videat natum quam primum suum;

Moecha, ut sequatur sese quicquid tetigerit.

10

Volat Mercurius, intro redeunt mulieres.

Barbatus infans ecce vagitus ciet.

Id forte meretrix cum rideret validius,

Nares replevit humor, ut fieri solet.

Emungere igitur se volens prendit manu

15

Traxitque ad terram nasi longitudinem,

Et aliam ridens ipsa ridenda exstitit.

FABVLA IV.

PROMETHEVS ET DOLVS.

De veritate et mendacio.

Olim Prometheus seculi figulus novi
 Cura subtili Veritatem fecerat,
 Vt iura posset inter homines reddere.
 Subito accersitus nuntio magni Iovis
 Commendat officinam fallaci Dolo, 5
 In disciplinam nuper quem receperat.
 Hic studio accensus, facie simulacrum pari,
 Vna statura, simile et membris omnibus,
 Dum tempus habuit, callida finxit manu.
 Quod prope iam totum mire cum positum foret, 10
 Lutum ad faciendos illi defecit pedes.
 Redit magister, quo festinanter Dolus
 Metu turbatus in suo sedit loco.
 Mirans Prometheus tantam similitudinem,
 Propriae videri voluit artis gloriam. 15
 Igitur fornaci pariter duo signa intulit;
 Quibus percoctis atque infuso spiritu,
 Modesto gressu sancta incessit Veritas;
 At trunca species haesit in vestigio.
 Tunc falsa imago atque operis furtivi labor 20
 Mendacium adpellatum est; quod negantibus
 Pedes habere facilis est consensio.

Simulata interdum vitia prosunt hominibus,
 Sed tempore ipso tamen apparet veritas.

FABVLA V.

AVCTOR.

Sensum aestimandum esse, non verba.

Ixion quod versari narratur rota,
 Volubilem Fortunam iactari docet.
 Adversus altos Sisyphus montes agens
 Saxum labore summo, quod de vertice,
 Sudore semper irrita revolvitur, 5
 Ostendit hominum sine fine esse miserias.

Quod stans in amne Tantalus medio sitit,
 Avari describuntur, quos circumfluit
 Vsus honorum, sed nil possunt tangere.
 Vrnis scelestae Danaides portant aquas, 10
 Pertusa nec complere possunt dolia;
 Immo, luxuriae quicquid dederis, perfluet.
 Novem porrectus Tityos est per iugera,
 Tristi renatum suggerens poenae iecur;
 Quo quis maiorem possidet terrae locum, 15
 Hoc demonstratur cura graviore adfici.
 Consulto involvit veritatem antiquitas,
 Vt sapiens intellegeret, erraret rudis.

FABVLA VI.

AVCTOR.

Vtilius nobis quid sit dic, Phoebe, obsecro,
 Qui Delphos et formosum Parnasum incolis.
 Quid est? sacratae vatis horrescunt comae,
 Tripodes moventur, mugit adytis Religio,
 Tremuntque lauri et ipse pallescit dies. 5
 Voces resolvit icta Pytho numine:
 Audite gentes Delii monitus dei:
 Pietatem colite; vota superis reddite;
 Patriam, parentes, natos, castas coniuges
 Defendite armis, hostem ferro pellite; 10
 Amicos sublevate; miseris parcite;
 Bonis favete, subdolis ite obviam;
 Delicta vindicate; cohibete inpios;
 Punite turpi thalamos qui violant stupro;
 Malos cavete; nulli nimium credite. 15
 Haec elocuta concidit virgo furens:
 Furens profecto, nam quae dixit perdidit.

FABVLA VII.

AESOPVS ET SCRIPTOR.

Aesopo quidam scripta recitarat mala,
 In quis inepte multum se iactaverat.
 Scire ergo cupiens quidnam sentiret senex,

Numquid tibi, inquit, visus sum superbior?
 Haud vana nobis ingeni fiducia est.
 Confectus ille pessimo volumine:
 Ego, inquit, quod te laudas vehementer probo,
 Namque hoc ab alio numquam continget tibi.

FABVLA VIII.

POMPEIVS MAGNVS ET EIVS MILES.

Quam difficile sit hominem nosse.

Magni Pompei miles vasti corporis
 Fracte loquendo et ambulando molliter
 Famam cinaedi traxerat certissimam.
 Hic insidiatus nocte iumentis ducis,
 Cum veste et auro et magno argenti pondere 5
 Avertit mulos. Factum rumor dissipat;
 Arguitur miles, rapitur in praetorium.
 Tum Magnus: Quid? ait, tune me, commilito,
 Spoliare es ausus? Ille continuo exscreat
 Sibi in sinistram et sputum digitis dissipat. 10
 Sic, imperator, oculi exstillescant mei,
 Si vidi aut tetigi. Tum vir animi simplicis
 Id dedecus castrorum propelli iubet,
 Nec cadere in illum credit tantam audaciam.
 Breve tempus intercessit, et fidens manu 15
 Vnum e Romanis provocabat barbarus.
 Sibi quisque metuit; primi quin mussant duces.
 Tandem cinaedus habitu, sed Mars viribus,
 Adit sedentem pro tribunali ducem,
 Et voce molli: Licet? Enimvero eici 20
 Virum ut in re atroci Magnus stomachans inperat.
 Tum quidam senior ex amicis principis:
 Hunc ego committi satius Fortunae arbitror,
 In quo iactura levis est, quam fortem virum,
 Qui casu victus temeritatis te arguat. 25
 Assensit Magnus et permisit militi
 Prodire contra; qui mirante exercitu,
 Dicto celerius hostis abscidit caput
 Victorque rediit. His tunc Pompeius super:

Corona, miles, equidem te dono libens,
 Quod vindicasti laudem Romani inperi;
 Sed exstillescant oculi sic, inquit, mei,
 Turpe illud imitans ius iurandum militis,
 Nisi tu abstulisti sarcinas nuper meas.

30

FABVLA IX.

IVNO, VENVS ET GALLINA.

Cum castitatem Iuno laudaret suam,
 Iucunditatis causam non spreuit Venus,
 Nullamque ut affirmaret esse illi parem,
 Interrogasse sic gallinam dicitur:
 Dic sodes, quanto possis satiari cibo. 5
 Respondit illa: Quicquid dederis, satis erit,
 Sic, ut concedas pedibus aliquid scalpere.
 Ne scalpas, inquit, satis est modius tritici?
 Plane, immo nimium est, sed permitte scalpere.
 Ex toto, nequid scalpas, quid desideras? 10
 Tum denique illa fassa est naturae malum:
 Licet horreum mi pateat, ego scalpam tamen.
 Risisse Iuno dicitur Veneris ioco,
 Quia per gallinam denotavit feminas.

FABVLA X.

PATERFAMILIAS ET AESOPVS.

Quomodo domanda sit ferox iuventus.

Paterfamilias saevum habebat filium.
 Hic e conspectu cum patris recesserat,
 Verberibus servos afficiebat plurimis
 Et exercebat fervidam adolescentiam.
 Aesopus ergo narrat hoc breviter seni: 5
 Quidam iuvenco vetulum adiungebat bovem.
 Is cum refugiens in pari collo iugum
 Aetatis excusaret vires languidas:
 Non est quod timeas, inquit illi rusticus;
 Non ut labores facio, sed ut istum domes, 10
 Qui calce et cornu multos reddit debiles.
 Et tu nisi istum tecum assidue detines

Feroxque ingenium conprimis clementia,
Vide, ne querela maior accrescat domus.

Atrocitati mansuetudo est remedium.

15

FABVLA XI.

AESOPVS ET VICTOR GYMNICVS.

Quomodo conprimatur aliquando iactantia.

Victorem forte gymnici certaminis
Iactantiorem cum vidisset Phryx sophus,
Interrogavit, an plus adversarius
Valuisset eius? Ille: Ne istud dixeris;
Multo fuere vires maiores meae.
Quod, inquit, ergo, stulte, meruisti decus,
Minus valentem si vicisti fortior?
Ferendus esses, forte si te diceres
Superasse, melior qui fuisset viribus.

5

FABVLA XII.

ASINVS AD LYRAM.

Asinus iacentem vidit in prato lyram.
Accessit et temptavit chordas ungula;
Sonuere tactae. Bella res, sed mehercules
Male cessit, inquit, artis quia sum nescius.
Si repperisset aliquis hanc prudentior,
Divinis aures oblectasset cantibus.

5

Sic saepe ingenia calamitate intercidunt.

FABVLA XIII.

MVLIER VIDVA ET MILES.

Quanta sit inconstantia et libido mulierum.

Per aliquot annos quaedam dilectum virum
Amisit et sarcophago corpus condidit;
A quo revelli nullo cum posset modo
Et in sepulcro vitam lugens degeret,
Claram assecuta est famam castae mulieris.
Interea fanum qui compilarant Iovis,
Cruci suffixi luerunt poenas numini.
Horum reliquias nequis posset tollere,

5

Custodes dantur milites cadaverum Monumentum iuxta, mulier quo se incluserat.	10
Aliquando sitiens unus de custodibus Aquam rogavit media nocte ancillulam, Quae forte dominae tunc adsistebat suae Dormitum eunti; namque lucubraverat Et usque in serum vigiliis perduxerat.	15
Paulum reclusis foribus miles prospicit Videtque et aegram et facie pulchra feminam. Correptus animus ilico succenditur Et uritur sensim inpotentis cupiditas. Sollers acumen mille causas invenit,	20
Per quas videre posset viduam saepius. Cotidiana capta consuetudine Paulatim facta est advenae submissior; Mox artiore vinxit animum copula. Hic dum consumit noctes custos diligens,	25
Desideratum est corpus ex una cruce. Turbatus miles factum exponit mulieri. At sancta mulier: Non est quod timeas, ait, Virique corpus tradit figendum cruci, Ne subeat ille poenas neglegentiae.	30
Sic turpitude laudis obsedit locum.	

FABVLA XIV.

DVO IUVENES SPONSI DIVES ET PAVPER.

Fortunam interdum praeter spem hominibus favere.

Vnam expetebant virginem iuvenes duo; Vicit locuples genus et formam pauperis. Vt nuptiarum dictus advenit dies, Amans dolorem quia non poterat perpeti, Maerens propinquos contulit se in hortulos,	5
Quos ultra paulo villa ditis splendida Erat acceptura virginem e matris sinu, Parum ampla in urbe visa quod fuerat domus. Pompa explicatur, turba concurrit frequens, Et coniugalem praebet Hymenaeus facem.	10
Asellus autem, qui solebat pauperi	

Quaestum deferre, stabat portae in limine.
 Illum puellae casu conducunt suae,
 Viae labores teneros ne laedant pedes.
 Repente caelum, Veneris misericordia, 15
 Ventis movetur, intonat mundi fragor
 Noctemque densis horridam nimbis parat:
 Lux rapitur oculis et simul vis grandinis
 Effusa trepidos passim comites dissipat,
 Sibi quemque cogens petere praesidium fuga. 20
 Asellus notum proximum tectum subit
 Et voce magna sese venisse indicat.
 Procurrunt pueri, pulchram aspiciunt virginem
 Et admirantur: deinde domino nuntiant.
 Inter sodales ille paucos accubans 25
 Amorem crebris avocabat poculis.
 Vbi nuntiatum est, recreatus gaudiis
 Hortante Baccho et Venere, dulces perficit
 Aequalitatis inter plausus nuptias.
 Quaerunt parentes per praeconem filiam; 30
 Novus maritus coniuge amissa dolet.
 Quid esset actum postquam populo innotuit,
 Omnes favorem conprobarunt caelitum.

FABVLA XV.

AESOPVS ET DOMINA.

Quam noceat saepe verum dicere.

Aesopus turpi cum serviret feminae,
 Quae se expingendo totum intricaret diem,
 Vestem, uniones, aurum, argentum sumeret.
 Nec inveniret digito qui se tangeret:
 Licetne paucis, inquit? Dicas. Censeo, 5
 Quidvis efficies, cultum si deposueris.
 Adeone videor tibi per me meliuscula?
 Immo, ni dederis, sponda cessabit tua.
 At non cessabunt latera, respondit, tua,
 Et obiurgari iussit servum garrulum. 10
 Post paullo armillam tollit fur argenteam.
 Quam non apparere est ut dictum mulieri,

Omnes furore plena vocat et verbera
 Proponit gravia, verum si non dixerint.
 Alii minare, me certe haud falles, ait,
 Flagris sum caesus, verum quia dixi modo. 15

FABVLA XVI.

GALLVS LECTICA A FELIBVS VECTVS.

Nimiam securitatem saepe in periculum homines ducere.

Feles habebat gallus lecticarios.

Hunc gloriosum vulpes ut vidit vehi,
 Sic est locuta: Moneo praecaveas dolum;
 Istorum vultus namque si consideras,
 Praedam portare iudices, non sarcinam. 5

* * *

Postquam esurire coepit saeva societas,
 Discernit dominum et fecit partes facinoris.

FABVLA XVII.

SCROFA PARTVRIENS ET LVPVS.

Faciendum prius hominis periculum, quam eius te
 committas fidei.

Premente partu scrofa cum gemeret iacens,
 Accurrit lupus et obstetricis partibus
 Se posse fungi dixit, promittens opem.
 Quae vero nosset pectoris fraudem improbi,
 Suspectum officium repudiavit malefici 5
 Et: Satis est, inquit, si recedes longius.
 Quod si perfidiae se commisisset lupi,
 Partus dolore fata conplesset sua.

FABVLA XVIII.

AESOPVS ET SERVVS PROFVGVS.

Non esse malo addendum malum.

Servus profugiens dominum naturae asperae,
 Aesopo occurrit notus e vicinia.
 Quid tu confusus? Dicam tibi clare, pater,
 Hoc namque es dignus appellari nomine,
 Tuto querela quia apud te deponitur. 5

Plagae supersunt, desunt mihi cibaria;
 Subinde ad villam mittor sine viatico.
 Domi si coenat, totis persto noctibus,
 Sive est vocatus, iaceo ad lucem in semita.
 Emerui libertatem, canus servio. 10

Ullius essem culpae mihi si conscius,
 Aequo animo ferrem: numquam sum factus satur
 Et super infelix saevum patior dominium.

Has propter causas et quas longum est promere,
 Abire destinavi, quo tulerint pedes. 15

Ergo, inquit, audi: cum mali nil feceris,
 Haec experiris, ut refers, incommoda:
 Quid si peccaris? quae te passurum putas?
 Tali consilio est a fuga deterritus.

FABVLA XIX.

EQVVS QVADRIGALIS IN PISTRINVM VENVM DATVS.

Ferendum esse aequo animo, quicquid acciderit.

Equum e quadriga multis palmis nobilem
 Abegit quidam et in pistrinum vendidit.

Productus ad bibendum cum foret a molis,
 In circum aequales ire conspexit suos,
 Vt grata ludis redderent certamina. 5

Lacrimis obortis: Ite felices, ait,
 Celebrate sine me cursu sollemnem diem;
 Ego quo scelesti furis attraxit manus,
 Ibi sorte tristi fata deflebo mea.

FABVLA XX.

VRSVS ESVRIENS.

Si quando in silvis urso desunt copiae,
 Scopulosum ad littus currit et prendens petram
 Pilosa crura sensim demittit vado;

Quorum inter villos cancri simul ut haeserunt,
 In terram arripiens excutit praedam maris 5
 Escaque fruitur passim collecta vafer.

Ergo etiam stultis acuit ingenium fames.

FABVLA XXI.

VIATOR ET CORVVS.

Verbis saepenumero homines decipi solere.

Quidam per agros devium carpens iter
 AVE exaudivit et moratus paululum,
 Adesse ut vidit neminem, cepit gradum.
 Iterum salutat idem ex occulto sonus.
 Voce hospitali confirmatus restitit, 5
 Vt, quisquis esset, par officium reciperet.
 Cum circumspectans errore haesisset diu
 Et perdidisset tempus aliquot milium,
 Ostendit sese corvus et supervolans
 AVE usque ingressit. Tum se lusum intellegens: 10
 At male tibi sit, inquit, ales pessime,
 Qui festinantis sic detinuisti pedes.

FABVLA XXII.

PASTOR ET CAPELLA.

Nil occultum esse, quod non reveletur.

Pastor capellae cornu baculo fregerat:
 Rogare coepit, ne se domino proderet.
 Quamvis indigne laesa, reticebo tamen;
 Sed res clamabit ipsa, quid deliqueris.

FABVLA XXIII.

SERPENS ET LACERTA.

Ubi leonis pellis deficit, vulpinam induendam esse,
 hoc est, ubi deficiunt vires, astu utendum.

Serpens lacertam forte adversam prenderat;
 Quam devorare patula cum vellet gula,
 Arripuit illa prope iacentem surculum,
 Et pertinaci morsu transversum tenens,
 Avidum sollerti rictum frenavit mora. 5
 Praedam dimisit ore serpens irritam.

FABVLA XXIV.
CORNIX ET OVIS.

Multos lacessere debiles et cedere fortibus.

Odiſa cornix ſuper ovem conſederat;
Quam dorſo cum tulisset invita et diu:
Hoc, inquit, ſi dentato feciſſes cani,
Poenas dediſſes. Illa contra peſſima:
Deſpicio inermes, eadem cedo fortibus;
Scio quem lacessam, cui dolosa blandiar;
Ideo ſenectam mille in annos prorogo.

5

FABVLA XXV.
SERVVS ET DOMINVS.

Nullum maledictum eſſe gravius conſcientia.

Cum ſervus nequam Socrati malediceret,
Vxorem domini qui corrupiſſet ſui,
Idque ille ſciret notum circumſtantibus:
Places tibi, inquit, quia cui non debes places;
Sed non inpune, quia cui debes non places.

5

FABVLA XXVI.
LEPVVS ET BVVVLCVS.

Multos verbis blandos eſſe et pectore infideles.

Cum venatorem celeripes fugeret lepus
Et a bubulco viſus veprem inreperet:
Per ſuperos oro perque ſpes omnes tuas,
Ne me indices, bubulce; nihil umquam mali
Huic agro feci. At ruſticus: Ne timueris;
Late ſecurus. Iamque venator ſequens:
Quaeſo, bubulce, numquid huc venit lepus?
Venit, ſed abiit hac ad laevam; et dexteram
Demonſtrat nutu partem. Venator citus
Non intellexit ſeque e conſpectu abſtulit.
Tunc ſic bubulcus: Ecquid eſt gratum tibi,
Quod te celavi? Linguae prorsus non nego
Habere atque agere maximas me gratias;
Verum oculis ut priveris opto perfidis.

5

10

FABVLA XXVII.
MERETRIX ET IVVENIS.

Multa esse iucunda quae tamen sunt incommoda.

Cum blandiretur iuveni meretrix perfida,
Et ille laesus multis saepe iniuriis
Tamen praerberet sese facilem mulieri,
Sic insidiatrix: Omnes muneribus licet
Contendant, ego te plurimi facio tamen. 5
Iuvenis recordans quotiens deceptus foret:
Lubenter, inquit, mea lux, hanc vocem audio,
Non quod fidelis, sed quod iucunda est mihi.

FABVLA XXVIII.
FIBER.

Canes effugere cum iam non possit fiber,
(Graeci loquaces quem dixerunt castorem
Et indiderunt bestiae nomen dei,
Illi, qui iactant se verborum copia:)
Abripere morsu fertur testiculos sibi, 5
Quia propter illos sentiat sese peti.
Divina quod ratione fieri non negem;
Venator namque simul invenit remedium,
Omittit ipsum persequi et revocat canes.
Hoc si praestare possent homines, ut suo 10
Vellent carere, tuti posthac viverent;
Haud quisquam insidias nudo faceret corpori.

FABVLA XXIX.
PAPILIO ET VESPA.

Non praeteritam sed praesentem aspiciendam esse
fortunam.

Papilio vespam praetervolitans viderat.
O sortem iniquam! dum vivebant corpora,
Quorum ex reliquiis animam nos accepimus,
Ego eloquens in pace, fortis proeliis,

- Leo senex, aper, taurus et
 asinus I, 21
 Lepus et bubulcus App. 26
 Lupus ad canem III, 7
 Lupus et agnus I, 1
 Lupus et gruis I, 8
 Lupus et vulpes iudice simio
 I, 10
 de Lusu et severitate III, 14

 Malas esse divitias IV, 12
 Mercurius et duae mulieres
 App. 3
 Meretrix et iuvenis App. 27
 Miluus et columbae I, 31
 Mons parturiens IV, 23
 Muli duo et raptores II, 7
 Mulier parturiens I, 18
 Mulier vidua et miles App. 13
 Musca et mula III, 6
 Mustela et homo I, 22

 Ovis, canis et lupus I, 17
 Ovis, cervus et lupus I, 16

 Panthera et pastores III, 2
 Papilio et vespa App. 29
 Passer ad leporem consiliator
 I, 9
 Pastor et capella App. 22
 Paterfamilias et Aesopus App.
 10
 Pavo ad Iunonem de voce sua
 III, 18
 Phaedrus IV, 7. 21
 Phaedrus ad Eutychem III
 init.
 Poeta III, 10. ib. fin. IV, 2. 5.
 25. V init.
 Poeta ad Particulonem IV init.
 ib. fin.
 Pompeius Magnus et eius mi-
 les App. 8
 Princeps tibicen V, 7
 Prologus I init.
- Prometheus IV, 14. 15
 Prometheus et dolus App. 4
 Pugna murium et mustelarum
 IV, 6
 Pullus ad margaritam III, 12

 Rana rupta et bos I, 24
 Ranae ad solem I, 6
 Ranae metuentes taurorum
 proelia I, 30
 Ranae regem petierunt I, 2

 Scrofa parturiens et lupus
 App. 17
 Scurra et rusticus V, 5
 Serpens ad fabrum ferrarium
 IV, 8
 Serpens et lacerta App. 23
 Serpens. misericordia nociva
 IV, 19
 Servus et dominus App. 25
 Simius et vulpes App. I
 de Simonide IV, 22
 Socrates ad amicos III, 9
 Soror et frater III, 8
 ex Sutore medicus I, 14

 Taurus et vitulus V, 9
 Tempus V, 8
 Terraneola et vulpes App. 30

 Vacca, capella, ovis et leo I, 5
 Viator et corvus App. 21
 Viatores et latro V, 2
 de Vitiis hominum IV, 10
 Vrsus esuriens App. 20
 de Vulpe et uva IV, 3
 Vulpes ad personam tragicam
 I, 7
 Vulpes et aquila I, 28
 Vulpes et caper IV, 9
 Vulpes et ciconia I, 26
 Vulpes et corvus I, 13
 Vulpes et draco IV, 20

DRACONTII
CARMINA MINORA

PLURIMA INEDITA

EX CODICE NEAPOLITANO

EDIDIT

FRIDERICUS DE DUHN.

LIPSIÆ
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCLXXIII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Draconti carmina adhuc inedita Neapoli latere nupera raptus Helenae editio Romana¹⁾ nos docuit, confirmavit catalogus regiae bibliothecae Neapolitanae, in quo de nostro Draconti codice iam anno huius saeculi vicesimo septimo plene relatum erat²⁾. Atque Helenae raptus cum poetam indicaret doctum eoque qui carmina fecit christiana si non meliorem certe eruditorem, porro ad literarum et sermonis Africani notitiam promovendam utilem neque indignum cuius carmina in lucem protraherentur, Neapolin profectus descripsi quae typis nunc vides expressa.

Codex est bibliothecae nationalis IV E 48 chartaceus in folio scriptus saeculo XV desinente vel XVI ineunte. Continet autem CXV paginis decem Draconti carmina et decimi apographum alterum, eodem quo nos excudi iussimus ordine perscripta. Titulis subscriptionibus numeris alia manus atramento magis nigro usa intervalla quibus carmina vel carminum partes separantur implevit. Sed eos numeros quibus decimus quisque versus notatur eadem manus adpinxisse videtur quae carmina novem priora et decimi — Medae — apographum posterius exaravit satis bona atque diligens. Priorem vero Medeam quae scripsit manus in charta exiliore serpentis signo notata, magis fluitat et quasi rapit literas neque linearum certum ordinem sequitur aut speciem faciemque nitidam curat. Quare non est quod miremur eum qui possederit librum aut conscripserit, apographum paulo politius subiunxisse. Nam solum prius exemplar adeundum est neque ulla alteri isti fides tribuenda quippe quod non discedat a priore nisi ubi vel oculus vel calamus scribae lapsus sit errore.

1) Appendix ad opera edita ab Angelo Maio. Romae MDCCCLXXI p. 10 sqq.

2) Catalogus Bibliothecae Latinae veteris et classicae manuscriptae quae in regio Neapolitano Museo Borbonico adservatur descriptus a Cataldo Iannellio. Neapoli MDCCCXXVII p. 172 sqq.

Notae criticae in codice nostro non inveniuntur nisi tria puncta (·) quibus vel totos versus vel singula verba quae sibi corrupta viderentur scriptor notavit, et rubrica illa $\times$ cuius causae minus facile perspiciuntur. Deletur vel punctis supernis infernisve vel id quod non nisi bis terve invenies linea obducta. Distinguitur puncto duplici sine ratione plerumque posito.

Codex olim fuit Iani Parrhasii. nam in ultima pagina atramento flaviore scripta leguntur haec: Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento. Post Antonium anno 1531 mortuum cum aliis libris Parrhasianis a fratre Hieronymo Seripando fratribus Augustinianis ad Carbonariam donatus huius demum saeculi initio cum omnibus Parrhasii libris et schedis in bibliothecam regiam delatus est³⁾. Eas autem schedas qui inspexerit Iannelli opinionem videbit omni ratione carere, qui contenderat⁴⁾ ipsum Parrhasium nostrum librum exaravisse, quamquam hoc quidem mihi negare non in animo est, Parrhasii tempore, fortasse ipsius iussu codicem scriptum esse: nimirum non addidit ille quot aureolis vel Mediolani vel Veicetiae vel ubique terrarum emerit librum, id quod in aliis Parrhasii libris saepissime legitur ipsius manu notatum, unde conicias Parrhasium vel dono librum accepisse vel suum in usum transcribendum curavisse. Ac fortasse iuvabit meminisse intima Parrhasium amicitia coniunctum fuisse cum Thoma Phaetro Inghirami⁵⁾, hunc autem saeculo quinto decimo exeunte ex monasterio Bobiensi Romam advexisse libros, inter quos Draconti varium opus fuisse verisimillimum est⁶⁾. Illud autem varium

3) de libris Parrhasii optime disseruit Cataldus Iannelli in libro quem 'de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii' composuit (edito ab Antonio Iannelli Neapoli MDCCCXLIV) p. 157 sqq.

4) Catalogus bibl. Lat. etc. p. 172.

5) Iannelli de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii p. 32. 33.

6) cf. Raphaelis Volaterrani urb. comm. lib. IV s. f. ed. Francof. MDCLIII p. 140 (quem locum iam indicavit Arevalus

opus quid aliud fuerit atque minora nostra carmina non video. Atque eadem carmina spectare videntur verba in Bobiensis bibliothecae catalogo anni 1461⁷⁾ haec: 'Draconti cuiusdam versificatoris tractatus in versibus. in litera langobarda. medioc. vol.' Verum quem commemoratum videmus in vetere saeculi decimi catalogo Bobiensi Draconti liber⁸⁾ utrum nostra carmina continuerit an laudes Dei et Satisfactionem — quas Bobii fuisse certum est cum imitatus sit Columbanus in epistola ad Hunaldum⁹⁾ — hac de re ne coniecturam quidem facere licebit. Pervetustum sane et labe passim adfectum fuisse eum librum unde noster fluxerit, id minime dubium erit ei qui lacunas in initio vel fine versuum saepius inventas consideraverit: de ipso vero archetypo quale fuerit certi quidquam proferendi copia nunc quidem data non est, neque tamen omnis spes abicienda videtur fore ut aliquo in angulo Italiae aut adeo in scriniis Vaticanis ipsum reperiat.

Ut nunc demum Dracontius in lucem prodeat miro casu factum est: neque solum Angeli Mai cura raptus Helenae ante quadraginta fere annos paratus erat qui ederetur, sed iam anno huius saeculi tertio decimo Cataldus Iannelli Helenae et Medae editionem molitus erat, cuius nonnullae plagulae etiam typis sunt excusae, quibus Angelus Maius, dum viginti annis post Neapoli versatur, potitus ususque est ad suam Helenae editionem. Praefationi ad Ioannem Andresium bibliothecae regiae praefectum Iannelli adici uoluit scripsitque dissertationem de ceteris Dra-

in praefatione p. 24): 'Hic Bobii anno 1494 huiusmodi libri reperti sunt, Rutilius Naumatianus — heroicum Sulpitii carmen, Draconti varium opus, Prudentii hymni *eqs.* quorum bona pars his annis proximis a meo municepe Thoma Phaetro bonarum artium professore est advecta in Urbem'.

7) quem edidit Peyron ante Ciceronis orationum fragmenta inedita. Stuttgart. et Tubing. MDCCCXXIV p. 45 164.

8) apud Muratorum antiqq. med. aev. III p. 820 D: 'librum Dracontii I'.

9) apud Migne Patrol. Lat. LXXX p. 286. inprimis v. 53 sqq. 79 sqq.

conti carminibus Neapolitanis adhuc ineditis, eius patria aetate condicione: indicem autem praefixurus erat hunc 'Aemilii Dracontii poemata duo hactenus inedita et ignota, nempe raptus Helenae et Medea, ex codice Regiae Bibliothecae Neapolitanae edita emendata et notulis illustrata a Cataldo Iannellio eiusdem Regiae Bibliothecae scriptore'. Haec omnia qua erat erga me liberalitate mecum communicavit Antonius Iannelli Cataldi fratris filius, qui etiam quomodo factum sit ut ista Cataldi editio supprimeretur literis ad me datis explicavit his:

Onde soddisfare le sue letterarie ricerche intorno alla edizione progettata e non eseguita degl' inediti poemi del Draconzio, mi pregio di comunicarle queste storiche notizie che da me solo poteva attendersi, come quegli che ebbe intima relazione col defunto Cataldo Iannelli perchè mio zio, e però quasi per un decennio suo contubernale.

Dagli Anecdoti del ch. Ab. Andres Ella avrà certamente attinta la notizia, che il merito della scoperta del Draconzio fra i codici latini di questa nostra Biblioteca Nazionale, era tutto del prelodato mio zio, al quale quell' insigne letterato ed esimio protettore della gioventù studiosa commise il carico di trascriverlo, di ammen-darne la lezione, di comentarlo, per poi eseguirne la edizione¹⁰⁾. — Avvegnacchè il Iannelli per le durate fatiche si trovasse travagliato da molto cagionevole salute, accettò non pertanto l'onorevole incarico, e diede opera tanto strenua

10) Anecdota graeca et latina ex Mss. Codicibus bibliothecae regiae Neapolitanae deprompta vol. I Prodromus (*unic.*) auctore Ioanne Andresio S. I. eiusdem bibliothecae praefecto. Neapoli MDCCCXVI p. CIII: 'Eiusdem (Cataldi Iannelli) diligentia ac industria Dracontii plurima carmina non solum inedita, sed prorsus etiam ignota reperta sunt, quae et Dracontii poetae iamdiu in vulgus editi, sed nondum satis cogniti splendidiorem magisque nitentem faciem eruditibus lectoribus repraesentare, et antiquae mythologiae, quae satis iam cognita videbatur, novam quodammodo lucem affundere valebunt'.

ad assolverlo, che nell'Agosto del 1813 erano pronti per la stampa due degl' inediti poemetti Draconziani, ed un Commentario nel quale il Iannelli discorreva il pregio della intera Silloge, e segnatamente de' poemetti preferiti, de' quali l'uno aveva per titolo „Il ratto di Elena“; e quello di „Medea“ il secondo; e dippiù investigava e tratteggiava la vita del Poeta. Che il lavoro ond'è parola fosse stato compiuto nell' Agosto del 1813 chiaramente si argomenta dalla lettera che il Iannelli diresse all' Ab. Andres, al quale dedicava l'edizione, lettera che porta la data „Dabam Neapoli Kal. Septembris 1813“. Per ciò che spetta l'epoca della scoperta, sebbene non mi avessi argomenti certi per fissarla, pure credo sia stata posteriore alla pubblicazione del Codice Perottino, e però avvenuta nel 1810 al 1811. — L'edizione finalmente dei due poemetti di Draconzio con le note del Iannelli, per essere seguita da quella del Commentario dello stesso, potette cominciare contemporaneamente a quella degli Anecdoti dell' Andres, o poco dopo, cioè nel 1816.

Succeduto all' Andres nella Prefettura della Biblioteca l'Ab. D. Angelo Antonio Scotti, questi non solamente non si mostrò benevolo come il suo predecessore verso il Iannelli, ma geloso dell'onore fattosi dallo stesso colle precedenti pubblicazioni del Nuovo Fedro e de' Commentarii appostivi, non promosse la continuazione della stampa del Draconzio, anzi la fe perfettamente dimenticare.

Sono queste le poche notizie che rapidamente ho potuto scribacchiarle: le accolga come argomento di stima, e mi creda.

Dalla Biblioteca Nazionale di Napoli, li 2 Ottobre 1872.

Antonio Iannelli Bibliotecario
 assistente nella Biblioteca nazionale.

Huic editioni subiunxi ‘Draconti Satisfactionem ad Guthamundum regem Vandalorum dum esset in vinculis’, quippe cuius summa in eisdem querelis versetur, quae in epithalamio altero (VII) proferuntur. Edidi elegiam eodem usus quo Arevalus codice Vaticano, qui est Azagreus et Sirmundianis ab Eugenio Toletano interpolatis uberior, cuius novam collationem meum in usum accuratissime confecit Georgius Kaibel amicus. Codex est bibliothecae reg. Suec. 508 (1267) membranaceus saeculi undecimi. descripsit eum Arevalus in praefatione sua pag. 58 80 81 atque imaginem adiecit subscriptionis, unde hoc quidem omni dubio eximitur, esse ad Guthamundum elegiam scriptam, qui Carthagine regnavit annis 484—496. Sed de his rebus aliisque ad Draconti vitam certius constituendam necessariis quae poeta ipse indicat collecta invenies in indice nominum.

De re grammatica et metrica quae scitu dignissima videbantur, collegi in specimine sermonis, eum vero qui maluerit haec omnia sub uno conspectu componi, relego ad praefationem quam Carolus Schenkl libello ei praemisit quo Orestis tragœdiam edidit. Tanta enim isti carmini dispositionis, verborum, dictionis, integrorum versuum similitudo cum nostris carminibus intercedit, ut eundem Dracontium Orestem scripsisse mihi quidem persuasissimum sit. Nonnulla ipse tam in notis quam in sermonis specimine composui similia, plura inveniet quicumque utraque carmina accuratius comparaverit. Sed haec hactenus. omnes autem quibus hic libellus in manus venerit non minorem quam memet ipsum gratiam habituros esse Buecheleri dilectissimi praeceptoris ingenio acerrimo hoc scio.

Dabam Bonnae die nono mensis Decembris.

I. Praefatio Dracontii discipuli ad grammaticum Felicianum, ubi dicta est, metro trochaico cum fabula Ylae. [p. 1]

- Orpheum uatem enarrant ut priorum litterae
Cantitasse dulce carmen uoce neruo pectine
Inter ornos propter amnes atque montes algidos,
Quem benignus grex secutus cum cruenta bestia
5 Audiens melos stupebat concinente pollice:
Tunc feras reliquit ira, tunc pauor perterritas,
Lenta tigris, ceruus audax, mitis ursus adfuit,
Non lupum timebat agna, non leonem caprea,
Non lepus iam praeda saeuo tunc molosso iugiter.
10 Arte sed, natura rerum quis negat concordiam,
Hos chelys Musea totos Orpheusque miscuit.
Sancte pater o magister, taliter canendus es,
Qui fugatas Africanæ reddis urbi litteras,
Barbaris qui Romulidas iungis auditorio,
15 Cuius ordines profecto semper obstupescimus,
Quos capit dulcedo uestri, doctor, oris maxima.
Nostra uota te precamur ut secundes, optime,
Ante cuncta non recusans illud ipse pendere
Non tua uirtute laudes mente sed qua concinam.
20 Nos licet nihil ualemus, mos tamen gerendus est.
Ergo deprecantis oro cinge lauro tempora.

Inscriptiones quibus numeri quoque praepositi sunt alia manus, eodem fere quo liber scriptus est tempore, magis nigro atramento addidit. 1 ecce enarrant tot Buech. proposuit 4 rex: eadem qua inscriptiones additae sunt manu in margine uides adnotatum grex et lineolis cum textu coniunctum 5 concinente 6 in mei, Territa corruptelae signo in et Territa notata sunt. perterritas temptauit sensui magis quam libri indicium satisfactorius 7 Lentas 8 cf. Horat. epod. XII 26 10 Artis ex corr. Buech. 11 celis musea corr. Buech. 12 pater o] patriae temptauit Buech | aliter corr. Buech. 18 Antea 19 tua quirite corr. Buech. 20 mox tamen genendus est corruptelae signo genendus notatum. corr. Buech.

II. Exp. praefatio trochaicis uersibus dicta.
Incipit Ylas.

- Fata canam pueri Nympharum uersa calore
In melius, si Musa mones: quis casus ademit
Alcidi comitem, solamen dulce malorum?
Fuderat Idalius gremio se forte parentis
5 Pinniger et collum uiolentis cinxerat ulnis
Oscula pura rogans. mater deuota coruscos
Indulget uultus roseoque est orsa labello:
[p. 2] 'O mundi domitor, caeli quoque flamma tonantis,
Numen posco tuum cuius sub iure uaporo,
10 Per tua tela, puer, fecundis inlita flammis
Ut des effectum uotis de more parentis.
Nil rude, nate, precor nec supplex improba posco,
Ardua non iubeo quamuis magis ardua uincas.'
Ille refert matris dirumpens uerba precantis:
15 'Magna iube, non ausa prius, sublimia manda
O genitrix. quo tela uocas aut quid petis uri,
Quem diuum modo forte iubes hominumue *laccessi*?
Exprime, flammetur. quid fletu lumina tinguis?
Audeo, si cupias, ipsum flammare Tonantem
20 Et dominum caeli facie uestire iuueni
Oblitumque poli rursus mugire per herbas
Confessus per prata bouem: cadat aureus imber
Diuitias ut tecta pluant, sit fulminis ales
Ipse sui, satyrus cyncus Latonia serpens:
25 Alcmenam galeatus amet, mucrone coruscet
Et clipeo rutilante tonet dum miles adulter
Coniungat noctes subtracta luce dierum.
Si Pallas placeat, nostros iam sentiet ignes

II in inscriptione throchaicis 1 Facta | colore 5 uo-
lentis corr. Buech. 10 hunc uersum eadem manus eodem
atramento in margine adscripsit et lineolis cum textu coniunxit.
neglectus est numeratione uersuum marginali 17 hominum de
sequitur corruptelae signum post 21 cum structura hiet omnino
uersus periisse uidetur 23 sint corr. Buech. 24 Ipse ui
corruptelae signum uersui praepositum. corr. Buech.

- Virgo ferox sexu, fugiet uiresque fatiscet
 30 Ut solas tractet reiecta cuspage lanas.
 Noster Sirius est ardor. Neptunus anhelans
 Aestuet inter aquas telo flammante per undas,
 Igne meo uincuntur aquae, fumantibus undis
 Tritones Galatea, Thetin delphines amabunt:
 35 Quidquid fluctus habet totum succendo pharetris.
 Siue, parens, optas homines his ignibus ustos
 Inlicitos uiolare toros, ut non pia patris
 Oscula nata petat nec natus matris amator
 Dulce nefas cupiat frater uitietque sororem
 40 Priuignoque suo potiatur blanda nouerca:
 Alter erit Perdicca furens atque altera Myrrha,
 Iuppiter alter erit terris de fratre maritus.
 Parua loquor. tauro, si iusseris, altera regis
 Flammetur coniux reddetur et altera Phaedra.’
 45 At his laeta Uenus uultu mutata renarrat:
 ‘Impubes lasciuie puer cui subiacet omne
 Quod natura creat, caelum mare sidera tellus,
 Nemo notet Uenerem quod supplex mater amorum
 Ignis opem de prole rogat. nam munere in isto
 50 Quamuis sit communis honor tamen, alme, fatemur
 Hinc numen plus posse tuum. lamenta parentis
 Si placet ulcisci, paucis aduerte, docebo:
 Nympharum, puer alme, chorus dum pensa reuoluit
 Penei sub fonte sui — pudet ore referre —
 55 Solis amata canit Clymene mea crimina Nymphis
 Meque suo prensam Nymphas monet indice Sole,
 Uulcanique sonant captiuo Marte catenas.
 Quis audire libet de nostra clade canentem.
 Sed si de nobis certe cantare placebat,

[p. 3]

29 fatetur quod posui temptauit Buech. 30 solus | reiecta
 31 sireus | auctor corr. Buech. | Neptunus 36 Si parens
 optaris corruptelae signum uersui praepositum. corr. Buech.
 38 praestat uel 41 perdicca | myrra 43 tauros 44 Phedra
 45 conferas IX 89 46 Impudens corr. Buech. 48 notat
 corr. Buech. 49 opem corr. ex opes 50 hic uersus eodem
 quo uersus 10 modo margini adscriptus numerisque exemptus est
 54 Poenei 55 Climene 58 Quas corr. Buech.

- 60 Iudicium Paridis uel nostros, nate, triumphos
 Cantarent fluidae carpentes pensa puellae.
 Est gemitus haec causa mei. quas ure sagittis
 Corda uel illarum dulci continge ueneno:
 Noscant quid sit amor, discant tua tela *puellae*.
- 65 Alcidis comes est comes puerilibus annis
 Quem rubor ut roseus sic candor lacteus ornat,
 Illi purpureus niueo natat ignis in ore:
 [p. 4] Hoc puero uiso Nympharum turba calescat.
 Haec illis sit poena nocens ut uota trahantur
- 70 Ipsarum in longum donec pubescat amatus.
 Ibat adhuc in uerba dolor ni pinniger audax
 Dimittens matrem fricuisset cote sagittas.
 Arcu cinctus erat, dantur post terga pharetrae
 Accipit et flammam hominum diuumque uoluptas.
- 75 Euolat armatus. uix caelum liquerat ales
 Iamque tenet terras: sic currit mentis acumen.
 Ut uenit ad fontem, lapidem proiecit in undas.
 Concussit uitreo sonitus sub fonte puellas.
 Exiliunt cunctae, quaerunt quae causa quietas
- 80 Sollicitet. uolucer fugiens nemus intrat opacum,
 Moxque dei uultus uestiuit imago Naidis,
 Tendit membra puer longos ut crescat in artus
 Ut possit complere dolos ac iussa parentis
Glaucæ pedes fluitans uestis laxatur ad imos,
- 85 Candida diffusi ludunt per colla capilli
 Et uento crispante gradu coma fluctuat acta,
 Frons nudata decet diuiso fulgida crine,
 Et uelut inuitos gressus pudibunda mouebat
 Incedens fluxoque latent sub tegmine pinnae.
- 90 Misceturque puer Nymphis sub fronte puellae
 Et causas perquirat Amor cur fonte relicto
 Terras cauta petit, facilis cui turba fluenti

62 genitus *corr. Buech.*   64 Noscat *corruptelae nota*
uersui praeposita   65 comes] *florens uel mollis conicias*
 71 Iret *corr. Buech.* | ni uerba   73 Arcucinctus   74 Acci-
 piet   81 *alia et proba mensura* Naidas VII 35   84 *corru-*
ptelae nota praeposita. spatium non relictum   89 Incendens

- Rem pandit. periurat Amor quasi nescius esset.
 Interea post bella suis Tirynthius ibat
- 95 Uictor ouans, cui iunctus Ylas pulcherrimus haeret
 Gestans fulminei pellem cum dentibus apri,
 Et licet inualidus haec pondera ferre laborat, [p. 5]
 Ipse tamen gaudet quasi iam commune trophaeum
 Gestet et Alcides non solus fuderit aprum.
- 100 Horrent Alcidem Nymphae mirantur Ylanque.
 Ex quibus una tamen cunctas adfata sorores
 Haec ait: 'O faciles Penei numina Nymphae,
 Dicite quando parem puerum natura dedisset.
 Non fuit Hippolytus talis, non pastor ab Ida,
- 105 Nocturnae fulgore deae non pulcher Iason,
 Nec Bromius iam talis erit nec magnus Apollo.
 Felix sorte sua cui talis semper imago
 Seruiet et roseis recubans dabit oscula labris.'
 Cum nimium laudatur Ylas, se subtrahit ales
- 110 Et profert arcum permiscens mella uenenis,
 Armat tela dolis et spargit spicula Nymphis.
 Pallescunt omnes, subitus rubor inficit ora,
 Tendunt membra simul, cunctis respirat hiatus
 Oris et ad crines digiti mittuntur amantum,
- 115 Incipiunt fari mediaque in uoce resistunt:
 Tot signis uulgatur amor. Clymeneque sorores
 Adloquitur: 'placet almus Ylas rapiatur in undas
 Ut sit noster amor. nec erit mihi crimen amanti:
 Dione Paridem, Lycastum zelat Amazon,
- 120 Pulcher amatur Adon, Furias amat ipse Cupido:
 Quod caelum quod terra fretum quod sidera Pluton
 Exercent per saecula diu, cur Nympha ueretur?'
 Cum loquitur, cantabat Ylas fontemque petebat
 Hauriturus aquas. urnam licet ipse tenebat,

94 Tyrinthius 95 iunctus 98 triumphum *corr. Buech.*
 101 cuntas 102 poenei 103 puero natum natura 104
 Hippolytus 106 appollo 110 proferat 113 *cf. X 233*
 116 Clymenaque 117 ut undas 118 amantis 119 Lycas-
 sum | celat 121 sydera 122 Exercet 123 *fortasse trans-*
 ibat *Buech.*

- 125 Ut puer est uisus, faciles risere puellae
 6] Et lautum uenisse putant. placet omnibus idem:
 Uix urnam submisit aquis dextramque tetendit:
 Cum quo se Nymphae pariter mersere sub undas.
 Expauit sic raptus Ylas pauidusque petebat
 130 Herbida quo uitreum tellus perfuderat antrum.
 Deiopea tamen cunctas hortata sorores
 Adloquitur puerum: 'non te decet ora rigare
 Fletibus, alme puer, ploret deformis imago,
 Non est flere tuum, mundum tibi nullus ademit.
 135 Nos rosa, nos uiolae, nos lilia pulchra coronant,
 Nos Hyacinthus amat, noster Narcissus ab undis:
 Fontigenis datserta comis redimitque capillos
 Quidquid floris olet quidquid dant prata ruboris.
 Tu noster iam sponsus eris sine fine dierum.'
 140 His dictis mentem pueri mulcebat amica.
 Interea furibundus adhuc Tiryntius ibat
 Et clamans quaerebat Ylan, cui littus et unda
 Herculea cum uoce sonant, et nomen amati
 Montes silua uocant, tantum fons ille tacebat
 145 In quo raptus Ylas: cum iam remearet ad *astra*
 Post factum pinnatus Amor matrique triumphum
 Adportaret ouans, uocem deus Herculis hausit
 Et gemitus quaerentis Ylan. cui gesta fatetur,
 Alcidis comitem fontis rapuisse puellas,
 150 Ignibus Idaliis exutas Herculeas spes.
 Obrigit gemuitque simul clauamque remisit:
 'O frustra nutrite puer, spectator ubique
 Uirtutis per cuncta meae. te teste pericla
 Saepe tuli cum uictus aper, cum fracta leonis
 (p. 7] 155 Colla Cleonaei telo parcente necantur,

126 Et lentum *corruptelae signum interiectum. corr. Buech.*
in margine literae conspiciuntur Cy 129 pauidus] littus con-
icias nisi uersus unus pluresue interciderunt 136 Iacynthus
 137 redigitque 138 floris solet *corruptelae nota uersui prae-*
missa. ruboris suppleuit Buech. 141 Tyrintius 145 uersui
praefixa est corruptelae nota 150 Idalij rexutas 151 cla-
 uumque 154 Sepe 155 cleonei

Cum simul Antaeum rapui telluris alumnum.
 Quis mihi sudorem lasso post proelia terget?
 Quis comes alter erit cum dat fera bella nouerca?
 Quid matri narrabo tuae quae te mihi paruum
 160 Deposuit, pietatis inops quae pignora reddam
 Cum conuentus ero? dicam tamen ipse parenti:
 'Exulta, genitrix, nimium laetare, beata
 Ante parens hominis, pulchri modo numinis auctor.'

III. Exp. fabula Ylae. Incipit praefatio ad Felicianum
 grammaticum, cuius supra, in auditorio cum
 adlocutione.

Fructibus apta quidem cunctis est terra creatrix
 Altius intendens sed causas perspice partus
 Et totum cognosce poli: nam rore maritat
 Arua suo uel sole fouet uel temperat aestus
 5 Alternans elementa potens, ut reddat et umbras
 Montibus arboreas et culmos armet aristis,
 Uentilet et matrem grauidam pendentibus uuis
 Pampinus exultans et palmes uerberet uuas
 Contortusque fluat nodo uiridante corymbus
 10 Et nunquam positura comas flectatur oliua.
 At si temperies rerum opportuna negetur,
 Infecunda forent squallentia uiscera terrae
 Et limos obducit ager deceptus inhaeret.
 Discipuli sic quippe silent si forte magister
 15 Tollatur, doctrina potens qua praeduce ductor
 Antistesque tuus. de uestro fonte, magister,
 Romuleam laetus sumo pro flumine linguam
 Et pallens reddo pro frugibus ipse poema:

156 anteuum 1 creatis *corr. Buech.* 2 partas 3 co-
 nosce 4 tempera haustus *cf. Drac. de deo I 590* 6 arbo-
 reis *corr. Buech.* 11 oportuna 13 limus. *antea temptauit*
 limis obductus | inhaeret] inertes *Buech. proposuit. latet for-*
tasse imperfecti forma 15 dictor 17 Romuleum | summo
corr. Buech.

- [p. 8] Tu mihi numen eris si carmina nostra leuaris,
 20 Nam tua sint quaecunque loquor quaecunque
 canemus.

IV. Exp. praefatio. Incipit adlocutio. Uerba Herculis
 cum uideret Hydrae serpentis capita pullulare
 post caedes.

- Iuppiter omnipotens, celsi moderator Olympi,
 Cur mihi uiperei fetus mala fata minantur?
 Te regnante, parens, in me coniurat iniqua
 Serpentum cristata manus. sed forte superbi
 5 *Nunc* caelum terras pontum fulmenque trisulcum
 Heredes et Iuno tenent, seu fulgidus ortu
 Proruis ad terras seu iam defessus anhelis
 Sideris occasu maestus tua regna relinquis.
 Paenitet, alme parens, uestra de stirpe creatum
 10 Alcidem, quia nullus honos et mille pericla.
 Nam quodcunque malum superas emergit in auras,
 Herculis hostis erit. per nos nam bella geruntur,
 Iuno nouerca furens potuit quae uicta parare
 Priuigno, natum quem comprobat esse Tonantis
 15 Dum nobis immensa iubet, me proque triumphis
 Horrida bella manent et nunquam stare licebit
 Hoste sine trucibusque diu concurrere monstris
 Compellor. genitor, te in nosmet pessima coniux
 Horrescit, misero semper tu causa periculi es.
 20 Nam mihi reptantes tumida ceruice dracones
 Iuno duos misit, quis frontem crista tegebat,
 Flammea lux oculis, pro spumis tetra uenena,

*in inscriptione pulare 4 uno eodemque octonarum litera-
 rum spatio quattuor uersus a margine remoti sunt | nium 8
 maestos 11 superans se uincit corruptelae signo se notatum
 15 quoque 18 te in nosmet] corruptum uidetur. sensui re-
 spondet te, non me 19 Orrescit 20 reptanti corr. Buech.
 22 tecta corruptelae signo notatum corr. Buech.*

- Sibila uibrabant linguis ab dente trisulcis.
 Terror erat uisus cunctis sonitusque draconum:
 25 Quos manibus ridens compressi paruulus ambos.
 Hi tribuere mihi primum pro morte triumphum, [p. 91]
 Et letum, non praeda, fui Iunonis alumnis.
 Hostes deesse mihi dixi post bella leonis,
 Quem nullo mucrone peti nec uestibus ullis
 30 Implicui fretus manibus, nec maurus ad illum.
 Cuius pelle tegor. nunc fortiter ecce tabescens
 Tertia bella gero quae caedes passa resurgunt.
 En totiens percussa lues magis extitit ardens
 Et nunquam sternenda uenit. pro fata nefanda.
 35 Uincere peius erit, propriis nam uiribus ipse
 Impugnor. saeuos gladius mihi suggerit hostis,
 Non rapit ecce meos, sed proelia uicta reformat.
 Huc quicumque deus frater mihi summus Olympo es
 Huc ades et miseri tandem succurre periclis.
 40 Sed quaeso uenias soboles ut nulla nouercae,
 Quamuis sis frater. iam tu succurre Minerua
 Bellipotens, patrius cui casside fulgurat ardor,
 Quae clipeo rutilante tonas, quae fulmina uibras,
 Pectore saxifico cui militat impia Gorgon.
 45 Intemerata soror de uertice missa Tonantis,
 Sudori succurre meo. quibus artibus angues
 Extinguam, qui sponte petunt mucronis acumen?
 Ut crescunt gaudentque mori fera corda draconum.
 Caesa uigent, alter surgit de uulnere serpens.
 50 Consilium mihi uirgo dedit: quia mucro laborat
 Incassum, gelida flammis exure uenena
 Et praestem cum morte rogos, caput omne perurat
 Ignis edax anguesque crement post uulnera
 flammae.

24 Terrot   27 preda   30 maurus *corruptelae signo*
notatur   31 tabescent *Buech. conl. labascens*   33 luens
 36 gladios *corr. Buech.*   38 hoc | pater mihi summus olympo
 es *corr. Buech.*   40 queso   51 In casum   52 prestem
delendi signo r litera notata   post 53 legitur *Tέλος*

[p. 10] V. Controuersia de statua uiri fortis. Uir fortis optet
 praemium quod | uolet. pauper et diues inimici. bel-
 lum incidit ciuitati. diues fortiter | fecit: reuersus
 praemii nomine statuam petiit et meruit. secundo for-
 titer | egit: reuersus petiit praemii nomine asylum
 fieri statuam suam et | meruit. tertio fortiter fecit:
 reuersus petiit praemii nomine caput | pauperis ini-
 mici. pauper ad statuam diuitis confugit.
 contradicit:

Quis furor iste nouus? quae tanta licentia ferri
 Poscitur ut cui liceat prosternere ciues
 Et facinus sub laude gerat crimenque triumphum
 Dicat et hostiles patriae reuocare sagittas
 5 Ciuili sub lege uelit, uiduare maritas
 Matronas, orbare patres, iugulare propinquos
 Reliquias belli? scelus est cum lege necare
 Pro quibus arma tulit. mitis si uinceret hostis
 Parceret atque humiles uellet seruare cateruas.
 10 Iam non pro patria uir fortis bella gerebat
 Defendens umbone latus per proelia cristas
 Dum quateret galeatus apex aciesque cruentas
 Letifero mucrone premens. sub imagine ciuis
 Impius hostis erat merito, qui uincere uellet
 15 Ut ciues iugularet ouans. optate tyrannos,
 Iam, proceres, uincant hostes quibus aspera mens est
 Nec studium post bella manet: dum classica rum-
 punt,
 Hostibus externis grauis est inimicus in armis,
 Post aciem dominus mitis qui uincit habetur
 20 Aut ex hoste manet simplex ac fidus amicus,
 Si bellum sub pace cadat. quod sentio prodam:
 Iam ciues formido mei, uos ergo cauete.

*in inscriptione controuerssia | inimici et post inimici | pre-
 mium et premia deinceps | 14 nonne 12 apte corr. Buech.
 13 Laetifero 15 orbans 16 uincat corr. Buech. 18 grauis
 inimicus 20 uenit proposuit Buech. 22 cadete corr. Buech.*

- Hostibus obstrictus patriae de clade pacisci [p. 11]
 Clam potuit qui saeua parat, qui colla propinqui
 25 Ciuis et insontis nititur truncare cruentus.
 Perdidiimus quoscunque uiros, forte iste necauit.
 Classica dum reboant et Martia tela pluuntur,
 Inter ferratas acies lituosque sonantes
 Obuius armato iuueni si ciuis adesset,
 30 Quid faceret qui in pace furit, qui turpibus instat
 Mortibus insontum, qui funera pressa reformat?
 Seruati ciuis nunc sunt ubi praemia quercus?
 Reddite bella, duces, inimicas reddite gentes,
 Barbarus omnis eat, rapiant simul arma Sueuus
 35 Sarmata Persa Gothus Alamannus Francus Alanus,
 Uel quaecunque latent gentes Aquilone remotae,
 In nos tela parent: minor est pavor, aduena campo
 Prodeat armatus, muris seruare salutem
 Si nequeas pugnare licet. cum ciue per urbem
 40 Infelix quid ciuis agat, quid nocte dieque
 Moenia rostra forum capitolia templa penates
 Inlustrans et fana simul delubra theatra
 Circumeat cum ciue malo, cum ciue cruento?
 Nullus ab insidiis locus est qui fraude uacabit.
 45 Adde quod iratus uictor cum lege minatur
 Et lator legis ciuilia iura repellit,
 Ut legem premat ipse suam quam sanxerat ante,
 Dum uictor post bella redit, cum testis imago
 Formatur uirtutis honos et gloria campi,
 50 Laetantur mites, gaudebat turba reorum
 Et ueniam meruisse putant. quis ciuis asyllum
 Credat in arce micans insontibus esse periculum? [p. 12]
- Pauper adest miserandus inops sed ciuis honestus Narratio
 Semper egens humilis dignus quem diues amaret,
 55 Cuius in obsequio famulari posset alumnus,

23 obstrutus *corr. Buech.* 26 fortes 32 premia 35
 Gotthus 38 Producat *uersui praefixa est corruptelae nota*
 41 poenates 42 Inlustrant *corr. Buech.* 47 ipsa 50 mites] maesti *uoluit Buech.* 55 Turba superborum *in initio uersus scripta uidet sed expuncta* | Ciuis *corr. Buech.*

- Turba superborum sineret si turba clientum,
 Qui dignum seruire putans indignus habetur
 Uel fastiditur supplex. inimicus et hostis
 Diuitis arguitur pauper qui uota clientis
 60 Ausus habere miser nec haec tamen ipse meretur,
 Sed probus horretur. domibus magis ille potentum
 Liber amicus erit quisquis uult esse satelles,
 Quo praesente nefas committitur atque siletur,
 Aut scelus hoc si forte sonet tamen ille negabit
 65 Sponte petens tormenta cruces per membra per
 artus
 Carnifices flammas proprio satiare cruore,
 Tortoris laudare manum, pro diuite poenas
 Si patitur, si uincla gerens ergastula perfert,
 Se reputet cruciasset alios ut crimina celent,
 70 *Ut* talis diues qualis mendicus amari
 Possit et infelix ad crimina conscius esse,
 Ut teneant fauces obsessas nocte latrones,
 Aut pelagi rabidos fluctus pirata uagetur
 Nec timeat ualidas sub tempestate procellas
 75 Praedo, iuuet petulans ut luxurietur adulter
 Et tractet de clade uiri de morte mariti:
 Ultima cena datur quam praestat adultera coniux
 Pocula mortifero corrumpens blanda ueneno,
 Cum gaudet conuiuia, perit. spes crimina ducit
 80 Fit facinus cum lucra petunt, impune libido
 Dum peccare cupit uindex subducitur *omnis*,
 Quem perimit sub fraude reus. cuicumque furori
 Est operae pretium, sperant sua praemia culpae.
 Conicitur cuicumque bono quod Cassius inquit

[p. 13]

56 Turba] tanta conicias uel torua uel simile quid 57
 Quid dignum corr. Buech. 58 fastidicus corr. Buech. 60 nec
 tamen corr. Buech. 61 Nec tamen ipse meretur ante hunc
 uersum repetita uides notamque corruptelae praefixam 63 pre-
 sente | nephas 64 negauit corr. Buech. 68 ergastula
 portet corr. Buech. 69 celet corr. Buech. 70 spatium non
 relictum 71 Posset | esso 72 obsessa 75 Praeda uiuet
 77 cœna 80 Ad corr. Buech. 83 sperans corr. Buech.

- 85 Crimina temnentur, fortisque in paupere diues
 Quid timet aut optet uos saltim aduertite ciues:
 Res est nulla domi cupiat quam diues auarus,
 Non aurum non gemma micans, et turpis egestas
 Obsedit ieiuna fores. audacia forsan
- 90 Pauperis horretur ne clam temerarius exstet.
 Quando fugax praesumptus erit uel debilis audax?
 Nam si fortis erat saeua uirtute superbus,
 Praemia, non ueniam peteret sub hoste reorum.
 Quod nihil admisit crimen dat praua uoluntas
- 95 Diuitis insonti. furor est uoluisse necare
 Pro quibus arma tulit. quid prodest pellere bellum
 Si reuocat post bella neces? aut pacta nefanda
 Hostibus obstrictus seruat qui ciuibus instat
 Ut pereant, aut ipse cupit magis esse tyrannus
- 100 Ciuibus extinctis credens sua uota latere.
 Si iugulet miseros iniusta morte necando
 Suspectos quoscunque putat, nihil ergo relinquet:
 Omnia sunt suspecta. reos si moribus esset
 Ille bonus, seruare pios seruare modestos
- 105 Debuerat sub pace sua, non colla nefandus
 Aut inimicorum mallet fudisse cruorem,
 Quorum uerba pauens diues uixisset honeste.
 Sic sapiens olim Romana potentia iussit
 Ne pereat Carthago nocens inimica senatus
- 110 Et populi Aeneadum, cotem uirtutis habendam. [p. 14]
 Sed ne Troiugenis per tempora pigra lacertis
 Torporem pax longa daret, post uicta rebellis
 Et consumpta simul iacuit congesta ruinis.
 Et tamen haec renouata micat quibus occidit armis.
- 115 Haec igitur recidiua uiget post busta resurgens
 Phoenicis in morem. uirtus clementia patrum.
 Tu testis Carthago manes inuita uolensque.

86 saltrin   89 audatia   94 Quid, parua *corr. Buech.*
 97 Scire uocat   100 extinctis   101 necandos *corr. Buech.*
 103 reos in mortibus *corr. Buech.*   104 bonos *corr. Buech.*
 107 honestae   109 Nec | Chartago

Exces-
sus.

Quod scelus est, iuuenis? socios in bella tueris
Et ciues in pace necas: quid fata minaris

120 Impia supplicibus, quid funestare triumphos
Contendis post bella tuos et luctibus imples?
Nec pudor est uariasse uiro? de ciue trophaeum
Nemo triumphator rapuit nec in arbore cristas
Erexit quicumque cruci suspendit. imago

125 Uestra caput ciuis, manes mereatur et umbras?
Uirtutis uestrae circumdent funera testem
Et fortis simulacra uiri ciuile cadauer
Polluat ac putres effundant ossa medullas?
Victoris genio sanie cum tabe litetur?

130 Quaere sacerdotem: ueniet crudelis Erichtho.
Haec est apta tuis antistita saeuior aris,
Quae calidas rapiat fibras pulmonis anhelii,
Sorbeat ereptum uel morsibus illa cruentis
Uel uiuente iecur uel cor cum palpitat intret

135 Dentibus obscaenis lingua lambente palatum
Prostrati ciuis. haec sint tua munera, uictor?
Hostia talis eat, talis tibi uictima parcat?
Sit tua terribilis Phalaris ceu taurus imago?

[p. 15]

Taurica crudelis mitis tamen ara Dianae
140 Nec Busiris atrox Aegyptius ille cruentus:
Solutus enim per templa deum sine morte propinqui
Sacra peregrinus funestat et aduena tantum,
Inlaesus nam ciuis erat. tu, uictor, inique
Sardorum qui sacra probas et moenia foedas

145 Lauro cincta tua uestris ornata coronis.
Insula delubris natorum colla secabat,
Uerticis unde comam uera pietate parentes
Inlaesa ceruice metunt. Carthago duorum

124 ciuis *corr. Buech. sequitur* manes mereatur et umbras
sed expunctum 125 *in initio uersus* uirtutis legitur *sed ex-*
punctum | uestra *rasura corr. e* uestre 127 portis *corr.*
Buech. 130 ericto] *corruptelae signo notatum. eadem ut uide-*
tur manu in margine adscriptum est allecto 131 antistia
137 parcat *corruptum fortasse* sacra 138 Falaris | centaurus
corr. Buech. 142 funestet aduena 143 eras *corr. Buech.*

- Annua nobilium praestabat funera templis
 150 Saturnoque seni pueros mactabat ad aras,
 Tristia plangentum foedabant ora parentum.
 Hoc uir fortis agis, rapiuntur uiscera *matri*,
 Et perit ante oculos genitoris pignus amatum
 Aut populo spectante cadet? cum Troia periret,
 155 Filius Aeacidis uel uindex Pyrrhus Achillis
 Ante oculos Priami percussit nocte Politen
 Belli iure furens. tamen ultio digna relata est,
 Ipse Neoptolemus iacuit percussus ad aras:
 Qualiter impietas se uindicat, impie uictor.
 160 Quid matris patriae uenerandam polluis arcem?
 In qua templa sedent, ubi numina saepe precati
 Fleximus, ut sospes rediens et uictor in armis
 Captiuos post bella trahens et uulnere lassos
 Intrares patriam, ne saeuus uinceret hostis
 165 Qui scandens muros ciues laniaret in urbe.
 Hoc matres puerique rogant, hoc ipsa senectus,
 Uirginitas hoc casta petit, hoc pauper adorat.

Quaestio: At inquires: sed pauper inimicus insidianter [p. 16]
 potuit de morte diuitis cogitare.

- Si potuit, uoluisse puta. nam uita potentis
 Non iacet insidiis nisi diuitis atque propinqui
 170 Aut certe si scepra uigent sub regis auari
 Imperio. fortem timidus formidat et horret,
 Non fortis lassum timuit nec diues egentem.
 Debilis et pauper nudus mendicus egenus
 Quem macies suprema tenet, quem frangit egestas,
 175 Unde necem potuit pauper tractare potentis?
 Solus abit pauper nec se circumspicit unquam
 Nec timet insidias semper bene conscius insons.

152 *corruptelae nota praefixa* | *post uiscera literae conspi-*
ciuntur tr 155 *eacidis* 159 *impietas* 172 *timuit*] *for-*
tasse metuit, *uide u.* 178

Sollicitus multos metuit quem turba ueretur,
 Circumdant famuli, plures stipantur amici.
 180 Diuitis obsequio concurrat turba clientum,
 Sic iter aptatur uel transitus ille paratur,
 Audeat ut nullus hoc praetereunte uenire.

Quaestio: At inquires: sed potest uenenum pauper
 diuiti secreta obreptione supponere.

Tetra uenena neci pretio maiore parantur
 Et munus secreta fouet: quis conscius unquam
 185 Incorruptus erit, qui non sit sorte redemptus
 Quantam diues habet, quantam nec pauper habebit?
 Adde quod infelix pauper nec nocte propinquat
 Diuitis ad tectum. nam mox pro fure tenetur,
 Nocturnus grassator erit, ferietur inermis
 190 Et prostratus inops armabitur ense cruento
 Ut gladium strinxisse putes in fata potentis
 Diuitis ante fores. medicos aut forte ministros
 [p. 17] Sollicitare potest audax sub nocte silenti
 Qui sub luce fugit? puidos informat egestas,
 195 Diuitiae uires praestant animosque resumunt.
 Paupertas conferre metus adferre pauorem
 Nouit et in miseros semper stimulare potentes.

Forsitan obiicias: urbis defensor habetur.
 Non opus est laedatur, ais. nec laedat honestos,
 200 In commune bonos totos defendat et ornet,
 Erigat oppressos, mediocris pauper ametur.
 Non ideo bellum tota uirtute peregit
 Ut liceat ciui ciues impune necare.
 Fortior est diues iuuenis, magis inde timendus.

178 *post multos legitur timuit sed expunctum* 184 *qui*
corr. Buech. 185 *quisquis corr. Buech. | forte et* 186 *bis*
quantum quod posui temptauit Buech. 191 *petentis* 197
spatium relictum signumque corruptelae praefixum est. de sup-
plemento conferas IX 7 | alia quaestio in sequentibus tractatur.
nonnulla exciderunt. 200 *bonus corr. Buech.*

- 205 Diuitiae *nimiae* semper fecere tyrannos:
 Hinc Marius hinc Sylla ferus hinc Cinna cruentus,
 Inde fuit Caesar, dominatio prima senatus.
 Nam domitor Libyae bellorum Scipio fulmen
 Fortis adultus adhuc totos qui uicit Hiberos
 210 Hannibalisque truce[m] fregit per bella furorem
 Ac populatorem Romanae gentis adegit
 Sorbere mortiferum ceu pocula blanda uenenum
 Et caput infaustum legatus uexit ad urbem,
 Minturnas depulsus obit. pius inde Camillus
 215 Missus in exilium, nec Romula tecta uideret
 Ni satis offerret, uictor licet exul ab urbe,
 Cum Romanorum Gallis uexilla tulisset,
 Exul et extorris meruit de clade triumphum.
 Mentibus ingenuis semper pro lege tenete:
 220 Solliciti ueniam debent sperare potentes
 Securi ne regna petant. das otia seruo,
 Mox liber uult esse suus. iam nemo quietus
 Diuitis insidiis durabit paupere caeso. [p. 18]

Quaestio: At inquires: sed legi parendum est quae
 sanxit ut uir fortis optet praemium quod uolet.

Si leges tractare placet, ueniatur ad illas:

- 225 Accipiat quodcunque uelit uir fortis et optet.
 Hoc cupit et pauper, pro uoto diuitis instat,
 Ut maneat lex lata rogat. uenialis imago
 Aut ualet aut certe simulacrum lege perempta.
 Interea non aera micent, non marmora surgant,
 230 Nec sub lege pia fortis noua praemia quaerat
 Quae damnat mox sponte sua. non submouet un-
 quam
 Legis cauta furor quam dant pro laude triumphi.

205 *corruptelae signum praefixum. spatium nullum relictum*
 est 208 dominator *corruptelae nota uersui praeposita est* |
 Lybiae 216 lice 220 parentes 223 durat 225 uolet
 corr. ex uelit 228 lege in rasura 229 surgunt 232
corruptelae nota uersui praefixa | Legis

Instar habent hostes quos sanctio nulla coercet,
 Condemnat solus ciuilia iura tyrannus.

235 Nonne triumphantis legem si forte superbus
 Temneret aut parui pendens quicumque putaret,
 Sacrilegus temerator iners inimicus et hostis
 Publicus ille foret, legum secreta tribunal
 Iam quateret strepitu iuuenis, fora nostra creparent,

240 Ipse cicatrices subducta fronte recentes
 Pectoris effossi populo monstraret et urbi
 'Uirtutis laesae grauis est iniuria Marti'
 Clamaret per templa Iouis per templa Mineruae,
 'Nemo aciem subeat, nullus prorumpat in hostem'

245 Diceret, infremerent omnes uno agmine ciues?
 Pauperis, o proceres, languentia colla sinetis
 Carnificis truncare manum? non arma tubasque
 Tollitis et saltem ciuilia bella mouetis?

[p. 19] Quid plebs nostra taces? diues praeiudicat urbi
 250 Et pariter tua iura negat, praescriptio surgit
 Quae populo uitam libertatemque negabit.
 Non gemitis, non fletis adhuc, non arma paratis?
 Laudis erit fateor pro libertate perire:

Nam pro Uerginia cum plebs arderet in ira
 255 Montis Auentini tenuit Romana cacumen,
 Cum pater egregiam prostrauit morte puellam
 Impietate pius, ne Claudius esset adulter.
 Nec populus liber capto de monte rediret,
 Plebs nisi sumpsisset cum libertate triumphum.

Epi- 260 Uidimus, o ciues, fugientis pauperis ora
 logi. Cum manibus quaesisset opem sine uoce rogantis.
 Diximus: hostis adest. ueniat uir fortis et adsit
 Cuius inops simulacra tenet, cui crura lacertis
 Cinxit et ad plantas prostratus plangit egenus
 265 Belligerum ceu numen habens. dum pronus ad-
 haeret,

233 *conicias* Iusta pauent | hostis 242 martiis 243
 clamare 245 Dicerent 247 manu 250 necat cf. VII 144
Buech. 254 uergenia in margine praefixa est nota R

- Diuitis optata praesentia turbida rostris
 Adparet. conclamat inops: succurrite ciues,
 Ciuis adest uiolentus atrox mea fata requirens
 Quem nihil offendi nisi quod sum pauper honestus.
- 270 Ecce triumphalis, metuendum, dextera, ferrum
 Id quod in hostiles iugulos ex urbe tulisti,
 In patria reuocare uelis? ne uiscera matris
 Transadigas gladio, laceres ne membra parentis
 Quae te palmiferis docuit concurrere telis.
- 275 Parce precor, ferrata manus, ciuilia colla
 Ne ferias quae mucro tuus defendit ab hoste.
 Sit pudor atque nefas extinguere proelia campo
 Et mortes transferre foro. lamenta minora [p. 20]
 Credimus auditu, dolor est spectare cadentem,
- 280 Funera siue oculis uiuum uidisse cadauer
 Cum gemit et moriens tremibundos palpitat artus.
 Mugitus quos ille dabit per moenia pauper,
 Cum uulgo spectante cadet, cum membra cruore
 Perfundat moribunda, solo cum mordet arenam.
- 285 Anguibus implicitum credas Laoconta gementem.
 Sic decet ut fortis lassos ut diues egentes,
 Ciues ciuis ames, aut sic defenditur insons?
 Si uocem simulacra darent, tua signa rogarent
 Et dolor ista daret deffendis uerba querelis:
- 290 'Dic iuuenis diues, patriae dic fortis amator,
 Si pauper reus est, tua quid peccauit imago
 Uirtutis monumenta tuae, quid testis honorum
 Temnitur et patriae foedantur moenia nostrae?'
 Haec simulacrorum uox est, patriaeque gementis
- 295 Audi uerba tuae 'merito te laeta creauit,
 Infantem gremio tenui, simul ubera paruo
 Urbs mater tremibunda dedi cunabula praestans,
 Quem praetextatum iaculis proludere iussi,
 Impubes iam fortis eras, inuictus adultus
- 300 Et iuuenis uictor. sed ne fraudatus abires

268 *an* diues *scribendum?*   274 *concurrere*   280 *sine*

286 ^{||} lassos fortis   288 [!] rogassent

- Fortunae quocunque bono, largitur honores,
 Diuitias confert, tribuit per bella triumphos.
 Et pro tot meritis instas orbare parentem
 Pignore percusso cui nil fortuna bonorum
 305 Contulit iniusto pensans moderamine fatum?
 Si ratio te nulla mouet, si mente cruenta
 [p. 21] Humana pietate cares, imitare leones
 Quos feritas generosa iuuat: superba temnentes
 Ingruere fremitusque dare procul ore cruento
 310 Nobilis ira solet, subiectis parcere gaudent
 Et praedam rabies contempsit fulua iacentem.
 Gramina non tangunt, feriunt sed fulmina quercus.
 Nunquam taurus iners lassa ceruice Tonanti
 Uictima fessa datur, sed iam quis grandia surgunt
 315 Ingentes per colla tori, quos fronte superba
 Pascua cornigeros armant in bella iuuenos.
 Hostia uictorem funestat languida pauper
 Si mactatus erit, sed sint tua sacra coronae,
 Sint hederæ lauri quercus et palma triumphi,
 320 Sint clipei galeae contus lorica trophaeum.
 Accipe tura potens deus ut Tiryntius aris
 Et Ladae partus magnus cum Castore Pollux
 Semidei post fata uigent: his quartus adesto
 Uirtutis ratione fide pietate uigore
 325 Possessure polos, scandens qua lacteus axis
 Uertitur, aetherii qua se dat circulus orbis
 Lunarisque globus qua uoluitur axe tepenti
 Aut certe qua Phoebus agit super astra iugales,
 Sidera sic capies, poteris sic astra mereri.'

304 nihil   305 censens *corr.* Buech.   306 fouet *corr.*
Buech.   308 *uersui praefixu est corruptelae nota.* iuuat]
Buech. uoluit iubet sequentibus subiunctis. Buech. *proposuit*
 super arma tenentes   315 quis *corr.* Buech.   316 armat
corruptelae nota uersui praefixa est   317 funesta *corr.*
Buech.   318 coronae *corr.* ex coronae   321 Tiryntius
 322 Et Ladae] Tedi *corr.* Buech. *uersui corruptelae*
nota praefixa est   323 quintus *corruptelae signo notatum corr.*
Buech.   326 sedat malis tendit uel simile quid   328 quae
 329 posteris sic castra

**Exp. Controuersia statuæ uiri fortis quam dixit
in Gargilianis thermis Blossius Emilius
Dracontius vir clarissimus et togatus
fori proconsulis almae Karthaginis
apud proconsulem Pacidegium.**

VI. Epithalamium.

[p. 22]

Egregii iuuenes *et* gloria summa parentum,
Foedus amicitiae, solamen grande clientum,
Dulcia cantatis dum uotis carmina uestris,
Facundos uos fecit amor. Uenus alma, potestas
5 Delphica, flammipotens inclusit templa Cupido.
Tempora iam lauro uel myrto cingite frontes
Et uiolis ornate comas, dent alba coronas
Lilia mixta rosis, candor pallorque ruborque
Crinibus insidat qui uernat in ore puellis,
10 Floribus ambrosiis sponsalia sarta ligentur.
Saltet Apollineum Musis cantantibus agmen,
Laurea sarta comis imponat pulchra Dione,
Pallados armisonae crinem praecingat oliua,
Arma ferat Martis quibus et pro ludere nostis
15 Et bellum si tempus eget perferre ualeatis.
Interius uos Musa Uenus Phoebusque Cupido
Et Bromius possedit Hymen, Mars saltat amores
Et Uenerem placare cupit, cui militat omnis
Marcidus et nudis ludit post arma lacertis,
20 Ac furibundus Amor Ueneris per castra triumphat,
In praedam uenere dei uincente Dione.
Ergo Uenus te docta uoco facunda perita,
Per sensus te funde meos. tua gaudia feruent,
Sponte uenire decet, non te decet ire rogatam.

in subscriptione Gurgulianis cf. indicem | armae Karthaginis | fort. scribendum Pacideium 1 ante uersum corruptelae nota conspicitur. spatium relictum est 5 inausit corr. Buech. an inuasit? 13 amisonae crimen corruptelae nota uersui praefixa est 22 duco (o in rasura) corr. Buech. 24 rogatum corr. Buech.

- 25 Sufficiant tibi uota Uenus: praecordia dura
 Mollis adire soles, nolentibus ire per artus
 Et mentes intrare senum uenasque leuare
 Ignibus et gelidas calidis reparare fauillas,
 Ut ueteranus amet senior ceu nuper adultus.
- [p. 23] 30 Non ego lasciuos opto mihi crescere sensus,
 Sed precor aspergant nostrum tua carmina pectus
 Ut ualeam cantare tuos per uota triumphos
 Et mixtis saltare choris, cantare choreas.
 Publica magnifice per moenia uota gerantur:
- 35 Quas dedit una domus, domus excipit una sorores,
 Quorum umbone tegor uel quorum munere uiuo.
 Post uarios casus post tot discrimina uitae
 Porrexere piam placido pro tegmine dextram
 Et quod maius erat, laesi tribuere salutem
- 40 Fortunamque mihi reducem pietate nouarunt.
 Quisquis adest sapiens scholasticus atque peritus
 Accurrit laudare uolens cantare paratus:
 Quin ego festinem laudes et carmina ferre
 Pro meritis animisque uirum? puer alme Cupido,
- 45 Ignea progenies et rerum perpes origo,
 Huc ades armatus fluidis post terga pharetris,
 Inbue pinnatis precor oscula blanda sagittis,
 Morsibus alternis ut lambens lingua palatum
 Tergat et uidentur suspensis dentibus ora.
- 50 Sponsa maritales cognoscat utra uapores
 Et sponso sic iungat amor quasi corpore in uno
 Brachia uirgineis adnectens stricta lacertis.
 Has matronali societ de more cateruae
 Blanditus sub fraude dolor sub uulnere casto
- 55 Seruatumque diu rapiat hac nocte pudorem
 Et poenae sit merces amor, pia pignora, nati.

42 *post uolens scriptum est et carmina ferre sed expunctum* 43 *in initio uersus scriptum est Pro meritis animisque uirum* | quanto ego festine *corr. Buech.* 47 *Indue corr. Buech.* 50 *utra] latere uidetur pura an uirgo?* 51 *uingat* 55 *rapiant ac corr. Buech.*

- Uix ea fatus eram, subito uenit aliger ignis,
 Ore micans ac fronte minax et crine coruscans
 Impubes lasciuus erat cui castra uoluptas.
- 60 Ibat in obsequium risus, complexibus haerens [p 24]
 Iusta libido coit uenit et moderata uoluptas,
 Candida legitimas accendens gratia taedas
 Occurrit, uenit alma fides petulantia simplex,
 Casta pudicitia procedit mente quieta,
- 65 Sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit
 Et quidquid iustos solite comitatur amores.
 Liber pampineis ornatus fronte corymbis
 Intrat et uiiferos uibrat super agmina thyrsos,
 Pan calamis perflare melos Bacchaeque rotari
- 70 Sileno saltante placent populosque mouere
 In fescenninos fremitus et gaudia mentis.
 Aduit interea Cypris subuecta columbis,
 Apparet de parte poli qua flammeus axis
 Uoluitur australis conlustrans cardinis oras:
- 75 Florea purpureas retinebant frena columbas
 Et rosa blandifluas rutilans nectebat abenas,
 Lilia sunt inserta rosis, iuga pulchra uoluerum
 Uerberere purpureo Cypris iubet ire, iugalis
 Remigat ammotis pinnarum plausibus ales.
- 80 Moenia respexit Carthaginis alma Cythere:
 'Illo' dixit 'aues conuertite mando uolatus,
 Uictoris soboles felici sorte iugantur,
 Illic pura fides illic prudentia simplex,
 Coniugis in gremio pietas, sine fraude uoluntas,
- 85 Non ibi liuor edax, non est elata potestas
 Priuato sub more gerens sua iura modeste
 Quae mercede sua multos coniunxit egentes,
 Haec inopes dotare solet uel pascere egenos
 Legibus et nostris nudas uestire puellas.'

60 amplexibus *corr. Buech.* 62 accedens 67 corim-
 bis 68 tyrsos 69 potari *corr. Buech.* 70 placent] *cor-*
ruptum. conicias parant 78 iugales *corr. Buech.* 80
 Cythere 81 conuertite *repetitum sed expunctum est* 87 Qui
corr. Buech.

- 90 Dixerat haec Cytherea parens: iam tecta subibant
 [p. 25] Idaliae uolucres, occurrunt gaudia cuncta
 Obsequium latura deae. tamen ore modesto
 Anxia sola procul thalamo florente relicto
 Uirginitas pudibunda fugit gratumque paescens
 95 Fletibus ora rigat: quae non reditura recedit.
 At Uenus attingens urbem petit antra mariti
 Neptunique domos intrauit Maximianas:
 Illic turba fremit matrum iuuenumque pudica
 Et matronali sponsas cinxere corona.
 100 Pompa cateruarum felix uotiuu canebat,
 Progenies crementa domus Uictoris honesta
 Suscipit et nuribus natos iunxere parentes.
 Uictorianus enim et Rufinianus
 Lege maritali ueniunt sub iura Dionae.
 105 Tunc Uenus ad sponsas intrans hac uoce profatur:
 'Crescite fecundis gaudentes lusibus ambae,
 Nocte tamen properante uiris certate modeste,
 Sed hoc certamen modico certamine constet:
 Acrior est puer ille meus dum temnitur et plus
 110 Urit amoriferis certantia membra sagittis.'
 Dixerat et puerum genetrix implere pharetras
 Imperat. ille libens imbutas melle sagittas
 Misit et ambarum sensus transfixit arundo,
 Corda ferit iuuenum ueniens et pectora fratrum,
 115 Quorum uota sonant. longa est lux ipsa diei
 Et cupiunt transire diem, succedere noctem
 Exoptant paribus uotis spatiumque morarum
 Lucis adoptatae transire in tempora noctis.
 Pergitur ad thalamos, conuiuia laeta celebrant,
 120 Agmina saltantum miscentur lusibus aptis.
 [p. 26] Pignora pulchra micent et talia uota celebrent
 Floribus et uestris crescat generata propago.

99 matronalis 103 uersui praefixum est R₂. fort. legendum
 Uictorianus cf. *AL Riesii* 254 aut addendum in fine tale aman-
 tes 108 hunc uersum uel Dracontio indignum Buech. subleuan-
 dum censet coniciendo conamine 109 Acrior 111 Dixit fort.
 Dixit sed (Buech.) 112 sagaci corr. Buech. 117 spatium

Exp. Epithalamium in fratribus dictum.

VII. Epithalamium Ioannis et Uitulæ.

- Carminis Idalii cuperem nunc ebrius esse
 Nobilium thalamis Fabiani sanguinis index.
 Quod mihi si felix hodie fortuna dedisset,
 Non inhonorus eram sed laude redemptus abirem,
 5 Uer recreatus agens si non tamen ipse renatus,
 Emerito referens generosas auspice laudes,
 Et Uitulæ canerem taedas per uota Ioannis
 Laurea sertâ comis religans et tempora myrto.
 Prodere gestirem hæc quæ nunc per uota geruntur.
 10 Cantarem quia Cypris adest bona mater amorum,
 Agmine molliflûo ducens sua pompa choreas,
 Impubes lasciuus atrox uiolentus amoenus,
 Lis pacis tacitusque loquax, fur garrulus audax,
 Nudus et armatus, ferus et pius, improbus insons,
 15 Et quod amoriferum, secum hunc duxisse uolucrem.
 Uulgarem quia tela gerit quibus auctor Achillis
 Arserat Aeacides Nymphæ radiatus amore,
 Spicula dixissem quibus arsit Apollo disertus
 Cum peteret Daphnen, Liber quibus arserat Indus
 20 Candida Dictææ cum cerneret ora puellæ,
 Uel quibus ipse furor Mars est accensus amore
 Uesticolæ niueos peteret cum uirginis artus,
 Ut daret æternum Romana in saecula Quirinum
 Et post fata deos faceret super astra senatum.
 25 Sed quia captiuo fas non est dicere carmen [p. 27]
 Nec reticere licet festiuo in tempore uati,
 Ista canant pueri qui carmine uera loquentur,
 Plausibus insultent et tympana rauca puellæ
 Percutiant palmis, digitis sub arundine uentos

3 foelix 5 Uere creatus | sed non corr. Buech. post 8
 fortasse periit uersus 11 sua corruptum uidetur 15 Telaque
 temptauit Buech. | dixisse 17 Asserit | eacides 19 Daphnem
 20 Dicteæ | cernerat 21 amare 27 quia corr. Buech.
 29 uentus corr. Buech.

- 30 Dispensent hinc inde melos perflante flabello
 Et quatiant dulces Museo pectine chordas,
 Et uocis textura sonet neruique loquaces.
 Bybliades Satyris iungant Nymphisque Hymenaeos
 Et Dryades passim coeant per prata Napaeis,
 35 Oreadas Faunis iungant et Naidas amnes
 Et Bacchis copletur Amor per castra Dionae,
 Saltet et imparibus calamis Pan corniger intrans,
 Ebrius interea nutet Silenus asello,
 Oscula nectantur calamis imbuta rosatis
 40 Et neruo cantante sonet noua murmura lingua,
 Morsibus alternis suspenso dente fruuntur,
 Gratia uernantes adnectat pulchra dolores,
 Casta Pudicitia stricto placitura marito
 Floribus ex uariis texat per prata coronas
 45 Lilia mixta rosis socians uiolasque hyacinthis,
 Purpuret et niteat gemmae pallente rubore
 Sardoasque iuget poclis Sitifensibus herbis.
 Sic puer Idalius permiscet mella uenenis,
 Sic rosa miscetur spinis, medicina cerastis
 50 Perficitur stimulisque fauos apis alma tuetur:
 Sic pia uirginitas non tollitur ante pudoris
 Unguibus infensis quam uulnerat ora mariti,
 Et prior ante sui uindex est ipsa cruoris,
 Ut discat sacras fecundo uulnere flammās.
 55 Sic fiunt dulces modo pignora blanda parentes,
 Et genus humanum sic stat sub lege perenni.
 Tot bona proueniant sponsis quot dextra parentum

[p. 28]

30 caue scribas labello. uide indicem 31 cordas 33
 Bibliades 34 cohibent 35 omnes corr. Buech. 36 co-
 puletur cf. d. deo I 407 cum Arenalī nota 38 interea]
 latere uidetur loci significatio quo nefas est prodire ebris et
 asellis. interea est inter eos (Buech.) 40 caudente quod
 scripsi Buech. proposuit 45 socians] n litera atramento ob-
 ducta est | hiacynthis 47 iubet poculis siti fensibus supra
 cul et fens literas et ante uersum corruptelae notae positae
 sunt 48 bella corr. Buech. 49 cerastis corr. ex ceratijs
 54 discat] ducat Buech. proposuit

- Iungit amoriferis per festa iugalia palmis,
 Cana fides pietasque iugent et casta uoluptas,
 60 Brachia constringant celeres uisura nepotes,
 Pronuba Iuno uenit fecunda sorte maritans
 Lanigera comitante dea per uota Minerua,
 Concordesque simul celebrent pia sacra Dionae.
 Ista canant iuuenes, hoc cantent carmen adultae
 65 Et simplex aetas pueri teneraeque puellae,
 Cantitet hoc ueteranus amor, reuerenda senectus
 Cantet: amator erit qui non cantarit amores,
 Nescit enim senibus ueniam donare Cupido.
 Ast ego qui nequeo captus mea plectra mouere
 70 Carmine sollicito, dederant quia carmina clades,
 Et modo sic positus Cythereae cantibus absens
 Sollicitus pauidus temerarius anxius audax,
 Ut uacat expositis post proelia miles ab armis
 Saucius atque gemens quo languida uulnera curet:
 75 Classica si subitis feriant clangoribus aures,
 It dolor, ira redit, ceu iam sit plaga cicatrix,
 Redditur et saniem sistit furor arma repositus,
 Fit medicina furor, furor est uox tessera Martis
 Et dare iam membris dicit tuba rauca salutem.
 80 Aut uelut acer equus circi iuga ferre dicatus,
 Orbita cornipedo sequitur quem ducta uolatu, [p. 29]
 Si fretus propria leuitate fauoris alumnus
 Plus eat in frenos et concitus axe sonoro
 Pulueris in nubem radiatis orbibus actas
 85 Accipiat post crura rotas et corruat ictus,
 Mox studium calor omnis abit plangente dolore
 Aduersa plaudente manu stabulisque refertur:
 Hinnitus si forte sonent strepitusque rotarum

59 iungent   61 secunda *corr. Buech.*   63 Dione   66
 Cantilet *corr. Buech.*   69 neque hoc aptus *corr. Buech.* | plectra
 71 cytherea   72 tabidus   73 Et uacat   75 si] his *corr.*
Buech.   77 Reditur *corr. Buech.*   78 tessera   79 discit
corr. Buech.   82 uoluntate *corr. Buech.*   84 radiatus
 85 cornua *supra* ictus *uerbi literas nouissimas corruptelae sig-*
num, in fine uersus β *positum est*   86 dolor omnis habet
corr. Buech.   87 Aduerso

- Et fauor excussus caueis circensibus ingens,
 90 Eleuat elisum directis auribus audax
 Erecta ceruice caput tremibundus et artus
 Pensat nec stabulum fessis hinnitibus implet,
 Iam qua stat pluitur tellus sudore furoris,
 Uulnera despiciens absentibus ora lupatis
 95 Ingerit et uacuos dat post praesentia cursus.
 Aut auis insidiis curuato uimine clausa,
 Quae cantu mulcere solet sub uoce canora
 Arboreum per cuncta nemus durosque labores
 Agricolum, silet intus habens captiua dolorem
 100 Libertatis amans auras nemorumque cacumen
 Et tacet omne melos retinens sub uoce silenti :
 Altera si resonet modulatis cantibus ales,
 Ingenuos dat capta sonos quasi libera, uernans
 Ut credatur auis ramo cecinisse uirenti,
 105 Illa tamen querulas miscet male garrula uoces.
 Sic ego captiuus tot festis plausibus actus
 Carmina pauca feram delectis ipse duobus
 Ex genere amborum qui me modulante canentur :
 [p. 30] Pontifices sacri Statulenus Octauianus
 110 Moribus innocuis, sancta pietate modesti,
 Religione pii castis altaribus apti,
 Quorum cana fides per sacra Palatia pollens
 Floruit, unus erat Latialis mysticus aulae,
 Alter apud Danaos sacrata mente dicatus :
 115 Quorum sanguis adest, quos omnia fausta iuuabunt.
 Ex hac progenie iunctis et gente togata
 Coniugio tali speremus numina nasci.
 Nam mihi quo teneor non est dolor alter acerbus
 Quam quod apud tales obliuio longa moratur
 120 Nominis inclusi. sed si me claustra fatigant

101 reticens *corr. Buech.* 107 ipe 109 Optauianus nisi
 praestat Optatianus 110 inde ab hoc uersu nostri numeri cum
 eis quos in libro adscriptos uides non congruunt, cum miro scribae
 lapsu factum sit ut 120 numerum huic uersui praeponeret 112
 Pallatia 113 mysticus 115 omnia *corr. Buech.* 116 togati
corr. Buech. 118 quod teneor non dolor alter aceruus

- Temporis immodici, nec uos impune tacetis.
Poena est non leuior uobis quatiēte pudore,
 Quod licet exiguum tamen inter iura poetam
 Temnitis immemores facunda mente periti.
 125 Quid prodest seruasse hominem post tanta pericla
 Et clausum liquisse diu sub clade salutis?
 Non male peccaui nec rex iratus inique est,
 Sed mala mens hominis quae detulit ore maligno
 Et male suggessit tunc et mea facta grauaui.
 130 Poscere quem ueniam decuit, male suscitāt iras
 Et dominum regemque pium saeuire coegit.
 Nam deus omnipotens compungit corda regentis
 Quando iubet pietate sua ueniamque relaxat.
 At cum liber ero domino ignoscente reductus,
 135 Dum tacet os uestrum nec nos sermone iuuatis,
 Nomina uestra reor praeconia nulla manebunt.
 Sed ne maesta canens concludat carmen amoris, [p. 31]
 Post haec uota parens quid sit factura Dione,
 Murmuret os tacitum, Carales cum coeperit iri:
 140 Aeolias petet illa domos aditura tyrannum
 Ut frenet uentos et caerulea marmora tendat,
 Mollior aura means tantum bona flumina mittat,
 Ut ratis incolumis Sardorum littora tangat.
 Nec negat haec Eolus Uenerisua iura roganti.
 145 Cypris in ornatu ueniens freta glauca uagatur,
 Cum pelagi Nymphis ibunt Tritonis alumni
 Nereidum spumante choro Phorcique clientes
 Gurgitis aequorei pisces immania cete
 Et quaecumque latens surget de fluctibus imis
 150 Belua terribilis summas gestire per undas,
 Inter quas delphine sedens Galatea minaci
 Neptunum perfundet aquis rorante fluēto,
 Ille caput barbamque ciet ridēte Dione.

122 *spatium non relictum. suppleuit Buech.* 129 *fata*
 132 *compunget corr. Buech.* 137 *nec* 142 *mictat* 146
 Tritones *corr. Buech* 148 *caete* 149 *At | surgit corr.*
Buech. 150 *Bella* 151 *delfine* 153 *ciet quasi cor-*
ru ptelae signo notatum

At uolucer Ueneris uolitans super aequora pinnis
 155 Iam spargens sub fraude rosas tamen igne sagittas
 Mandat ad aequoreos comites et frigida ponti
 Aequora flammam atrox, elementa ut uota celebrent.
 Haec dixisse sat est: sed qui modo iure tacemus,
 Omnia reddemus quandoque nepotibus almis.

Exp. Epithalamium

Ioannis et

Uitulæ.

[p. 37]

VIII. Dracontii opus de raptu Helenæ.

Troiani praedonis iter raptumque Lacaenae
 Et pastorale scelerati pectoris ausum
 Aggrediar meliore uia. nam prodimus hostem
 Hospitis et thalami populantem iura mariti
 5 Foedera coniugii consortia blanda pudoris
 Materiem generis sobolis spem pignora prolis:
 Nam totum de matre uenit, de matre creatur
 Quo membratur homo, pater est fons auctor origo,
 Sed nihil est *sine* matre pater. quota portio patris
 10 Omnis constat homo: mater fit tota propago.
 Ergo nefas Paridis quod raptor gessit adulter
 Ut monitus narrare queam, tu grandis Homere
 Mollia blandifluo defundas uerba palato.
 Quisquis in Aonio descendit fonte poeta
 15 Te numen uult esse suum, nec dico Camenae
 Te praesente 'ueni'. sat erit mihi sensus Homeri
 Qui post fata uiget, qui duxit ad arma Pelasgos

secuntur uacuae paginae quinque, deinde raptus Helenae
 p. 37—64 alio ac magis nigro atramento chartae minus albae
 inscriptus sed eadem ut uidetur manu Literis IM eas notauit
 coniecturas scitu dignas quas adhibitas uides in editione raptus
 Helenae Romana omnes fere Iannellianas, eis uero quas in musei
 rhenani uolumine XXVII p. 477 Buecheler proposuit lectionibus
 literas adieci m. rh. 158 quae proposuit Buech. 1 laceae
 8 Quod 12 te corr. IM 13 delimas cedet defundas
 inuento meliori

- Pergama Dardanidum uindex in bella lacessens:
 Et qui Troianos inuasit nocte poeta
 20 Armatos dum clausit equo, qui moenia Troiae
 Perculit et Priamum Pyrrho feriente necauit:
 Numina uestra uocans quidquid contempsit uterque
 Scribere Musagenes, hoc uilis colligo uates.
 Reliquias praedae uulpes sperare leonum
 25 Laudis habent, meruisse cibos quos pasta recusant
 Uiscera quos rabies iam non ieiuna remisit,
 Exultant praedamque putant nuda ossa ferentes.
 Attica uox te, sancte, fouet, te lingua Latina
 Commendat: uulgate precor quae causa nocentem
 30 Fecit Alexandrum, raptu ut spoliaret Amyclas.
 Caelicolum pastor iam sederat arbiter Ida, [p. 38]
 Iam gremium caespes, iam surgens herbida tellus
 Stabat et aetherium fuerant herbosa tribunal.
 Soluerat Iliacus caeli uadimonia pastor
 35 Et litem facit ipse suam, laudata recedit
 Contempta Iunone Uenus, tunc uirgo decora
 Uicta dolet, nam tristis abit: heu nescia mens est
 Quae mala circumstent ausum dare iura Mineruae.
 Iudicis Idaei pretio sententia fertur
 40 Damnaturque Paris. nec solus pastor habetur
 Ex hac lite reus: damnantur morte parentes,
 Damnantur fratres et quisquis in urbe propinquus
 Aut cognatus erat, cunctos mors explicat una.
 Troiaque ut infelix urbs tantum morte periret,
 45 Damnantur gentes, damnatur Graecia sollers
 Heu magnis uiduanda uiris, orbatur et Eos
 Memnone belligero, damnatur Thessalus heros
 Et Telamone satus, pereunt duo fulmina belli,

20 Armato corr. Buech. m. rh   23 collego   30 raptu
 spoliare   31 praetor corr. Buech. | Idem corr. Buech. Idae
 IM   34 Iliacas corr. IM   36 decora] fort. corruptum   37
 abijt   42 in morte   43 implicat IM   44 Aq; Troi sup-
 pleuit Buech. (Troia in margine ascriptum) spatium non relictum
 | infoelix | tanta Buech. proposuit | perriet corr. IM   46
 eous. et eos IM

Pro matris thalamo poenas dependit Achilles.

50 Unde haec causa fuit? forsán Telamonius Ajax

Sternitur inuictus quod mater reddita non est

Hesione Priamo: sic est data causa rapinae.

Cur gentes cecidere simul, cur sexus uterque

Concidit, infanti nullus post bella pepercit?

55 Sic dolor exurgit diuum, sic ira polorum

Saeuit et errantes talis uindicta coerces?

Compellunt audere uirum fata, impia fata

Quae flecti quandoque negant, quibus obuia numquam

Res quaecumque uenit, quis semita nulla tenetur

60 Obuia dum ueniunt, quibus omnia clausa patescunt.

[p. 39]

Iam grex horretur, fontes casa pascua siluae

Flumina rura pigent nec fistula dulcis amatur,

Non placet Oenone sed iam prope turpis habetur

Ex quo pulchra Uenus talem promisit in Ida

65 Qualis nuda fuit: talem iam pastor anhelat.

Sordent arua uiro post iurgia tanta dearum,

Pergama sola placent, et moenia quaerere Troiae

Mens et fata iubent. monitus Paris omnia norat

Blandita nutrice puer, quo sanguine cretus,

70 Qui genus, unde domus, rapiensque crepundia pastor

Troianum carpebat iter. uix uiderat arcem

Lassus, et intactae procumbunt culmina turris

Ingemit et tellus, muri pars certa repente

Concidit et Scaeeae iacuerunt limina portae,

75 Tunc Simois siccauit aquas, crystallina Xanthi

Fluminis unda rubet, sudat pastore propinquo

Palladium uel sponte cadunt simulacra Mineruae.

Forte dies sollempnis erat quo Pergama rector

49 depondit *corr. IM* 52 Esto ne *corr. IM* 53 cum
 sexus *corr. IM* 54 perpepercit 56 coerces ut *uidetur corr.*
ex coerces corr. IM 59 tuetur *Buech. m. rh.* 62 armatur
corr. IM 63 oenones iam prope. quae iam *posuerunt*
IM 66 urigia ex uregia *uidetur correctum corr. IM* 70
 Quod genus *IM* 73 certa] *malis quo locus aliquis significetur*
nomen proprium 74 lumina *corr. IM* 75 cristallina
 xanti 78 sollempnis ex sollempnis *rasura mutatum*

- Infelix Priamus post Herculis arma nouarat:
- 80 Annuā persoluens ingratis munera diuis
 Laomedontiades capitoliā celsa petebat
 Reddere uota Ioui, laturus sacra Mineruae.
 Ad dextram genitoris erat fortissimus Hector,
 Troilus ad laeuam pauido comitante Polite, [p. 40]
- 85 Cetera natorum turba stipatus abibat.
 Reginam interea natarum turba coronat
 Et nuribus comitata uenit pia uota ministrans.
 Rex Helenum sequitur, Cassandrae mater adhaeret.
 Dum pergunt et templa petunt, prorumpit in agmen
- 90 Pastor et attonitos elata uoce salutat:
 'Sis felix princeps, omnes saluete sodales
 Aut fratres ut uera feram. tu fortior Hector
 Culmen et urbis apex, et uiribus indolis almae
 Troile, frater ego. fratrem cognoscite uestrum.
- 95 Germanus sum uester ego Priamique propago,
 Hecuba mi genitrix, abdicor crimine nullo
 Paruus Alexander pastor nutritus in Ida.
 Nec pastor sit uile, Phryges, ego iurgia diuum
 Compressi, nam lite caret me iudice caelum.
- 100 Si credis germana manus, nec cetera regis
 Conscia corda negant nec mater pignus abhorret:
 Noscite depositi uel certa crepundia fratris.'
 Dixerat et testes generis proiecit in arce.
 Uera fides pietas quatiunt mox corda parentum
- 105 Admissumque nefas generosa mente fatetur
 Fusus in ora rubor. Paridis mox colla lacertis
 Adligat et natum fletu gaudentis inundat [p. 41]
 Conuictusque pater ueniam de prole rogabat.
 Obstupuere omnes. mater gauisa recurrit,

79 Infoelix | nouerat *corr. Buech. m. rh.* 81 Laumedon-
 tiades 83 dextram *corr. ex detr-* 85 Caetera *Buech.*
proposuit Et rex 91 foelix Princeps *corr. IM* 93 et ui-
 ribus indolis almae *corruptum. latere uidetur tale et tu lux*
 94 cognoscite 96 Ecuba 97 nutritur 102 fratres
corr. Buech. m. rh. 104 mors *corr. IM* 106 pallidis *corr.*
IM 108 negabat *corr. IM*

- 110 Dat celeres pietas gressus quos denegat aetas,
 Mox iuuenem complexa tenet per colla per ora.
 Oscula diffundunt et lambere membra parentes
 Insistunt iuuenis certatim, sed pius ardor
 Adfectus dispensat agens, alternat utrique
- 115 Et uicibus cara Paridis ceruice fruuntur.
 Nuntius interea totam compleuerat urbem
 Fama uolat per templa deum, quod pastor ab Ida
 Se uelut ostendit regni de stirpe creatum.
 Tunc Helenus uates templum dimisit et aram
- 120 Et procul exclamat: 'pater impie, pessima mater,
 Quid pietas crudelis agit, quid perditis urbem?
 Haec est illa tuo fax, mater, prodita somno
 Quae simul incendet Troiam regnumque parentum
 In sortem dabit illa nurus. coniurat in arma
- 125 Graecia tota dolens raptum punire Lacaenae,
 Litora nostra petent Danaï cum mille carinis,
 Dorica castra fremunt, iam Pergama uexat Achilles,
 Iam pugnant Danaï, iam cernimus Hectora tractum,
 Troile iam per bella furis, iam sterneris audax
- [p. 42] 130 Ante annos, animose puer, uirtute proteruus.
 Sed quid fata ueto, quid fixos arceo casus,
 Cum nihil aduersis prosit prudentia signis?
 Me Fortuna potens et Pyrrhus ingens exspectat.
 Dum loquitur, Cassandra uenit furibunda sacerdos
- 135 Et matrem complexa canit: 'quid mater iniqua
 Quid pater infelix quid funera nostra paratis?
 Immemor heu pietas, uni pia mater haberis
 Pastoremque foues sed multis impia constas
 Regibus, Hectoreum supplex emptura cadauer
- 140 Per montes per saxa datum: nec uenditur Hector

110 *cf. Orest. 670*   112 *parentis corr. Buech. m. rh.*
 113 *iuuenes corr. Buech. m. rh.*   114 *agnes acres et utrim-*
que IM, auens Buech. m. rh.   118 *uelit corr. Buech. uelit*
ostendi IM   125 *uolens proposuit Buech.*   128 *Iam corr.*
uidetur ex tam   130 *animos et puer uirtute*   133 *exspe-*
ctat Pyrrhus et ingens IM at desideratur Me exspectat F
p et regia Pyrrhi (Buech.)   136 *infoelix*

- Integer et lacerum rediet pro pignore corpus
 Funeris Hectorei pretio maiore redemptum.
 Me stuprum per templa manet, me pessimus Ajax
 Inuadet pereunte domo: iam Troia crematur,
 145 Sed flammis rex ipse cares, iamque Hecuba latrat,
 Astyanax Danais muro iactatur ab alto.
 Sic praestat Bellona nurum, gener ipse Tonantis
 Idaeus sic pastor erit, capietque triumphum
 Sed post ipse cadet. ueniet mox Pyrrhus ad arma
 150 Qui scindat muros, qui damnet Pergama flammis,
 Qui Priamum gladio feruens obruncet ad aras.
 Sed quid uana cano? iam consocer esse Tonantis
 Uult genitor patriamque premit natosque nefandus [p. 43]
 Odit et Andromachen quaerit uiduare marito.
 155 Troile quid cessas? quid parcis fortior Hector?
 Uos repetunt mortes, in uos mala fata feruntur,
 Uos petit Aeacides, saeuum uos fulmen Achilles
 Amputat, insontes poenam raptoris habetis.
 Prouida non credor: uos saltem surgite ciues,
 160 Rumpite complexus quos dant per colla parentes
 Infausto iuueni, muris depellite fratrem:
Hic hostis quem fata canunt, qui mortibus urbem
 Congeret et Priamum faciet non esse sepultum.
 Pectore Cisseo rapiatur pignus acerbum
 165 Macteturque nefas et Pergama nostra pientur,
 Placetur Iuno, placetur uirgo Minerua,
 Sacrilegi de morte Iouem placate tonantem
 Cuius postponens Uulcani laudat amorem.
 Urbibus in multis mos est donare salutem
 170 Mortibus insontum, sed uos mactate nocentem
 Ut liceat seruare pios. augere dolores
 Ut releuet medicina solet membrisque salutem

141 retinet *corr. Buech. m. rh.* 145 ecuba 146 Astia-
 nax 147 perestat *corr. IM* 148 malis rapietque 152
 qui *corr. IM* | esset *corr. IM* 153 Uulti 154 Obiit *corr.*
IM 162 *suppleuit Buech. m. rh.* 166 Placitur Iuno *corr.*
IM 167 placete *corr. Buech.* 169 donare *corruptum*
uidetur 172 resecet *corr. Buech. m. rh.*

- Membrorum de parte dabit, nam corporis aegri
 Fit iactura salus et uires passio praestat
- [p. 44] 175 Quas auferre solet. hoc uos adsumite fratres,
 Hoc ciues audite mei, laudate parentes,
 Dicite pastorem gladio pietatis obire:
 Fraterno mucrone cadat. si forte profanus
 Hunc feriet quicumque reum, sit in urbe sacerdos,
- 180 Cedo loco si forte meo pius esse recusat.
 Pontifices Helenus Laocoon sacrata potestas
 Cedent oranti quia mysticus extat uterque'.
 Dum canit infelix gemitus Cassandra futuros,
 Uisus adest cunctis Phrygibus Thymbraeus Apollo
- 185 Qui mercede carens conclusit Pergama muro
 Et genus ingratum poenas persoluat auari
 Exoptat. stupuere Phryges, tacet ipsa sacerdos:
 Effatur: 'quid uirgo canit? cur inuidus alter'
 Exclamat 'Helenus deterret Pergama uerbis?'
- 190 Pellere pastorem patriis de sedibus umquam
 Fata uetant quae magna parant. stant iussa deorum,
 Magnanimum Aeacidem solus prosternet Achillem.
 Troianos regnare placet qua solis abenae
 Ostendunt tolluntque diem, qua uertitur axis
- 195 Frigidus et zona flammatur sole corusco.
 Troianis dabitur totus possessio mundus
 Tempore nec paruo Troum regnabit origo.
 Fata manent conscripta semel. sunt uerba Tonantis,
- [p. 45] Imperium sine fine dabit. cohibete furorem.
- 200 Mortali diuum periet quo iudice iudex?
 Nec hoc fata sinunt. pudor est uoluisse nocere
 Et non posse tamen pigeat. iam nemo minetur,

174 solus *corr.* *IM* 175 solet hoc ad sumite *sed* ad
linea obducta deleta uidetur. nos hoc *IM* 178 profamus
corr. *IM* 180 recucasat *sensui parum aptum uidetur quod*
restituerunt IM recusat 182 Ced et *corr.* *IM* | uel amystic-
 us quia *proposuit Buech.* uel mysticus extet *IM* 183 in-
 foelix genitus *corr.* *IM* 184 Tymbrrens 187 ipse *corr.*
IM 188 Effrenis *Buech. m. rh.* 192 eacidem | prosternit
corr. *Buech.* 197 regnabi

Quem Clotho quem Lachesis quem uindicat Atro-
pos ingens.

- Scindite pellitas niueo de pectore uestes,
 205 Murice serrano rutilans hunc purpura uelet.
 Nec pudeat quod paut oues: ego pastor Apollo
 Ipse fui domibusque canens pecus omne coegi,
 Cum procul a uilla fumantia tecta uiderem,
 Alcestem sub nocte pauens deus ubera pressi,
 210 Admetus intrantes haedos numerabat et agnos.
 Dixerat et Phoebum Priamus submissus adorat
 Et grates securus agit, tacet optimus Hector.
 Iam regno non impar erat, sed sceptrum tiam
 Imperium trabeas iam post caeleste tribunal
 215 Totum uile putat, solam cupit addere famam
 Maiorum titulis, uiuaces quaerere laudes,
 Ut celet quod pastor erat. uix uiderat aulam
 Regis, et Iliacas quaerit per litora puppes,
 Aegaeum sulcare fretum iam mente parabat.
 220 Sic pater adloquitur iuuenem sermone uerendo:
 'Nate redux pietatis amor, bonus arbiter Idae,
 Dic ubi uis armare rates, ubi carbasa tendis. [p. 46]
 Nusquam bella paro, regnum sub pace guberno.
 Sed si torpor iners pudor est et turpe uacare
 225 Credis, Alexander, certe legatus adesto,
 Et Telamona ducem conuentum exposce sororem
 Hesionen mox, nate, meam: captiua tenetur
 Me regnante soror. dum Dorica regna peragras
 Dat Uenus uxorem, faciet te Iuno maritum.'
 230 Tunc iuuenis gauisus ait: 'paremus ouantes,
 Optime Troiugenum, nihil est quod iussa recusem.'
 Laetatus senior tali moderamine nati
 Effatur: 'tua uota, Paris, di iusta secudent,
 Hoc tantum supplex genitor rex, nate, precatur:

203 Cloto | lachesis 205 rutilans *corr.* IM 207 ca-
 rens IM 209 Alcestes IM *ineptissime* 212 *post hunc*
uersum fort. nonnulla exciderunt 217 cele *corr.* IM 222
licebat cur 223 bello *corr.* IM 226 talamona | conuentam
corr. Buech. 227 Hesionem 229 te unô 232 Laetatur

- 235 Iliacos proceres tres tecum pergere saltem
 Imperio concede meo, ueneranda senectus
 Praecipitem frenat monitis per cuncta iuuentam.
 Egregios comites praestem tibi, lumina gentis
 Hectore praelato cui tota potentia cedit:
- [p. 47] 240 Antenor Polydamas erunt iuuenisque Dionae
 Aeneas cognatus adest.' sic fatus. et omnes
 Ut ueniant rex ipse iubet properante ministro.
 Cum ducibus redit ipse uolans ad tecta satelles
 Regia, cognoscunt proceres quo uela parantur,
 Nec mora, conscendunt puppes et litora linquunt.
 Dardana iam classis Tenedon transibat, Abydon
 Et Seston dimisit aquis saeuasque Maleas,
 Iam Salamina uident Telamonia regna petentes.
 Ut portum tetigere rates, mox ancora mordet
- 250 Litus et inuentas ferrum pertundit harenas.
 Puppibus adnexis terram Troiana iuuentus
 Et proceres petiere simul. sed regis ad aulam
 Linquentes mox litus eunt. quos suscipit heros
 Hospitio Telamon. ramos frondentis oliuae
- 255 Portantes ad tecta ducis sub imagine pacis
 Non pacem sed bella gerunt, nam dicta tenebant
 Quae possent armare uirum nisi iura uetarent
 Hospitii quae nemo parat uiolare modestus.
 Rege salutato postquam legatio Troiae
- 260 Sedit, et Antenor placida sic uoce profatur:
 'Troiuenas proceres et regis pignus ad aulam,
 Rex Telamon, uenisse tuam quae causa coegit
 Insinuare decet: si iusseris ipse, loquentur
 Consortes nunc ore meo uel regia proles.
- 265 Dardanides Priamus gentis reparator et urbis
 Quam uestras populasse manus meminisse fatemur,

237 iuuentam *corr. IM*   238 tua *corr. Buech. m. rh.*
 240 Polidamas | Dione   243 redi *corr. IM*   244 bella
corr. Buech.   246 ahdon *corr. IM*   247 aqius *corr. IM* |
 uouas uacuo ut uidetur spatio postea inscriptum. curuas *IM*
 250 inuitas *Buech. m. rh.*   259 solutato *corr. IM*   260 fort.
 Sederat   262 Talamon   263 decet et si uisseris *corr. IM*

- Iussit ab Iliaco delectos pergere regno
 Ad tua regna, potens germanam regis ut heros
 Bellorum quam iure tenes in pace refundas:
 270 Posceris Hesionen. iacet ingens Troia fauillis
 Excidii compressa sui, nec Pergama ductor
 Surrexisse putat nisi iam, rex magne, sororem
 Reddideris regi quae nunc captiua tenetur.
 Turpe ducis seruire genus crimenque putatur
 275 Si non bella dabunt regi quod bella tulerunt
 Si pax hoc optata negat. pro rege rogaris:
 Te repetisse puta Priamo retinente sororem,
 Non dolor armaret si non daret ille rogatus
 Quod peteres, Telamon? scelus est et fama pudoris,
 280 Nascitur inuidia Priamo regnante sororem
 Graiugenis seruire suam, lior malus inde
 Creditur: 'Iliacas potuit reparare ruinas'
 Murmur erit Phrygibus, 'consortem sanguinis unam
 Non ualuit' dicent 'rector de rege mereri'.
 285 Dixerat. at Telamon mentes armabat in iras,
 Nam pietas affectus amor concordia proles
 Accendunt motus in pectore fellis amari.
 Conubium regni, thalami consortia casti
 Scindere poscebant, et quod mens nulla tulisset,
 290 Aiacis haec mater erat. sic incipit ore
 Turbidus Aeacides iusta succensus in ira:
 'Si pudor Iliacis aut mentibus esset honestas,
 Excidium Troiae si pectora uicta dolerent,
 Herculeos comites Priami gens praeda Pelasgum
 295 Non magis auderent in bella lacessere Graios
 Semideum post bella ducum, quibus Ilios ingens
 Uicta iacet. placuitne Phrygis periuria gentis
 Soluere nos iterum, si dudum parua luistis
 Supplicia? Priamo Troes mea dicta referte:

[p. 48]

[p. 49]

270 Posteris. Quod potes *IM* | Hesionem 272 iã in
 rasura 276 por rege *corr. IM* 278 illi *corr. IM* 279
 peteris 284 meieri 287 Accedunt *corr. IM* 298 Con-
 nubium 290 incipiat *corr. IM* 291 eacides 293
 iucta dolerent *corr. IM*

- 300 Uictori quis uictus ait 'te bella gerente
 Me maneat uirtutis honos, me praeda sequatur,
 Praemia me laudis me praemia cuncta triumphi
 Expectent, sterili uictor sed laude potitus
 Et ieiunus eat'? quis regi quisue marito
- 305 Uel misero sic ausus ait cum uoce proterua
 'Conubium rescinde tuum, rumpatur honesto
 Foedere iuncta domus, thalami damnentur aman-
 tum,
 Festiuas extingue faces'? quis uicit? ut istud
 Audiatur Alcides patriam qui perculit hosti?
- 310 Quando tamen uictor uicti sub lege tenetur?
 Si Priami recidiua domus manet illa tyranni
 Post ignes reparata meos, si pendit amorem
 Germanae rex ipse suae, pro dote sorori
- [p. 50] Uel regni pars iusta detur, ne uindictet Aiax
- 315 Quod matri donasset auus si Troia maneret.
 Temporibus soceri senuit si Graia iuuentus
 Iam nostris per bella, Phryges, successit in armis:
 Bellipotens ducibus cunctis optata propago
 Est mihi, bellipotens non uilis pignoris Aiax
- 320 Eminent et quaerit de qua iam gente triumphet,
 Thessalus Emathia fratris nutritus Achilles
 Emicat et toruos exercet in arma biformes
 Patroclo populante simul Centaurica lustra,
 Tydides Sthenelusque fremunt Aiaxque secundus,
- 325 Nestoris Antilochus Palamedes Teucer Ulixes
 Exultant quod Troia redit quod Pergama surgunt.'
 Tunc Polydamas ait submissa uoce profatus:
 'Belliger armipotens animarum iudicis heres,
 Rex cui de nostris est gloria summa ruinis,
- 330 Temperet inuidia frangat dolor ira quiescat:
 Captiuam repetit, reginam frater honorat

305 Uel misero sic *corr.* IM | tum 306 Connubium
 307 damnentur (e in rasura) *corr.* IM 308 qui *Buech. m. rh.*
iungens cum sequentibus 309 perculis *corr.* IM 317 Quam
 Quae IM 321 Thassalus 324 Steneluque 325 ulyxes
 326 surgant *corr.* IM

- Nos et adoramus. non sic si Troia maneret
 Nuberet Hesione. regnum captiua meretur,
 Fit felix de sorte mala, fit praeda potestas,
 335 Imperium de clade tenet, diadema tiaram
 Qui tulit ipse dedit. quae sit gens Dardana, rector,
 Exhinc nosce precor: nescit seruire subacta [p. 51]
 Quam melius regnare decet, haec imperat Argis
 Per quos uicta perit, dominam sibi Graecia uictrix
 340 Non famulam quaesiuit ouans. miranda per orbem
 Mens generosa ducis quae non uult regna grauare
 Cum ruerint uirtute tua. releuare iacentes
 Et reges regnare iubes regesque creare
 Dum possent seruire tibi. sors cassa duelli
 345 Te moderante uacat nec possunt bella nocere.
 Te uincente potens quis nolit uictus in armis
 Sorte tua post bella capi? qui uicerit hostis
 Seruiet et uicti melius te praesule regnant.
 Haec legatus ait. regis iam corda tepescunt
 350 Quae fuerant accensa minis. sic magna leonis
 Ira fremit cum lata procul uenabula cernens
 Uenantis crispate manu iam uerbera caudae
 Naribus incutiens spargit per colla per armos
 Erecta ceruice iubas, iam tenditur altus
 355 Dentibus inlisis et pectus grande remugit,
 Flumina tunc resonant, montes et lustra resultant:
 Ast ubi uenator reiecta cuspide sollers
 Sponte cadit pronusque iacet, perit ira leonis
 Turpe putans non dente suo si praeda iacebit,
 360 Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer [p. 52]
 Ignoscens feritate pia ueniale reatus
 Uenator si cesset iners. sic rector Achiuus

333 meietur 334 foelix 342 Cum ruerint uritur tua
 releuare *corr. Buech.* 344 seruite *corr. IM* 351 *fort.* cer-
 nat nisi uersus excidit 350 nimis *corr. Buech.* 352 manum
IM at conferas indicem s. u. crispate 353 Naribus] natibus
IM metro repugnante. temptauit clunibus 360 praeda | fecit con-
 feras uersum repetitum in Satisfactione 143 361 uenatus *corr.*
IM

- Frangitur et Phrygibus conuiuia laeta parari
 Per septem iubet ipse dies. Cythereus et Ajax
 365 Colloquium commune tenent duo fulmina belli.
 Regis Alexandrum iuuenem regina Pelasgum
 Hesione complexa fouet germana parentis,
 Uultibus in Paridis Priami laudatur imago.
 Octauo ueniente die iam sidera Phoebus
 370 Elatis condebat equis, iam cuncta ruebant
 Oceano nudante rotas stridentibus undis.
 Tunc Anchisiades sublimi uoce profatur:
 'Rex inuicte armis, felix in pace senesce,
 Quamuis nemo ducum uos unquam in bella lacesset
 375 Ex quo Troia perit, nec uester creuerat Ajax,
 At modo, rex, ter cuncta domanster cuncta reuellens
 Murus erit sociis aries metuendus in hostes
 Ajax, magne, tuus. Priamo tua dicta loquemur.'
 Sic fatus. dixere uale regemque salutant.
 380 Tunc iter ad portum uertunt et litora tangunt.
 Conscendere ratem, subducitur ancora mordax,
 Uela leuant nautae, proras a litore torquent,
 [p. 53] Puppibus incumbit uentus, mox carbasa tendit
 Dum fluctus scindunt et prospera flamina crescunt.
 385 Africus interea ueniens comitante procella
 Turbidus occurrit, mox sparsit in aequore classem.
 Gurgite curuato rapiuntur ad astra liburnae
 Et suspensus aquis per nubila nauta cucurrit
 Nauigium uectante salo. dum summa carinis
 390 Sidera tacta putant et nil superesse fatentur
 Montibus aequoreis, malo uenit altior unda
 Naufragiumque diu ratibus suspensa minatur
 Desuper intentans pelago ueniente ruinam.
 Iam uentus subduxit aquas, extundit harenas
 395 Pressa carina solo, muris stat celsior unda

364 Cithaereus *corr.* IM   368 laudatu *corr.* IM   373
 iniuncte *corr.* IM | foelix   377 eris *corr.* Buech. m. rh.
 382 nauae *corr.* IM   389 ceruicis uertice summo IM
 393 uenientem *corr.* IM   395 murus *corr.* Buech. m. rh.

- Circumfusa rati, uastarum turris aquarum
 Pendet et elati percellunt carbasa fluctus.
 Obrigit per membra Paris, transire parabat
 Ad legatorum propria de naue carinas.
 400 Ast ubi dispersos longo uidet aequore Troas,
 Solutur in gemitus lacrimosae uocis amaros
 Et sic orsus ait: 'felici sorte creati
 Pastores quos terra capit quos nulla procella
 Concutit. haud ponti metuunt super aequora fluctus
 405 Et rabidum pelagus temnunt latrantibus undis,
 Sed celso de monte uident ut in arce sedentes [p. 54]
 Pascua rura nemus fontes et flumina prata,
 Per campos gestire pecus, pendere capellas
 Praerupta de rupe procul dumeta sequentes,
 410 Et uirides tondent lasciuis dentibus herbas,
 Ubera lactentes contundunt frontibus agni,
 Dum cauda crispante tremunt mollique palato
 Exultant, potare cibos atque edere potus
 Multrae balantum depressis ubera mammis.
 415 Decedente die noctis uenientibus umbris
 Quantus amor, cum lacte nouo iam caseus albens
 Formatur manibusque premit lac pastor ad orbem,
 Candida summittit feruentes bucula tauros
 Committitque duces armata fronte iuuenos.
 420 Nam grauis est regnare labor, metus excutit ingens
 Corda ducum ne bella ruant ne tela minentur
 Exitium crudele, necis timor omnis ubique est.
 Nam gladios tellure pauent pelagoque procellas
 Formidant nec plena datur ducis hora quieti.'
 425 Dum loquitur, uenit unda grauis resonatque fragore

397 per coelum *corr. Buech. m. rh.* 402 foelici 404
 aut *corr. IM* post 409 uersus uidetur periisse cum particula
 uerba finita regente 410 tudent *corr. IM* 411 lactantes
corr. Buech. 414 Mulcere *corr. Buech.* mulgere *IM* | palmis
scripserunt IM 415 diem *corr. IM* 419 uel corruptus est
uersus uel post eum nonnulla exciderunt. 420 labor etiam ante
regnare scriptum est sed expunctum 421 Cordax *corr. IM*
 422 Exitum *corr. IM* | neci *corr. Buech. m. rh.* 423 pella-
 goque 424 queti *corr. IM*

- Et puppim percussit aquis, sublata carina
 Tollitur et Cypro classis depulsa resedit.
 Post signum uenere rates residente procella
 [p. 55] Et Cyprum tenuere simul. legatio sola
 430 Defuit, una fretis et fluctibus acta negatur
 Puppis in Ionium rabidis conlisa procellis,
 Aegaeo nam pulsa caret. mox pastor arenis
 Dardanus exsiluit tremulis post aequora plantis
 Et se cum sociis tacta tellure refouit.
 435 Cypro festa dies natalis forte Dionae
 Illa luce fuit. ueniunt ad sacra Cytherae
 Reddere uota deae quidquid capit insula Cypros
 Quod nemus Idalium quod continet alta Cythera
 Quod Paphon exornat tacitas quod lustrat Amyclas.
 440 Candida praeterea Iouis alitis Helena proles
 Uenerat, absentem retinet dum Creta maritum.
 Nuntia fama ducis totam repleuerat urbem,
 Aduenisse Parin Troiano sanguine cretum.
 Audiit aduentum iuuenis Spartana decori,
 445 Mox iubet et famuli ueniunt mandante Lacaena:
 Hospitio speratus eat, nam turpe uideri
 Regina praesente Paris ceu nauita uilis
 Litus arenosum teneat. tunc hospes ad aulam
 Peruolat Atridis socia comitante caterua.
 450 Perceptum dum carpit iter festinus ad urbem,
 Respicit ad templum Ueneris cui turba precantum
 [p. 56] Uel conuentus erat, mox uertit iturus ad aras.
 Interea niuei uolitant per litora cyeni
 Flumine contempto, placidasque hinc inde columbas
 455 Molliter intendunt omnes per inane uagari,
 Quas insanus agit rapidusque sequente uolatu
 Miluus insontes, cunctas clamore fatigat,

427 scopulo-recedit *Buech. m. rh. proposuit* 432 ha-
 renis 435 Dione 439 paphos *corr. Buech. m. rh.* 444
 Audit *corr. IM* 448 harenosum 450 *fort. praecceptum*
Buech. m. rh. inceptum 451 *precatum corr. IM* 452
 iter *corr. Buech.* iter uertit *scripserunt IM* 456 rapidos-
 que *corr. IM*

- Quas super accipiter uolitans grauis imminet ales.
 Tunc sollers augur cretus de gente Melampi
 460 Quem fors ad Cyprum dederat per festa dierum,
 Et sic orsus ait prorumpens uoce sagaci:
 'Te oblatiua petunt auium responsa uolantum:
 Conubium spondent praefulgens ore decoro
 Idaliae uolucres, de gente Tonantis olores
 465 Promittunt genitam, sed miluus horrida fata.
 Ditis enim signatur auis, licet hora peracta
 Tertia quippe sinat Phoebos candente uolucrum
 Uera per immensum praesagia ferre rapacem.
 Martius accipiter dotem fera bella minatur'.
 470 Tunc Paris ad caelum tendens cum lumine palmas
 Numina magna uocat puerum matremque Dionem:
 'Aurea siderei proles Uenus alma Tonantis
 Numina mille tenens, artes cui mille fauendi
 Dat pater et natus supplet simul, omina firma
 475 Quae cynus genitoris agit, quae uestra columba [p. 57]
 Prodidit. infaustos opus est cohibere uolatus,
 Martis et inferni uolucres raptoris obuncas
 Augur auerrunces sacris, quibus imperat auctor
 Troius ille puer Ganymedes conditor artis
 480 Et Polles cui pinna loquax dat nosse futura.'
 Pauca precatus erat supplex et templa subibat
 Uestibus indutus Tyriis et murice regni.
 Uersicolor chlamys ipsa fuit quam purpura fulgens
 Flammabat diffusa humeris, hanc fibula mordax
 485 Iungit et ornatus iuueni plus admouet aurum
 Quo distincta micat radians per stamina uestis.
 Cetera turba comes Phrygio succincta decore
 Fulgebat. delubra petens intrauit ad aras
 Pastor et in sese cunctorum lumina uertit:

460 sine dubio Paridis mentionem qui fecerat uersus excidit

- 463 Connubium 471 Dionem 474 omnia corr. IM 476
 Prod-dit corr. Buech. m. rh. 478 Augur aberrantes corr.
 Buech. 479 ganimedes 483 Persa clamis corr. Buech.
 m. rh. 485 admonet auriū corr. IM 486 Quod corr. IM

- 490 Aspicit hunc errans oculis ornata Lacaena,
 Effigiat per cuncta uirum quibus ille decorus
 Uestibus incedat uel qua lanugine malas
 Umbret et in roseo prorumpat flosculus ore.
 Laudat amans mirata uirum flammata Lacaena
- [p. 58] 495 Ignibus Idaliis, nam dudum flammiger ales
 Matre iubente puer telo candente medullas
 Ledaei partus furtim iaculatus amorem
 Usserat. at pastor repetit post sacra Dionae
 Hospitium. regina uenit pallente rubore,
- 500 Nam flammis perfusa genas pallentibus ibat,
 Fusus uterque decor manifestum uulgat amorem.
 Pastorem pudibunda petit cohibente pauore
 Hortaturque uirum feruens, qua stirpe creatus,
 Indicet et fuerit qua iam uexante procella
- 505 Ad Cyprum pulsus. medio sermone Lacaena
 Iam tacet et quaerit iuuenem quibus appetat ardens
 Dictorum uerbis. sed pastor perfidus hospes
 Ut sensit fragiles mulieris pectore sensus,
 Incipit Iliacus non quo sit sanguine cretus
- 510 Nec quibus excussus uentis ad litora Cypri
 Uenerit effari: trepidus iam uoce remissa
 Reginam laudabat amans, culpae maritum
 Coeperat absentem quod iam pulcherrima coniux
 A tepido deserta uiro neglecta uacaret
- 515 Sacra Dionae matris uel templa petisset,
 Adiungens 'si talis erit quam forte merebor
 Uxorem, sic blanda genis sic ore modesto
 Sic oculis ornata suis sic pulchra decore
 Candida sic roseo perfundens membra rubore
- [p. 59] 520 Sic flauis ornata comis sic longior artus
 Et procera regens in poplite membra uenusta,
 Tali semper ego dignatus coniuge felix
 Non desim, famuler supplex et iussus adorem,

490 huc erran oculis *corr.* IM 497 Laedei 498 Ues-
 serat *corr.* IM | Dionem. Diones IM 501 color *propo-*
suit Buech. 511 et fari 515 uel tempta *proposuit Buech.*
 516 erit *corr.* ex erat 522 foelix

- Conubio seruus ueniam sub lege mariti
 525 Nocte dieque pauens quidnam uelit illa iubere
 Quae specie fulgente micat. Menelaus oberrat
 Numine contempto non dicam, coniuge pulchra,
 Quamuis numen adest ueniens de stirpe Tonantis
 Unde genus duco.' mox haec est uerba locutus,
 530 Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus
 Et sic orsa refert: 'quae sit tua, pulcher, origo
 Te reticente magis dudum cognouimus omnes.
 Est commune genus: pariter tua regna petamus,
 Sis mihi tu coniunx et sim tibi dignior uxor.
 535 Hoc nam fata iubent uel nos hoc Iuppiter urguet:
 Uiuere me gemini iussit sub sorte mariti.
 Conferet Atridi quisquis me duxit amator
 Ut uiuum linquam, non iam moriente marito,
 Post thalamos primi cui debent fata secundum.'
 540 Dixit et egressi puppes et litora poscunt.
 Dum portus classemque petunt, respexit ad urbem
 Pastor et ingentem uidit consurgere nubem
 Pulueris extorti, mouit quam turba sequentum. [p. 60]
 Tunc Paris adloquitur comitantem praedo rapinam:
 545 'Occidimus regina pares, nos Graia iuuentus
 Insequitur, gladio uestigia nostra sequaci
 Captatum peruenit iter quicumque satelles
 Coniugis Atridis subnixus et hospite turma.
 Nos armatorum rapient ad bella cohortes
 550 Et mecum fortasse cades si tela sequentur.'
 Tunc Spartana refert: 'iuuenis, quid nostra retardas
 Pectra colloquiis? Phrygibus tamen arma capes-
 sant
 Rex dilecte iube, gressus celerare ministros

524 Connubio | maritus *IM* 525 malis quid iam 526
 oberrat *corr. ex oberret* 529 malis uix 534 Sic in *cor-*
rectura. potest fuisse sis quod restituerunt IM | tui tua *IM*
 537 quisque *corr. IM* 543 mouet 544 patris *corr. IM* |
 comitante *corr. IM* 545 regna *corr. IM* 547 iet *pro-*
posuit Buech. | quicumque 548 Aridis *corr. IM* 549 Mox
 | rapiens quae *Buech. indicat posse teneri scribendo* Atrides
 550 cade *corr. IM* 551 retardes

Imperio compelle tuo, properemus ad aequor
 555 Et uacet auersis concurrens turba ministris.
 Et sic fata uolens rapitur per colla tyranni,
 Iam Priami cum clade nurus: sic terga iuueni
 Europam rapuere dei cum Iuppiter ipse
 Taurus Olympiaca produxit cornua fronte,
 560 Fulmineus uector sobolem famulantibus undis
 Gaudet Agenoriam caelestia colla grauantem
 Cum Cadmi cognatus aquas freta magna secaret.
 Ergo ubi peruenit raptor turbatus ad aequor
 Et licet exhaustus cursu uel pondere lassus,
 565 Qui gratum portabat onus, tamen ipse Lacaenam
 [p. 61] Litore non posuit media sed puppe locauit,
 Nautae uela leuant et remis castra mouentur.
 Adueniunt collecta manus iam classe remota
 Et quatiunt omnes palmis in litore frontes,
 570 Nunc galeas nunc tela simul clypeosque tonantes
 Proiciunt. uenit ipse uolans per rura maritus
 Sudanti peruectus equo, quem nuntius horrens
 Fregerat ad Cyprum uenientem sacra dicare.
 Ut conspexit amens sulcari puppibus undas
 575 Et thalamos gestare suos, collisus arenis
 Ingemit et flauos extorquet uertice crines.
 Hyrcanae sic saepe solent per deuia tigres
 Affectu stimulante rapi, cum pignora mater
 Perdit et elusa feritas pietate nocenti
 580 Raptoris sectatur iter, uestigia sollers
 Insequitur praedonis equi sessoris anhelis,
 Ast ubi torua parens transacto flumine natos
 Secerni conspexit aquis, redit orba dolore

554 properamus *corr.* *IM*   555 Et uacate iussis *Buech.*
m. rh. proposuit et uacat auersis   556 tyranni   561 gra-
 uentem grauare *IM*   563 peruenit *corr.* *IM* | turbatur *corr.*
IM   570 tonantis sonantes *IM*   571 uenient tunc *corr.*
IM   572 prouectus *Buech. m. rh*   574 amans?   575
 harenis   577 Hircanę *corr.* *IM* | tygres   578 stimulante
corr. ex stimulanti   581 sessori *corr.* *IM*   582 transactos
 lumine   583 quis equis *IM inepte*

- Et gemit infrendens amissum nobile pignus.
 585 Atrides sic maestus erat de coniuge rapta.
 Interea Aeneas rediens legatio Troiam
 Uenerat et Priamo Telamonis dicta reportat.
 Sed Paridem genitor postquam non uidit amatum,
 Plangit et albentes immundat puluere canos. [p. 62]
- 590 Antenor Priamo pelagi narrare labores
 Iam fletu manante genis et mille pericla
 Coeperat: ignarus quid de pastore procella
 Fecerit aut iuuenis classem si merserit unda
 Nescius ore refert, hoc tantum nosse fatetur
- 595 Quod pelagi rabies subuerso gurgite ponti
 Sparserit Iliacas in tempestate carinas.
 His dictis gemit aula ducis. se luctibus atris,
 Moenia iustitio foedant et plangitur urbe,
 Sexus uterque gemit, non pro uirtutis honore
- 600 Aut quod talis erat qui posset bella subire
 Aut ingesta pati uel summis uiribus hostem
 Frangere et ensiferas acie iugulare cohortes —
 Quamuis Alexander, si uiribus Herculis esset
 Aemulus aut certe Meleagrum aut Thesea fortes
- 605 Aequaret uirtute potens, tamen Hectore magno
 Sospite nemo Parin lugeret corde dolenti —
 Sed regis quia natus erat, fit planctus in urbe.
 Nam quicumque memor Heleni mox dicta tenebat,
 Laetatur gaudens sed tantum uoce dolebat.
- 610 Tunc pater absenti tumulum formabat inanem,
 Ut iacuisse putes praesenti morte cadauer.
 Dum parat inferias genitor mactare sepulcro [p. 63]
 Non ubi corpus erat uel nil satiare cruore,
 Per freta conspiciunt notam de litore classem.
- 615 Prima ratis iuuenis regali praedita signo
 Apparet quamserta ligant enata rosetis.
 Candida pepla uolant et carbasa sericus ornat,

589 canos] *fort. crines* 590 Anteno *corr. IM* 597 sed
 602 aciem *corr. IM* 604 Tesea 612 sepulchro 614
 conspiciunt *corr. IM* 616 legant *corr. IM* | ornata *corr.*
Buech. m. rh. 617 seriens *corr. IM*

- Et Ueneris celsa spectatur ab arbore myrtus
 Quam sponsus defixit ouans. occurrit ad undas
 620 Hecuba cum Priamo populi comitante caterua,
 Suscipiunt sponsam, dat cunctis oscula pastor
 Ad patrem Priamum gradiens matremque salutans,
 Dulcia colla tenent et uultibus oscula figunt.
 Non inuitus adest nec gaudet fortior Hector,
 625 Quem Troilus sequitur nec liuidus at tamen aeger
 Non membris sed mente grauis. praesagia sensus
 Concutiunt animosque uiri: mors ore cruento
 Inter Troianos discurrit saeua caterua,
 Heu quantos raptura uiros et fata data
 630 Aut quantas per bella nurus uiduare parata.
 Troile, sectatur uestigia uestra Polites.
 Sic solet umbra sequax hominem larualis imago
 Muta sequi nec membra mouet nisi mouerit ille
 Quem sequitur, si cesset homo cessabit imago,
 635 Uel quodcunque mouens, si sederit illa sedebit,
 [p. 64] Motibus et falsis ueras imitata figuras,
 Nil faciens quasi cuncta facit. sic quoque Polites.
 Duxerat uxorem pastor cum sorte sinistra.
 Iam muros iam tecta petunt, iam regis ad aulam
 640 Intratur sponsamque tegunt sua flammea pulchram,
 Iam thalamis ornata sedet, saltatur in urbe,
 Tympana iam quatiunt, iam rustica fistula carmen
 Pastorale canit. lituus nil dulce remugit,
 Fescennina silent et bucina bella minatur,
 645 Nec molles tuba rauca sonos dedit aere canoro,
 Increpat arma duces clypeos et mille carinas,
 Classica Tydidis committere bella putares.
 Ite pares sponsi, iam omina tetra probastis

620 Ecuba   622 At *corr.* *Buech. m. rh.* | *gaudens corr.*
Buech. m. rh.   624 *nen gaudet corr. IM*   625 *nec (in rasura)* *inuitus attamen non inuitus tamen IM*   627 *in uiri corr. IM*   628 *Troianas — cateruas?*   629 *quanto corr. IM* | *raptura in ras.* | *atq; corr. IM*   633 *Multa corr. Buech. m. rh.*   638 *Dixerat corr. IM*   640 *Intratu ri corr. IM*
 641 *há corr. IM*   642 *Tympana corr. IM*   648 *omina in ras.*

Martis, et ornati misero flammastis amore
 650 Ostensam sub nocte facem qua Troia cremetur,
 Qua Phryges incurrant obitum sine crimine mortis.
 Sanguine Troiano dabitur dos, clade Pelasgum
 Ditetur Ledaea fugax per castra propago,
 Orbentur superi, caelum gemat et mare plangat:
 655 Crimen adulterii talis uindicta sequatur.

IX. Deliberatiua Achillis an corpus Hectoris uendat. [p. 65]

Si decus est uirtus et praemia cuncta meretur,
 Si meritum post fata manet, si fama superstes
 Eminent et gaudet titulis ornare sepulchra,
 Annue quod petimus. fortis pro forte rogaris:
 5 Egregias mentes uirtus delectat in hoste,
 Inuidia mens summa caret, laudare decora
 Nouit et ingentes attollere gestiet actus.
 Dat uirtus exempla bonis prauisque pudorem
 Debilitas quos lassa premit. tu fortis Achilles
 10 Quid prohibes tumulos, quamuis iactura sepulchri
 Temnitur et nihil est quoduis in morte periculum?
 Si sensus post fata perit, cur busta negantur?
 Si mens ulla manet, iam rectius ergo putatur
 Non requies sed poena rogas: tormenta sepulchrum
 15 Ingerit et manes tolerant per membra dolorem.
 Sed sensum cum luce simul post fata perire
 Segnibus et pueris mentitur fama relatrix.
 Sunt animae post membra piae: quas ignea uirtus
 Tollit ad astra micans et solis in orbe recondit
 20 Lunares non passa globos. ac desuper orbem
 Exspectant stellasque uagas et signa leonis
 Augusto quid mense parent, quid cetera temptent

650 Ostensa Obtenta *IM* 2 post pama manet *cf.*
Orest. 470 5 post hostes *rasura* 10 sepulchri 12 cui
 13 et iam pectus *corr. Buech* | *uerbi* putatur p *litera expuncta*
uidetur 14 sepulchrum 17 Signibus 21 Exspectat. *cf.*
d. deo I 356 22 caetera

- Ornamenta poli. rident sua membra uidentes
 [p. 66] Funeris abiecti fragiles et corporis usus,
 25 Ut doleant animae iam libertate recepta
 Corporibus uixisse suis et clausa tulisse
 Carceris angusti. tumulos aut ossibus urnas
 Dedignant animae, non curant uile sepulcrum,
 Et plangunt non esse simul quos urna polorum
 30 Claudit et aetherium Phoebus suspendit ad axem.
 Aduenturus eris, pietas si sancta manebit
 Corpore belligero, si non crudelis in hoste
 Post uitam morientis eris, si mitis Achilles
 Nec post bella manes nec spectant funera poenas
 35 Arbitrio subiecta tuo, si parcitis umbris
 Quaesitor quas torquet auus si uera feruntur.

At inquires: si post uitam animae corpora sua despi-
 ciunt, pro Hectore cur rogamus?

Quae-
 stio.

- Non Hector sed Troia rogat miserique parentes,
 Andromache uiduata gemit uel ut ubere paruum
 Astyanacta tenet sic caelum questibus implet,
 40 Uirgo Polyxene lacrimis ornata decoris
 Et planctu laniata genas contusa lacertos
 Ac longis dispersa comis onerata pudore
 Ingemit et tantum nutu sine uoce precatur
 Funeris Hectorei poscens exsanguie cadauer:
 [p. 67] 45 Quem retines iratus adhuc. cognosce puellam:
 Plangentis germanus erat, cui uita daretur
 Ante aciem si uisa foret, Troiaeque periclis
 Femina bella dedit sed femina bella negaret.

23 Ornamenta *corr. ex ornamento ut uidetur* 24 ad
 iecti *corr. Buech.* 26 clausā 27 tum tumulos 28 se
 pulchrum 33 morientis *aperte corruptum est.* 34 ma
 nes] *ut nunc haec leguntur, Achilles nominatus pro fero sae*
uoue uidetur 38 uelud ubera 39 Astianacta 40 Po
 lixene lacrymis 44 exanguie 45 *expectes* Quod

- Da ueniam, iuuenis. magnum est punisse triumphos
 50 Hectoris: hoc sat erit quod de uictore triumphas.
 Iam luctus conuerte tuos ad gaudia uictor,
 Gaudia qui Phrygibus sollers in funera uertis.
 Infelix plus Troia gemit quam perdit Achilles
 Fortior occisi consurgens ultor amici.
- 55 Infremis Aeacides? qui uindictet Hectora non est.
 Anne Parin fortuna iuuet? qui crine madenti
 Inter lanigeras gaudet latuisse puellas
 Nec mater ueneranda iubet quod laudis habere
 Hoc agit et pugnam thalamis exercet adulter
- 60 Pectore femineo. Ueneris nam bella lacessit
 Ut Martis declinet opus uel fulmina campi
 Effugiat. magnoque tacet dotata Lacaena,
 Sanguine Troiugenum, Graium dotata cruore.
 Dardanio quis murus erit post Hectora campo,
- 65 Aduersus Danaos quis Pergama fessa tuetur,
 Puppibus Argolicis Phrygios quis diriget ignes,
 Quis Telamone satum constans umbone tonantem
 Sustinet aut Teuceri tolerat per bella sagittas? [p. 68]
 Quis hostis Diomedis erit, quae turma furentem
- 70 Excipit in clipeum surgens cum torserit hastam
 Turbine belligero? quis non sine uulnere fractus
 Concidit et moriens tremibundos porrigit artus?
 Tydidem Aeneas rediens in bella lacesset,
 A quo uictus abit, qui impressit uulnera matri?
- 75 Nam niueam lusisse fuit plagare Cytheren.
 Pergama Pelidi fateor post Hectora tractum
 Non bellum sed praeda patent spectante triumpho.

55 eacides   56 iubet *corr. Buech.* | crimen adenti *corr. Buech.*   58 habetur *corr. Buech.*   62 iacet *corr. Buech.*
 64 Dardanis *corr. Buech.*   66 phrygibus *corr. Buech.*   71 nō
 73 Tydiden | lacessit *corr. Buech.*   74 uulnera   76 nactum *corr. Buech.*

At inquires: dolorem meum leniam, percussorem Patrocli
canibus et uolucris si dedero laniandum.

Quae-
stio.

- Hectoreum si forte canes laniare cadauer
Ipse paras crimenque putas, hoc Medus honestum
80 Credit et ad Persas honor est si membra uolucres
Eripiant. et nulla detur licet ossibus urna,
Multis membra tamen condentur rapta sepulcris.
Corpus flamma cremans absumit, membra uorantes
Hoc canis hoc uolucres faciunt, uix ossa relinquunt,
85 Et rogos ossa rapit. forsan seruabitur Hector
Ut madefacta cadant siccantibus ossa medullis
Et longa sub tabe fluant. hoc cuncta sepulcra
Exercent. tamen intererit quod clausa tenebris
[p. 69] Putrescant tumulis, at hic sub luce madescent
90 Aspectusque tuos funestent ossa diurnis
Uisibus. Andromache tumulum sibi formet inanem
Et causam lacrimis faciet quam denegat hostis.
Te tamen, Iliacae populator gentis, Achillem
Sacrilégi iam poena manet, qui uiua peremptis
95 Funestas elementa uiris. corrumpitur aer
Mortibus, unde caret tellus uitalibus auris,
Non purus sub sole dies, non sidera noctis
Impolluta micant, fuscantur cornua lunae,
Sordibus et totum caeli mox inficit orbem.
100 Non Phoebus Danais morbos, non Troia Pelasgis
Infert aut natam repetens per castra sacerdos
Chryses Apollineus: hinc sunt hinc funera maesta
Fortibus et bellum geritur cum morte cruenta.
Hector in hoste fuit saeuus cum uita maneret,

81 nulli corr. Buech. 82 sepulchris 83 suppleuit
Buech. 86 male facta corr. Buech. | siccantibus quamquam
permire dictum est tamen nescio num scribendum sit siccatis |
medullis ex medullis rasura 87 sepulchra 89 ma-
descunt corr. Buech. 94 post poena rasura 96 tellus]
laesus 98 Impullata corr. Buech. | fulcantur corr. Buech. |
luce 99 fort. mors 101 Inseret corr. Buech. | nauta 102
Cryses

- 105 Plus post fata nocet. certe medicabilis ille
 Te Chiron docuit pestes sanare iacentum
 Cum chordas quateret plectro, cum bella moneret
 Et citharam post lora daret, cum mentis honestae
 Post Centaurorum raptas de flumine praedas
- 110 Ingenitos animos puerili in corde leuaret:
 Non docuit quia maestus odor quia putre cadauer
 Aera tellurem uentos animasque grauabit, [p. 70]
 Inde homines uolucres pecudes et cuncta necantur,
 Corpora uiuorum rapiet mundique salutem?
- 115 Mors neglecta nocet, non sunt commercia uitae,
 Manibus et superis diuisit limite mundos
 Imposito natura parens, non congruit aether
 Funeribus nec funus amat sub sole iacere,
 Inferni secreta dei sub nocte petuntur.
- 120 Non tibi per somnos aderit censoris imago
 Aeacus in medias ueniens ad castra tenebras
 Uoce manique furens, et te culpabit amare
 Asper et increpitans? et iusta uoce notabit:
 'Tene, deum soboles, caeli pelagique nepotem,
- 125 Atque Erebi gens clara mei, te fortis Achilles
 Ista decent? tumuli caesis et busta negentur?
 Nec dabis occisos iuuenes Acheronta natate,
 Prostratis dum busta negas manesque sepulchris
 Abdicas? me uita pia promouit ad urnam,
- 130 Humani generis laudes et crimina quaeram.
 Nec tamen hinc securus eris quia noster ad urnam
 Aduenies quandoque nepos: ignoscere manes
 Ignorant mecumque Minos uel Gnosius illic
 Iudicium Rhadamanthus habet commune barathri.

105 certe *corruptelae signo notatum* | medicabilis 107
 cordas | manerent *corr. Buech.* 108 cytharam | hominē h
 in rasura 110 Ingenitos *corr. Buech.* | leuabant *corr. Buech.*
 113 melius unde 114 rapiter cui *corruptelae nota appicta*
 est 115 uincta *corr. Buech. cf. d. deo I 591* 116 Mor-
 tibus *corr. Buech.* 121 Eacus 124 Tse 126 caesis sed
 128 morēs; *corr. Buech.* | sepulchris 129 merita piam *corr.*
Buech. 130 fortasse quaero *Buech.* 132 ignoscere 133
 Gnosius 134 Iudicium Rhadamantus | baratri

- [p. 71] 135 Nominis inuidiam uestri per flumina manes
 Exagitant, sua iura neges quod morte peremptis,
 Patroclumque tenent quem nec conscendere cym-
 bam
 Permittunt nisi primus aquas transcenderit Hector.
 Et nullum pars nostra sinit transire per undas
 140 Ac sortem retinere suam nisi rite sepultum.'

E]pilo-
 gus.

- Desine bellipotens animos retinere feroces,
 Dux iras depone, precor. non sentiet Hector,
 Quidquid in hoste furis, lacerum tenuisse cadauer.
 Supplicium non Hector habet sed poena Pelasgum
 145 Seruatur per castra tuis, dum funera punis.
 Aeacus inuidiam, carus tormenta Patroclus
 Sustinet et uestri poenas luit ille doloris.
 Uel medium Priamo, generose, refunde cadauer,
 Nam partem tractura tenet. si reddere corpus
 150 Et laceros artus tempta pietate negabis,
 Exiet Andromache socero comitante per agros
 Astyanacta trahens qua tritior orbita monstrat
 Et leget infelix dispersi membra mariti
 Uepribus e mediis, rupem complexa cruentam
 155 Oscula fixa dabit dicens de rupe maritum
 — In qua sanguis erit rupem uocat Hectora con-
 iux —

- Et puerum miseranda docet ne calcet arenas
 [p. 72] Infecit quas forte cruor, tardumque per horas
 Exspectat socerum. sed non uacat: exprimit
 herbas
 Quas rubuisse uidet. hoc nati uultibus addit
 trem ferat ore puer. suadente dolore
 mens extorquet ut Hectora credat
 Priamo tamen Hectoris ossa

d. 133
 lae
 luce
 Cryses

negis 144 Supplicium 145 Ser-
 inuidia corr. Buech. 151 comitante
 stior corr. Buech. 153 infoelix 154
 eranda | harenas 161 patre

- Si qua iacent dispersa solis ostendet et ambo
 165 Carnibus Hectoreis defigent oscula flentes,
 Ore cruentato puerum simul ambo monebunt
 Oscula det membris: 'laceros ubicumque iacere'
 Dicet auus puero 'pater est quos uideris artus'.
 Motibus his si nulla uenit pietatis imago,
 170 Aspice quid faciant coniux pater Hecuba natus
 Et pudibunda soror. Priamus iacet oscula plantis
 Rex senior dans ipse tuis nec turpe putabat
 Quod miserum fortuna iubet. hinc uirgo pudica
 Astyanacta tenens paruum super Hectora ponit
 175 Et puerum deflere docet, sed paruulus optat
 Ire nec extincti cognoscit funera patris.
 Heu lacerum nam corpus erat, quod mater et uxor
 Complexae per colla tenent et uulnera ferri
 Per laceros artus generoso in corpore quaerunt.
 180 Sed quid dorsa uiri palpant? iniuria constat
 Magnanimi iuuenis: plagam qua concidit Hector [p. 73]
 Et uulnus si nosse placet, uersate supinum
 Corpus et occisi tractentur pectora regis.
 Inuenient ungues quanto descendit hiatus
 185 Hasta potens quantumque dedit uulcanius ensis.
 Nam quod terga ferunt, hoc currus fecit Achillis
 Dum trahit extincti iuuenis per saxa cadauer,
 Et domino iam damna parant de funere tracto.
 Hectora mirantes plus te laudamus, Achilles,
 190 A quo uictus obit: finem da, magne, dolori
 Et post uindictam ueniam concede perempto
 Qui poenas in luce dedit. iam respice mitis
 Astyanacta uidens, Pyrrhi succedat imago
 Ante oculos dilecta tibi, Priamique senectus

164 sororis solis posui temerius fortasse quam rectius 165
 defigent *corr. Buech.* 166 manebant *corr. Buech.* 169
 Mortibus *corr. Buech.* 170 ecuba 174 ponens *corr. Buech.*
 176 humera 184 descendendi (*corr. ex discendi*) *cf. Stat.*
Theb. XII 340 186 dederunt | Achillis *corr. ex Achil-*
les 187 iuuenis *corr. ex iuuenis* 193 Astianacta | *malis*
 uigens 194 delecta

- 195 Mentibus adsciscat uenerandi uota parentis.
 Nam genitor Peleus laetum post bella uidere
 Te cupit, et senior Lycomedes coniugis auctor
 Exoptat reduci gaudens offerre nepotem.
 Planctibus Andromaches ceu praesens blanda pu-
 tetur
- 200 Deidamia simul quae sollers nocte dieque
 Mente oculis attenta uolat, nam fluctibus atris
 Carbasa prima uidens nautis occurrit in undis
 Perquirens si Troia ruit, si concidit Hector
- [p. 74] Sollicita quem mente timet, te plectra tenentem
- 205 Atque iterum blandas iuuenili pollice chordas
 Tangentem laudare cupit uel brachia collo
 Nectere mellifluis adiungens oscula labris.
 Hecuba maesta gemens et canos puluere foedans
 Omine non tali matrem praesentet ab undis
- 210 Corde tuo pietas: licet haec mortalia fata
 In se nulla timet, tamen haec te, fortis Achilles,
 Mortalem genuisse dolet. haec, summe, retracta
 Et ueniam largire pius. si parua putantur,
 Fac pretium, uictor, generosum uende cadauer.
- 215 Uendatur ceu uiuus adhuc nec munere paruo,
 Sed ueneat tanto quanto pensabitur Hector.
 Hoc placet ut fortis habeatur iudice bello
 Mors pretiosa uiri. cunctos hortaris in hostem,
 Si non uilis erit ueniens occasus in armis
- 220 Qui se despiciens ciues dilexit et urbem.
 Dardanides dependat opes, det magna talenta:
 Astyanax egeat, Priamus mendicet et omnes
 Infelix quos Troia capit. haec poena manebit

196 letum 198 offere 199 ceu praesens bland ma-
 ritu' sed in margine adnotatum uidet putatur corr. Buech. 201
 uiclat Buech. proposuit | fort. altis 202 animis occurrit
 nautis temptauit Buech. 205 cordas 206 et corr. Buech.
 207 adiunges 208 Ecuba | pluere 211 timent corr. ex
 timens 212 hoc corr. Buech. 214 pretum 216 ueniat
 non uideo quo alio modo corrigas | tantum quantum corr.
 Buech. 218 Mois 219 occasus corr. ex occasum 222
 Astianax 223 Infoelix | et corr. Buech.

- Laomedontidas: si carior ille sodalis,
 225 Sollers Hector eo condetur dignius auro: [p. 75]
 Dum tamen infernis requies detur et bona uiuis
 Praestetur de morte salus ac pace fruuntur
 Aeris innocui caelum mare Tartara tellus.
 Unde genus ducis, morti licet illa sepulcrum
 230 Comparet, omen erit si reddat Troia tributum
 Troia uel Danais uectigal funera praestent.

**Exp. deliberatiua Achillis deliberantis an corpus
 Hectoris uendat.**

224 Leomedontidas	225 Hectoreo	dignus	228
Tartarea	229 sepulchrum	231 Troia	<i>sequitur uacua</i>
<i>pagina 76</i>			

[P. 77]

X. Draconcij Medea.

- Fert animus uulgare nefas et uirginis atrae
 Captiuos monstrare deos, elementa clientes,
 Naturam seruire reae seruire puellae,
 Astra poli et Phoebi cursus et sidera caeli
 5 Arbitrio mulieris agi, perferre Tonantem
 Quod iubeat Medea nefas, ubi mittere flammam
 Imperet aethereas. penetrat uox illa per auras
 Cum uitas mortesque facit, cum fata retorquet
 Ad cursus quoscumque uelit. licet hospite caeso
 10 Seruiat et Scythicae currat per templa Dianae,
 Possidet astrigerum funesto pectore caelum
 Et superos impune premit prece nixa uirago
 Inuitos parere sibi. quae carmina linguis
 Murmuret aut urens species quae nomina dicat,
 15 Haec uatem nescire decet, quae nosse profanum est,
 Quae fuerit uulgasse nefas. nos illa canemus
 Quae solet in lepido Polyhymnia docta theatro
 Muta loqui, cum nauta uenit, cum captus amator
 Inter uincla iacet mox regnaturus Iason,
 20 Uel quae grande boans longis sublata cothurnis
 Pallida Melpomene tragicis cum surgit iambis,
 Quando cruentatam fecit de matre nouercam
 Mixtus amore furor dotata paelice flammis,
 Squamea uiperei subdentes colla dracones
 25 Cum rapuere rotis post funera tanta nocentem.
 Te modo, Calliope, poscunt optantque sorores
 Dulcior ut uenias, nunc te decet ire rogatam,

Quam passim adscripsi alterius exemplaris lectionem notauit
 litera γ 3 reae corr. ex deae d litera expuncta reae γ 5 pen-
 dere corr. Buech. 10 Scytice 13 fort. lingua 14 urens
 corruptelae signo notatum. cf. species in indice 16 Quod corr.
 Buech. 17 Polymnia 18 Multa corr. Buech. 19 iacens
 20 quod corr. Buech. | cothurnis 23 pelice 24 uipereis
 corr. Buech. 26 modo modo γ 27 nocte corr. Buech. | ro-
 gatam corr. Buech. cf. VI 24

Ad sua castra petunt. lauro succincta poetae
 Pegaseo de fonte ueni, quo rore medullas
 30 Et sensus infunde meos. cur hospes amatur
 Qui mactandus erat uel cur mactatur amatus?

Diues apud Colchos Phryxei uelleris aurum
 Pellis erat seruata diu custode dracone.
 Hanc propter pelagi temerator primus Iason
 35 Uenerat ut rutilas subduceret arbore lanas.
 Ut Scythia conspexit Graiam de littore puppim
 Ire per undosum proscissis fluctibus aequor,
 Expauit, nam monstra putat: quis crederet un-
 quam

[p. 78]

Per freta per rabidas hominem transire procellas?
 40 Barbarus ignaro regi iam nuntius ibat
 Quae noua perferret pelagus, sed callidus heros
 Solus Iason adhuc uento corrente carina
 Prosilit in fluctus et littora uisa natatu
 Nudatus ceu nauta petit. sed Colchis alumnus
 45 Nuntius ille redit secum comitante iuuenta
 Ut nossent quid puppis erat quid uela quid arbor.
 Membra uiri mox nuda uident fugientis ad undas,
 Quem sequitur directa manus capiuntque pauentem
 Et manibus post terga ligant. tunc Iuno Cytheren,
 50 Ut uidit iuuenem Scythicas artasse catenas
 Et pauidos fugisse simul cum puppe sodales,
 Adloquitur: 'lasciua Uenus iucunda modesta
 Blanda potens mitis fecunda uenustas amoris
 Pulchra uoluptatum genetrix et numen amantum,
 55 Te diuum regina precor matrona Tonantis:
 Est nimis acceptus iuuenis mihi pulcher Iason
 Qui gelidum quondam mecum transnauerat Istrum,
 Et nunc infelix trahitur captiuus ad aulam

29 medulas *sed altera l supra a literam appicta est* 32
 Phryxei 33 dui 39 tabidas 40 nuntius] Mutius y 44
fort. Colchus 46 nosset *corr. Buech.* 49 citherem
 53 uenustas amoris *corruptum uidetur*

Aetis immitis forsan mactandus ad aras.

- 60 Eripe captiuum retinent quem mille catenae,
Mitte pharetratum puerum, mea Cypris, Amorem,
[p. 79] Igne tuo flammata cadat furibunda uirago,
Discat amare furor, tandem sit blanda sacerdos,
Templa pharetratae contemnat uirgo Dianae,
65 Despiciat delubra deae. licet immemor exstet
Religionis amor timeant nec fulmen amantes,
Te solam putet esse deam, te numen adoret,
Te metuat metuenda deis, te iudicet unam
Quam mare quam tellus quam numina cuncta fa-
tentur
- 70 Imperio subiecta tuo per templa per aras
Esse uoluptatum dominam, quae corda parentis
Flectis et exutum telo candente Tonantem
Despiciat me saepe iubes nec castus Olympum
Destituat, sit ut imber olor, bacchetur adulter,
75 Uel quocumque meum placuit mutare maritum.
Non queror: Aesonidem tantum peto filia regis
Nunc amet et laudet, mox hunc suspiret anhelet
Quem mactare parat, soluat ceruice catenas
Torpescens armata manus, cui brachia collum
80 Circumdent, et mucro cadat ieiunus ad aras.
Finierat matrona Iouis. sic orsa Dione:
'Me Uenerem me, Iuno, decet me, blanda nouerca,
Imperio parere tuo: quid plura loquemur?
Oderunt mea castra moras.' sic fata Cythere
85 Quaerit amoriferum per tota rosaria natum.
Ille deas ponti telo flammabat in undis
Maternis submissus aquis. Hymenaeus ad illum
Mittitur. huic fluctus produnt fumantibus undis.

59 Aetios uersui corruptelae nota praefixa est 65 ex-
stat corr. Buech. neque enim licet particulae indicatiuum Dra-
contius subiungit nisi in prioribus carminibus quae puerili calamo
a grammatico suo nondum satis perpolitato scripsisse uidetur atque
idem cadit in deliberatiuam. cf. IX 211 uid. indicem 66 timent
corr. Buech. 74 Destituet corr. Buech. 75 quocumque
76 Esonidem 77 anhelat 88 hunc corr. Buech.

- Ut pelagus caluisse uidet, 'hic aliger' inquit
 90 'Hic latet Idalius. sed non latet, aequora feruent'
 Agnosco stridere fretum ceu Phoebus anhelos
 Oceano demergit equos, cum nocte propinqua [p. 80]
 Luna uenit stellante polo pendentibus astris.
 Huc ades, o lasciue puer, te mater ubique
 95 Quaerit et e cunctis uestrum me misit alumnum
 Ut uenias parcente mora.' sic fatus. at ille
 Fluctibus e mediis surgens rutilante capillo
 Excussit per inane caput, quatit impiger alas
 Ut pinnas desiccet aquis, micat ignis ut astra
 100 Plausibus excussus pueri, per cuncta uideres
 Scintillare diem, uolitant super aequora flammae.
 Sic ubi puniceos rutilans Aurora capillos
 Pectinat ante diem quae mox perfundet Eoum.
 Phoenix sola genus seño lassata uetusto,
 105 Cinnama cui folium nardum tus balsama amomum
 Informant post saecla pyram reditura, sepulcrum
 Conscendit factura rogos et uerberat alas
 Ut flammam adsciscat auis, sic nascitur ignis
 Ante alitem ambrosios iam consumpturus odores:
 110 Sic puer Idalius spargebat plausibus ignes.
 Piscis aues armenta pecus fera pastor anhelant
 Flammigero surgente deo. uolat inde per altum.
 Iam uolucer non udus erat, quocumque propinquat
 Aut ubicumque fuit, blando feruore uaporat
 115 Quem sequitur uernalis odor, uia pulchra rosarum
 Tenditur et uiolas pallentes candida peplo
 Lilia distingunt ac florea semita crescit,
 Persulcans per inane polos micat orbita florum.
 Cypris odoriferos sensit fraglare uolatus:

93 pendentibus] *cf. d. d. II 6* pendula sidera. splen-
 dentibus *inutile* 98 niane 103 Pectniat | perfundat 105
 Cinnima *uno calami ductu scriptum et lectu difficilius ideoque*
deest γ 106 secla | sepulchrum 108 asciscat *sed d litera*
appicta est 109 Ante alitem *uix sanum* 113 uolucer^r
 uolucer γ

- 120 'Natus adest' inquit 'multis iam spargitur aer
 Floribus, ambrosio totum respirat odore.'
- [p. 81] Dum loquitur lasciuia Uenus, uenit ecce Cupido
 Fessulus et gremio matris libratur anhelans
 Quo sessurus erat. quem protinus illa uolantem
- 125 Occupat et crines componit mater Amori
 Ac puerum complexa fouet dans oscula nato.
 Sic blandita iubet: 'Pyrois mens ignea mundi
 Atque uapor fecunde poli, successio rerum,
 Affectus natura genus fons auctor origo,
- 130 Tu uitae fecunda salus tu blanda uoluptas
 Tu princeps pietatis, Amor, te praeduce mundo
 Alternant elementa uices et non perit orbis,
 Cum pereant quaecumque *creat*, nec sentit adem-
 ptum
- Successu redeunte nouo. uenit ecce nouerca
- 135 In manibus iam Iuno meis supplexque locatum
 Quae fuerant optanda tibi: Medea sacerdos
 Sacrilega quae uoce solet compellere caelum,
 Inuitos accire deos, urguere Tonantem,
 Dum precibus elementa quatit mare sidera terras
- 140 Naturam turbare simul, tua tela medullis
 Excipiat — hoc Iuno petit — iuuenemque Pelasgum
 Diligat optet amet cupiat suspiret anhelet.
 Sollicitus tamen ista para cautusque memento:
 Medeam fixurus eris.' sic fata Dione.
- 145 Risit Amor matrisque sinu se subtrahit ales,
 Spicula saeua legit quibus olim Luna per umbras
 Pastorem flammata tenet, nec sustinet ignes
 Luna Cupidineos Solis quae sustinet orbem
 Et fratris radiis conceptus lucis adoptat.
- 150 Hoc ait ignipotens: 'telo Medea cremetur
 Quo Scythicam succendit amor dominaeque fauilla
- [p. 82] Excutiam per templa uolans, et uirgo cruenta

127 Pirois *corruptelae signo notatum et uersui R nota prae-*
fixa est 132 *du'ces uices γ* 133 *suppleuit Buech.* 134
 uocatur *corr. Buech.* 151 Quos

- Adprobet hos arcus dominae plus posse pharetris.
 Namque Diana feras, ceruos et figere dammas
 155 Adsolet: hoc telum reges et numina figit.
 Quattuor interea niueas adstare columbas
 Cypris amoena iubet, roseis frenantur abenis,
 Candida puniceis subduntur colla rosetis,
 Nam iuga sunt compacta rosis, fert dextra flagellum
 160 Purpura quod mollis tenuis quod sericus ornat.
 Iam uolucer conscendit aues et blanda uoluptas
 It comes, amplexus ueniunt, Hymenaeus adhaeret,
 Gaudia concurrunt, risus atque oscula pergunt.
 Nam licet Idalias sociarint frena columbas
 165 Et iunctae per cuncta uolent, tamen impiger ales
 Nunc hanc nunc illam residet gaudetque iugales
 Iam releuare suas et se pensare uolatu.
 Sublatum propriis persentit in aera pinnis
 Aurigam quadriga uolans, iterumque columbas
 170 Adpetit et pharetris conlidit dorsa uolantum.
 Nondum per Scythicas glacies stat barbara Colchis
 Set iam bruma rigens Arctoi tristior axis
 Torpebat concreta gelu, it pinniger audax,
 Et magis accessu pueri plaga maesta serenat
 175 Aduentum testata dei, mox tetra fugantur
 Nubila, caeruleos excludit flammiger imbres.
 Impia iam Colchis iam saeuior ara Dianae
 Coeperat ostendi, iam tunc mandante tyranno
 Ecce trahebatur ceu taurus pulcher Iason,
 180 Quem sequitur Medea nocens urguetque ministros
 Nudato mucrone furens. delubra subibant
 Iamque propinquabant aris. sed numen amantum [p. 83]

154 effigere *corr.* Buech. 161 aues *corr.* ex auis 165
 iunctae. iunctae *y* 167 uolatum *corr.* Buech. 170 con-
 cludit *corr.* Buech. 172 Et iam *corr.* Buech. 173 coacta
 gelu et *corr.* Buech. 177 ante Colchis *literae* *conspiciun-*
tur coch sed lineola obducta deleuae 179 centaurus *corr.*
 Buech. 180 ministras *corr.* Buech. *cf. u. 261* 182 sic
corr. Buech.

- Furtim templa petit, sonuerunt tela pharetris,
 Exultat gauisa nimis Medea sacerdos:
- 185 Telorum strepitum castae putat arma Dianae
 Increpuisse tholo, credit sua uota sacerdos
 Ante preces audisse deam. mox numen adorans
 ‘Omen adest’ inquit ‘Triuiam te, Luna Diana,
 Confiteor perstans, heres Proserpina mundi,
- 190 Nam tria regna tenes: tu caelo Cynthia regnas,
 Uenatrix terrena micās, capis atria Ditis,
 Tempora distribuens, regnis et cursibus apta:
 Iam grates audita loquor. iacet hostia templis
 Per fluctus aduecta tuis.’ sic fata per aras
- 195 Uirgo cruenta molam perfert. at mystica nutrix
 Fessa licet tremebunda gemat, tamen ipsa iacentem
 Tendere colla iubet uel pectora prona supinet.
 Ergo peregrinus cum iam uersatur Iason,
 Forte oculos per tecta leuat, uidet ecce uolantem
- 200 Atque salutantem puerum. sed nauta precatur
 Murmure sollicito numen quod mundus adorat:
 ‘Si caelum si terra tui sunt, alme, triumphī
 Uel quidquid natura creat, si sanguinis expers
 Mortis et infaustae, sed sunt tantum hostia flores
- 205 Matris et insertae pendent per templa coronae
 Sanguine uirginei tantum contenta pudoris:
 Eripe me his inuicte malis. ego uictima seruor
 Atque utinam seruer, iaceo feriendus in aris.’
 Audiit ignipotens, hominum nam murmura sentit,
- 210 Et ridens gauisus ait: ‘pirata decore,
 Quid metuis quem fata manent, cui uita superstes
 Restat adhuc, quem regna petunt, cui pellis amata
 Imminet et coniunx dabitur Medea sacerdos?
 Sed memor esto mei ne te fortuna superbū

[p. 84]

183 fort. tecta (Buech.) 188 niquit 189 Confidit eo
 cui uoculae corruptelae nota addita est | mundi 204 tamen
 corr. Buech. 206 cf. Ualer. Max. II 6 15 207 me non
 extat γ | ergo γ 208 seruar 211 cum corr. Buech. 212
 amata corr. ex aurata uersui corruptelae nota praefixa est
 213 coniunx

- 215 Reddat et incipias iterum ceu nauta uenire.
 Dum loquitur pinnatus Amor, iam uirgo leuabat
 Destricto mucrone manum. captiuus Iason
 Exclamat: 'succurre Uenus, succurre Cupido.
 Iam ferior, Medea ferit.' sic fatus. at ille
- 220 Ignea sidereo componit spicula neruo,
 Misit arundineum per flammea cornua ferrum,
 Stridula tela uolant: rapiunt praecordia flammas,
 Corda calent oculique labant, suspiria rumpunt,
 Marcida funereum laxauit dextera ferrum.
- 225 Sed nutrix mirata moras 'dic uirgo quid haeres?'
 Increpat 'ecce feri. fibrae rapiantur et exta,
 Consultum det fata iecur. Medea moraris?
 Occidimus. torpescit iners antistita Phoebes
 Permixon pallore rubens, non lumina uibrat,
- 230 Non furit aut tremuli strident in murmure dentes.
 Cur homicida uacas et stas rea? sed rea non es
 Si fueris homicida magis. cur explicat artus
 Aut tangit cur saepe caput, quid spirat hiatus
 Oris et ad zonam digiti mittuntur inermes?
- 235 An magus est pirata iacens et sacra Dianae
 Murmure sollicito prohibet soluitque profanus?
 Dixerat et gladium dextrae reuocabat inerti
 Impia turpis anus. rursus conclamat Iason:
 'Uictima sum, pereo, iugulis male mucro minatur.'
- 240 Pinnatus subrisit Amor rursusque sagittas
 Iecit et ardentis nutantia corda fatigat.
 Aestuat interea sacris repetita sacerdos
 Ignibus. effatur: 'non est haec uictima digna.
 Non torta ceruice iacet, male palpitat artus,
- 245 Erigit impatiens et saucius ante dolorem,
 Sanguine membra carent. iam non erit hostia grata

[p. 85]

215 Reddet et incipies *corr. Buech.* 226 rapiuntur
rr. Buech. | exsta 227 Consultrun consultum γ 228
 opescit tepescit γ *corr. Buech.* | niers | Antistia 230 tre-
 ulis 231 sed stas *corr. Buech.* 232 fueris *corr. ex*
 uerit 235 iacens *corr. ex nocens* 237 nierti 246 *cf.*
rest. 879

- Quae sicco mucrone cadet.' conuersa sacerdos
 Ad iuuenem: 'dic nauta fugax, pirata nefande:
 Est consors matrona decens an caelibe uita
 250 Degis adhuc nullumque domi *tibi* pignus habetur?'
 'Solus' ait captiuus 'ego, mihi pignora nulla
 Coniugis aut sobolis.' dictis gauisa uirago
 Blanda refert: 'uis ergo meus nunc esse maritus?'
 'Seruus' Iason ait 'tantum ne uita negetur
 255 Te precor et dominam fateor.' sic fatus. at illa
 Rumpit uincla iubetque uiro suspendat ab aris
 Ut facinus purget proprium. uocat ipsa maritum
 Uestibus indutum Tyriis quas sericus ambit
 Mollis et in medio fuluum distinxerat aurum,
 260 Blattea puniceo radiabant stamina filo.
 Expauit nutrix, omnes stupuere ministri.
 At puer ignipotens uictor per templa triumphat,
 Nudus ludit Hymen, mollis lasciuia saltat,
 Blanda libido coit, simplex affectus inhaeret,
 265 Ludicra puniceis resonabant oscula labris,
 Dant faciles plausus concordia gratia lusus:
 Sponsus Iason erat gaudens et sponsa sacerdos
 Ad thalamos post templa ruit. tunc pronuba Iuno
 Adfuit et grates Ueneris facunda canebat.
 270 Ecce triumphantem ingratia dura iugales
 Consequitur gressu consors, obliuio iungit.
 [p. 86] Marcidus interea domitis rediebat ab Indis
 Liber anhelantes residens post proelia tigres,
 Quem sequitur iucunda manus saltare parata
 275 Ebria pampineis miscens uestigia thyrsis.
 Sensit amoriferum Scythicam fixisse sagittis
 Et uolucrum puerum populatum templa Dianae:

248 dignata   250 *laruna indicata est etiam γ*   256 iu-
 uenique *corr. Buech.* | uirgo | suspendit *corr. Buech. corrupte-*
 lae nota uersui praefixa est   258 quam^s   260 Blátea   267
 ante sacerdos *repetitum saceo (initium literae d)*   268 ducit
 et hunc *corr. Buech.*   269 *mulis* Ueneri   271 gressus *corr.*
Buech.   275 thyrsis

- ‘Illo iam gressus’ dixit ‘conuertite tigres,
 Estis opus, mea turba, deo. properate ministri.
 280 Pinniger Idalius minor est sine munere nostro.’
 Dixerat et Scythiam Bacchus iam sponte petebat.
 Iam uenit ad Colchos, iam se Semeleia iungunt
 Agmina, Bybliades saltant Bacchaeque rotantur.
 Uenatu interea rediens delubra petebat
 285 Plectriferi germana dei, mirata repente
 Quod sileat templum, subito quod sparsus ubique
 Ambrosius sic fraglet odor. sonuere per aures
 Fescennina deae. pulchrorum uota geruntur:
 Iungitur Aesonidi fulgens Medea marito.
 290 Erubuit doluitque simul: ‘non omine fausto
 Coniungatur’ ait ‘nec prospera flammea sumat.
 Displiceat quandoque uiro cui turpiter audax
 Sacrilegus processit amor, sed iustius opto:
 Perfidus egregiam contemnat nauta iugalem,
 295 Dulcior affectus uel amara repudia mittat.
 Funera tot uideat fuerint quot pignora mater,
 Orba parens natos plangat, uiduata marito
 Lugeat et sterilem ducat per saecula noctem.
 Aduena semper eat, se tanti causa doloris
 300 Auctorem confessa gemat.’ sic fata Diana
 Tristis abit, delubra tacent, sacraria maerent,
 Sanguine templa carent, nutrix tamen atria tantum [p. 87]
 Templorum seruabat anus: haec anxia crimen
 Uirginis et raptum deflebat maesta pudorem.
 305 Qualis in exhaustis per sordida tecta ruinis
 Strix nocturna sonat rostro stridente per umbras
 Qualis et horrendus funesto carmine bubo
 Conqueritur deflenda gemens dum tristia maestus

281 uacuus corr. Buech. malis currus uel simile quid 283

Bibliades 284 peteban 289 Esonidi 291 Coniugatur
 coniungatur γ 294 nata 296 mater corr. ex matris 298
 noctem corruptum uidetur. uitam proposuit Buech. 299 sit
 tanti 301 abijt | tacent nutrix tamen atria tantum sed
 supra scriptum sacraria maerent. item γ 307 bufo corr.
 Buech.

- Funerea sub nocte canit, sic anxia nutrix
 310 Ingemit et tremulas diffundit maesta querellas.
 Nuntius interea maesto uolat ore satelles
 Ad regem subuectus equo, natamque tyranno.
 Indicat ignoto passim nupsisse marito.
 Expauit genitor. sic quondam tristis Agenor
 315 Concidit Europae senior fraudatus amore
 Cum nesciret adhuc generum meruisse Tonantem.
Ira dolor numen pietas iniuria regnum
Concutiunt franguntque uirum, iubet arma mini-
 stris,
Coniugii nam fama ducem rapiebat in enses.
 320 Cum poenas mortesque parat, uenit Indus ad aulam
 Liber et egregia compressit uoce furentem:
 'Sic tibi, rector' ait 'mentem possedit inanis
 Relligio? sic pignus amas ut tela parentur?
 Quid furis? exspecta dulces de prole nepotes.
 325 Uirginitatis onus melior tolerare sacerdos
 Non potuit, feruescit amans: et casta Diana
 Pastorem confessa uirum.' haec Liber aiebat.
 Mulcentur iam corda ducis natamque tyrannus
 Purgat et extemplo Medae laudat amorem.
 330 Sic meruit ueniam generum confessus Achilles,
 Sic pater ignouit Lycomedes pectore natae,
 [p. 88] Et Pyrrhum suscepit auus gremioque nepotem
 Fouit et ad Troiam post crimina misit Achilles.
 Ut Scythia mollitus blanda pietate mitescit,
 335 Mox iubet ut generum uel pignus regis ad aulam
 Deposito terrore uocent. tunc regia lauro

317 sqq. eodem undenarum circa literarum interuallo a margine reuocati sunt. suppleuit Buech. 317 an regni? 319 rapiebant rapiebat γ 324 Qui corr. Buech. 227 tolerabile fortasse agebat (Buech.) 328 ante natamque leguntur nant sed expuncta. nautamque scribas oportet nisi amorem significare amatum sumas 331 innotuit Licomedes 333 Achillis corruptelae signo notatum est 334 fort. tepescit Buech. 336 rogent corr. Buech. ante lauro signum omissionis conspicitur quo adiunctum est quod in margine legitur electio (fort. electro)

Cingitur et postes soceri piaserta coronant.
 Mox thalamos subiere pares, laetatur Iason
 Sponsus et in castris Ueneris Medea triumphat.

340 Quattuor interea Phoebus transegerat annos,
 Sed natos Medea duos fecunda marito
 Ediderat, cum nocte iacens suspirat Iason.
 Nec gemitus latuere magam: 'quam, callide, frau-

dem
 Quodue nefas moliris?' ait 'non fallis amantem.

345 Dulcia saepe uigil contrectans pectora coniux
 Agnoui quia furta paras quia mente fugaci
 Infaustum quodcumque cupis: secreta polorum
 Cognosco, si morbus erit, si bella parentur,
 Si pluet aut flamma caelum rutilante coruscet,
 350 Et tu Medeam credis quia fallis, Iason?'
 Tunc sic Aesonides stimulet quae cura medullas
 Indicat et pellis causas uel tempore tanto
 Quod lateat socios qui iam sic regnat amicus,
 Consumptum quem morte putant planguntque pa-
 rentes:

355 'Optarem reuidere meos iterumque reuerti
 Ad thalamos, regina, tuos, monstrare Pelasgis
 Quid coniux quid fata ualent.' Medea marito
 'Iam pariter pergamus' ait 'sic aurea pellis
 Tollitur ut lateant uastum mea facta draconem.'

360 Dixerat et stratis rapitur sub nocte silenti.
 Astra uocans et signa ciens iubet illa Soporem
 Ad nemus ad pellem uel templum Martis abire: [p. 89]
 Dormierat serpens, pellis subtracta marito
 Traditur et pariter fugerunt fratre necato.

365 Accipiunt natos et singula pignora portant.

338 laetatus *corr. Buech.* 343 Ne 349 coelo *corr.*
Buech. 351 Esonides | forma *corr. Buech.* 353 quia
 354 Consumptumque cui *corruptelae signum additum est* 355
 Optarem] *supra m literam corruptelae nota picta est* 357
fort. uota Buech. 359 Tollatur | sata 362 ad pellem]
fort. ac Buech. 365 *fort. secum*

- Uentum erat ad Thebas, pellis datur aurea regi.
 Miratur rex ipse Creon, laudatur Iason
 Quod freta quod terras sic felix praedo uagetur.
 Regis nata decens fuerat pulcherrima Glauce
 370 Iam cui uirginitas annis matura tumebat:
 Haec ubi conspexit iuuenem, flammata nitore
 Aestuat et laudans alieni membra mariti
 Optat habere uirum. sonuit genitoris ad aures.
 Tunc rector Thebanus ait: 'si Iuppiter auctor,
 375 Si Lachesis, si fata iubent, nil ipse morabor.
 Progenies mea turpe cupit: fortuna fauorem
 Praestet et innumeri laudent per saecula nepotes.
 Uirgineo dabitur pellis cum dote pudori.'
 Finierat senior. uotum cognouit Iason
 380 Et grates elatus agit. praecepta tyrannus
 Diffundit per regna nocens, inuitat iniquus
 Ut ueniant ad uota duces. dum festa parantur,
 Cognouit Medea nefas nec tardius illud
 Credidit, ingratum nam senserat ipsa maritum.
 385 Ante diem tamen illa dolens cum cerneret aulam
 Et regis feruere domum, cum magna parantur
 Prandia, uenturi mittebant praemia reges,
 Signorum cursus et plenae cornua lunae
 Captabat Medea furens. iam clauserat orbem
 390 Cynthia sidereis transcendens saltibus astra.
 Mox Colchis se spargit aquis, et sulphura lauro
 [P. 90] Cum taedis fumant, purgabat membra sacerdos,
 Et campum secreta petens ubi mille sepulcra
 Adstabat deiecta oculos confessa reatum,
 395 Et Lunam manibus tensis cum uoce precatur:
 'Astrorum princeps, signorum gratia fulgens
 Et caeli stellantis honos, caliginis hostis

372 Aestum et *corruptelae nota uersui praeposita est* 380
 elatus aigt agit γ 382 sexta γ 384 nec *corr. Buech.* |
 ipsa 387 Premia uenturi *corr. Buech.* 392 fumans *corr.*
Buech. 393 sepulchra 394 Stabat *corr. Buech.*

Ac nocturnorum triplex regina polorum
 Atque tenebrarum splendens patrona mearum,
 400 Cui cancer domus *est* ora clarissima mundi,
 Brachia contorquens stellis quae mense peragras
 Quod Phoebus radians toto uix explicat anno,
 Corporis et dominam uerax quam turba fatetur,
 Tu nemorum custos tu mors pinnata ferarum,
 405 Ursus ceruus aper pantherae damma leones
 Retia cum ueniunt aut cum uenabula uibrant
 Ante necem tua praeda iacent: te tertius heres
 Participem regni consortem iuris amari
 Optauit mundumque dedit tibi dona secundum,
 410 Sub tua terribilis rapiuntur scepra tyranni,
 Diues pauper inops raptor pirata sacerdos
 Aduenient sub lege pari, non sorte sub una:
 Tu punis post fata reos et uiscera saeuo,
 Persephone, das nostra cani, post regna barathri
 415 Quae uultum mutare soles uisura Tonantem:
 Da ueniam, Medea precor, cum clade suorum
 Non decet ira deos. mereor pro crimine poenam,
 Te feriente tamen, non ut mendicus Iason
 Sit uindex, regina, tuus, qui criminis auctor
 420 Ipse fuit. miseram solus non puniat oro
 Qui mecum ferendus erat. cuicumque iubebis
 Colla paro feriat: tantum ne uirgo Creontis
 Discidium pariat nautam ductura maritum.
 Exaudi famulam, dolor est, non zelus Iason.
 425 Quinque dabo inferias — sat erunt pro crimine
 nostro —
 Inlustres animas, niueam cum Iasone Glaucen,
 Mortibus amborum regem super addo Creonta
 Et natos miseranda duos, mea pignora, supplex

[p. 91]

400 domus ora *fort. aliud quiddam in ora uerbo latet*
 401 stellisq; mense 405 pantere 413 *cf. Lucan. VI*
699. 700 414 baratri 418 mendicus *uix sanum. men-*
titus? 423 parat 425 dabo dabo γ | erint 426 ani-
 mae | Glaucem

Offero sacrilegos nostro de corpore fructus
 430 Ne prosit peccasse mihi.' sic fata sacerdos
 Suspexit: tonuere poli, nec Luna uidetur
 Sic tauros urguere suos sed cursibus astra
 Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos
 Uertit ad infernum gemitus regemque barathri
 435 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur:
 'Iam pie rex Erebi qui formidabile regnum
 Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi
 Excipis et tantis non exples luctibus aulam,
 Anguicomae uos quoque deae quibus impius horror
 440 Turpia uiperae funduntur membra cerastae,
 Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens
 Et sinuant orbes per pallida colla dracones:
 Si manibus laniata meis mala uictima uestros
 Ad manes peruenit homo, si uiscera matris
 445 Uos propter scindens homines in uentre necaui,
 Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,
 Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,
 Mox Furias admitte tuas, properate sorores
 Tartareae. Thebis iterum iam uota geruntur,
 450 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres
 Coniungit natam. gens haec est uestra. dicabit
 Mortibus impietas, affectus funera praestent.
 Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat
 umquam.

[p. 92]

Uirginitas si casta placet, retinere pudorem
 455 Si libet et numquam contagia blanda mariti
 Quaeritis, innuptae nuptam exhorrete sorores.
 Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,
 Non estis Furiae, nomen mutate domosque,
 Ponite serpentes, alienas reddite flammam
 460 Et puerum Ueneris quem iam tempersistis amate.'

431 non iure polos quod posui temptauit Buech. 434
 baratri 436 malis impie | herebi 441 Plurimis γ 450
 Iochastę 451 genus est corr. Buech. 452 praestant corr.
 Buech. 453 me non exaudiat 458 cf. Orest. 487 460
 aetate cui corruptelae nota addita est

- Dixerat et terra strepitum tremibunda ciebat,
 Quo steterat Medea loco telluris hiatu
 Finditur. attonitas inclinat cautior aures
 Et surgens 'audimur' ait 'nam terra tremescit,
 465 Uerbera plaudentum resonant per inane sororum,
 Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.
 Res melior tempusque monet redeatur ad urbem,
 Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'
 Quod maga digrediens mox perficit et petit urbem.
 470 Exilit interea tecturus Lucifer astra
 Puniceo prouectus equo rutilusque micansque
 Concusso de crine iubar diffundit in orbem
 Flammigeri roseas praecedens solis abenas:
 Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.
 475 Iam Phoebus scandebat equos et luce rubebat
 Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis
 Regibus implentur, iam proxima uirgo marito
 Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.
 'Conuentum pactumque' sonat 'signate tabellas'
 480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo
 Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,
 Allecto testis ceras adamante notauit,
 Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.
 Interea Medea nouam formare coronam
 485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris:
 Pix et stuppa ligat, species dat quattuor artis
 Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso
 Cura fuit cyproque ligat quod naufraga puppis
 Perdiderat, cristata manus sancire iubetur,
 490 Lambere caeruleis permisitserta cerastis.

[p. 93]

461 spatium *corr.* Buech. 462 hiatus *cf.* Orest. 473
 465 niane 466 Sibyla 471 prouectus *corr.* Buech. 472
 ni 475 rubeat *corr.* Buech. 479 Conuentum γ | sonant |
 signat *corr.* Buech. post signat *crux appicta est quae eadem*
ante uersum conspiciuntur 481 Tisiphone 482 Allectos 484
ante coronam literae conspiciuntur no sed expunctae 487
 Buech. uoluit cremat 488 fort. curauit | ante puppis leguntur
 cypus sed *expuncta*

- Exitiale rapit mox praemia tetra uenenum
 Atque aurum mentita nocens radiare corona
 Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.
 Dum munus Medea parat haec funera Glaucæ,
 495 Processit roseis sol mundum amplexus habenis.
 At maga sulphuream ponens ad busta coronam
 Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima Titan
 Naturam feruore tenens elementa coartans,
 Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,
 500 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum
 Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,
 Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes
 Ipse pias animas mites et claudis in aeuum
 Orbe tuo, miserere tuae, deus optime, nepti.
 505 Insidant haecserta comis et uirginis ora
 Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula
 Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulcrum,
 Ignea mors rapiat sponsum cum paelice busto.'
 Sic effata minax Solis mox numen adorat.
 510 'Tempus adest, pergamus' ait. sic fata coronam
 Tollit et insontem fingens ad tecta Creontis
 Uenerat, oblata sponsae datserta puellae:
 'Accipe uirgo libens auratam fronte coronam
 Quam captiua dabo, qualem mea pignora sumant.'
 515 Dixerat et capiti quod iam diademate regni
 Splendebat fera sertalocat. laudata recedit
 Colchis et infaustas uomuerunt munera flammæ.
 Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis,
 Uritur ingratus usta cum uirgine nauta,
 520 Cum genero nataeque parat succurrere rector

[p. 94]

491 *rcpit corr. Buech.*   494 *munera corr. Buech. cf. u.*
 592 | Glauce   495 *ante amplexus praefixum legitur q*   499
Buech. mauult uergat   501 *prohibes*   503 *mi'tis quod*
posui temptauit Buech.   507 *dant corr. Buech. | tanta] cf. ^*
supra 491 | sepulchrum   508 *pelice | busta quod aegre defen^{5f}*
das oppositionis nomine   510 *Tempus est corruptelae signuif^{5f}*
interpositum   511 *et] fort. ut*   513 *auratam in fronte del.^{5f}*
Buech.   516 *Spledebat splendebat γ*

- Uritur ipse Creon. rogos est mox aula tyranni.
 Diffugiunt omnes populi conuiuia ministri,
 Saltantum fugere chori. nam festa canentes
 Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu
 525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos
 Uerberat et flentes sed non sua funera plangunt.
 Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos
 Nec secura tamen: numquam sic posse uenena
 Credidit aut precibus tantum seruire furores.
 530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,
 Tunc natos furibunda premit. nam Mermerus in-
 sons
 Et Feretus matrem blanda pietate uocabant.
 Ut flammam uitare queant, infantia simplex
 Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla
 535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,
 Ignari quae mater erat quid saeua pararet.
 Tunc genitrix furibunda manum suspendit et ensem
 Ac fatur: 'Sol testis auus, Sol Persice Mithra,
 Luna decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:
 540 Accipe Sol radians animas, tu corpora Luna
 Nutrimenta animae, fundit quem mucro cruorem
 Sumite uos Furiae, noctis rex exigat umbras. [p. 95]
 Spiritus in uentos satis est punisse nocentes
 Insontesque simul. miseros hoc ense necabo
 545 Quo genitor feriendus erat, nihil ipsa dolebo
 Si ingrata maneat nullus de gente superstes.'
 Haec ait et geminos uno simul ense nouerca
 Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem —
 Ut proceres uidere nefas, timere cruentam

530 adussit   531 Mermerus] *supra alteram r literam crux
 picta est*   532 ferentes *ante uersum crux conspicitur*   533
 queat *corr. Buech.*   534 *post necem legitur* mucrone paren-
 tis *sed expunctum*   535 *post necem legitur* uel sponte pericla
sed expunctum   538 Af Ac fatur | *persce miⁿtra* perste
 ministra *γ. corruptelae nota uersui praefixa est*   543 *uersus
 excidisse uidetur post inuentos quamquam in codice lacuna nulla
 est | satis est] fort. satiet*   546 *meurat*

- 550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
 Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
 ‘His’ inquit Medea ‘rogis ubi pulchra nouerca
 Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
 Uos, miseri, commendo mei.’ sic fata minorum
- 555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
 Et currus metuenda petit. uenere dracones
 Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
 Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
 Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
- 560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
 Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
 Occupat illa grauem funesto corpore currum,
 Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
 Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
- 565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
 Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
 Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
 Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
 Et totum meliore coma perfunderet orbem.
- 570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
 Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
 Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
 Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
 Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
- 575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
 Inde seges ferrata micat, uel Martis anhelii
 Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
 Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

[p. 96]

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus
 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex sident*) *corrupte-*
lae nota uersui praeponitur γ 564 mox e *tu* tellure 565
 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 pro-
 funderet *corr. Buech.* 571 ante *furię legitur fur sed expun-*
ctum 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort. hic | aratro*
alia manus in margine adnotauit 576 *fort. Unde | ferra supra*
rr literas corruptelae signum, supra a literam lineola uerticallis
appicta est | anhelii corruptelae signo notatum est 578 ante
 galeata *uides gala literas et inceptam t subtractamque lineolam*

Satisfactio Dracontii.

- Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
 Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
 Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
 Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
 5 Principio seu fine carens et temporis expers
 Nescius alterni nec uice functus agis,
 Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
 Idem semper eris qui es modo uel fueras.
 Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
 10 Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
 Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
 Et quocunque iubes dirigis ingenia,
 Qui facis iratus homines contraria uelle
 Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
 15 Quicquid agunt homines, bona tristia prospera
 praua,
 Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
 Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
 Quod duraturus cor Pharaonis eras.
 Sic mea corda deus nostro peccante reatu
 20 Temporis immodici pellit ad illicita,
 fol. 144^r Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
 Nominis Asdingui bella triumphigera,
 Unde mihi merces posset cum laude salutis
 Munere regnantis magna uenire simul,
 25 Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
 Ut peterem subito certa pericla miser.
 Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
 Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Vaticani fol. 143^v sine indice 1 ðc | con-
 dictor corr. *Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus con-*
feras Iuuenalem I 85 16 admittunt *Areualus* | labor corr.
Areualus 21 qui | *i in rasura ampliore* 25 Proemia 26
 Et sed e *in rasura recentiore. uidetur fuisse u* 28 negat
 corr. *Areualus*

- Irascente deo mentes mutantur et artus,
 30 Uertuntur sensus uertitur et species :
 Persarum regem Babylonae regna tenentem
 Post decus imperii quis neget esse bouem?
 Et diademalem turparunt cornua frontem,
 Mugitus pecudis uerba fuere duci :
 35 Agricola[m] timuit post Parthica regna bubulcum
 Summisitque pauens regia colla iugo,
 Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
 Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
 Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
 40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
 Ast ego peccando regi dominoque deoque
 Peior sum factus deteriorque cane.
 Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
 Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
 45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
 Ut fieret rediens ungula fissa manus,
 Quique reformauit tacitae modulamina linguae
 Ne mutilante sono uerba ligata daret,
 Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
 50 Ut me restituat respiciatque pius,
 Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
 Perque suas proles regia uota canam.
 Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
 Quod sine peccati crimine nemo fuit :
 55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
 Tristibus amotis gaudia sola dare,
 Sed diuersa creans et discordantia iunxit
 Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
 Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 in margine manus recentior adscripsit Nabuchodn⁷
 38 homo om. Sirmond 39 Liquit] inter i et q literas unius
 uel duarum literarum spatium est | senior] i et r literas manus
 recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit
 sancti cf. d. deo II 676 uerus interpolati et Areualus 45 ty-
 rannum Sirmond 53 uenia i. e. ueniam

- 60 Humida cum siccis ignea cum gelidis.
 Littera doctiloquax apibus cognata refertur,
 Quis datur ut habeant uulnera castra fauos:
 Cera dat ingenium pueris, primordia sensus,
 Inde fit ut prosit littera uel noceat.
- 65 Aspis habet mortes habet et medicamina serpens,
 Uipera saepe iuuat, uipera saepe nocet.
 Cerua salutare pasto serpente medellas
 Conficit et pellunt ipsa uenena neces.
 Materies ferri simplex et noxia fertur,
- 70 Impius inde nocet, rusticus inde placet.
 Ipsa parit gemmas pretiosos terra lapillos,
 Ipsa dat et uepres spinea ligna rosas.
 Delicias mortisque parat mare fluctibus altum,
 Et generat pelagi conchula diuitias.
- 75 Aera temperies auris uitalibus aptat
 Quae corrupta dies eripit atque animas.
 Aspera uel facilis retinet natura uolucres:
 Blanda columba auis est, aspera uultur auis.
 Nubibus aggestis pluuiiae nix grando pruinae
- 80 Gignuntur, uicibus igne uapore gelu.
 Sol dat temperies, species gratissima mundi,
 Cuncta creanda parans cuncta creata fouens,
 Per quem fetat humus flores et messis aristas:
 Sole perustus ager putris harena iacet.
- 85 Corpora sol reficit radiis et corpora uexat,
 Solibus alternis itque reditque salus.
 Omnia nec mala sunt nec sunt bona sidera caeli:
 Lucifer hoc docuit, Sirius hoc monuit.
 Temperies caeli medium nec possidet orbem,
- 90 Nam de quinque plagis uix habet ipsa duas.
 Quod caelum quod terra fretum quod purior aer

62 fabos *corr. Areualus* 63 *tacito auctore adhibet Isidorus orig. V 9* 67 *medullas Areualus medela est interpolati*
 69 *in margine notat ferro manus rec.* 74 *concula* 79
 pruina *Sirmond et Areualus. at conferas d. deo I 6* pruinae
Azagrensensis 81 *in margine notat sole manus rec.* 88 *Syrius*
 89 *in margine notat celo manus rec.*

- Non meruere simul, hoc homo quando habeat?
 Culpa mihi fuerat dominos reticere modestos
 Ignotumque mihi scribere nec dominum,
 95 Qualis et ingratos sequitur qui mente profana
 Cum dominum norunt idola uana colunt.
 Israhelitarum populum sic culpa tenebat
 Quando deum oblitus flans uitulum coluit.
 Dat tamen indulgens ueniam poscentibus auctor,
 100 Si sceleris facti mens rea paeniteat.
 Te precor, omnipotens, te quem decet esse beni-
 gnum
 Quem non ulla iuuat ultio sed uenia,
 Cuius sancta manus sustentat corda regentum,
 Et pius inclinas mox ubicunque iubes:
 105 Te coram primum me carminis illius ausu
 Quod male disposui paenitet et fateor.
 Post te, summe deus, regi dominoque reus sum
 Cuius ab imperio posco gemens ueniam.
 Imperet armato pietas tua, prospera mandet
 110 Rex dominusque meus semper ubique pius:
 Nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis
 Sit pietate sua, sit bonus et placidus.
 Nam tua sunt quaecunque gerit quaecunque iu-
 bebant,
 Iudiciumque dei regia uerba ferunt.
 115 Exorent haec pauca deum qui mentis opertae
 Sensibus aetheriis condita uota uidet.
 Ad te nunc, princeps, mea uela retorqueo supplex,
 Pectore mente rogans uoce manuque petens:
 Da dextram misero, ueniam concede precanti,
 120 Tempore tam longo non decet ira pium.

94 uel dominum quam posui Sirmondi lectio ab Areualo
 recepta parum placet. latet fortasse nomen proprium uel ceu
 95 prophana 96 norint interpolati et Areualus 99 Et
 tamen corr. Buech. | indulges Areualus. indulgens etiam Sir-
 mond 105 ullius corr. Areualus ex interpolatis | orsa Sir-
 mond 112 tua Areualus sua etiam Sirmond 119 fatenti
 Sirmond

- Namque inimicorum culpis ueniale minaris,
 Captiuosque tuos deliciis epulas.
 Puniat ut sit quod Christus, tu parcis iniquis,
 Uindice quo regnas, quo uigilante uiges.
- 125 Qui pereunt bello soli moriuntur ut hostes,
 Qui superest pugnae uiuat ut ipse iubet.
 Captiuus securus agit, solusque rebellis
 Formidat mortem, praeda quieta sedet.
 Conseruas animas, uictum super ipse ministras
- 130 Ne sit uita grauis subripiente fame.
 Nemo cadet sub iure tuo sub morte cruenta,
 Scit se uicturum qui uolet esse tuus.
 Turba rebellantum quotiens orauit in armis
 Uinceret aut certe praeda fuisset iners.
- 135 Securus sine morte manus dat hostibus hostis,
 Nam bene conseruas colla subacta iugo.
 Sic leo terribile fremit horridus ore cruento
 Unguibus excussis dente minante neces,
 Acrius iratus crispato lumine ferri,
- 140 Et mora si fuerit acrius inde furit,
 At si uenator trepidans uenabula ponat
 Territus et iaceat, mox perit ira cadens.
 Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer,
 Ac ferus ignoscit ceu satis accipiat,
- 145 Et dat prostrato ueniam sine uulnere uicto
 Ore uerecundo deiciens oculos.
 Sic tua, regnator, non impia frangitur ira
 Cum confessus erit crimina gesta reus.
 Ignoscendo pius nobis imitare Tonantem
- 150 Qui indulget culpas et ueniam tribuit.
 Principis augusti simile est ad regna polorum

123 x̄p̄r, 125 in hostes *corr. Areualus* 128 preda 13.
 forauit *corr. Buech. durauit Areualus* 141 Ac at *interpolat*
et Areualus 143 predo *idem uersus reperitur VIII 360*
 146 malles deicienti nisi *elisio obstaret Dracontio non usitat.*
 149 non uis nobis *ex interpolatis restituit Areualus* 15
 culpis *interpolati et Areualus* 151 Principis imperium *in*
terpolati et Areualus | ac *scripsit Areualus. sed ad etiam in*

- Ut canit ad populos pagina sancta dei,
 Sacrilegis referens caelestia iura cateruis
 Cinctus apostolica discipulante manu.
- 155 Nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans
 Irascente alio sed pius extet homo?
 Rex inimicorum iugulis mucrone pepercit
 Daudid et hic sceleris certus adulter inest:
 Confessus facinus ueniam pro clade meretur
- 160 Noxius impune uel sine morte reus.
 Insuper et Salomon eadem muliere creatus
 Quae scelus ammisit munus honoris habet:
 Non fit Abessalon heres de coniuge natus,
 Sed sceleris fructus scepra paterna tenet.
- 165 Ecce quid impendit patri clementia parcens
 Ut sibi regna daret ut daret et suboli.
 Ipse inimicorum Salomon non colla poposcit
 Dum peteret dominum, sed sapientis opem:
 Extitit hic prudens quia noluit esse cruentus
- 170 Pacificusque fuit consiliiue tenax.
 Stephanus ante alios lapidum sub grandine martyr
 Hostibus orabat sponte suis ueniam.
 Haec bona simplicitas praestat ieiuna cruoris:
 Uir sine morte gerens nil habet ipse necis.
- 175 Caesar ubique potens hosti post bella pepercit,
 Et quod erat peius ciuis et hostis erat:
 Sponte facultatem redhibens reparauit honores,
 Inde uocatus abit dignus honore dei.

interpolatis legitur. uidentur autem post hunc uersum nonnulla perisse, nam in sequentibus de Christo agit 155 *cf. Paulum ad Ephes. 4, 26 Dracontium d. dco III 599* 157 *populis interpolati et Areualus* 160 *reus ex interpolatis Areualus suppleuit. spatium uero in Vaticano codice uidetur relictum esse, cum interpunctionis nota qua disticha singula terminantur post morte non conspiciatur* 162 *admisit editum* 163 *sit corr. Areualus. sunt autem f et s literae difficillimae distinctu* 165 *patris cf. u. 191* 166 *ut sibi regna daret et sub nihil ultra uid. ad u. 160. ut daret et soboli Areualus restituit ex interpolatis* 174 *furens interpolati et Areualus* 177 *redhibens parauit corr. Areualus* 178 *obit diuus proposuit Buech.*

- Horrida concurrens uincat in arma fremens:
 Rex qui dat ueniam subiecto et temperat iras,
 210 Plus quam turba facit, qui sua corda domat.
 Te deus aspiciens effundere nolle cruorem,
 Ut sine peccato non sine laude daret,
 Contulit absenti terrae pelagique triumphos:
 * Ansila testatur, Maurus ubique iacet.
- 215 Quod pereunt hostes regis fortuna uocatur,
 Quod pereunt populi temporis ordo regit:
 Nam si debilitas faceret discurrere mortes,
 Non caderent puer aut femina sexus iners.
 Omnia tempus agit, cum tempore cuncta trahuntur,
 220 Tempora eunt uitae, tempora mortis eunt:
 Sex sunt aetates hominum procul usque senectam,
 Hae distincta tenent tempora quaeque sua.
 Nunquid adultorum strepitus infantia simplex
 Uindicat aut fremitus pigra senectus habet?
- 225 Non catulaster agit puerilia, non puer audet
 Attrectare tener Martia tela manu.
 Non furit in Uenerem nondum pubentibus annis
 Nec sub flore genae marcidus est iuuenis,
 Maturus tractat, gemit et tremebunda senectus
 230 Nescia feruoris uel leuitatis inops.
 Nunquid mox natas segetes uiror armat aristis
 Floribus aut genitis fructus inest subito?
 Nouimus astra poli confectos perdere cursus
 Transactasque simul sic repetisse uias.
- 235 Tempore luna suo crescit uel deficit orbe,
 Cuius ad aetatem plurima lege notant.
 Nam luna crescente fretum crementa resumit,
 Qua minuente polis est minor unda maris.
 Cynthia dum crescit fontes et flumina crescut,
 240 Haec eadem minuunt Cynthia dum minuit.

208 uincit   213 Consulit *ex interpolatis corr. Areualus*

214 Marus *ex interpolatis corr. Areualus*   218 pueri

225 catulaster *corr. ex catuiaster man. rec. catulastra gerit*

Sirmond   231 uigor *mauult Areualus*   236 malis et   239

Quintia   240 qntia

- Ipsa medulla latens obseruat cornua lunae,
 Obseruant lunae tecta cerebra globos.
 Sol oculus caeli radians fuscatur ab umbra
 Et tamen ad solitas itque reditque plagas,
 245 Ac recipit facies priscas lucisque resunit:
 Damna uel augmentum dant elementa, ferunt.
 Alternant elementa uices et tempora mutant,
 Tempus habent noctes tempus et ipse dies.
 Accipiunt augmenta dies noctesque uicissim,
 250 Amittunt cursus perpete lege poli.
 Tempora sunt florum, retinet sua tempora messis,
 Tempus et autumnus, tempus habent hiemes:
 Uer aestas autumnus hiems redit annus in annum,
 Quattuor alternant tempora temporibus.
 255 Omnia cum redeant homini sua non redit aetas,
 Sed uelut acris auis sic fugitiua uolat.
 Tempora sunt pacis uel tempora certa cruoris,
 Otia tempus habent militiaeque labor.
 Tempora gaudendi, sunt tempora certa dolendi,
 260 Tempora dant lucrum, tempora damna ferunt.
 Nubila tempus habent et tempora certa serenum,
 Tempora seruari iussit et ipse deus.
 Horam quaesiuit faciens miracula Christus,
 Horam sperauit passio sancta crucis.
 265 Ut mi irascaris, qui sim si dignior ira
 Tam magni regis iudicer esse tua?
 Quando per aetherias aquila uolitante rapinas
 Praeda cibusque fuit passer hirundo picus?
 Quando fames rabidi quamuis ieiuna leonis
 270 Ut sit adoptauit faucibus esca lepus?

241 obseruat *corr. ex* obscurat *man. rec.*   246 Damna
 ue lumentu dantq; *corr. Areualus. malis* dant quae nisi *obstet*
elisio molesta cf. u. 38   252 autumnum tempus habet *quod*
scripsi coniecit Areualus   255 hominis *corr. Areualus* | sua
corr. man. rec. primitus fuit uia uel simile quid   262 seruare
 263 *uid. ad u. 123*   265 Ut mihi irascaris qui sim dignior
 ira. *quod scripsi proposuit Buech.* Cur irascaris mihi cur sic
 dignior ira *scripsit Areualus*   267 etherias   268 Preda

- Deorat egregios ingenti corpore tauros,
 Et rapiunt aquilae splendida membra pedes.
 Dat semel iratus ueniam post uulnera pardus
 Nec reduces morsus dat feritate pia.
 275 Despicit irasci pastoribus optima tigris,
 Despicit et talpas flammeus ore draco.
 Fulmina non feriunt reptantia gramina terris
 Nec modicas salices flamma trisulca cremat,
 Sed feriunt celsas pulsantes nubila cedros
 280 Et montes uastos proxima saxa polo.
 Sontes peccantes tantum sua culpa fatigat:
 Ecce etiam insontes noxia poena petit.
 Si ipse ego peccaui, quaenam est, rogo, culpa
 meorum
 Quos simul exagitat frigus inopsque fames?
 285 Diluuiο periere rei sine clade piorum,
 Loth bonus et iustus tollitur ex Sodomis.
 Si non humani generis peccata fuissent,
 Unde pium nomen posset habere deus?
 Sed quia dat ueniam populis peccata relaxans,
 290 Per pietatis opus nomen habet placidum.
 Si ueniam frater fratri donare iubetur,
 Quid rex subiectis et dominus famulis?
 Si iustis solem dominus pluuiasque dedisset
 Nec daret iniustis, quae fuerat pietas?
 295 Non quaerit ueniam qui nil peccasse probatur,
 Nonne manus medici languida membra petunt?
 Materiem laudis praebet tibi culpa reorum
 Et titulos famae dat pietatis opus.
 Inclitus armipotens, uestrae pietatis origo
 300 Et doctus genio pronior ad ueniam
 'Non homini ignosco' dixit 'sed lingua meretur':

272 membrida unde nebrida uerbum prorsus ignotum efficiendi licentiam sibi sumpsit *Areualus*. splendida proposuit *Buech*. ceterum totum hoc hemistichium addidisse uidetur *man. rec.*

277 Flumina corr. *Areualus* cf. V 312 300 inter genio et pronior amplius spatium

Hic reus et doctus Uincemalos fuerat.
 Non laedunt delicta deum, sed laeditur auctor
 Ni peccata dolens paeniteat sceleris.
 305 Qui poscit hac lege deum ut peccata relaxet,
 Debet et ipse suo parcere ubique reo.
 Non semel ignosci dixit lex sancta reatum,
 Sed quotiens culpa est sit totiens uenia.
 Dicam regnanti domino pia uerba prophetae:
 310 'Etsi peccaui sum tamen ipse tuus'.
 Da ueniam, miserere precor, succurre roganti,
 Pristina sufficiant uerbera uincla fames.
 Sessorem dum carpit iter si cornea pulsans
 Ungula concutiat quadrupedantis equi,
 315 Uerbere corrigitur culpa plectente flagello:
 Non simul abscisi crura pedesque iacent.

Explicit satisfactio Dracontii ad Guthamun-
 dum regem Guandalorum dum esset in uinculis.

302 Uinco malos *uid. indicem Uincomalus Arealus* 307
cf. Matth. 18 21. 22 Luc. 17 3. 4 310 Etsi] et deleuit *man.*
rec. cf. Sapient. 15 2 313 *post si exigua litura | palpans*
corr. Arealus 316 *abscissi Arealus Ceterum ultimae pa-*
ginae inde a uersu 307 literae partim euanidae difficile leguntur.

INDEX NOMINUM.

Asteriscus lectionem suspectam aut coniectura restitutam indicat.

- Abessalon *Sat.* 163
 Abydos VIII 246
 Acheronta natate IX 127
 Achilles, Achillis, Achillem VII 16, VIII 49 127 157, IX *in inscriptione* 9 33 53 93 125 186 189 211 *in subscriptione*, X 330 333 magnanimum
 Aeacidem VIII 192 Aeacides IX 55, Pelidi IX 76, Emathia nutritus VIII 321, Thessalus *ibid.*
 Achium rector *Telamon* VIII 362
 Admētus VIII 210
 Adon II 120
 Aeacus IX 121 146: quaesitor aus IX 36
 *Aetis *aula* X 59
 Aegaeum fretum VIII 219 432
 Aeneadam populus V 110
 Aeneas VIII 241 586 IX 73
 Anchisiades VIII 372 Cythereus VIII 364 iuuenis Dionis VIII 240
 Aeolus VII 144 Aeoliae domus VII 140
 Africus *uentus* VIII 385
 Agaue baccha *Lyaei* X 551
 Agenor X 314 Agenoria soboles *Europa* VIII 561
 Ajax VIII 314 319 364 375 *sqq.*,
 Aiakis *mater* VIII 290, Aea-
 cides VIII 157, Telamone
 satus VIII 48 Telamonius
 VIII 50
 Aiaxque secundus VIII 324
 pessimus Aiax VIII 143
 Alamannus V 35
 Alanus V 35
 Alcestem VIII 209
 Alcides *uide* Hercules
 Alcmenam II 25
 Alexander VIII 30 97 225 366
 603 *cf.* Paris
 Allecto ceras adamante no-
 tavit X 482
 Lycastum zelat Amazon II
 119
 Amor II 91 93 VII 36 X 131 145
 ales II 109 aliger ignis VI 57
 cui castra uoluptas VI 59 flam-
 miger ales VIII 495 furibun-
 dus VI 20 pharetratus puer
 X 61 pinnatus II 146 X 216
 240 puer ignipotens uictor
 X 262 impubes lasciuie puer
 II 46 impubes lasciuus erat
 VI 59 lasciuie puer X 587
 Pyrois mens ignea mundi X
 127 uapor fecunde poli X
 128 uolucer Ueneris VII 154
 pinniger, pinniger audax,
 puer, ales, uolucer *saepis-*

- sume describitur* VII 12 *sqq.*
et alibi cf. Cupido et Idalius
 Amyclae VIII 30 tacitae VIII
 439
 Andromache Andromaches An-
 dromachen VIII 154 IX 38
 91 151 199
 Antaeus II 156
 Ansila testatur *Uandatorum*
triumphos Sat. 214
 Antenor VIII 240 260 590
 Antilochus VIII 325
 Aonius fons VIII 14
 Apollo VIII 206 disertus VII
 18 magnus II 106 plectrifer
 X 285 *cf.* Diana Thymbraeus
 VIII 184 potestas Delphica
 VI 5 Apollineum agmen VI
 11 Apollineus Chryses IX
 102
 gentes Aquilone remotae V 36
 Arctoi tristior axis bruma X
 172
 Argis Iuno imperat VIII 338
 Iuno spernatur ab Argis X 598
 puppibus Argolicis IX 66 *cf.*
Orest. 28
 nominis Asdingui bella trium-
 phigera *Sat.* 22
 Astyanax VIII 146 IX 222
 Astyanacta IX 39 152 193
 *Athamas X 583
 Athenae X 599
 Atridis aula VIII 449 *uide*
 Menelaus
 Atropos ingens VIII 203
 Attica uox VIII 28
 montis Auentini *cacumen plebs*
tenuit V 255
 regnator Auerni X 446
 Augustus Caesar *Sat.* 180
 Aurora capillos pectinat X 102
 Persarum regem Babylonae
 regna tenentem *Nabuchodo-*
nosor Sat. 31 *sqq.*
 Bacchae VII 36 *rotari VI
 69 rotantur X 283
 *Semeleie Bacche X 587 *Bac-
 chus X 281 *cf.* Bromius et
 Liber
 Bellona VIII 147
 Bromius II 106 VI 17
 Busiris atrox Aegyptius ille
 cruentus V 140
 Bybliades iungant hymenaeos
 VII 33 saltant X 283
 Cadmus VIII 562 X 574
 Caesar V 207 ubique potens
Sat. 175 ciuis et hostis erat
Sat. 176
 Camena VIII 15
 Camillus missus in exilium
 V 214
 Carales VII 139
 Carthago V 109 117 renouata
 micat quibus occidit armis
 V 114 duorum annua nobi-
 lium praestabat funera tem-
 plis Saturnoque seni pueros
 mactabat ad aras V 148 *sqq.*
 Carthaginis moenia VI 80
 proconsul almae Karthagi-
 nis V *in subscriptione* qui fu-
 gatas Africanae reddis urbi
 literas I 13 cotem uirtutis
 habendam *Romani censuerunt*
 V 110
 Cassandra Cassandrae VIII
 88 134 183
 Cassius V 84 *cf.* *Cic. p. Sex.*
Roscio XXX 84
 Castor V 322
 Centaurorum praedas IX 109
 torui biformes VIII 322 Cen-
 taurica lustra VIII 323
 Chiron IX 106
 Christus *Sat.* 123 181 263
 Chryses Apollineus IX 102
 Cinna cruentus V 206
 pectore Cisseo VIII 164
 Claudius Appius V 257
 Clotho VIII 203
 Clymene II 55 116 *cf.* *Verg.*
Georg. IV 345 *sqq.*

- Colchis X 177 517 *barbara
X 171 *Colchis alumnus
X 44
apud Colchos X 32 Iam uenit
ad Colchos X 282
Commodus Augustus *M. Aurelius Sat.* 188 *modico sermone poeta *Sat.* 187 *eius dictum* sit bonus in uita qui uolet esse deus *Sat.* 190
Creon X 367 521 553 Creonta
X 427 tecta Creontis X 476
511 Iocastae frater et heres
X 450
Creta VIII 441 X 593
Cupido VI 16 X 122 218 amator erit qui non cantarit amores Nescit enim senibus ueniam donare Cupido VII 68 Furias amat ipse Cupido II 120 flammipotens VI 5 puer alme Cupido VI 44 ignes Cupidineos X 148 *cf.* Amor et Idalius
Cynthia X 390 *Sat.* 239 240 tu caelo Cynthia regnas X 190 *cf.* Luna
Cypris VI 78 X 61 X 119 amoena X 157 bona mater amorum VII 10 subuecta columbis VI 72 in ornatu ueniens VII 145 *cf.* Cytherea Cythere Dione Uenus
Cyprus Cypri Cypro Cyprum VIII 429 435 437 460 505 510 573 X 597 *Cypro VIII 427
alta Cythera VIII 438
Cytherea parens VI 90 Cythereae cantibus absens VII 71
Cythere Cytherae Cytheren VI 80 VIII 436 IX 75 X 49 84 *cf.* Cypris Dione Uenus.
Danai VIII 126 128 Danais VIII 146 IX 100 231 Danaos IX 65 apud Danaos sacrata mente dicatus *pontifex* VII 114 *cf.* Achiui Graecia Grai Pelasgi
Daphne VII 19
Dardana litora VIII 246 gens Dardana VIII 336 *Dardanio campo IX 64 pastor Dardanus *cf.* Paris
Dardanides VIII 265 IX 221 Dardanidum VIII 18
Dauid *Sat.* 158
Deidamia IX 200
Deiopea *nympha* II 131
Delos X 594
Deus *Sat.* 1 *sqq.* 16 19 41 49 55 98 107 114 115 152 178 211 262 303 305 omnipotens *Sat.* 101 tonantem *Sat.* 149 armipotens *Sat.* 200 *an Mars?*
Diana X 154 300 326 Dianae saeuior ara X 177 arma X 185 sacra X 235 templa X 277 Taurica crudelis mitis tamen ara V 139 pharetrata X 64 Scythica X 10 plectriferi germana dei X 285 *cf.* *Orest.* 85 Phoebe X 228 Luna X 188 corporis dominam uerax quam turba fatetur X 403 Latonia II 24
Dictaea puella cuius amore *Bacchus arsit Ariadne* VII 20
Diomedes IX 69 Tydides VIII 324 647 IX 73
Dione VI 12 21 VII 138 X 81 144 590 pia sacra Dionae VII 63 post sacra Dionae VIII 498 castra Dionae VII 36 natalis Dionae VIII 435 ueniunt sub iura Dionae VI 104 iuuenisque Dionae *Aeneas* VIII 240 Dionen X 597 matremque Dionen VIII 471 ridente Dione VII 153 Dione Paridem zelat II 119 *cf.* *Prop.* III 32, 35 *Lachmanni nisi forte Oenone legendum est. cf. alterum indicem s. u.*

- productio* sacra Dionaeae matris VIII 515 *cf.* Cypris Cythere Uenus
 miluus Ditis auis VIII 466
 atria Ditis X 191 inferni uolucres raptoris obuncas VIII 477 *cf.* Pluto
 Dominus *Deus Sat.* 96 168 293
 Dorica castra VIII 127 regna VIII 228
 Blossius Aemilius Dracontius uir clarissimus et togatus fori proconsulis almae Karthaginis apud proconsulem Pacidegium *V in subscriptione.* praefatio Dracontii discipuli ad grammaticum Felicianum I *in inscriptione* Dracontii opus de raptu Helenae VIII *in inscriptione.* Dracontii Medea X *in inscriptione* satisfactio Dracontii ad Guthamundum regem Uandalorum *Sat. in subscriptione.* quidquid contempsit uterque (*Homerus et Vergilius*) Scribere Musagenes, hoc uilis colligo uates VIII 23 *a Feliciano linguam latinam doctus* III 17 *eius cum domo Victoriana consuetudo* VI 36 *sqq.* iuris peritus V *subscr. et* VII 123 licet exiguum tamen inter iura poetam. *pater familias Sat.* 283 *captiuus* VII 25 106 119 *sqq.* 134 *Sat.* 283 *sq.* 312 *eius culpa* VII 127 *sqq.* *Sat.* 21—28 53 93 *sq.* 105 *christianus* VI 88 VII 132 IX 16 *sq.* 36 134 226 X 414 434 *Satisfactio*
 Dryades VII 34
 Emathia nutritus Achilles VIII 321
 (Endymion) X 147
 *Eos VIII 46 Eous X 103
 Erebi gens clara mei Achilles IX 125 rex Erebi X 436
 crudelis Erichtho V 130 *describitur ibid.* 131—135
 Eteocles X 585
 Europa VIII 558 X 315 Agenorina soboles VIII 561
 Fabiani sanguinis index VII 2
 Fauni VII 35
 Felicianus grammaticus I *in inscriptione* III *in inscriptione*
 *Feretus X 532 *cf. Hygin. fab.* 25 239 *ubi liber Frisingensis praebet* Pheretum
 Fortuna potens VIII 133
 Francus V 35
 Furiae X 458 539 542 571
 Furias II 120 X 435 448 457
 *Furor X 563 furores X 529
 Galatea II 34 delphine sedens Galatea minaci Neptunum perfundet aquis VII 151
 Romanorum Gallis uexilla (tulit Camillus) V 217
 Troius ille puer Ganymedes conditor artis *auguralis* VIII 479 *cf.* II 23
 *Gargilianaerum thermae *ubi* Dracontius controuersiam dixit V *in subscriptione,* *eaedem thermae ubi in secretario collatio Carthaginensis cum Donatistis habita est* Kal. Iun. anni 411 *de quibus inspicias gesta collationis Carthaginensis ed. Paris* 1676 *cogn.* I 1 (p. 29), I 10 (p. 31): erit autem collationi aptissimus locus thermarum Gargilianaerum in quem die Kal. Iun. eosdem episcopos solos qui designati sunt oporteat conuenire, *cogn.* II 1 (p. 62); *cogn.* III 1 (p. 67); *addas Augustini uerba in epistola ad Donatistas post collationem* XXV (IX p. 679 Migne):

- Locus etiam re tanta dignus in urbe media procuratur et *ibid.* XXXV (p. 689): Sed quomodo dicamus iniuriam quando in tam spatioso et lucido et refrigeranti loco nos fuisse recolimus? *Quae de loco quo fuerint thermae Gargilianae Francogalli ariolati sunt inuenies apud Dureau de la Malle recherches sur la topographie de Carthage p. 207 sq. V. Guérin voyage archéologique dans la régence de Tunis I p. 63. cf. Barth Wanderungen durch das punische und kyrenaetische Kuestenland p. 98*
- (Gensericus) aui ut laudes dicam *Sat.* 51 Inclitus armipotens uestrae pietatis origo et doctus, genio pronior ad ueniam *Sat.* 299
- Glauce X 369 447 Glaucæ X 494 Glaucon X 426
- *Gnossius Rhadamanthus IX 133
- impia Gorgon IV 44 Gorgone terribilis Pallas X 599
- Gothus V 35
- Graecia sollers VIII 45 coniuurat in arma VIII 125 uictrix VIII 339
- Graia iuuentus VIII 316 545 Graiam puppim X 36 Graium dotata cruore *Helena* IX 63 Graios VIII 295
- Gratia pulchra VII 42
- Guthamundus rex Uandalorum *Sat. in subscriptione.* rex VII 127 131 *regnauit annis* 484-496
- Hannibalisque trucem fregit per bella furorem (*Scipio*) Ac populatorem Romanae gentis adegit Sorbere mortiferum ceu pocula blanda uenenum Et caput infaustum legatus uexit ad urbem V 210 *sqq.*
- Harmonia X 591
- Hector Hectoris Hectors Hectore VIII 83 92 128 140 155 212 239 605 624 IX *in inscriptione* 37 50 64 76 104 138 142 144 156 162 163 174 181 189 203 216 225 *in subscriptione* funeris Hectorei VIII 142 IX 44 Hectoreis carnibus IX 165 Hectoreum cadauer VIII 139 IX 78
- Hecuba VIII 96 620 IX 170 208 iamque Hecuba latrat VIII 145 pectore Cisseo VIII 164
- Helena VIII *in inscriptione* 440 Lacaena VIII 1 125 445 490 494 505 565 IX 62 Spartana VIII 444 551 Tyndaridis sensus VIII 530 Iouis alitis proles VIII 440 numen ueniens de stirpe Tonantis VIII 528 Ledaea fugax propago VIII 653 Ledaeus partus VIII 497
- Helenus Heleni Helenum VIII 88 119 181 608
- Herculis uox uerba hostis arma uires II 147 IV *in inscriptione* 12 VIII 79 603 Alcides Alcidis Alcidi Alcidem II 3 65 99 100 149 VIII 309 Tiryntius II 94 141 V 321 Herculei comites VIII 294 Herculeae spes II 150 Herculea cum uoce II 143
- Hesione VIII 52 333 367 Hesionen VIII 227 270 regina Pelasgum VIII 366
- totos qui uicit Hiberos *Scipio* V 209
- Hippolytus II 104
- tu grandis Homere VIII 12 sensus Homeri VIII 16
- Hyacinthus II 136
- Hydrae serpentis capita IV *in inscriptione*

- Hylas Hylae Hylan I *in inscriptione* II *in inscriptione* 95 100 109 117 123 129 142 145 148 *in subscriptione*
 Hymen VI 17 X 263 Hymenaeus X 87 162 hymenaeos VII 33
 Hircanae tigres VIII 577

 Iason II 105 X 42 238 254 267 338 342 350 367 379 418 424 426 478 captivus X 217 nauta X 18 248 *al.* peregrinus X 198 perfidus X 553 pulcher X 56 179 *et alibi* pelagi temerator primus X 34 Aesonides Aesonidi Aesonidem X 76 289 351 iuuenemque Pelasgum X 141 *a pantomimis repraesentatur* X 19
 Ida VIII 31 64 97 117 bonus arbiter Idae VIII 221
 Idalium X 597 nemus VIII 438
 Idalius II 4 X 90 puer VII 48 X 110 pinniger X 280 *cf.* Amor Cupido
 Idalii ignes II 150 VIII 495
 Idaliae uolucres VI 91 VIII 464 Idalias columbas X 164
 Idalii carminis cuperem nunc ebrius esse index VII 1
 Iliaci VIII 292 Iliacos proceres VIII 235 Iliacae gentis populator Achilles IX 93 Iliacas carinas VII 596 puppes VIII 218 ruinas VIII 282 Iliacum regnum VIII 267
 Ilios ingens VIII 296
 Indus Liber X 320 domitis rediebat ab Indis X 272
 Ioannes Sardus VII *in inscriptione et in subscriptione* Ioannis uota VII 7 *cf.* VII 47 139
 antistes senior pater ille Ioannis Zacharias Sat. 39 *cf.* d. deo II 676 *sqq.*
 Iocasta X 584 Iocastae frater et heres Creon X 450
 Ionium mare VIII 431
 Israhelitarum populum Sat. 97 qui mecum quondam gelidum transauerat Istrum (*Iason cum Iunone*)
 Iuno IV 6 13 21 VIII 36 166 *229 X 49 141 598 Iunonis alumni serpentes Herculi missi IV 27 pronuba Iuno VII 61 X 268 matrona Iouis X 81
 Tonantis X 55
 Iuppiter II 42 VIII 535 558 X 374 matrona Iouis X 81
 templa V 243 Ioui VIII 82 Iouem tonantem VIII 167 alme parens IV 9 dominus caeli II 20 celsi moderator Olympi IV 1 Olympiaca fronte VIII 559 omnipotens IV 9 satyrus cynus *alia* II 24 de fratre maritus II 42 Tonantis IV 14 VIII 198 464 472 X 55 Tonanti uictima datur V 313
 Tonantem II 19 X 5 X 72 X 138 316 415 593

 Lachesis VIII 203 X 375
 Laocoon VIII 181 anguibus implicitum credas Laocoon tementem V 285
 (Laomedon) auarus VIII 186
 Laomedontiades Priamus VIII 81 Laomedontidas IX 224
 Latialis mysticus aulae pontifex VII 113
 lingua Latina VIII 28
 Latonia Iuppiter mutatus II 24
 Ledaea fugax propago VIII 653 Ledaeus partus VIII 497
Helena * Ledae partus Castores V 322 *cf.* II 24
 Lemnus X 598
 Liber VI 67 X 273 327 Indus VII 19 X 321
 domitor Libyae bellorum Scipio fulmen V 208

Loth bonus et iustus *Sat.* 286
 Lucifer *Sat.* 88 tecturus astra
 X 470 *cf. d. deo II* 9 fugat
 astra poli
 Luna X 146 148 188 395 431
 540 brachia contorqueus
 stellis X 401 cui cancer do-
 mus *est* ora clarissima mundi
 X 400 decus noctis X 539
 nocturnorum triplex regina
 polorum X 398
 Lyaeus X 550
 Lycomedes IX 197 X 331

Maleae VIII 247
 Marius V 206
 Mars VI 17 ipse furor VII
 21 saltat amores VI 17 Mar-
 tis arma VI 14 certamen
Sat. 207 omina tetra VIII
 648 opus IX 61 seges X 576
 templum *ubi uellus aureum*
seruatum erat X 362 grauis
 est iniuria Marti V 242 uo-
 lucres VIII 477 uox tessera
 VII 78 captiuo Marte II 57
 Martius accipiter VIII 469
 Martia tela *Sat.* 226 pluun-
 tur V 27

*Maurus IV 30 *arcus?*
 Maurus ubique iacet a *Uan-*
dalis debellatus Sat. 214 *cf.*
Procop. d. b. Uand. I 8
 Maximianae *thermae* VI 97
cf. Prosper. chron. ed. Labbé
Paris 1657: Diocletiano VI
et Maximiano V Constantio
III et Maximiano III [299
p. Chr.] thermæ Diocletia-
nae Romae et Carthagine
Maximianae aedificatae. At-
que cum eodem quo Diocletia-
nas modo nostras quoque ther-
mas in ecclesiam christianam
eamque matrimoniis iungendis
aptam mutatas fuisse Dracon-
tius indicare uideatur, for-

tasse licebit permagni illa
aedificii uestigia prope a litore
siti in memoriam reuocare,
quod cum esset a Christianis
in ecclesiam mutatum scripto-
res Arabici thermas uocabant
cf. Barth Wanderungen durch
das punische und kyrenaische
Kuestenland p. 105 106

Medea X *in inscriptione* 6 144
 150 180 219 227 329 339 341
 350 357 383 389 416 462 484
 494 552 Colchis X 491 ful-
 gens 289 nocturna dea II
 105 sacerdos X 136 184 213
 Scythica X 276 homines in
 uentre necaui X 445 *tragoe-*
diis agitur X 22

Medus *honestum credit a cani-*
bis cadauera lanari IX 79
 signumque premit gauisa Me-
 gaera X 481

augur cretus de gente Me-
 lampi VIII 459

Meleager VIII 604

Melpomene pallida grande
 boans longis sublata cothur-
 nis X 20

Memnone belligero VIII 47

Menelaus VIII 526 571 *sqq.*
 flauos extorquet uertice cri-
 nes VIII 576 Atrides VIII
 585 Atridis VIII 449 548
 Atridi VIII 537

Mermerus X 531

Minerua IV 41 VIII 38 82 dea
 lanigera VII 62 uirgo VIII
 166 uirgo decora VIII 36
 simulacra VIII 77 templa V
 243 *cf. Pallas*

Minos IX 133

Minturnas depulsus obit *Sci-*
pio Litrni V 214

Persice Mithra X 538.

uerba Moseo dicta prophetae
Sat. 17

Musa II 2 VI 16 Musis can-
 tantibus VI 11

- uterque Musagenes *Homerus*
et Uergilius VIII 23
 Museo pectine VII 31 *che-
 lys Musea I 11
 Myrrha II 41
 (Nabuchodonosor) Persarum
 regem Babylonae regna te-
 nentem *Sat.* 31 *sqq.*
 Naidis imago II 81 Naides
 VII 35
 Napæae *nymphae* VII 34
 Narcissus ab undis II 136
 Neoptolemus V 158 *uide* Pyr-
 rhus
 Neptunus II 31 Neptuni do-
 mus Maximianae VI 97 *uide*
 Maximianae thermae
 Nereidum spumante choro VII
 147
 Nestoris Antilochus VIII 325
 Nympha II 122 Nymphae II
 100 102 128 VII 33 faciles
 II 102 faciles puellae II 125
 fluidae carpentes pensa puel-
 lae II 61 Penei numina II
 102 Nymphae pelagi VII 146
 Nympharum II 1 53 turba
 II 68 Nymphis II 55 90 111
 Nymphas II 56 Nympha *The-*
tis VII 17
 Oceano nudante rotas *solis*
 VIII 371
 *Octavianus *aut* Optatianus
 VII 109 *pontifex*
 Oedipus X 584
 Oenone VIII 63
 Olympi IV 1 Olympum X 73
 Olympo IV 38 Olympiaca
 fronte (Juppiter) VIII 559
 Oreadas VII 35
 Orpheus I 11 Orpheum I 1
 Pacidegius (-eius?) proconsul
 almae Carthaginis *V in sub-*
scriptione
 Palaemon X 583
 Palamedes VIII 325
 Palatia sacra VII 112
 Palladium sudat VIII 76
 Pallas II 28 uirgo ferox II 29
 Gorgone terribilis X 599
 Pallados armisonae VI 13
cf. Minerua
 Pan VI 69 saltet et impari-
 bus calamis Pan corniger
 intrans VII 37
 Paphos VIII 439
 Paris VIII 40 68 233 398 443
 447 544 Paridis VIII 11 106
 115 iudicium II 60 in uul-
 tibus Priami laudatur imago
 VIII 368 Paridem VIII 588
 Dione zelat II 119 *cf.* *Prop.*
III 32, 35 Lachmanni Pa-
rin VIII 606 IX 56 caeli-
 colum arbiter VIII 31 Idaeus
 pastor gener ipse Tonantis
 VIII 148 Iliacus VIII 509
 Iliacus pastor VIII 34 pastor
 ab Ida II 104 VIII 117 pa-
 stor Dardanus VIII 433 Pri-
 ami propago VIII 95 raptor
 VIII 158 Troiani praedonis
 iter VIII 1 tyranni VIII 556
cf. Alexander
 Parthica regna *Sat.* 35
 (Pasiphæ) II 43
 Pätroclus IX 146 Pätroclum
 IX 137 Pätroclo VIII 323
 Pegaseo de fonte ueni X 29
 Pelasgi VIII 17 Pelasgum
 VIII 294 652 IX 144 Pelas-
 gis IX 100 X 356 *cf.* Danaï
 Grai
 Peleus IX 196 Aeacides VII
 17
 Penei sub fonte II 54 numina
 Nymphae II 102
 Perdicca furens II 41 *cf.* *Lu-*
cian. q. hist. sit conscr. 35
 Pergama VIII 18 67 78 127
 150 165 185 189 271 326 IX
 65 76 *cf.* Troia
 Persa V 35 Persarum regem

- Babylonae regna tenentem
 (*Nabuchodonosor*) *Sat.* 31 *sqq.*
 ad Persas honor est si mem-
 bra nolucres eripiant IX 80
 Persice Mithra X 538
 Persephone X 414 *cf.* 407 *sqq.*
cf. Proserpina
 Phaedra II 44
 Phalaris V 138
 cor Pharaonis *Sat.* 18
 Phoebus V 328 VI 16 VIII
 369 IX 30 100 X 91 340 402
 475 518 568 Phoebi cursus
 X 4 Phoebum VIII 211
 Phoebos candente VIII 467
 Phoenix sola genus X 104 *sqq.*
 Phoenicis in morem V 116
 Phorcique clientes VII 147
 Phrixei uelleris aurum X 32
cf. d. deo II 447
 Phryges VIII 98 187 317 651
 Phrygibus VIII 184 283 363
 552 IX 52 Phrygis periuria
 gentis VIII 297 turba comes
 Phrygio succincta decore ful-
 gebat VIII 487 *Phrygios
 ignes IX 66 *cf.* Troiani
 Pluton II 121 X 539 noctis
 rex X 542 inferni secreta
 dei IX 119 *cf.* X 407 *sqq.*
uide Dis
 Polites V 156 VIII 631 637
 pauido comitante Polite VIII
 84
 Polles cui pinna loquax dat
 nosse futura VIII 480 *cf.*
Suid. s. u. Πόλλης. ολώνι-
σμα, Μελάμπους (σύμβολον)
 Pollux V 322
 Polydamas VIII 240 327
 Polyhymnia docta quae solet
 in lepido theatro *muta lo-
 qui cum nauta uenit cum
 captus amator inter uincla
 iacet mox regnaturus Iason
 X 17
 Polynices X 586 Polynicis X
 585
- uirgo Polyxene IX 40 *cf.* IX
 229
 Priamus Priami Priamo Pria-
 mum Priamo V 156 VIII 21
 52 79 95 151 163 211 265
 277 280 299 311 378 557 587
 590 620 622 IX 148 163 171
 Priamus mendicet IX 222
 flammis rex ipse cares VIII
 145 Priami gens VIII 294
 senectus IX 194 laudatur
 imago VIII 368
 Proserpina X 539 heres Pro-
 serpina mundi X 189 *cf.* Per-
 sephone
 Pudicitia VII 43
 Pyrois mens ignea mund
Amor X 127
 Pyrrhus V 155 VIII 21 138
 149 X 332 Pyrrhi imago IX
 193 *cf.* Neoptolemus
- Quirinus *Marte natus* VII 23
- Rhadamanthus Gnossius IX
 134
 (Rhea Siluia) Uesticolae pe-
 teret (*Mars*) cum uirginis
 artus VII 22
 (Romani) Romanorum uexilla
 V 217 dux princeps Roma-
 nus erat *Titus Sat.* 183 Ro-
 mana potentia V 108 popu-
 latorem Romanae gentis ad-
 egit *mori Scipio Hannibalem*
 V 211 Romana in saecula VII
 23 gente togata VII 116
 Romula tecta V 215
 Romuleam laetus sumo pro
 flumine linguam III 17
 barbaris qui Romulidas iun-
 gis auditorio I 14
 Rufinianus VI 103
- Salamis VIII 248
 Salomon *Sat.* 161 167
 Sardoae herbae VII 47 Sar-
 dorum litora VII 143 Sar-

- dorum qui sacra probas *infantium caedes* V 144
 Sarmata V 35
 Saturnoque seni pueros mactabat ad aras *Carthago* V 150
 Satyri VII 33 *Iuppiter* Satyrus II 24
 Scaevae iacuerunt *limina portae VIII 74
 bellorum Scipio fulmen domitor Libyae V 208
 Scythia X 36 334 Scythiam X 281 Scythica Diana X 10 Scythicam *Medeam* X 151 Scythicas catenas X 50 Scythicas glacies X 171
 iam se Semeleia iungunt agmina X 282 Semeleie Bacche X 587
 Sestos VIII 247
 Silenus VI 70 nutat asello VII 38
 Simois VIII 75
 Sirius *Sat.* 88 ardor II 31
 Sitifensibus herbis *melli* Sardoas iuguet poelis VII 47
 tollitur ex Sodomis *Loth Sat.* 286
 Sol II 55 56 X 538 540 Persice Mithra X 538
 Sopor X 361
 Statulenus *pontifex* VII 109
 Stēphanus *Sat.* 171
 Sthenelus VIII 324
 Sueus V 34
 Sylla ferus V 206
 Tartara IX 228 Tartareae sorores *Furiae* X 449 Tartareo gurgite X 480
 Taurica crudelis mitis tamen ara Dianae V 139
 Telamon VIII 254 262 279 285 Telamonis dicta referte VIII 587 Telamona ducem conuentam exposce sororem VIII 226 Telamone satus VIII 48 satum IX 67 rector
 Achius VIII 362 turbidus
 Aeacides VIII 291 animarum iudicis heres VIII 328 Telamonia regna VIII 248
 Tenedos VIII 246
 Teucer VIII 325 Teucris sagittas IX 68
 Thebae X 591 Thebis X 449 573 588 Thebas X 366 Thebana de stirpe X 590 rector Thebanus X 374
 Thesea VIII 604
 Thessalus heros *Achilles* VIII 47
 Thetin II 34 mater ab undis IX 209 Nympha VII 17
 Thymbraeus Apollo VIII 184
 Tiryntius II 94 141 V 321
 Tisiphone X 481
 Titan mundi facies pulcherrima X 497
 Titus dux princeps Romanus erat *Sat.* 183 *eius dictum* perdidimus hac luce diem *Sat.* 185
 *Tritonis alumni VII 146 Tritones II 34
 Trium te confiteor X 188
 Troia Troiae Troiam V 154 VIII 144 259 270 293 315 326 332 375 586 650 IX 37 47 53 100 203 223 230 X 333 Troiam fax incendet VIII 123
 Troiani VIII 19 193 196 Troianos VIII 628 sanguine Troiano VIII 652 Troiana iuuentus VIII 251 Troianum carpebat iter VIII 71
 Troes VIII 299 Troas VIII 400 Troum regnabit origo VIII 197 Troia funera IX 231 *cf.* Iliaci
 Troilus VIII 625 Troile VIII 94 155 631 iam per bella furis VIII 129
 Troiugena V 111 proceres VIII 261 optime Troiugenum VIII 231 sanguine Troiugenum IX 63

Tydides VIII 324 647 Tyd-
dem IX 73 *cf.* Diomedes
Tyriae uestes VIII 482 X 258

Uandalorum rex Guthamundus
Sat. in subscriptione

Uenus II 45 (*cf.* 4 36 *et alibi*)
VI 4 16 22 25 96 105 VIII
36 64 229 472 *sqq.* X 52 *sqq.*
122 218 269 587 Uulcani amor
VIII 168 Ueneris bella IX
60 castra VI 20 X 339 myr-
tus VIII 618 puer X 460
templum VIII 451 Ueneri
VII 144 Uenerem II 48 X
82 596 non furit in Uenerem
nondum pubentibus annis
iuuenis Sat. 227

Uerginia V 254

(Uergilius) qui Troianos in-
uasit nocte poeta VIII 19
cf. 20 21 28

Uesticolae uirginis matris Ro-
muli VII 22

*Uincemalos reus et doctus
Sat. 302 *cf. not. episc. Afr.*
ed. Ruinart. (Histor. persecu-
tionis Vandal. Venet. 1732)
p. 59 98 Uincemalus Bapa-
rensis *et p. 176 98* Uincema-
lus Baparensis. codex Lau-
dunensis Uincemalos *et Mor-*
cellium Africæ christianæ uol.
I p. 97 sub episcopatu Bapa-
rensi: Uincemalus. in codice
Laudunensi reperit Ruinar-
tius Uincemalos quæ appella-
tio si Africanorum ingenium

et consuetudinem spectes proba-
bilibus uideri debet: sum-
ptam enim sacris e literis
crediderim ubi iubemur uin-
cere in bono malum (ad Ro-
man. XII 21). hic porro
nonagesimus octauus est in-
ter episcopos Mauretaniae
Caesariensis quos rex Hu-
nericus anno CCCCLXXXIV
Carthaginem cum aliis euo-
catus exilio multauit. *attamen*
ualde dubito num Felix Dahn
(die Koenige der Germanen I
p. 160, 3) eundem esse epi-
scopum istum ac nostrum reum
et doctum recte contenderit,
cum id quidem prae fracte ne-
gandum sit uersibus 299 et
300 non tam Genserici quam
Hunerici patris Guthamundo
semper infensi laudes proferri

*Uictorianus VI 103

Uictor VI 82 Uictoris domus
VI 101

Uirginitas fugit VI 94

Uitula sponsa Ioannis Sardi
VII in inscriptione 7 in sub-
scriptione Sitifi orta *cf.* VII 2
et 47

Ulixes VIII 325

Uulcanus Lemno spernatur X
598 Uulcani catenae II 57
amor Uenus VIII 168 eius
antra Carthaginiensia VI 96
Uulcanius ensis IX 185

Xanthus flumen VIII 75

SERMONIS DRACONTIANI SPECIMEN.

Nullus ab insidiis locus est
 qui fraude uacabit V 44
 quis nisi caelesti demens
 compulsus ab ira *Sat.* 27
 sol fuscatur ab umbra *Sat.*
 243 mater ab undis *Thetis*
 IX 209 noster Narcissus ab
 undis II 136

manesque sepulcris abdicas
 IX 129

natorum turba stipatus ab-
 ibat VIII 85 non inhono-
 rus eram sed laude redem-
 ptus abirem VII 4 sed ne
 fraudatus abires V 300

ablatius fuderat Idalius gre-
 mio se forte parentis II 4 in-
 sula delubris natorum colla
 secabat V 146 solo cum mor-
 det arenam V 284 ornatus
 fronte corymbis VI 67 del-
 phine sedens Galatea minaci
 VII 151 Thessalus Emathia
 fratris nutritus Achilles VIII
 321 ubi dispersos longo ui-
 det aequore Troas VIII 400
 Lacaenam litore non posuit
 media sed puppe locauit
 VIII 566 pietas si sancta
 manebit corpore belligero
 IX 31 pugnam thalamis
 exercet IX 59 tu caelo Cyn-
 thia regnas X 190 iacet hos-
 tia templis X 193 *domus
 est ora clarissima mundi X

400 qua (Luna) minuente
 polis *Sat.* 238 reptantia gra-
 mina terris *Sat.* 277 — muris
 depellite fratrem VIII 161
 pectore Ciseo rapiatur pi-
 gnus acerbum VIII 164 gur-
 gite curuato rapiuntur ad
 astra liburnae VIII 387 ex-
 torquet uertice crines VIII
 576 subduceret arbore lanas
 X 35 soluat ceruice catenas
 X 78 matrisque sinu se sub-
 trahit ales X 145 uenatu red-
 iens X 284 stratis rapitur
 X 360 *se tellure leuabant
 X 564

accipiat post crura rotas
 VII 85 accipiunt *sumunt*
 X 365

*accusatiuus cum uerbis ro-
 gandi iungitur* Telamona
 ducem conuentum exposce
 sororem VIII 226 dum pe-
 teret Dominum *Sat.* 168 qui
 poscit — Deum *Sat.* 305 *cf.*
Orest. 533

acris auis *Sat.* 256

ad Cyprum uenientem VIII
 573 ponens ad busta *coro-
 nam* X 496 infelix ad cri-
 mina conscius esse V 71
 ad Persas honor est si —
 IX 80

(pius ardor) adfectus dis-
 pensat VIII 114

- adiectiua in alis desinentia*
 diademalis *Sat.* 33 pastora-
 lis VIII 2 triumphalis V 270
 uernalis X 115 uitalis IX 96
Sat. 75 iugalis maritalis ma-
 tronalis mortalis regalis *sae-*
pius
 quando fames (leonis) ut sit
 adoptauit faucibus escale-
 pus? *Sat.* 270 conceptus lu-
 cis adoptat X 149 ad-
 optatae nouae nuptae VI
 118
 hoc pauper adorat *pro sim-*
plici V 167
 *hoc uos adsumite fratres
 VIII 175
 *(pius ardor) adfectus dispen-
 sat agens alternat utrique
 VIII 114 nec uice functus
 agis *Sat.* 6 captiuus securus
 agit *Sat.* 127 *cf. d. deo* I 536
 *uer recreatus agens VII 5
 infremerent omnes uno a-
 gmine ciues V 245
 agnosco *cognosco* X 91
 alumnus *seruus* V 55 fa-
 uoris alumnus VII 82
 nec funus amat sub sole ia-
 cere IX 118
 Solis amata *amica* II 55
 **anacoluthon permirum* II
 21 VIII 410
 mentes armabat in iras VIII
 285
 male palpitat artus X 244
 moriens tremibundos palpi-
 tat artus V 281 *cf. Orest.*
 727
 aspergant nostrum tua car-
 mina pectus VI 31
 te deus aspiciens effundere
 nolle cruorem *Sat.* 211
 ast ego VII 69 *Sat.* 41 ast
 ubi VIII 357 400 582 *cf.*
Orest. 752
 *augur auerrunces sacris
 (uolucres) VIII 478
 iudicium – barathri IX 134
 post regna barathri X 414
 regemque barathri X 434
cf. Orest. 482
 barbaris *Vandalis* I 14
 barbarus omnis eat V 34
 post bella suis *debellato apro*
 II 94
 turbine belligero IX 71
 benignus grex *pecus man-*
suetum I 4
 blanda *amans* X 63
 cadauer quem retines iratus
 adhuc IX 45
 caeruleos imbres X 176
 albentes canos VIII 589 ca-
 nos IX 208
 cantitare I 2 VII 66
 capitolia V 41 celsa VIII 81
 horrendus funesto carmine
 *bubo conqueritur X 307
 non catulaster agit pueri-
 lia *Sat.* 225
 pellis causas *res* X 352
 uiperae cerastae X 440
uide Orest. 484 *et interpretes*
Lucani VI 676
 certe legatus adesto VIII 225
 aut certe V 170 228 328
Sat. 134 sed si de nobis
 certe cantare placebat II 59
 immania cete VII 148 *cf.*
Verg. Aen. VI 822
 *cetera *aduerbii loco poni-*
tur VIII 85
 ceu *comparationi inseruiens*
simul et regens enuntiatio-
nem VIII 447
 ille (Neptunus) caput barbam-
 que ciet VII 153 terra stre-
 pitum ciebat X 461
 clausa carceris angusti IX 26

clientum turba superborum
 V 56 nota clientis ausus
 habere miser V 59 diuitis
 obsequio concurrit turba
 clientum V 180 solamen
 grande clientum VI 2
 *bruma torpebat coacta ge-
 lu X 173
 uenisse coegit VIII 262
 orbem meliore coma perfun-
 dit Phoebus X 569
comparatiuus inutilis for-
 tior Hector saepe saeuior
 ara X 177 antistita saeuior
 aris V 131
 ego iurgia diuum compressi
 VIII 99 egregia compres-
 sit uoce furentem X 321
 conceptus lucis adoptat Lu-
 na X 149
 auctorem confessa X 300
cf. d. deo I 4 te Triuiam
 confiteor perstans X 189
 qui mortibus urbem conge-
 ret VIII 163 (Carthago) ia-
 cuit congesta ruinis V 113
*coniunctio cum uerbis ro-
 gandi et iubendi iuncto saepe
 utitur. exempli causa uideas*
 VIII 552 *Sat.* 134 *coniuncti-
 uus alternat cum futuro saepe
 cf. etiam IV 52*
 multis impia constas regi-
 bus VIII 138 iniuria con-
 stat IX 180
 *copletur VII 36
 reginam natarum turba co-
 ronatur circumdat VIII 86
corripiuntur Admētus VIII
 210 *Aeētis X 59 aiebat X
 327 *ālitē X 109 *āmēns
 VIII 574 Chrysēs IX 102
 Clōthō VIII 203 dētur VIII
 314 IX 81 226 *al.* ēolus
 VII 144 flābello VII 30 *cf.
 d. deo III 635 et Draconti*

uersum d. deo III ante u.
 608 *quem e codice Vaticano*
 5884 *Angelus Maius addi-
 dit in Noua Bibl. Patr. I 2*
p. 164 dentibus adduntur ru-
 bicundo labra flabello idōla
Sat. 96 *cf. d. deo II 579*
 impār VIII 213 *mītescit
 X 334 Musāgenes VIII 23
 Nāidis II 81 nītūr V 25
 Phoenīcis V 116 *cf. d. deo*
 I 653 pīcus *Sat* 268 senectūs
Sat 224 sorbēre V 212 *tā-
 bescens IV 31 *uēneat IX
 216 uēniens IX 219 *ue-
 nustās amoris X 53
 prouida non credor VIII 159
cf. Orest. 707
 crementa VI 101 *Sat.* 237
 certa crepundia VIII 102
 spes crimina ducit V 79
crispate intransitiue dicitur
 VIII 352 412 *cf. d. deo I 238*
transitiue Sat 139
 per cuncta II 153 VI 65
 VII 98 VIII 237 491 X 100
 165 *cf. Orest. 120*
 regnis et cursibus apta
 (Diana) X 192 *cf. X 10*
 cyproque ligat quod nau-
 fraga puppis perdiderat X
 488
 dantur post terga pharetrae
 II 73 cadauer per montes
 per saxa datum VIII 140
 (augur) quem fors ad Cy-
 prum dederat per festa
 dierum VIII 460 *cf. d. deo*
 I 160 dabis *sines* IX 127
datiuus cum Romanorum
 Gallis uexilla tulisset V 217
 mortes transferre foro V 278
 stabulisque refertur VII 87
 mox pastor arenis exsiluit
 VIII 432 hospitio speratus

eat VIII 446 (templum Veneris) cui turba precantum uel conuentus erat VIII 451 conubio seruus ueniam VIII 524 capiti fera sertat locat X 515 — Astyanax Danais muro iactatur ab alto VIII 146 — ast ego peccando regi dominoque deoque *Sat.* 41 regi dominoque reus sum *Sat.* 107
 quaecumque latens surget de fluctibus imis VII 149 pellere pastorem patriis de sedibus umquam fata uetant VIII 190 raptas de flumine praedas IX 109 de fonte ueni X 29 ueniens de gurgite uirgo X 480 raptus de quinque sepulcris X 561 — de matre uenit, de matre creatur VIII 7 — de fratre maritus (Iuppiter) II 42 meruit de clade triumphum V 218 membrisque salutem membrorum de parte dabit VIII 173 fit felix de sorte mala VIII 334 imperium de clade tenet VIII 335 praestetur de morte salus IX 227 fecit de matre nouercam X 22 *cf. d. deo* III 341 de boue factus homo est *Sat.* 38 dicens de rupe maritum IX 155 — ueniam de prole rogabat VIII 108 consortem sanguinis unam non ualuit rector de rege mereri VIII 284 — sacrilegi de morte Iouem placate VIII 167
 ossibus urnas dedignant animae IX 28
 deflere *pro simplici* IX 175 deiecta oculos X 394 *cf. Sat.* 146
 depositum *expositum* X 594

mater deuota coruscus indulget uultus II 6 sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit VI 65
 dicite pastorem gladio pietatis obire VIII 177 *cf. VII 79 Sat.* 307.
 Abydon et Seston dimisit aquis VIII 247
 directa manus X 48 directis auribus VII 90
 cinctus apostolica discipulante manu *Sat.* 154
 longis dispersa comis IX 42
 litera doctiloquax *Sat.* 61
 sors cassa duelli VIII 344
 eadem *spondeus Sat.* 161 eodem *Sat.* 181
 ebria miscens uestigia thyrissis X 275
 effigiat per cuncta uirum VIII 491
 bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15
elisiones raro admittuntur. exempla memorabilia *te in nosmet IV 18 te oblatiua petunt VIII 462 eripe me his X 207 et qui homo *Sat.* 38 astra poli et X 4 seruet aui ut laudes dicam *Sat.* 51 deum ut *Sat.* 305 tempora eunt *Sat.* 220 ite pares sponsi iam omina VIII 648 torpebat concreta gelu, *it X 173 — niueam cum Iasone Glaucen X 426 *ante h. elisio admittitur* VII 9 *non admittitur* X 327 565
 eleuat elisum caput VII 90 *cf. d. deo* I 741
 captiuosque tuos deliciis epulas *Sat.* 122
 errantes talis uindicta coeret VIII 56

(bellis cruentis) ex quibus
occurrit saepe reatus atrox
Sat. 198

inuidiam exagitare IX 136
exercent *efficiunt* IX 88
exercet (Achilles) in arma
biformes VIII 322

exhinc nosce VIII 337
cunctos mors explicat una
VIII 43 *cf. Stat. Achill.* I 29
quod Phoebus toto uix ex-
plicat anno X 402 expli-
cat artus X 232

ut uacat expositis post
proelia miles ab armis VII
73

expectare *aspectare* IX 21
cf. d. deo I 356 *cum Aeneali*
nota

audacia forsitan pauperis hor-
retur ne clam temerarius
extet V 90 sed pius extet
homo *Sat.* 156

(Caesar) sponte facultatem
redhibens *Sat.* 177

dominam fateor X 255

fescennina VIII 644 X 288

fescennini fremitus VI 71

fessulus X 123

dispensent hinc inde melos
perflante flabello VII 30

uideas correptiones

flagellare *non addito accu-*
satiuo X 483

flans uitulum coluit *Sat.* 98

uideas Aeneali notam

ubi numina saepe precati
fleximus V 162

flosculus lanugo VIII 493

qui fodit *Sat.* 207 fossores
infimi ordinis homines ap-
pellari notum est

*si ratio te nulla fouet V
306 Attica uox te, sancte,
fouet VIII 28

frangat dolor *intransitiue*
dicitur VIII 330

quem nuntius horrens fre-
gerat ad Cyprum uenien-
tem sacra dicare VIII 573

*funera *corporis reliquiae*
IX 34 *176

funestas uiua elementa IX
95 hostia uictorem fune-
stat languida V 317 aspe-
ctusque tuos funestent
ossa IX 90

in hoste furis IX 143 *cf.*
crudelis in hoste IX 32 sae-
uus in hoste IX 104

furta *doli* X 346

*gaudet Agenoriam (sobo-
lem) caelestia colla grauan-
tem VIII 561

genio pronior ad ueniam
Sat. 300

gestire VII 150 VIII 408

gremium *in iudicio* VIII 32

hauriturus aquas II 124

*ibat adhuc in uerba dolor
II 71 ibat in obsequium ri-
sus complexibus haerens VI
60

consultum det fata iecur X
227

nulla pietatis imago IX 169
me claustra fatigant tempo-
ris immodici VII 121 no-
stro peccante reatu tempo-
ris immodici *Sat.* 20

cuius ab imperio posco ge-
mens ueniam *Sat.* 108 cuius
ab imperio surgens et ori-
gine Caesar Augustus *Sat.*
179

socios in bella tueris V 118
cf. IV 18 — in praedam
uenere dei uincente Dione

- VI 21 — in arma pares fuimus cum principe *Sat.* 203
quisquis in Aonio descendit fonte poeta VIII 14 — iusta succensus in ira VIII 291 — fortisque in paupere diues quid timet aut optet V 85 *uide furis*
per inane VIII 455 X 98 118 465
indicatiuus fortisque in paupere diues quid timet aut optet uos saltem aduertite ciues V 86 quod mihi si - fortuna dedisset non in-honorus eram sed laude redemptus abirem VII 4 ut nosseut quid puppis erat X 46
mater deuota coruscus indulget uultus II 7 *qui indulget culpas *Sat.* 150
sacrilegus temerator iners inimicus et hostis V 237
nunquam taurus iners lassa ceruice Tonanti uictima fessa datur V 313 uenator si cesset iners VIII 362
praeda fuisset iners *Sat.* 134 femina sexus iners *Sat.* 218 *cf. Orest.* 522 767
*et hic sceleris certus adulter inest *Sat.* 158
infinitiuus pro participio capitolia celsa petebat reddere uota Ioui laturus sacra Mineruae VIII 82
pauidos informat egestas V 194
infrendens VIII 584
hostibus externis grauis est inimicus in armis V 18
dentibus inlisis VIII 355 *cf. Orest.* 617
Polynices inops X 586
inquam X 506
*instar habent hostes V 233
inter uincla iacet X 19
interius nos Musa Uenus possidet VI 16
columbas molliter intendunt omnes per inane uagari VIII 455
pars militis intrat *particeps est Sat.* 205
sponte uenire decet non te decet ire rogatam VI 24 nolentibus ire per artus VI 26 plus eat in frenos VII 83 plus ire per aethram X 501 — *rediet VIII 141 periet VIII 200 exiet IX 151 *cf. Orest.* 168 rediebat X 272
quocunq̄ue iubes dirigis ingenia *Sat.* 12 (corda regentum) pius inclinas mox ubi-cunq̄ue iubes *Sat.* 104 iubet arma ministris X 318 *cf.* IV 15 — omnes ut ueniant rex ipse iubet VIII 242 imperat atque iubebit ut me restituat *Sat.* 49 sic sapiens olim Romana potentia iussit ne pereat Carthago nocens V 108 nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans — sed pius extet homo? *Sat.* 155 iubet iacentem tendere colla uel pectora prona supinet X 197 *iubet uiro suspendat X 256
iucunda manus *pompa Bacchica* X 274
iuga pulchra uolucrum VI 77
iugales equi V 328
iugales columbae X 166 iugalis ales VI 78
iugalis uxor X 294 *cf. Orest.* 247 iugales coniuges X 270
iugiter I 9

- armata fronte iuuenos VIII
419 *cf. d. deo* I 273
- scandens qua lacteus axis
uertitur V 325
- lanigeræ puellæ IX 57 *cf.*
VII 62
- latrantibus undis VIII 405
cf. d. deo II 788
- reliquias prædæ uulpes spe-
rare leonum laudis ha-
bent VIII 25 *mater iubet
quod laudis habere IX
58 cum laude salutis *cum*
prospero uitæ statu Aere-
ualus) Sat. 23
- legatio sola defuit *legati*
VIII 429 Aeneas rediens le-
gatio VIII 586
- si carmina nostra leuaris III
19
- licet cum indicatio coniun-
gitur I 20 II 97 124 IX 211
cum coniunctio non ante
VIII 467
- liquit et antistes *e. q. s. lingu-*
dicitur is quem uires defi-
ciunt (Aereualus) Sat. 39
- litem facit ipse suam VIII 35
*Scaee limina portæ VIII
74
- lumina gentis VIII 238
- absentibus ora lupatis inge-
rit (equus) VII 94 *cf. Ouid. am.*
I 2 15 (*Prud. Psychom.* 191)
- luisse fuit plagare Cythe-
ren IX 75
- magnanimus Aeacidem
VIII 192 *cf. Stat. Theb.* I 1
- male garrula VII 105 non
male peccauit nec rex irat-
us inique est VII 127 male
suscitat iras VII 130
- fletu manante genis VIII 591
cum uita maneret IX 104
- aut ex hoste manet sim-
plex ac fidus amicus V 20
- mascula tura X 487
- medicabilis ille (Chiron)
IX 105
- medium *dimidium* IX 148
Sat. 89
- res melior *commodum* X 467
melior (Medea) quæ uir-
ginitatis onus diutius tole-
ret X 325
- permiscens mella uenenis II
110 permiscet mella uene-
nis VII 48
- membratur homo VIII 8
cf. d. deo II 78 I 337
- merces *beneficium* VI 87
- mereri *impetrare obtinere* V
51 60 329 VIII 25 284 333
X 316 330 595 Sat. 92 159
180
- mergere *intransitiue dicitur*
*X 499 *cf. Orest.* 372
- merito reuera V 14 295
- publica merx procerum *fama*
Sat. 196
- (colla) uerticis unde comam
uera (*fort. saeua*) pietate
parentes inlaesa ceruice me-
tunt V 148
- Hecuba mi genitrix VIII 96
*cur mi irascaris Sat. 265
- (Uenus) cui militat omnis
marcidus VI 18
- minor est *minus par est* X
280 *minorum paruulorum*
X 554
- qua (Luna) *minuente* Sat. 238
haec eadem minuunt Cyn-
thia dum minuit Sat. 240
- tuæ miserere nepti X 504
- seruare bonos seruare mo-
destos V 104 uiris certate
modeste VI 107 sancta
pietate modesti VII 110
(iura hospitii) quæ nemo

- parat uiolare modestus VIII 258 sic ore modesto VIII 517 culpa mihi fuerat dominos reticere modestos *Sat.* 93 *cf. quae de huius uocis usu creberrimo collegit Areualus in praefatione p.* 104 136
- *modico sermone poeta Commodus Augustus *Sat.* 187
- agmine mollifluo VII 11 (mellifluis labris IX 207)
- saeuo molosso I 9 *al.*
- tempus monet redeatur in urbem X 467
- imago uirtutis monumenta tuae V 292
- *mox haec est uerba locutus Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus VIII 529 numquid mox natas segetes uiror armat aristis? *Sat.* 231
- nam *particula ui sua causatiua* caret V 143 VIII 37 *Sat.* 10 *al.*
- namque *Sat.* 121 181
- illi purpureus natat ignis in ore II 67 Acheronta natare IX 127
- precor ne uita negetur X 254
- nec stabulum fessis hinnitibus implet VII 92 nec castus *et incestus* X 73 quem nec *et eum non* IX 137 macteturque nefas *nefandus* VIII 165
- bella negare impedire IX 48
- nimis ualde X 56 cum nimium laudatur Ylas II 109
- nimum laetare beata II 162 *cf. Orest.* 290
- obliuio longa moratur nominis inclusi VII 120
- per nos *per me* IV 12 VII 135 nobis mihi IV 15 in
- nosmet nobis IV 18 carmina nostra III 19
- nemo notet Uenerem II 48 uoce notabit IX 123 (Luna) cuius *ad aetatem plurima lege notant *Sat.* 236
- Oceano nudante rotas VIII 371
- tu mihi numen eris III 19 *cf. A. L. Riesii* 254 13
- *limos obducit ager III 13
- te oblatiua petunt auium responsa uolantum VIII 462
- obreptio V *post* 182
- ipsa medulla latens obseruat cornua lunae *Sat.* 241 *cf.* 242
- occasus qui cecidit IX 219
- et numquam positura comas flectatur oliua III 10 *cf. d. deo* II 221 I 166
- *cui cancer domus est ora clarissima mundi X 400 (sol) conlustrans cardinis oras VI 74
- loquentur consortes nunc ore meo VIII 264
- ordines in auditorio I 15
- Cypris in ornatu ueniens VII 145 *cf. d. deo* I 214
- oxymora impietate pius V 257 *cf. Orest.* 8 feritate pia VIII 361 *Sat.* 274 potare cibos atque edere potus VIII 413 pallente rubore VIII 499 flammis pallentibus VIII 500 permixto pallore rubens X 229 *muta loqui *de pantomimo* X 18
- si sceleris facti mens rea paeniteat *Sat.* 100 ni peccata dolens paeniteat sceleris *Sat.* 304
- parcente mora X 96

- nisi iura uetarent hospitii
 quae nemo parat uiolare
 modestus VIII 258 canes laniare
 cadauer ipse paras IX
 79 colla paro feriat X 422
 occidimus regina pares VIII
 545 thalamos subiere pares
 X 338 VIII 648 se pariter
 mersere sub undas II 128
 pariter tua regna petamus
 VIII 533 pariter fugerunt
 X 364
- pars nostra *Aeacus de inferis* IX 139
- parui pendentem putare V
 236
- natamque tyranno indicat
 ignoto passim nupsisse marito
id est temere X 313
- pendentibus astris X 93
cf. d. deo II 6
- artus pensat (equus) VII 92
in priore pentametri hemistichio ultima anceps Sat.
 *80 92 102 140 160 *166
 *262
- candida peplo lilia X 116
cf. d. deo I 66 candida pepala
 uolant VIII 617
- per *praepositionis usus latius patet ita ut ablatiui uel*
uice saepe fungatur V 210
 315 VI 34 VII 7 9 34 36 58
 112 VIII 111 129 317 453
 556 IX 101 135 145 178 X
 199 205 305 *Sat.* 52. 290 *al.*
 (arma quibus) bellum si tempus
 eget perferre ualetis VI 15
 uirgo molam perfert X 195
 quae noua perferret pelagus X 41
- medicina cerastis perficitur
 VII 50
- confiteor perstans X 189
cf. d. deo I 93
- peti petii IV 29
- pignora infantes *Dracontius*
tam in nostris quam in carminibus
de deo et Oreste appellat saepissime
ita ut omnis prope originis sensus iam
euanuerit. unum exemplum
sufficiat quam luculentissimum
sic fiunt dulces modo
 pignora blanda parentes VII
 55
- (Augustus) meruit tempus habere
 pium *Sat.* 180
- plaga uulnus IX 181 plaga
 uulnerare IX 75
- plectri ferri germana dei X
 285 *cf. Orest.* 85
- plurimus ora tegit serpens
 X 441
- martia tela pluuntur V 27
alia res est VII 93 iam qua
 stat pluitur tellus sudore
 furoris
- thalami populantem iura
 mariti VIII 4
- populatorem Romanae
 gentis V 211
- diffugiunt omnes populi X
 522 populosque mouere
 in fescenninos fremitus VI
 70 *cf. Orest.* 383
- egressi puppes et litora
 poscunt VIII 540
- et modo sic positus VII 71
- nobile praeceptum rectores
 discite post me *Sat.* 189
- pontifices Helenus Laocoon
 sacrata potestas VIII 181
 fit praeda potestas VIII
 334
- doctrina potens qua praeduce
 ductor III 15 te praeduce
 X 131 *cf. d. deo* II 23
 praeduce iussu
- male conceptis praegnatur
 terra uenenis X 577

diues praeiudicat urbi et
pariter tua iura negat V 249
praescriptio surgit quae
populo uitam libertatemque
negabit V 250

*praesens tempus pro prae-
terito et contra saepius poni-
tur cf. X 147*

praesentet IX 209

diuitis optata praesentia
turbida rostris adparet V
266

si nulla dedisset non exora-
tus praestita supplicibus
Sat. 186 cf. 184

quando fugax praesumptus
erit uel debilis audax? V 91
*prandia X 387 *cf. Orest.*
855

qui funera pressa reformat
V 31

primus prior IX 138

cui turpiter audax sacrilegus
processit amor X 293

proconsul almae Carthagi-
nis V *in subscriptione.*

sex sunt aetates hominum
procul usque senectam *Sat.*
221

*productionis exempla dua-
rum consonantium uel mutae
cum liquida uel s literae cum
c uel p uel t concursu effectae
in arsi permulta sunt. habeas
nonnulla IV 17 51 V 266
309 VI 64 VIII 2 (cf. d. deo
III 605 Orest. 716) 195 280
299 330 IX 129 Sat. 137 315
talem uero productionem in
thesi admissam neque in no-
stris neque in aliis Dracon-
tii carminibus usquam inueni
qua re nescio an Orest. 549
legendum sit uiuae*

*productionis exempla h li-
terae asperitate uel effectae*

*uel subleuatae at his II 45
sub hoste V 93 hinc Marius
hinc Sylla ferus hinc V 206
*rapiat hac nocte VI 55 ex-
clamant Helenus VIII 189 me-
mor Heleni VIII 608 quis
hostis IX 69 at hic IX 89
uidet hoc IX 160 capit haec
IX 223 iratus homines Sat.
13 perdidimus hac luce diem
Sat. 185 aduersus hostes
Sat. 207 qui poscit hac lege
Sat. 305 al.*

*arseos uel caesurae ui pro-
ducuntur Gothus Alaman-
nus V 35 precibus elementa
X 139 ingratus usta X 519
productiones uerborum ab-
dicas IX 129 abdicor VIII
96 Dione II 119 nisi Oe-
none legendum est ego VIII
94 95 522 al. Hecuba VIII
145 al. Helena VIII 440 mu-
lieris VIII 508 muliere Sat.
161 cf. mulierem Orest. 660
muliere d. deo II 133 660
mulieribus d. deo III 463
Naidis II 81 Polyxene IX 40
propitius Sat. 14 quoque
VIII 637 X 439 cf. d. deo
I 443 ubi quoque restitu-
endum est repudia X 295 Ro-
mulidas I 14 scholasticus
VI 41 Stephanus Sat. 171
at Stephano d. deo II 572
Titus Sat. 183*

quae nosse profanum est
X 15

mater fit tota propago VIII
10

oscula pura rogans II 6 *cf.*
Orest. 61

quamuis sis frater IV 41 II
50 at quamuis iactura se-
puleri temnitur IX 10

- que *particula duobus uerbis postponitur* frater uitietque II 39 mirantur Ylanque II 100 *me proque IV 15 in manibus iam luno meis supplexque locatum X 135
- quercus *seruati ciuis praemium* V 32 *cf.* V 319
- quia *accusatiui cum infinitiuo copulati loco Afer posuit* IV 10 VII 10 16 IX 111 X 346 350 *cf.* *Orest.* 672 759
- quod *accusatiui cum infinitiuo copulati loco positum cum coniunctiuo iungitur* IX 88 X 286 353 368 *cf.* *Orest.* 128 274 *cum indicatiuo Sat.* 18 215 216
- nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis *Sat.* 111
- quota portio patris omnis constat homo VIII 9 *cf. d. deo* III 543
- radiatus amore VII 17 *radiatis orbibus actas accipiat post crura rotas VII 84
- per aetherias aquila uolitante rapinas *Sat.* 267 adloquitur comitantem praedo rapinam *Helenam* VIII 544
- de ciue trophaeum nemo triumphator rapuit V 123 rapiunt praecordia flammam X 222
- confessa reatum X 394 reatus *Sat.* 53 atrox *Sat.* 198 reatum *Sat.* 307 *cf. Orest.* 66 930
- recurrat *adcurrit* VIII 109 *cf. d. deo* I 599
- laude redemptus VII 4
- reduces morsus *repetitos Sat.* 274
- refundas reddas VIII 269
- refunde cadauer IX 148
- fama relatrix IX 17
- renarrat respondet II 45
- uos repetunt mortes *pro simplici* VIII 156
- requies mortui IX 226
- nunc hanc nunc illam residet (Amor columbas) X 166
- anhelantes residens (Liber) post proelia tigres X 273
- cunctis respirat hiatus II 113 spirat hiatus X 233
- tertia bella gero *quae caedes passa resurgunt IV 32
- retinere *pro simplici* IX 140 *Sat.* 77
- reuocare *repetere* V 272 *al.*
- rostra V 41 rostris V 266
- in exhaustis - ruinis strix nocturna sonat X 305
- classica rumpunt V 17 suspiria rumpunt X 223
- rumperet cum messis aristas X 579
- et hic sceleris certus adulter inest *Sat.* 158
- sapiens scholasticus atque peritus VI 41
- ignotumque mihi scribere *nec dominum *Sat.* 94
- sed *ui sua exuitur* X 341 432
- praeda quieta sedet *Sat.* 128
- arcem in qua templa sedent V 161
- *segnibus et pueris IX 17
- semita *uia* VIII 59
- (Mars) post fata deos faceret super astra senatum VII 24
- seu *et Sat.* 5
- perquirens si Troia ruit si *e. q. s.* IX 203 classem si miserit unda nescius VIII 593
- si *etsi* V 291 *Sat.* 283
- siccantibus undis *intran-*

sitiue dicitur IX 86 tunc Si-
mois siccauit aquas VIII
75

simplex ac fidus amicus V

20 petulantia simplex VI

63 prudentia simplex VI

83 simplex aetas VII 65

infantia simplex X 533 *Sat.*

223 materies ferri simplex

et noxia fertur *Sat.* 69 cle-

mentia simplex *Sat.* 191

bona simplicitas *Sat.* 173

phoenix sola genus X 104

Graecia sollers VIII 45 gau-

dia qui Phrygibus sollers

in funera uertis IX 52

scelus hoc si forte sonet V 64

sonuit genitoris ad aures

X 373

urens species *aromata* X 14

cf. d. deo I 745 species ar-

tis X 486

uertuntur sensus uertitur et

species *Sat.* 30

per glacies stat barbara Col-

chis X 171 et genus huma-

num sic stat sub lege per-

enni VII 56 nunquam stare

licebit hoste sine IV 16 sur-

gens herbida tellus stabat

VIII 33

uincant hostes quibus aspera

mens est nec studium post

bella manet V 17 VII 86

sub *praepositionis usus* *latius*

patet. uid. V 74 82 93 VI 54

86 VII 101 126 155 VIII 223

IX 87 *Sat.* 131 *conferas exem-*

pla ex Oreste collecta apud

Schenkl praef. p. 26

maternis submissus aquis X

87

subuectus equo X 312 sub-

uecta columbis VI 72

bucula summittit tauros

VIII 418

uictum super ipse ministras

Sat 129

super addo X 427

nil superesse fatentur mon-

tibus aequoreis VIII 390

suus *pro demonstratiuo pro-*

nomine saepe ponitur. uid.

V 222 *VII 11 VIII 281 IX

136 X 28 *Sat.* 43 281 sibi

pro ei Sat. 166 *cf. Orest.* 392

590 622 819 894 901

temperet inuidia *intransi-*

tiae dicitur VIII 330

templa Cupido *includit VI 5

lacerum tenuisse cadauer

IX 143

uenatrix terrena micas X

191

uox tessera Martis VII 78

uocis textura sonet *carmi-*

nis uerba VII 32

theatra V 42 *cf.* X 17

togatus fori V *in subscri-*

ptione gente *togata VII 116

umbone tonantem IX 67 II

26 IV 43

totum X 121 quidquid flu-

ctus habet totum succendo

pharetris II 35 totum co-

gnosce poli III 3

maturus tractat *Sat.* 229

unde necem potuit pauper

tractare potentis? V 175

et tractet de clade uiri de

morte mariti V 76 *cf. Orest.*

333

partem (*Hectoris mortui*) tra-

ctura tenet IX 149

bella triumphigera *Sat.* 22

cur homicida uacas (*ab ho-*

micidio) X 231 *non dissimile*

illud Clytaemnestrae per te

casta negor *Orest.* 177

uacuos dat post praesentia

- cursus (*equus stabulo inclusus*) VII 95
 pelagi rabidos fluctus pirata
 nagetur V 73 freta glauca
 uagatur VII 145 *al.*
 dixere uale VIII 379
 cuius sub iure uaporo II 9
 blando feruore uaporat X
 114
 uel *propria ui plerumque caret ualetque idem quod et. uide* V 133 155 VI 6 36
 *VII 21 VIII 77 515 IX 38
 133 231 X 197 352 362 553
 576 *Sat.* 230 257
 ad te nunc princeps mea uela
 retorqueo supplex *Sat.* 117
 *se uelut ostendit regni de
 stirpe creatum VIII 118
 uendatur IX 215 *sed* ue-
 neat IX 216 (ueniens IX 219)
 uenialis imago V 227 *ue-
 niale reatus VIII 361 ue-
 niale minaris *Sat.* 121
 lues nunquam sternenda ue-
 nit IV 34 conubio seruus
 ueniam VIII 524
 uentilat matrem pampinus
 III 7
 *uer recreatus agens VII 5
 candor pallorque ruborque
 crinibus insidat qui uernat
 in ore puellis VI 9 gratia
 uernantes adnectat pul-
 chra dolores VII 42 uer-
 nans ut credatur auis ramo
 cecinisse uirenti VII 104
 palmes uerberet uuas III 8
cf. d. deo I 169—172
 uester tuus I 16 III 16 IV 9
 VIII 375 IX 135 147 X 95 596
Sat. 299 *cf. Orest.* 76 (*ubi*
quasi iusseris ipse legendum
est cf. VIII 263) — uos VIII
 374 — si parcitis umbris IX
 35
 ut ueteranus amet senior
 ceu nuper adultus VI 29
 cantitet hoc ueteranus
 amor VII 66
 certamina Martis horrida con-
 currens uincat *Sat.* 208
 quamuis magis ardua uin-
 cas II 13
 qualiter impietas se uindi-
 cat V 159 numquid adulto-
 rum strepitus infantia sim-
 plex uindicat? *Sat.* 224
 numquid mox natas segetes
 uiror armat aristas? *Sat.* 231
 diurnis uisibus IX 91
 mente oculis attenda uolat
 IX 201
 uota sponsalia VI 3 32 121
 VII 7 9 62 138 157 *Sat.* 52
 uotina carmina sponsalia VI
 100
 urna polorum IX 29
 zelus X 424 *zelat II 119
 ad zonam digiti mittuntur
 inermes X 234 *cf. ad crines*
digiti mittuntur amantum
 II 114.

R VFI FESTI AVIENI

ARATEA

EDIDIT

ALFREDVS BREYSIG.

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

MDCCCLXXXII.

SERMONIS DRACONTIA

us stabulo inclu- palm
los fluctus pirata cf
73 freta clo "

IOACHIMO MARQVARDT

PIETATIS ERGO

PRAEFATIO.

Rufius Festus Auienus, is qui Phaenomena Arati in Latinum conuertit, uidetur idem esse, qui fecit epigramma de se ad deam Nortiam.*) is cum uersu quinto illius epigrammatis de multis carminibus suis praedicet, diuersus esse uix potest ab eo, qui cum alia carmina minora composuit (cf. Wernsdorf. poet. Lat. min. V 3 p. 1296 sqq.), tum et Arati Phaenomena et Dionysii Periegesin Latine reddidit et de ora maritima uersus plus uno libro complexus est, denique totum Vergilium, ut ait Seruius ad Aen. X 388, et Liuium iambis scripsit (cf. Wernsdorf. eodem libro IV 2 p. 553 V 2 p. 652). eiusdem hominis cognomen, etsi in epigrammatis inscriptione deest, in illo ipso non desi-

---

*) C. I. L. VI P. I n. 537 p. 103:

- I. R(u)sius Festus v(ir) c(larissimus) de se ad deam Nortia[m].
Festus, Musoni suboles prolesque Avieni,
unde tui latices traxerunt, Caesia, nomen,
Nortia, te veneror, Lari cretus Vulsiniensi,
Romam habitans, gemino proconsulis auctus honor[e],
5 carmina multa serens, vitam insons, integer aev(u)m,
coniugio laetus Placidiae numeroque frequenti
natorum exultans. vivax sit spiritus ollis!
cetera composita fatorum lege trahentur.
- II. sancto patri filius Placidus.
Ibis in optatas sedes: nam Iuppiter aethram
pandit, Feste, tibi, candidus ut venias.
iamq(ue) venis. tendit dexteras chorus inde deorum
et toto tibi iam plauditur ecce polo.

deratur. nam quae primo uersu posita sunt uerba prolesque Auieni illud tecte, sed satis indicare uidentur. et ipsa illa suboles prolesque ad u. 370 Arateorum spectare atque, cum epigrammatis uersu septimo ollis scriptum esset, ea antiqua pronominis figura Auienum saepenumero usum esse recte monuit Wernsdorfius eiusdem libri uolumine V 2 p. 621 sqq. idem primis uersibus, quos sancto patri filius Placidus inscripsit, Arateorum principium designari uere iudicauit (V 2 p. 623). neque igitur Jacobo Sponio (cf. Wernsdorf. V 2 p. 623 et Boeckh. ad C. I. Gr. n. 372 p. 436) aliisque uiris doctis (cf. Mommsen. ad epigramma, quod supra attuli), Aratea ad patrem eius qui epigramma fecit referenda esse censentibus adsentiri possum. quodsi in titulo Graeco (cf. C. I. Gr. n. 372 = C. I. A. I n. 635), quo Athenienses ἀνθύπατον τῆς Ἑλλάδος Ρούφιον Φῆστον honoraerunt, cognomen non additum est, haud scio an ibi Arateorum scriptor non indicetur. quae cum ita sint, etiam dubitari debet, utrum illi Rufius praenomen fuerit an Rufus. nam qui ei Rufium praenomen tribuerunt, illo titulo nituntur (cf. Wernsdorf. V 2 p. 623 sq. Mommsen, Herm. XVI p. 605 adn. 1 et 2). contorta res est et difficilis, ad quam expediendam ne codices quidem multum ualent. nam cum liber Ambrosianus habeat Ruffi, RVFFI forsitan factum sit ex RVFII. RVFII autem profectum uidetur a RVFI, quod in archetypo fuisse praeter Gudianum liber Vindobonensis et editio antiquissima testantur.

Fuit autem Auienus aetate Hieronymi, qui (c. a. 387' cf. Mommsen. ad C. I. L. VI P. I n. 537) Aratum ab illo nuper in Latinum sermonem translatum esse in epist. ad Tit. libr. c. 1 scribit. cui poemati Auienum indicem fecisse Arati, harum rerum existimatoribus probasse mihi uideor in programme Erfurtensi a. 1882 p. III sq.

Iam uero ad edendum Auieni Aratum duos adhibui libros manu scriptos, quorum unus est Vindobonensis, Mediolanensis alter. ac liber Vindobonensis est membranaceus, saeculi decimi, forma maxima, numero CXI apud Endlicherum, catalog. cod. philol. Latin. p. 54. scripturis quidem usus sum eis, quas olim habuit Mauricius Haupt. collatae sunt cum exemplo editionis Sanctandreae et in eo ipso notatae. codicem ipsum uersu 1580 finiri constat. praeterea desunt u. 324, 713, 1013, 1014, 1409. cum alii sunt mutili, tum u. 270 et 570 et qui iam in prog. Erf. afferendus fuit 1079; unus u. 675 etiam caesura eget.

A Mediolanensis autem est ex libris Ambrosianis, papyraceus, saeculi quinti decimi, secunda forma minore (2° min.) is olim fuit Bonini Mombritii. collatus est a Gustavo Loewe, cui facere non possum quin hoc quoque loco gratias agam ex animi sententia. hoc libro primum continentur Auieni Aratea usque ad uersum 1322. leguntur post undecim duodecimue linearum spatium uacuum u. 1335 usque ad u. 1581 et u. 1750 cum reliquis, quibus subscriptum est: Ruffi Festi Aratus explicit. Incipit eiusdem orbis terrę. quam quidem descriptionem orbis terrae excipiunt Arateorum uersus antea omissi, 1582 usque ad u. 1749. in eodem uolumine praeter haec duo Auieni poemata inueniuntur Germanici Aratea cum uita Arati et Arateorum Ciceronis reliquiae (cf. Hermes XV p. 180 n. 50). sed in Arato Auieni desiderantur u. 324, 624, 625, 713, 1013, 1014, 1300, 1323 usque ad u. 1334, 1409, 1743. ad quinquaginta uersus mutilati sunt, in quibus u. 270 et 570 et 1079.

b   a

autem 675 habet fuge sollers. cum uero liber Ambrosianus sit recentissimus neque de archetypo ipso descriptus esse possit, iure dubitandum est, an mutatus ille ordo uerborum archetypo non debeatur. atque in

eo libro complures loci corrupti crucibus insigniti sunt; saepe etiam in margine quaedam notata sunt uelut ad u. 700: delphis non delphin.

L Ac ne illos quidem uersus Auieni perlustrari neglexi qui inueniuntur in Germanici codice Leidensi qui signatur Vossianus Latinus Q. 79, cf. Germanic Aratea p. VII et progr. Erf. p. VII.

Et Gudiani libri Guelferbytanorum, qui est numero 132, inscriptionem attuli (cf. Hermes XI p. 251 n. 11).

e Ex editionibus quidem, quas fere omnes inspicere mihi licuit, ea, quam primam Georgius Valla Placentinus anno MCCCCLXXXVIII Venetiis parauit, media est inter codices et reliquos libros typis expressos, ut libri manu scripti fere instar sit. etenim in ea Auieni aliorumque poematis praescripta sunt haec:

Hic codex auienii cōtinet epigrāma. eiusdē arati phaenomena geographiā carmine heroico: & oras maritimas trimetro iambico: germanici quoq; & marci tullii arati fragmenta: & Sereni uersus de uariis curandis morbis.

In quibus, nisi omnia me fallunt, conspicua est uetusti exemplaris effigies. Georgium autem Vallam, id quod primus uidit Mauricius Haupt (cf. Hermes IV p. 331), ea quae uetus exemplar ei praebuerat satis accurate repetiisse, ipsa scripturarum natura comprobatur. iam haec editio inter omnes eo excellit, quod Aratea praebet plena neque ullum uersum omittit. quo factum est, ut ex omnibus una u. 1479 seruatum traderet. neque eo setius praeter alios uersus sunt mutili 270, 570, 1079 et u. 675 requiritur caesura.

Haud ita multo post anno MID Aldus Manutius Romanus Arati phaenomena 'Ruffo Festo Auienio paraphraste' una cum Iulii Firmici Astronomicis aliisque libris, qui ad astrologiam pertinent, Venetiis in lucem edidit. quo libro omnes uersus praeter u. 1479 continentur. in eodem sunt mutili u. 270, 570, 1079 et

u. 675 expers caesurae est. in reliquis tamen rebus prorsus alia est condicio libri Aldini. neque enim dubitari debet, quin ille emendatorum manus expertus sit (cf. Hermes XII p. 155 n. 22 p. 157 n. 25 et progr. Erf. p. VI sq.).

Etiam emendatiora uerba poetae reddidisse sibi uisus est Ioachimus Perionius, qui 'Vergilii, Germanici Caesaris et Rufi Auieni carmina, iis respondentia Arati, quae a Cicerone conuersa interciderunt' anno MDXXX Parisiis emittenda curauit. cuius lectiones cum ab Aldinis saepe discedant, tum aliquotiens concrepant cum codice Ambrosiano, uelut u. 1664 et in hoc libro et apud Perionium est saeuus. neque tamen ille multum perfecit. melius autem Auieno consuluit Guilelmus Morelius, qui anno MDLVIII primum Auieni Aratum cum Arato ipso Parisiis excudit. eius uestigiis institit Theodorus Graminaeus, cuius liber anno MDLXVIII Coloniae prodiit (cf. Buhle, Arat. I p. XXII). Manutii autem et Morelii opera quae in Arateis erant mutata, ea fere omnia ab omnibus, quae postea illa ediderunt, sunt recepta. sic uulgata quaedam poematis memoria, cum illorum uirorum studiis orta esset, usque ad hanc aetatem propagata est. a qua qui anno MDLXXXVIII editionem Sanctandream exornauit, iam non abhorret. ne Grotius quidem aliud fundamentum poematis emendandi ponere studuit. quamquam homo ille ingeniosus 'uix sextam egressus trieterida' Auienum Syntagmati suo, quod anno MDC Lugduni Batauorum foras dedit, adiunctum adeo ornauit atque expoliuit, ut qui post illum Arateis operam nauabant quae Grotius emendauerat repetiisse satis haberent. id fecerunt Petrus Melian (a. MDCXXXIV), Ioannes Buhle (a. MDCCCI), F. C. Matthiae (a. MDCCCXVII), quorum de editionibus nuper disseruimus (cf. progr. Erf. p. VIII). at multo plus ualuerunt ad Auienum restituendum Nicolai Heinsii emendationes, quae Syntagmati Grotiano ad-

iectae in bibliotheca Regia uniuersitatis litterariae Gottingensis adseruantur, et Ioannis Schraderi commentarius Berolinensis (cf. Hermes XV p. 183 n. 54) et Ioannis Schaubachii Aratea Lipsiensis (cf. Germanici Aratea p. XXIX et progr. Erf. p. VIII).

Ac de librorum manu scriptorum et editionum Venetarum auctoritate et cognatione sic iudico: saeculo nono aut decimo archetypi Arateorum fuisse apographon, in quo et uersus illi tres 270, 570, 1079 essent mutili et u. 675 desideraretur caesura. quibus mendis cum Vindobonensis et praeter caesuram u. 675 Ambrosianus atque editiones Venetae pariter laborent, libros nostros omnes ab illo apographo profectos esse necesse est. ex quo descripta esse suspicor duo exempla, quorum unum fuit plenum, alterum mutilatum. ex illo natae sunt Georgii Vallae et Aldi Manutii editiones, ex hoc libri manu exarati. iam uero et Ambrosianus a Vindobonensi et Aldina a priore editione tantum distat, ut inter exempla illa, ex quibus manuerunt, et libros ipsos alia exempla quasi gradus non possint non interiecta fuisse (cf. progr. Erf. p. VII). Vindobonensium autem libro, quippe qui propter aetatem et scripturarum praestantiam ad similitudinem archetypi accedat, imprimis fides habenda eiusque sequenda auctoritas est. Ambrosianum tamen ex recentiore exemplo deductum esse lectiones ipsae testantur, uelut Iupiter succus atque auctumnus genitrix humerus haud connitor (cf. progr. Erf. p. V). atqui cum editionum Venetarum similis ratio sit, priori plus tribuendum est quam posteriori.

His igitur adiumentis ita usus sum, ut omnibus fere scripturis, quae ad orthographiam pertinent, omisis imprimis librorum manu scriptorum discrepantiam gravissimam notarem, editionum autem raro rationem haberem, nisi quod initio Georgii Vallae lectiones attuli plures quam postea. et siquid in Aldina uel in

qua alia editione recentiore memoria dignum mihi uisum erat, uulgatae lectionis signo (*v*) notauī. et cruces illas codicis Ambrosiani omittendas statui, praeterquam quod eas exempli causa u. 1099 et 1292 reliqui, neque ea, quae in eodem libro inter lineas adnotata sunt, prorsus neglexi, uelut quod u. 352 supra propter scriptum est, ubi *i* significat id est (cf. Wattenbach, *Anleitung z. latein. Paläogr.* p. 25). nec omnibus locis una cum lectionibus a librariis ipsis emendatis eas adnotauī, quas illi antea posuerant. iam scripturas quasdam, quas leuiter mutatas recepi, sine ullo signo uncis inclusas addidi cf. u. 128. 183 alibi. quod ad res orthographicas attinet, omnibus locis, ut antea (cf. *progr. Erf.* p. VIII), sollertem et adque scripsi; in ceteris rebus, ubi certa ratio reperiri non potuerat, inconstantiam et consuetudinem libri Vindobonensis secutus sum. cum uero grauissimas tantum codicum lectiones afferre statuerim, in codice Ambrosiano flama et flamiger scriptum esse hoc loco monuisse satis est. etiam inde a u. 1581 pro succi genitrix similibus tacitus posui suci genitrix alia. inuitus tamen omisi haec:

139 ciscum flexo *A* 213 Neptūnique *A* 510 aut *V* haud *A* 826 piscem *correxit V* 843 circumuoluitur *V* 909 ne quas *A* 915 caelula *V* 941 aut *V* 976 credit *V* 1093 consorē *A* 1106 conditus *A* 1723 sintillas *A*.

Sed quo facilius pateat, quanta intercedat differentia inter uulgatas lectiones et nostras, has quauis rerum orthographicarum dissensione neglecta cum editione, quam F. C. Matthiae parauit, ita contulimus, ut lectionibus illius nostras adderemus. sunt enim hae:

1 inceptor | incentor 2 excelsam | et celsam 13 mundi primigeni | mentis primigenae 15 foedus | fetus 17 supremum | secundum 20 actor | auctor 21 pastor sacer | factus pater 22 perrumpit | perrupit 27 pater |

pariter 30 rapida inclinatio coeli | pigra inclinatio
 nodi 36 Nec deficit | ne desit 38 arvis | auris 45
 aethereos | aeternos 58 cum tempore | cur tempora
 59 dimenso | demenso 66 superaret et | raperetur et
 80 nam | pars || carent | caret 82 luce | in luce 88
 ipse manens | usque manet 93 Terminus | Nec minus
 101 subjicit | subrigat 132 in fidem | infidum 133
 certo | toto || huic | haut 134 remorata | molita 135
 ac | aut 136 Sed quia | denique 141 ubi | ut 145
 caudae | cauda 148 ab ore | ob ora 157 demittitur |
 dimittitur 161 summa | summae 164 astris | astri
 171 ortus | orbis 177 indomiti | inmodici 186 in-
 sedisse | insidisse 187 aethra | aethrae 188 inclutus |
 inditus 201 stridet | stridit 223 gnati | gnato 250
 Heic | haec || minitatio | metatio 254 rutilat | rutilat
 255 torquet et | torqueat 256 in occiduis | inocciduis
 266 flammam | flammantur 267 lucis | lori 268 di-
 ducunt | deducunt || qua | *fax* 269 rutilo | reliquo
 270 sacer adscribitur illic | sacer *hic* adscribitur illinc
 278 ex | et || parente | parente's 286 tu | quae 288
 polo | pilae || lubrica | lubricum 302 promiscua rura ||
 promiscaque iura 313 jus fecerat | susceperat 325
 crepera | crepula 344 indomitus | inmodicus 346 suc-
 cum | fucum 347 externo | extremo 357 utrumque |
 utrimque 358 clare | claram || Arcto | arcton 360 ab
 ore | ob ora 361 fere | ferae 371 patrio | proprio
 402 oceanum | cyaneum 414 at | ut 425 tum | non
 431 oceano | Oceani 435 Boream | borean 437 cornu-
 que | cornumque 441 Iasidem | Iasiden 443 Tergum |
 tergo 445 tantum hinc | tantum 446 extremo | ex-
 trema 447 luminis | mominis 453 Absunt | adstat
 454 lucida | lurida || aegrae | aegre 455 Sic | uix 471
 succingitur | suppingitur 473 cornu | conii 474 ab-
 scisso | absciso 475 renectit | retentat 489 Namque |
 hunc 508 Tunc | Tum 510 ablapsu | ab lapsu 517
 nullumque | nulloque 522 remotus | locatus 528 est |

in || utrimque | utrumque 530 geminum suprema ju-
 gum | gemini suprema iugi 536 istic | istaec 540
 ductus | ductos 541 Dercia | Derceti 563 Threici |
 Thraeci 570 connexas. Lentae | conexas *omnis* lentae
 575 coeliger | caelifer 576 septem memorat | septem
 has memorat 582 Deo | dei || Myntes | Minthes 591
 discretum | discretim 592 germanosque choros | ger-
 manoque choro 594 effigie | effigiem 595 istos | istac
 597 sub pingui | suppingi 598 tua Sisyphe | Sisy-
 pheia 599 scaevo | saeuo 612 aestus | aestas 618
 qua | quam 624 nam | iam 628 tegeter | tegerent
 630 qua | qui 631 At | ac || porro | ponto 633 ore |
 ora 636 pennis | pinnis 659 pigra | pigrae 662 nota |
 rota 664 tunc sunt | tum freta 666 phocae | focus
 668 reagunt | cogunt 675 fuge sollers | sollers fuge
 686 boream | borean 694 armiger | arbiter 703 ar-
 duos | arduus 707 hirsutum | auritum 721 suscipit |
 suspicit 723 dimittit | demittit 732 cyanea | coeanea
 743 qua | quae 744 fulgent rutila ut quae plurima
 longo | fuluo rutilant quae plurima longi 745 lateri |
 lateris 758 sollenni | solemne || monstrat more | rostro
 mouet 761 remulco | remulsi 776 multi | multum
 777 suorum | duorum 780 est | et || manans | manat
 789 Disdata | didita 793 ulnis | alnis 798 larga |
 unda 803 hic | ut 804 hic | huc 812 nulla | nulli ||
 forma | formae 813 hae | haec 819 ne spectanda |
 † nec expectanda 836 hae | haec 838 uni | alii 840
 lato | late || igni | ignis 841 Stellae quoque | quin
 stellae 852 imbrifer | umbrifer 856 producere | pro-
 cedere 871 fulguris | fulgoris 875 decedat | discedat
 881 superstantem | super stantem 884 se tendunt |
 sunt tantum 890 degerat | egerat 896 etiam | et
 eam 912 tam | nam 916 subiecti | subrecti 945 vo-
 catur | notatur 959 perstringuntur | praestringuntur ||
 perstringitur | praestringitur 963 superimminet | super
 imminet 965 ac | at 967 alius | alium 968 media |

medio || orbem | orbe 969 recludens | secludens 973 pul-
 susque | pulsuque 977 axe | axem 978 in occiduo | in-
 occiduum 988 meta | metae || cursu | curru 991 creperi |
 crepuli 993 in cani speciem | cani specie 1010 Hippocren-
 nes | Hippucrenae 1011 recto | recte 1014 aliis | alii ||
 at | et 1025 sint | sunt 1028 lapsis | lapsus 1034
 spatium | spatio 1056 supereminet | super eminent
 1066 ipse | ipsa 1067 non surgent | cum surgunt
 1068 praetentaque | praetextaque 1071 qui circum-
 plectitur | qua circum amplectitur 1075 aëre fluctus |
 aera fluctu 1076 aestus | aestu 1094 almi | omnis
 1099 illius concedit sideris ortu | nullo reses ortum
 uiscere profert 1105 extulerunt | extulerant 1106
 pennis | pinnis 1107 in se ipse | crure 1118 pen-
 narum | pinnarum 1122 salsae juba tota | salso iuba
 rore 1125 producens | protelans 1128 flagrantes |
 flagratas 1133 succedit | succendit 1140 vaga | uada
 1153 oceano | Oceani 1158 superinuehit | super in-
 uehit 1163 profundum | profundo 1165 undique |
 undas 1166 patulus | patulas 1171 o | est 1173
 neque obduri compegi | nefas duri conpegit 1176
 tabuerunt | caluerunt 1178 Tenet | tene 1189 male
 mali | mali 1190 contermina | conmercia 1195 fere-
 bant | uehebant 1197 ingerit | inserit 1202 in occi-
 duum | innociduum 1205 solaque et | solio 1221 agit.
 At | agitat 1222 altera | aequora 1223 tunc | tum
 1226 Sagittiferi | sagittigeri 1243 quae | qua 1246
 sidera | uiscera 1250 superattractit | super attrahit
 1251 tingit | tangit 1261 Sed | Et 1269 salum | solum
 1282 rursum | sursum || edunt | edent 1283 Phrixei
 et | Phrixei 1292 super ulla | reses ullo 1293 vi-
 scera | uiscere || neque | noua 1298 evadunt. Tum |
 exsuperant cum 1303 Bootem | Booten 1313 mem-
 bra | tamen 1314 Quidni | quid nunc 1319 explicare
 notis | explorare notos 1326 primo | primum 1331
 primo | primum 1333 cedat | caedat || forma | formam

1340 ignem | ignis 1350 jugales | iuuenos 1352
 At | Ac 1357 non | nunc 1370 Cecropia | Cecropea
 1371 inseditque | inueitque 1372 inventam | inuen-
 tum 1373 Sed | et 1377 Hoc ex fonte velut | Hic
 est fons unde et 1378 quo | quom 1379 aequora |
 et quom || paranti | parenti 1387 rabidis | rapidis
 1409 immadidum | inadidi 1410 fundit | fudit 1413
 Multaque materia est | uuida materies 1424 eductum
 fervoris at objice mundus | et ductum feruentis ab
 obice mundi 1426 agris | agri 1429 aethrae | aethram
 1430 superna furor illisos fulguris | superne furens
 inlisio fulgoris 1431 rutilis | rutili 1436 jugales |
 iuuenos 1437 deorsum | deorum 1440 telluris | tel-
 luri 1461 praetendat | protendat 1465 protollens |
 protollat || currus | cursus 1466 sit | sic 1467 tum |
 se 1468 supinatum diducat lumen | supinato diducat
 lumine 1471 coruscos | coruscis 1475 boream | borean
 1479 deest | si luna alta tuens docet inclinarier alta
 1482 subrigit | subrigat 1484 ora | oras 1493 fissa |
 fessa 1494 induerit | induit ac 1505 Phoebae | Phoebe
 1509 axi compactum | axe adamanteo 1510 alta |
 altum 1515 obnitit | optinet 1517 imbrifer | um-
 brifer || Has super | his super 1518 Solis | Soli 1530
 orbis | orbem 1565 atra | ora 1566 orbem | orbe
 1567 facem | faciem 1576 induat | inbuat 1577 pro
 tractu | protractu 1578 labentem | labenti 1579 retro |
 taetro 1582 praecurrit | percurrit 1583 flumina | fla-
 mina 1590 nebulose | nebuloso 1591 haecque | hic-
 que 1593 Sic | hic 1605 alta | adque 1620 ferat |
 serat 1623 ac in lapsu | et inlapsum 1625 sine | et
 1644 seruarunt | seruarint 1659 aërii | aeriis 1669
 ingens | saeuus 1681 convertit | cum uertit 1685 ne-
 bulam | nebulas 1696 repetunt | repetant 1707 totis |
 latis 1708 madebunt | natabunt 1709 relinquens |
 relinquet 1712 Redditur | sedibus 1724 trahit | ciet
 1726 vartice | uertice 1731 crassa | clara 1733 et |

ac 1734 referat | referant 1745 pennis | pinnis 1755
 signa | dura 1759 aethrae | aethra 1765 trepidus |
 trepide 1766 ad | ob 1805 *nondum* | *primum*
 1815 Namque | nam quae 1824 altam | altas 1825
 ventis | uenas 1827 hos | has 1829 modicum | mo-
 dico || agmen | agmina 1838 laetius | latius 1857
 commonstrant | cum stridunt 1859 Portendit | por-
 tendunt || praesentia multam | praesentiat ultro 1860
 omina | omnia 1871 ea | et 1877 perquire | perquires.
 Huc accedit quod sedes duorum uersuum (357 et 447)
 mutauit.

Proximum est, ut de eis locis dicam, in quibus
 ea, quae libri manu exarati praebent, aut tuenda aut
 mutanda esse existimauerim neque antea de illis dis-
 seruerim. ac primum quidem u. 66 ea, quae VA
 tradiderunt, seruanda esse neque pro raperetur et
 cum Grotio superaret et aut cum R. Ungero, Sub-
 siciuor. p. 7 sq., repararet et scribendum esse ar-
 bitror. musam enim Arateam, incolam Tauri (cf.
 Scaliger. ad Manil. I 402) ad agros Cecropios et Aonas
 festinasse Auienus dicit. liberiolem autem casus ac-
 cusandi usum (cf. F. Haase, Vorlesungen über latein.
 Sprachwissenschaft II p. 81 sq. ed. H. Peter) fulcit
 Tacitus, cum ductum inde Congos exercitum annalium
 libro XII 32 dicit. similiter et ipse Auienus Vergi-
 lium, ut solet, imitans Herculem Hesperidum uenisse
 locos u. 180 dixit.

Iam caue credas Luciano Mueller (nou. mus. Rhen.
 XVII p. 184) u. 127 pro inmerso cum iam Tita-
 nius orbe scribenti *emense* cum iam Titanus
 orbe. orbis enim ille est solis, quo inmerso i. e. in
 mare reuecto caelum rubescere et crepusculum oriri
 solet, id quod tremulo rubore a poeta significanter
 indicatum esse uix negaueris.

Ac quamquam u. 373 Lacedaemonius, quod ita
 habet Germanici codex Bernensis n. 88 (cf. German.
 Arat. p. XVII sq.), ut scriptum sit lachedemonius,

haud parum arridet, tamen quod Auieni libri praebent praefendum esse censeo. nam Lacedaemoniis uideatur esse casus tertius, ut eam uocem auctore Grotio cum Aphidnis coniungi necesse non sit.

Iam uero illi, qui u. 582 sex solas e Pleiadum numero cerni carmine adserit, nomen est Minthes, quod recte praebet *V*, non *Mynthes*, quod scriptum est in *A*, aut *Amyntas* aut *Smintheus*, quorum nominum illud *N. Heinsius*, hoc *I. Schaubachius* sibi excogitauit. *Minthen* autem esse eundem, qui *Sminthes* esset, iam ab aliis intellectum est cf. *C. Robert, Eratosthen. cataster. reliq. p. 28 sq.*

Venio ad eos locos, quos mutandos esse ipse sentio. etsi in producta syllaba priore uocabuli statim, postquam ea de re disputauit *Fridericus Ritschellius* in eo libello, qui inscribitur de fictilibus litteratis Latinis antiquissimis (*Opusc. IV p. 274 sqq.*), offendi non debet, tamen u. 398 corruptum esse existimo. nam in hoc uersu mouet me unum illud, quod statim unius editionis *Aldinae* auctoritate probatum habemus; in libris autem manu scriptis et in editione principe scriptum est *statio mergite*. quod cum uerum esse nequeat, haesito an cum *N. Heinsio* scribendum sit:

tum succisa *Ceres* strati cum *mergite* culmi
construitur.

Quid uero sibi uelit u. 819, non intellego. nam poeta, quoniam stellas illas inter cetum et gubernaculum nauis sub lepore positas et formae nominisque expertes simili luce esse et pari modo ac pariter oriri et occidere exposuit, addit haec, quae ita sunt in *VA*:

nec expectanda forent ponto quod sola carerent.
quodsi illa, quae ab *Auieno* tradita esse modo dixi, reputauimus, haud scio an suspicemur, eum u. 819 dicere uoluisse, cum res ita se haberet, illas stellas dignas fore, quae spectarentur et obseruarentur, nisi forma certa carerent. ex eis autem, quae nobis tra-

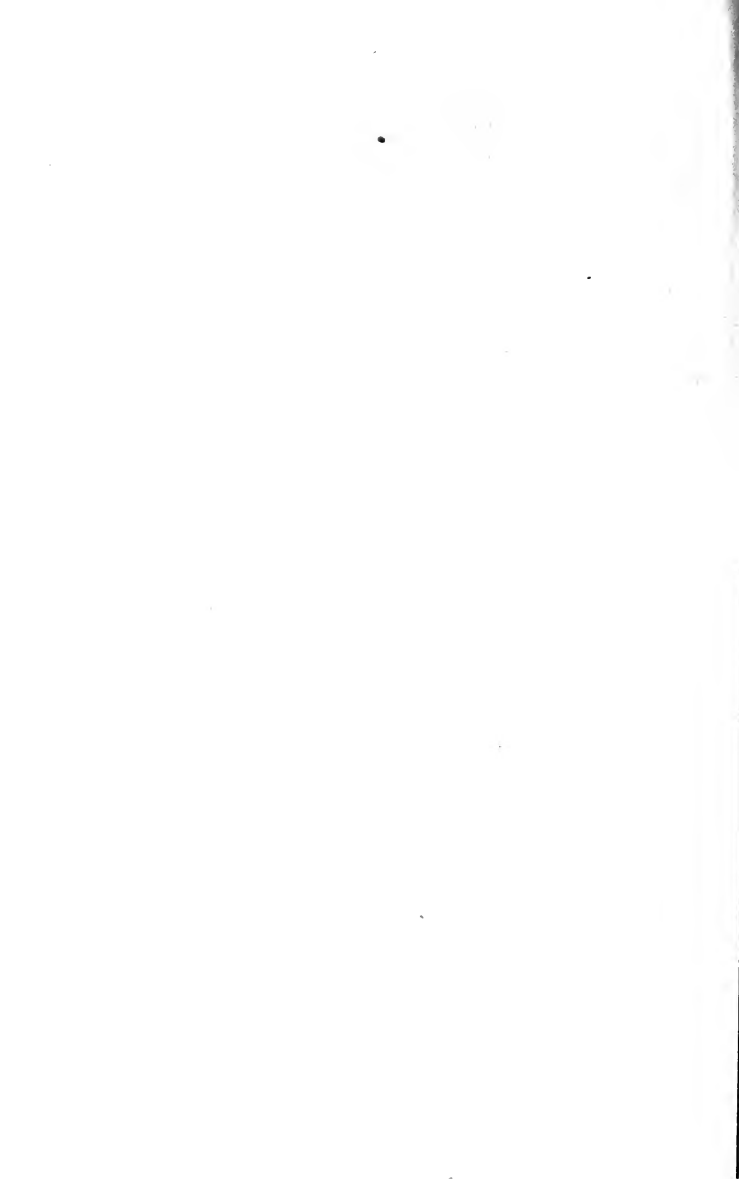
dita sunt, hanc sententiam aegre elicias. nam et priora illa nec expectanda corrupta esse manifestum est et quae secuntur, si modo recte tradita sunt, explanari non possunt. ac ne ab Arato quidem huius loci ulla petenda salus est. cuius ex uersu 382 uerba: *καὶ οὐκέτι νῦν ὑπὸ θαύματι τέλλεται ἀστήρ* Grotius (ad Phaenom. Arati p. 9) eo spectare censuit. Auienum enim, quod apud Aratum u. 382 scriptum inuenisset, id non ad eas stellas, quae antea nominatae essent, retulisse, sed ad *ἀνωσύμους* illas, quarum postea u. 391 Aratus mentionem fecisset. itaque ille ineuntem uersum Auieni ita emendare sibi uisus est, ut scriberet: Ne spectanda forent, cum in reliquis uerbis non offenderet. qua coniectura quid perfecterit, me non uidere fateor. nec Cicero aut Germanicus huic loco salutem afferunt (cf. Ciceronis Aratea 164 sqq. Germanic. 375 sqq.). quid? quod fieri non potest, ut Auienus illas stellas ponto carere i. e. non occidere dixerit. accedit quod illas solas ponto carere censet. quod si tradidisset, sibi ipse non constaret, cum u. 115 ursas esse 'nescia signa salis nocturnique inscia casus' auctore Arato suo diserte docuisset. itaque ne alteram quidem uersus partem sanam esse patet. quod sensit Schraderus, cuius commentarius haec praebet nouata: mundo ceu sola laterent. quae cum audacius quam uerius dicta esse uideam, idem uereor ne in me cadat, qui haec proponere ausim: haec spectanda forent, forma nisi cuncta carerent. siquidem quod Auienus uoluerat cogitatione assecutus sum, id hoc uersu contineri certum est.

Leniore medicina eget u. 1014. ibi enim scripsi: desuper obliquo est *alii*, secutus uestigia Georgii Vallae, qui habet *aluuia*. in reliquis autem editionibus scriptum est *aliis uia*. nam in libris *VA* hic uersus desideratur. obliquam igitur uiam uel meatum esse alii circulo i. e. signifero Auienus docet.

Haec habui, quae dicenda putarem de locis aut tuendis aut mutandis. quibus unum hoc addo, iam et u. 767 demittit esse apud Matthiaeum et u. 1696 quod ipse inueneram (cf. progr. Erf. p. XII) occupatum esse a Nicolao Heinsio.

Restat ut eis, qui haec studia in Auieno collocata adiuuerunt, gratias agam debitas. in his praeter Gustauum Loewe et Guilelmum Du Rieu nominandi sunt humanissimi illi bibliothecarum praefecti Otto de Heinemann Guelferbytanus, Ludolfus Krehl Lipsiensis, Riccardus Lepsius Berolinensis, Ioachimus Marquardt Gothanus, Hermanus Weissenborn Erfurtensis, Augustus Wilmanns Gottingensis.

Scr. Erfurti kal. Septembr. a. MDCCCLXXXII.

RVFI FESTI ARATVS.

Carminis inceptor mihi Iuppiter! auspice terras
linquo Ioue et celsam reserat dux Iuppiter aethram.
imus in astra Iouis monitu, Iouis omine caelum
et Iouis imperio mortalibus aethera pando.

5 Hic statio, hic sedes primi patris. iste paterni
principium motus, uis fulminis iste corusci,
uita elementorum, mundi calor, aetheris ignis
astrorumque uigor, perpes substantia lucis
et numerus celsi modulaminis. hic tener aer
10 materiaeque grauis concretio, sucus ab alto
corporibus caelo, cunctarum alimonia rerum,
flos et flamma animae. qui discurrente meatu
mentis primigenae penetralia dura resoluens

RVFI FESTI ARATVS *scripsi cf. programma Erfurtense*
a. 1882 p. III sq. Rufi. Festi. Arati incipit liber primus de
positione syderum; *inscribitur V* Rufi Festi Arati Liber primus
de positione syderum *A* Rufi Festi Avieni viri clari Arati
Phenomena *Gudianus n. 132* Rufi festi auieni. VC. arati phae-
nomenon Liber Incipit *e* 1 inceptor *VAe* inceptor *v cf.*
Hermes XI p. 251 n. 10 || auspice terras *Ae* *correxit V* 2 et
celsam *VA* excelsam *e cf. Hermes XV p. 186 n. 62* || reserat
Ae *corr. V* 4 imperio *Ae* *corr. V* || aethera pando *e a & era-*
c
fando *V* *ether*a scando *A* 5 primi patris iste paterni *e* prunis.
atril. istefatni *V* primus satus iste saturni *correxit A* 8 perpes
Ve prepes *A* 9 et numerus *Ve* Innumerus *A* 11 alimonia
Ae alimonia *V* 12 discurrente meatu *Ae* discurrent *e* meatu *V*
13 *cf. Hermes XII p. 152 n. 13*

impleuit largo uenas operatus amore,
 15 ordinis ut proprii fetus daret. iste calorem,
 quo digesta capax solidaret semina mundus,
 inseruit. rite hunc primum, medium adque secundum
 uox secreta canit sibi, nam permixtus utrimque
 et fultus sese geminum latus unus et idem est,
 20 auctor agendorum propriique patrator amoris
 et mundi uere factus pater. hic chaos altum
 lumine perrupit, tenebrarum hic uincula primus
 soluit et ipse parens rerum fluitantia fixit.
 hic dispersa locis statuit primordia iustis,
 25 hic digestorum speciem dedit, iste colorem
 inposuit rebus sexuque inmixtus utroque
 adque aevi pariter gemini, simul omnia lustrans,
 sufficit alterno res semine. rerum opifex hic,
 hic altor rerum, rex mundi, celsa potestas
 30 aetheris adque Erebi, pigra inclinatio nodi,
 insociabilium discretio iusta deorum.
 cuius et extremum tellus opus, ignea cuius
 lumina sunt late sol et soror: ille diei
 tendat ut infusi rutilum iubar, altera noctis
 35 ut face flammanti tenebrosos rumpat amictus,
 ne desit genitis pater ullo in tempore rebus.
 istius ille anni pulcher chorus, alta ut hebescat

---

15 fetus scripsi foedus VAe cf. Hermes eodem quo antea
 loco 16 quo VA Quum e || 17 secundum VAe supremum
 Grotius cf. Hermes XVI p. 123 n. 73 18 utrimque V utrū-
 que A 19 sese Ae se V || unus VA unum e 20 auctor
 VA actor Grotius || propriique Ae corr. V || patrator Ae corr. V

21 factus pater A factus ^pfacer V pastor sacer e cf. Hermes
 XII p. 152 n. 14 22 perrupit VA perrūpit e 27 Lustrans
 Ae lustrarū V 28 semine V semine A sēmina e 29 altor
 V alter A aliter e 30 Erebi A herebi Ve || pigra Ae corr.
 V cf. Hermes XI p. 247 n. 1 33 sunt late sol et Ve sunt
 p. (sic) late solet A 34 ut Ve omittit A 36 ne scripsi nec
 VAe cf. Hermes XII p. 153 n. 15 || desit VA defit e 37 ut
 hebescat A utebescat V tepescat e

terra gelu, uer ut blandis adrideat auris,
puluerulenta siti tellurem ut torreat aestas

40 et grauis autumnii redeat fetura parentis.

hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
praeceptore solum grauibz uersamus aratris.

iste modum statuit signis, hic rebus honorem
infundit, tenebris hic interlabitur aethrae,

45 uiscera et aeternos animat genitabilis artus.

denique ne longum marcentia corda iacerent
mundanisque ortus mens inmemor omnia sensim

uilia conciperet neque se subduceret umquam
fontis in aeterni primordia, quo uelut amnis,

50 quem festina citis urget natura fluentis,

lapsu continuo ruiturae in corpora nostra

prorumpunt animae seriemque per aethera nectunt:

hic primum Cnidii radium senis intulit astris

mortalemque loqui docuit conuexa deorum,

55 cur Hyperionios nepa circumflecteret ignes,

autumni reditu cur sub gelido capricorno

bruma pruinosi iuga tristia solueret anni,

cur spatium lucis, madidae cur tempora noctis

libra celerque aries demenso pondere Olympi

38 adrideat auris *Schraderi commentarius Berolinensis*
Hauptius cf. Hermes V p. 189 adride ataruis *V* arrideat aruis
A adrideat aruis *e* 41 isto *e om. V* et quo isto (et quo *de-*
leuit manus 1) *A* 42 uersamus *V* uersatur *A* || aratris *A*
aratris *V* aratri *e* 44 infundit *V* Infudit *Ae* 45 aeternos
animat *VA* aethereos animans *Grotius cf. Hermes XII p. 153*
n. 16 || genitabilis *Ve* genitalibus *A* 46 longum *Ve* ad longum
A 47 omnia sensim *v* omnia *& if V* omnia setis *A*
omnia sensu *e* 48 uilia *e* Vigilia *VA* || umquam *V* ut que *A*
51 nostra *Ve* nostrę *A* 52 seriemque *Ve* serieque *A* 53 Cnidii
v autuni *V* auctumni *A* Aut tunc *e* || gelido *e* legido *V* legido
manus 1 frigido *manus 2 A* 59 demenso pondere *e* demensof.
ondere *V* demensos cudere *A* dimenso pondere *Grotius cf.*
Hermes XIII p. 357 n. 33

60 aequarent, qua parte polus sublimior alto
 cardine caeruleas Thetidis non tangeret undas,
 quis polus umbrifero lateat decliuis in axe
 et uaga palanti cur signa errore ferantur.
 quae rursus ingenio numerisque Solensibus idem
 65 Iuppiter efferri melius dedit, incola Tauri
 musa ut Cecropios raperetur et Aonas agros.

Me quoque nunc similis stimulat furor edere uersu
 tempora, cum duris uersare ligonibus arua
 conueniat, cum ueliuolo dare carbasa ponto
 70 et cum uiticomo crinem tondere Lyaeo.

o mihi nota adyti iam numina Parnasei!
 o per multa operum mea semper cura camenae!
 iam placet in superum uisus sustollere caelum
 adque oculis reserare uiam per sidera. maior,
 75 maior agit mentem solito deus, ampla patescit
 Cirra mihi et totis se Helicon inspirat ab antris.

Omnia, quae flammis pingunt radiantibus aethram,
 nox agit et uerso ceu fixa trahuntur Olympo.
 at non cuncta tamen signorum in lege putanda,
 80 pars numeris et honore caret. micat omnibus ignis
 et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine,
 sed quia non certa formarum in luce notantur

---

60 qua parte *e* qual arte *VA* 62 umbrifero *Ae* um-
 bripero *V* 63 palanti *Grotius* palenti *V* pallenti *Ae* pal-
 lanti *V* 64 quae *A* que *Ve* 65 efferri *A* eferi *V* efferi *e*
 66 Musa ut Cecropios *v* Mus aut autce cropios *V* Musa aut
 Cecropios *A* Mus aut ceciopios *e* || raperetur *VAe* superaret
Grotius repararet *R. Unger* cf. *praef. p. XVI* 67 furor *V*
 fauor *Ae* || uersu *v* ūfū *V* uersum *Ae* 68 tempora *Ae* tem-
 pera *V* 69 ueliuolo *A* ueniuolo *V* ueli uolo *e* 70 uiti-
 como *VA* uicti como *e* 71 adyti *Ae* additi *V* 76 Cirra
scripsi Circa *V* Cyrtha *A* Circha *e* Cirrha *v* || se *Ve* om. *A* ||
 Helicon inspirat *e* elicon inspirat *V* Helicon is spirat *A* u. 77 in-
 scribitur ARCTOË *V* Arctos *Ae* 77 aethram *e* om. *VA* 80 pars
Schraderi commentarius Berolinsensis cf. *Hermes XV p. 183*
n. 54 nam *VAe* 82 in *VAe* deleuit *Grotius*

omnia, sideribus cassum fit cetera uolgu.
 mobilis en etiam mundi se machina uersat

85 ponderis et proprii trahit inclinatio caelum.
 sed non axis item curui uertigine fertur
 aetheris, ut stilus instabili conuoluitur orbi,
 usque manet tenuisque procul sacra uiscera caeli
 perforat et mediae molem terrae tenet. illum
 90 non proluxa dies, non incumbentis Olympi
 cursus agit motatue loco labor, ut semel haerens
 constitit et ferri se circum cuncta remisit.

Nec minus extremo dispar polus. Oceano pars
 sublime erigitur, subit altera, mersa sub undas,
 95 pars Erebum et nigri iacet haec ut conscia Ditis.
 hic notus, horrifera aquilonibus illa rigescunt
 ac teres in gemina stridit uertigine cardo.

alter in optutum facilis, latet alter et alto
 deprimitur barathro. sed qua sublimior axis
 100 Tethyos undosae linquit cetosa fluenta,
 contemplare, sacras ut mundus subrigat arctos.
 sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
 uoce feras ursasque et plaustra uocare solemus,
 fabula namque ursas, species dat plaustra uideri.

---

83 cetera *V* et aethera *A*   84 mobilis *Ve* Nobilis *A*
 85 inclinatio *Ve* in licetio *A*   86 axis item *e* adfix item *V*
 ad sixitem *A* || curui *Ve* cur ui *A*   87 ut *v* aut *VAe* || orbi
Ve ob orbi (ob *deleuit* manus 1) *A*   88 usque *Nicolaus Hein-*
sius luce *VAe* ipse *Grotius* || tenuisque *Grotius* tenusque *VAe* ||
 sacra *e* *correx*it *A* sagra *V*   90 proluxa *e* frolix *V* prolyxa
A || incumbentis *Ae* incumbentis *V*   91 motatue *e* motat ue
A motatuel *V*   93 nec minus *VAe* Terminus *Grotius* *cf.*
Hermes XI p. 248 n. 3   95 Erebum *VA* herebum *e*   97 ac
 teres *Ve* *corr. manus 2* *A* || stridit *Ve* stridet *A*   98 *cf. Hermes*
XV p. 188 n. 70   99 barathro *Ve* baratro *A* || qua sublimior
Ae qual ubi limior *V*   100 linquit *Ve* liquit *A*   101 subrigat
scripsi cf. Hermes XVI p. 124 n. 77 subitat *V* subitat *A* subigat
e   102 Cnidius *v* Cnydius *A* gnidius *Ve*   103 ursasque
 et *Ve* ursas que *A* || plaustra *Ae* plastra *V* || solemus *Ae* solem
V   104 ursas *v* ursae *VAe*

- 105 has pater omnipotens nemorosi in ualle Lycaeī
 adsuetas duris quondam uenatibus aethrae
 intulit et rapto genetricis flore sacrauit.
 uel ceu fama dehinc docet altera, Creta ubi fluctu
 tunditur insanis late circumsona cauris,
 110 Iuppiter has idem rerum memor indultarum
 et custoditae referens pia dona salutis,
 cum puer agrestis inter Curetas et inter
 Dictaeae longum latuit crepitacula rupis,
 scandere flammigerum uictor permisit Olympum,
 115 nescia signa salis nocturnique inscia casus
 hospita et insanis aquilonibus. haut tamen ollis
 ora uel aduerso sunt obuia pectora motu,
 uersa Lycaoniis sed suspectatur in ursis
 forma super pariterque polo uestigia librant,
 120 in spinam et flammis ardentia dorsa iacentes.
 sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem
 in caput inque umeros, Helice Cynosuraque, uersae
 praescia uenturis dant semper signa procellis.
 namque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
 125 parua regit. non ulla facem succenderit umquam
 stella prior neque flammigeros eduxerit ortus
 ante alia, inmerso cum iam Titanius orbe
 inbuerit tremulo Tartesia terga rubore,
 Cresia quam flammis inter primordia noctis
 130 maior agat uultusque sacros ostendat Olympo.
 illa licet paruo iaceat temone per aethram,
 uerior infidum tamen est currentibus aequor.
 cardine nam toto conuertitur (haut mora longos

---

107 rapto *v* raptor *V Ae* 108 Creta *Ae* creca *V* 109 cauris
V chauris *A* tauris *e* 116 haut *correxi* aut *Ve* haud *A* 117 pectora
Ae pectura *V* 118 Lycaoniis *v* lycaonii *Ve* Lychaoniis *A*
 125 non ulla *v* non nulla *V Ae* 127 inmerso *VA* immerfo
e cf. praef. p. XVI 128 inbuerit (*Imbuerit*) *Grotius* inbuit & *V*
Imbuit et *Ae* 129 flammis *e* ylamas *V* flamas *A* 132 in-
 fidum *e* infidu *V* infido *A* 133 longos *Ae* longus *V*

135 pigra tenet gyros) neque ceu molita parumper
 flectitur aut tardo cohibet cunctamina lapsu.
 denique Sidoniis dux est Cynosura carinis:
 rector undoso cursus sulcatur in aestu.

Inter utramque dehinc praeclari nominis arcton,
 ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
 140 squammeus agmen agens draco uoluitur adque obit ambas
 spirarum curuis anfractibus. hunc quoque, ut artus
 longius effusum spatiosa uolumina tendunt,
 compta Lycaoniis includunt plaustra choreis.

145 qua caput est Helices, fundunt sese ultima monstri
 agmina et hac caeli uix cauda in parte quiescit.
 altera, qua spirae sinus est, sublime reponit
 uerticis et curuo ceu circumclusa dracone
 in dorsum alterius dorso iacet. anguis ob ora
 uertitur ac longe postremam lapsus in arcton
 150 rursum maioris repetit confinia signi.

nec quae stella caput flammaram insignit honore,
 sola micat solaue rubent incendia crista,
 sed saetosa duplex adolet duo tempora fulgor
 et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.

155 unicus ignis item mento aestuat ipsaque forma
 uerticis, in nutum ueluti curuata parumper,
 qua per dimensos dimittitur ordo meatus,

---

134 molita *Ae* mollita *V* 136 denique *VAe* indeque *N*.
Heinsius || dux est *v* ducet *Ve* lucet *A* 137 rector *Ve*
 rarior *A* 138 arcton *A* arecto *V* arcto *e* 140 squammeus
v Squamf *V* Squameus *Ae* || ambas *e om. VA* 141 spirarum
Ve spissarum *A* || ut *VAe* ubi *Grotius cf. Hermes XI p. 248*
n. 5 || artus *Ve* arcton (*deleuit manus 1*) arcton *A* 143 in-
 cludunt *Ve* inducunt *A* 144 monstri *Ve* monstra *A* 145 hac
Ae ac *V* || uix cauda *e* uixanda *V* uisanda *A* || quiescit *Ve*
at. cit
 qescnt *A* 148 ob ora *A* obora *V* ab ora *e cf. Hermes XIII*
p. 357 n. 34 151 nec quae *Ae* Necq: *V* 153 saetosa *e*
 setosa *V* se cosa *A* 155 mento *Ve* merito *A* || aestuat ipsa-
 que *Ae* estuatis saq; *V* 157 dimittitur *Ve* tent *A*

flectitur adque Helices caudam spectare uidetur,
 cuius in extremum spatio propiore per aethram
 160 sibila protenti succedunt ora draconis.
 quin super illa etiam summae confinia caudae
 stella subit, dextri quae temporis igne coruscans
 aemula uicinis accendit lumina flammis.
 at decliue caput uertexque obliquior astri.

165 hac in parte sacri procumbere cernitur axis,
 qua pater Oceanus, rutili reparator Eoi,
 occasus ortusque salo moderante coerces
 et gemina alternae miscet diuortia metae.
 Inde pruinoso si lumen abusque dracone
 170 in conuexa feras oculosque in proxima mundi
 declines, qua parte globo tumet altior orbis,
 illa laboranti similis succedet imago,
 protinus expertem quam quondam dixit Aratus
 nominis et cuius latuit quoque causa laboris,
 175 Panuasi sed nota tamen, cui longior aetas
 eruit excussis arcana exordia rebus.

nam dura inmodici memorat sub lege tyranni
 Amphitryoniaden primaeuo in flore iuuentae,
 qua cedunt medii longe secreta diei,
 180 Hesperidum uenisse locos adque aurea mala,
 inscia quae lenti semper custodia somni

---

158 uidetur *Ae* uid & *V* 160 ora *e* ara *VA* 161 caudae
A cauda *Ve* 162 coruscans *Ve* coruscat *A* 163 uicinis
Ve ut æternis *A* 166 rutili *Ae* rutuli *V* || reparator *Grotius*
 reparatur (reparat *V*) *VAe* 167 salo moderante *Grotius* salē
 oderante *V* salum moderante *A* fale moderante *e* u. 169
inscribitur ENGOSIN *V* Engonasin *Ae* || 169 lumen *Ve* lumī A
 171 orbis *VAe* ortus *v* cf. *Hermes XIII p. 365 n. 48* 173 quam
Ve qua *A* 175 Panuasi *scripsi* Panniaffi *V* Panasi *A* Pan-
 nyasi *e* || cui *Grotius* ceu *VAe* || longior *Ae* logior *V* 176 ar-
 cana *Ve* arca *A* 177 inmodici (immodici *A*) *VAe* indomiti
Grotius cf. *Hermes XII p. 153 n. 17* 178 Amphitryoniaden
 (corr. m. 2) *A* Amphytrimoniaden *V* Amphitryoniadem *e* || iu-
 uentae *e* om. *VA* 179 diei *Ae* dei *V*

seruabat, carpsisse manu, postquam ille nouercae
 insaturatae odiis serpens uictoris ab ictu
 spirarumque sinus et fortia uincula laxans
 185 occubuit; sic membra genu subnixa sinistro
 sustentasse ferunt, sic insidisse labore
 deuictum fama est. ac tum Tirynthius aethrae
 inditus et solio fultus sublime paterno est.
 Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
 190 reddidit et talem cerni permisit Olympto.
 en manus ipsa dei uiolenta in uerbera pendens
 erigitur dextraeque dehinc impressio plantae
 tempora deculcat maculosi prona draconis.

Poplite succidui qua sideris ampla patescunt
 195 terga dehinc mersumque iacet sublime umerorum,
 adspice ceu rutilis uibret lux Gnosia flammis.
 haec quondam Bacchi monumentum fulget amoris,
 haec Ariadnaei capitis testatur honorem.
 trina ter inlustrant hanc lumina parsque coronae
 200 serpentem uicina subit, qua sibila in arcton
 ora draco inclinans stridit flabris aquilonis;
 post tergum nixi pars uoluitur ac uelut haerens
 rursum defessi reseratur nuntia signi.

Istius extremo sub uertice, uertice quippe
 205 sideris innixi, clarum nosces ophiuchum.

182 ille *V* illa *Ae* 183 insaturatae (*Infaturate*) *e* infaturatae *V* infaturat *A* || odiis *Ve* eo diis *A* || uictoris *Ve* uictor *A*
 186 insidisse *V* insidisse *Ae* 187 Deuictum *e* Deinctu *V* Deuictus *A* || Tirynthius *v* Tyrintius *VA* thirynthius *e* 188 inditus *V* Inclytus *Ae* *cf.* *Bursiani acta, quae inscribuntur Anzeige-Blatt zum Jahresbericht etc., n. 2 a. 1881 p. 6* 189 miseratus *VA* miratus *C. Robert, Eratosthen. cataster. reliq. p. 27* || acerba *v* acerua *VAe* 192 impressio (*impressio*) *Ae* inpresio *V* *u.* 194 inscribitur CORONA *VAe* 195 mersumque *Ve* mersusque *A* 196 adspice *correxi* aspice *A* Auspice *Ve* 197 quondam *Ae* condam *V* || monumentum *Ve* monimentum *A* || fulget *Ae* fluget *V* 201 stridit *Ve* stridet *A* 202 post tergum *Ae* Postergum *V* || nixi pars *e* nixif.ars *V* mixis ar s *A* *u.* 204 inscribitur OPHIVCHVS *VAe*

Triccaei sidus stat nominis et cui pingui
 ture Epidaureae fumant altaria sedis.
 in Styga decursis parcarum ab origine fusis
 merserat Hippolytum sors ultima iamque per imas
 210 Cocyti tenebras et stagna nigrantia Ditis
 portitor ille Charon Thesidae fata uehebat.
 hic in maturi sed enim miseratus acerbum
 leti supplicium Neptunique aspera iussa
 argentis artus Erebo procul intimo abusque
 215 suscitatur adque animae rursus tepefacta calore
 uiscera mundanas reuocat medicator in oras.
 non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
 Deucalioneo fas esse nouissima fata
 uincere et incassum decurrere pensa sororum
 220 moxque trisulca polo iaculatus fulmina celso
 et super aerae uibrans incendia flammae
 morte repertorem medicinae audacis in umbras
 deicit, at gnato reparans solacia Phoebos
 asperaque extincti miseratus fata nepotis
 225 surgere nocturno iubet inter sidera motu.
 hic ergo insignis ardens uenas ophiuchus,
 hic rigidos artus formae anguitenentis honore
 arduus, hic tantos umeris uibrantibus ignes
 euomit, ut, pleno cum luna nitescit in orbe
 230 menstruaque ingenti iam tempora diuidit ortu,
 nequaquam lentis obscurior ex umeris lux
 marceat. at manibus non compar flamma rubescit,
 nam suffusa leui resplendent ultima luce,

---

206 cui *Ve* ceu *A* 208 in Styga *A* In striga *V* 210 Cocyti
e Cociti *V* Coccyti *A* 211 portitor *Ae* Portiter *V* 213 leti
V loeti *A* 223 deicit *correxi* Deiecit *A* Deiecit *V* Deiecta
e || at gnato *scripsi* agnato *VAe* ac gnato *v* ac gnati *Grotius*
cf. Hermes XI p. 249 n. 7 228 uibrantibus *Ve* uibrantis *A* ||
 ignes *Ve* in (*deleuit m. 1*) ignes *A* 229 nitescit *v* nitescet *VA*
 nitescēt *e* 230 ingenti *v* angenti *VA* agenti *e* 233 resplen-
 dent *V* respondent *A* resplendeat *e*

sed cerni sunt prompta tamen postremaque parco
 235 igne micant. ille angue manum consertus utramque
 erigitur serpensque dehinc elabitur, ambas
 flexilis et medium cingit spiris ophiuchum,
 quem super haerentem plantarum mole duarum
 scorpios in geminas effusus uiscera partis
 240 afflictusque oculos maculosaque pectora pressus
 sustinet. attiguas euoluitur anguis in auras
 agmine non aequo neque tanta uolumina compar.
 nam qua dextra manus sinuoso adfigitur angui,
 parcius ab domino terga explicat; altera porro
 245 plurimus ac multo per laeuum pondere lapsus
 funditur et rutilo, qua lux sedet ignea, mento
 usque Ariadnaeae sese uicina coronae
 lubricus inclinat. post spiram brachia quondam
 formidata truci suspexeris Orioni.
 250 haec concessa etenim curuis metatio chelis.
 huc falcata Chii repserunt cornua monstri,
 sidereae nimium facis indiga. namque hebes ollis
 ignis et optunso marcent incendia crine.

Callisto rutillet stellis, quibus usque ferinam
 255 prona sit effigiem! quo cardine torqueat axem,
 semper innociduis attollens lampada flammis,
 Arctophylax siue, ut ueteres cecinere, Bootes,
 famosa Arcadici testans commenta tyranni.
 et licet instanti similis similisque minanti

---

234 prompta e prōta V prota A 236 elabitur e elabit VA
 239 scorpios. Ve scorpius A 240 afflictusque v Efflictusque
 VAe 241 attiguas Ae attinguas V 244 terga e terta V
 terra A 245 multo e multos VA 246 mento Ae menco V
 248 spiram VA Grotius spreta e 250 metatio chelis VA me-
 catio uelis e cf. Hermes XI p. 249 n. 8 252 sidereae nimium
 Ve sydere enim ui A 253 optunso V obtuso Ae u. 254 in-
 scribitur BOOTES VAe 254 usque Grotius utque VAe cf. Hermes
 XI p. 250 n. 9 257 Arctophylax e Arctophilax VA ||
 ueteres Ae ueterē V || Bootes Ae Botes V 258 tyranni Ae
 turranni V

- 260 terga Helices iuxta premat arduus, haut tamen umquam
 in picturatae plaustrum procurrere matris
 fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
 criminis et ueterum prohibetur culpa malorum.
 nec minus in membris lux olli maxima uibrat
 265 omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
 dextera, flammantur umeri, flammam mouet instar
 inter utrumque femur. qua se confinia lori
 deducunt pedibus, maior *fax* luminis auras
 uerberat et reliquo sidus magis aestuat astro.
 270 nam locus Arcturo sacer *hic* adscribitur, illinc,
 aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
 ebria flammanti consurgit stella rubore.

- Qua protenduntur uestigia summa Bootis
 quaque per immensum circumflagentibus astris
 275 circulus obliquo late iacet astriger orbe,
 contemplare sacros subiectae uirginis artus.
 quam te, quam memorem? siue est genitor tibi summus
 Iuppiter et Themide in terras demissa parente's,
 seu patris Astraei clarum es genus, aurea cuius
 280 sidera sunt proles et qui pro munere morum
 inculpabilium nomen dedit omnibus astris.

---

260 Helices e Helicet V Helice A || iuxta Ve uixta A
 264 olli A oli V olim e 265 micat Ae migat V || ignea Ve
 ex aurea manus 1 A 266 flammantur scripsi cf. Hermes
 XI p. 252 n. 12 flammā tumeri V flama tamen post tamen
 quinque fere litterarum spatium uacuum A flammam humeri e ||
 instar A insta Ve 267 lori scripsi locis Ve lucis A latis
 Schraderi commentarius Berolin. 268 deducunt VAe diducunt
 v || fax N. Heinsius om. VAe qua v 269 reliquo scripsi cf.
 Hermes XV p. 183 n. 53 rutilo VAe || aestuat Ve aestaat A
 270 hic N. Heinsius om. VAe 271 amictus Ae amici
 V 272 rubore A robore Ve u. 273 inscribitur VIRGO VAe
 273 Qua Ve ET qua A || protenduntur e protendunt VA
 274 circumflagentibus VA circūflagentibus e 276 subiectae
 Ve sub tectae A 277 summus A sumus V 278 et Ae ex V ||
 terras e terra VA || demissa A dimissa Ve || parente's Hauptius
 cf. Hermes VII p. 13 parentes Ve parente A 279 es e est VA

aut Pelusiaci magis es dea litoris Isis,
 digna poli, consors et cura latrantis Anubis.
 seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista
 85 et ceu Siriaco torretur spica calore
 protentata manu, seu quae pernicipibus alis
 nec sat certa gradum uiduataque uertice summo
 fluxa pilae uertis uestigia, lubricum ut aeuum
 sors agat et subitis obrepat mobile fatum
 90 temporibus. precor, in terras procul aethere ab alto
 flecte oculos placidamque meis uenerabilis, oro,
 pande sacris aurem. tu, cum sincera priorum
 uita hominum nullis ageret sub legibus aeuum
 aureaque innocuos seruarent saecula mores
 95 sponte sua nec criminibus uia prompta pateret,
 inter confusos populorum libera coetus
 uersabare libens nullique obnoxia culpae
 corda inhibens medias casto res more tenebas.
 nullus telluri limes datus, indice nullo
 100 culta secabantur neque iam discretio campum
 metiri in dominos monstraerat, omnia rerum
 usurpantis erant promiscaque iura per agros;
 praestiterat cunctis communia cuncta uideri.
 denique cum placidas crebro dea uiseret urbes

282 Pelusiaci V Pellusiaci A peleusiaci e 283 poli VA
 coli *Schraderi commentarius Berolin.* || Anubis VA a nubis e
 fir

284 seu tu diua v seu diua (fir *addidit manus 2*) V seu sis
 diua A Seu diua e 286 manu seu quae *correxi* manu euque
 V manus ea quae Ae 288 fluxa pilae V Fluxipilae A Fluxat
 pilae e || uertis *Grotius* uestis VAe || lubricum Ve lubrica A
 b a

290 precor in terras procul Ve procul in terras precor A ||
 aethere Ve ab (*deleuit manus 1*) aethere A 294 innocuos v innocuo
 VAe 297 obnoxia Ae obnoxia V 298 medias *Grotius* media VAe
cf. Hermes XIII p. 358 n. 35 || tenebas Ae tenebras V 300 seca-
 bantur Ae secabaut V 302 promiscaque iura *scripsi ex Heinsii*
coniectura promisca quetura V promiscaque cura A promiscua
 iura N. *Heinsius* 303 praestiterat *Buhlus* Praestiterant VA

- 305 tectaque iusta uirum passim succederet, illa
feruentis late pelagi natura salumque
fluctibus instabile et glauci uada turgida ponti,
qua senior cano nutrit sub gurgite Nereus
delphinos uirides et physeteras anhelos,
310 ignorata suo seclusaque fine iacebant.
nulla fides undis, tumido commercia fluctu
nulla petebantur neque longis nauita terris
insinuare ratem susceperat, exul ut oris
omnibus externas ueheret per inhospita gazas
315 aequora et insano penderet saepe profundo.
omnia sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia et nullo discreuerat aere regna.
at postquam argento deformis uiluit aetas,
rarius in terras os inclinabat honestum
320 iam dea, uix summos adlabens denique montis,
cum cedente die Phoebus sub nocte propinqua
occiduis pronos urgeret in aequora currus,
usurpandam oculis sese dabat adcurrentum,
non ut fessa uirum repararet gaudia uultu,
325 sed crepula ut late uomeret conuicia uoce.
'parcite, uile genus!' lacrimis aiebat obortis,
'causa querellarum uestrum est scelus! aurea quondam
iudice me uestri uixerunt saecla parentes.
degener in uobis animus, sollertia uobis
330 peruigil, arte noua uitam traducere mos est.
omne aeuum studiis excuditis. hinc quoque rursum,

---

305 iusta *Ae* iuxta *V* 309 delphinos *Ae* delpinios *V* ||
 anhelos *Ve* anhelos *A* 313 susceperat *N. Heinsius* cf. *Hermes*
XVI p. 124 n. 78 ius fecerat *Ve* uis fecerat *A* 314 in-
 hospita *Ae* inospita *V* 315 insano *e* insanos *VA* || profundo
 (*correxerit manus 1 A*) *VAe* 322 pronos urgeret *correxerit ma-*
nus 2 A surgeret media proelii *in margine scriptum deleuit*
manus alia A prono surgeret *Ve* 323 sese dabat *Grotius*
 sedebat *VA* sedabat *e* uersum 324 *omittunt VA* habent *e* *v*
 326 genus *Ve* *corr. A*

pro pudor adque dolor! nascetur uilior aetas
 et lacerata genas ibit Bellona per urbes
 saucia, ut infidas agitent certamina mentis.'

35 haec ubi permaesto rauco congesserat ore,
 alite procursu sese in conuexa ferebat
 protinus adque oculos fugiens exosa sequentum
 linquebat coetus hominum. ruit haec quoque rursum
 uiuendi series ac successere pudendo

40 aerea saecla habitu. fraus ilicet et furor ardens
 adque cruentus amor chalybis segnisque libido
 et malesuada lucri rabies subit, omnia terror
 degener ac maestae facies formidinis inplet.

secreti inmodicus uada gurgitis ultima uersat
 45 Tiphys, Agenoreo color hinc mentirier ostro
 incipit Assyriumque bibunt noua uellera fucum,
 ebria ut extremo splendescat lana ueneno.

sic iusta in populos mox uirginis inculpatae
 exarsere odia et caelum pernicipibus intrat
 50 diua alis spatiumque sibi subuecta per auras,
 unde procul terras summa uix cerneret aethra,
 propter anhela libens late capit astra Bootis.

Istius extremis umerorum partibus urget
 stella facem qualique rubent incendia flamma,
 55 quae subiecta procul caudam maioris ad ursae
 uertice brumalis circumuoluuntur Olympi,

58 plurima quippe procul claram fax ardet in arcton,

334 infidas agitent *Ve* infidis agitent *ex* infida sagitent
manus 2 *A* || mentis *V* meteis *A* metas *e* 336 sese *Ve*
 sere (r *litterae pars erasa uidetur*) *A* 337 sequentum *Ae* se-
 quentium *V* 339 series *Ae* seriens *V* 342 malesuada (male-
 suadat *correxit V*) *V* male suada *Ae* 345 Tiphys *V* Tiphis
A || Agenoreo *Ae* Agenoseo *V* 346 uellera *Ae* uellara *V* ||
 fucum *V* fuccum *A* fuccum *e* 347 extremo *Ve* externo *A*

348 iusta *e* iuxta *VA* 352 propter *Ve* propter *A* 356 circum-
 uoluuntur *A* circumuoluunt *V* u. 358 hic collocaui *cf. Hermes*
XIII p. 358 n. 36 claram *scripsi* clara *VA*

357 talis utrimque modo simul et fulgore micat lux.
 359 nec contemplandi labor anxius, omnia primis
 360 obuia ceu uibrant obtutibus: unus ob ora,
 qua sunt prima ferae uestigia, praeminet ignis,
 altera, qua pedibus regio est clunalibus, ardet
 stella itidem genibusque dehinc se tertia promit
 aemula, qua rutilae flagrant confinia caudae.
 365 non tamen his species, non sunt cognomina certa,
 sed permixta simul uulgi uice conuoluuntur.

Illa quidem supero conserta relabitur axe,
 inscia piscosi semper salis. ipsius autem
 subiectos capiti geminos tibi cernere fas est,
 370 Spartanam, geminos, subolem prolemque tonantis
 egregiam et proprio post reddita numina caelo.
 nam Lacedaemoniis Mars cum caluisset Aphidnis,
 Castora Cecropii tulit inclementia belli.
 at frater lucemque et fata superstitis aeu
 375 exosus sortem lacrimis efflagitat aequam.
 protinus alternae germanos tempore uitae
 Iuppiter attollit caelique in celsa receptans
 aeternae flagrare facis iubet ignibus ambo.

Aluo Helices cancer subuoluitur astraque cancro
 380 Iuno, nouercales ut semper proderet iras,
 praestitit. hic etenim, Lernaei gurgitis hydram
 ureret Alcides cum flammiger, ausus in ipsum

---

357 utrimque *scripsi* utrique VA 361 qua *F. C. Matthiae*
Hauptius Hermes VII p. 13 que V quæ A || ferae A *Hauptius*
ibidem fere V 362 altera qua V alter aqua A 363 geni-
 busque V genibus que A 364 qua rutilae A quâ rutilae V
 u. 367 *inscribitur* GEMINI VA 370 Spartanam V Spartha-
 nam A || subolem V sobolem A || prolemque AL plēq. V
 371 proprio VAL patrio *Grotius* 372 Lacedaemoniis A Laced-
 demoniis V lache demonius *Germanici codex Bernensis n. 88 cf.*
praef. p. XVI sq. 376 alternae germanos A alterna egermanos V
 377 attollit AL attolit V 378 ambo V ambo A ambos L
 u. 379 *inscribitur* CANCER VA

Cretaei pecoris. haec lac memoratur alumno
 infudisse Ioui capra, nutrix dicta tonantis.
 stelligero subuecta polo est, ille inpiger autem
 410 pulcher Erichthonius currus et quattuor olim
 iunxit equos, pronus qui non procul in geminorum
 laeua iacet fusoque super se corpore tendit
 plurimus adque Helices caput inclinatur ab ore.
 ille quidem in spatium membra explicat, ut capra laeua
 415 fixa umero clare sustollitur, ipsius autem
 fine manus paruas haedorum suspice flammas.
 qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
 saeua procellosis inmittunt flabra fluentis,
 ut spumosa truci pulsentur litora fluctu
 420 et uaga caeruleas inuoluant aequora puppes.

Nec minus aurigae qua sunt uestigia curui,
 cornigeri late tenduntur pectora tauri.
 illic saetosam pecoris perquirere frontem
 esto memor, flexo iacet illic crure, minaces
 425 in terram figens oculos. non cetera signa
 flammaram similem procul inter sidera formam
 ostentare ualent. gemino sic cornua ductu
 erigit aetherii uigor ignis et ignis utrimque
 sic camuris ardet protractibus, haut tibi signis
 430 perquirenda aliis pecoris frons aequore surget
 Oceani. proprio taurum deprenderis ore,

407 Cretaei pecoris v Crete ipse coris V Crete ipse choris
 A Crætei pecoris e || haec v hic VAe 409 est V om. A
 410 Erichthonius A Erictonius V 411 iunxit V iungit A ||
 qui non v om. VAe 415 sustollitur V substollitur A 418 pro-
 cellosis V procelosis A 420 puppes e ppupes V pupes A
 u. 421 inscribitur TAVRVS VA 423 saetosam correxi se-
 tonsam V setosam A 425 figens A fingens V || non scripsi
 cf. Hermes XII p. 153 n. 18 tum VAe 428 uigor Grotius
 rigor VA 429 sic camuris v Sicca. muris V si (correxit
 m. 1) chamuris A Si camuris e || haut correxi audi V aut A ||
 tibi V ibi A 430 aliis pecoris V aliis fro (deleuit m. 1) pe-
 coris A || aequore surget A aequo resurget V 431 deprenderis
 v deprenderis V deprehenderis A deprehenderis e

cornua sic uera sub imagine curua dehiscunt,
 sic mediam creber pecori frontem asperat ignis,
 sic hyades tauri toto procul ore coruscant.

35 at borean laeuo qua taurus acumine pulsat,
 desuper aurigae dexter pes imminet astro.

una pedem aurigae dextrum cornumque sinistrum
 stella tenet pecoris. simul in conuexa feruntur,
 sed prior occidui taurus subit aequoris undas.

40 Nec mea musa senem tacitum Cephea relinquet,
 47 non eget huius enim sedes sacra mominis hilum.

41 Iasiden quoque summa poli Cephea reuoluunt,
 illum quin etiam rutilae pater intulit aethrae
 donauitque polo. tergo Cynosuridos ursae
 post habitat geminasque manus a pectore tendit.

45 at diducta pedes tantum mensura seniles
 46 diuidit, extrema quantum pede distat ab ursae.

48 Rursum decliui si uisum tramite uergas,
 prima tibi ut flexi linqatur spira draconis,

50 infortunatam spectabis Cassiepiam.

sed nec multa tamen, cum caelum lumine toto
 luna replet, taetram ut superet fax aurea noctem,
 occurret genetrix oculis quaerentibus. adstat
 lurida maerenti; tenuis rubet ignis et aegre

55 lux hebes est matri, uix qualem Caria quondam

---

433 mediam *Grotius* media *VA* 437 cornumque *V Ae*
 cornuque *v cf. Hermes XV p. 186 n. 63* 438 feruntur *A*
 feruntur *V u. 440 inscribitur CEPHEVS VA* 440 tacitum *e*
 tantum (*tm A*) *VA u. 447 hic posui cf. Hermes XIII p. 364*
n. 47 447 mominis *scripsi* nominis *V* numinis *A* || hilum *v*
 illum *V Ae* 445 at *e ad VA* || tantum *VA* tamen *e u. 448*
inscribitur CASSIEPIA V casiopea A 450 Infortunatam *e* inpor-
 tunatam *V importunatam A* || Cassiepiam *V Cassiopeam A* 452
 taetram (*tetram*) *V terram A* 453 oculis *A* oculis (?) *V* || adstat
Hauptius cf. Hermes VII p. 13 adsunt *VA* 454 lurida
Schraderi commentarius Berol. Hauptius cf. Hermes eodem
quem modo indicaui loco et XV p. 183 n. 54 lucida *VA*

nouerat intrantem per claustra tenacia clauem.
 formatur stellis distantibus inque umeros uix
 tenditur angustos, natae fera fata retundunt.

- Namque subest teretisque poli simul orbe rotatur
 460 Andromeda, ingenti quae semper luce coruscans
 sponte oculos in membra rapit. face denique uertex
 ardet anhelanti geminamque per aera fundunt
 lucem umeri et summis lux aestuat ignea plantis.
 ignea quin etiam per caelum cingula flagrant
 465 Andromedae et toto uibrant in corpore flammae.
 sed tamen hic etiam uiuax est poena dolenti,
 nam diducta ulnas magna distendit in aethra
 uinculaque in caelo retinet quoque, tenuia quippe
 brachia contortis adstringunt uincula nodis.
 470 Rursus odorato qua uertex crine tumescit,
 Andromedae capiti suppingitur indiga pleni
 aluus equi, summo qua fax in uertice uibrat
 uirginis inque auras coni uice surgit acuti.
 ipsa sub absciso late micat aurea uentre
 475 cornipedis, simul hunc lux indiscreta retentat
 communique rubent duo semper sidera flamma.
 tris latus adque armos aliae pecoris pinxere
 et spatio disiuncta pari fax aemula flagrat:
 plurimus ignis inest, uasto globus aestuat orbe.

---

456 tenacia *A* tenauia *V* u. 459 inscribitur ANDROMEDA
 VA 459 rotatur *Grotius* notatur VA 460 ingenti *Grotius*
 incenti VA 462 anhelanti *A* hanelanti *V* || geminamque *A*
 geminanque *V* 463 summis *A* sumis *V* 467 ulnas e uinas *V*
 uinas uel iunas *A* || in e om. VA 468 uinculaque *V* Vincula
 quae *A* || retinet *Grotius* retinent VA 469 uincula *Grotius*
 nubila VA u. 470 inscribitur EQVVS VA 470 qua *Grotius*
 que *V* quae *A* 472 equi summo qua *Grotius* aequis sumo
 que *V* equus summo que *A* || uibrat e uibrant VA 473 coni
 uice VA comuice e cornu uice v *Hermes XV p. 186 n. 63*
 474 absciso *V* abscisso *A* || uentre *A* uentrae *V* 475 hunc v
 hoc VAe 477 armos *V* harmus *A* || pecoris v pecore VA
 pecori e 479 ignis *A* ingnis *V*

30 sed non et capiti similis rubor ipsaque ceruix,
 quamuis procero surgat iuba maxima collo,
 languida marcenti uix est spectabilis igne.
 ultima quae mento sese explicat, haut minor illa
 quattuor est primis, quae formam lumine claro
 35 cornipedis simulant. non hic equus integer artus,
 non quadrupes caelo sustollitur, at tenuis aluo
 erigitur media, nam cetera pone negantur,
 et quatit aetherias primis modo cruribus auras.
 hunc, hunc Aonio quondam memorant Helicone
 40 inclita post Lyciae redeuntem bella Chimaerae,
 mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,
 herbarum carpsisse comas et gramine odoro
 expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
 ureret ac nullo manaret gurgis hiatu,
 45 inlisisse pedem — cornuque excita repente
 lymfa camenalem fudit procul Hippocrenen.
 Aones hoc latici posuerunt nomen equino
 pastores. strepit haec placido inter saxa susurro
 adque Helicone cadens sese sitientibus herbis
 50 inserit, Ascraeas donec uaga gurgite ualles
 uiuificet. rigat hac animas et Thespia pubes
 semper et in latices inhiat gens fontis alumni.
 ast ecus alterno redit inter sidera motu
 Oceanique salo caput exserit. haut tibi magni
 55 cura laboris erit caelo spectare sereno
 cornipedem, micat ille procul flagrantibus astris
 et perfusa recens educit pectora ponto.

Tum celer ille aries, longi qui limitis orbe

480 sed non et v sed et non Ve Sedet non A 481 surgat
 A surget V 483 haut *correx*i aut V haud A 486 at
 Grotius et VA 487 nam Grotius iam VA 491 obmur-
 murat ante rasuram manus 1 V imurmurat manus 2 VA
 592 carpsisse A carpsisse V || odoro corr. V odore A 496 Hip-
 pocrenen A Hippocrenen V 501 uiuificet A uiuificet V 503 ecus
 manus 1 V equus manus 2 VA u. 508 inscribitur ARIES
 VA 508 limitis V luminis A

aethera percurrens numquam Cynosuridos ursae
 510 segnior ab lapsu conuertitur, haut procul astro
 uisus equi, magno celsum secat aera motu.
 parcior hic rutilae semper facis, indigus ignis
 spectatur iusti. nam quanti luminis astra
 esse solent, aciem quibus aurea luna retundit,
 515 marcida lanigeri tantum se forma sub auras
 exerit, in tenui quamquam primordia Phoeben
 orbe habeant nulloque decus dea proferat ore.
 sed licet hunc oculis frustra sectere per aethram,
 nam semper propriis caret ignibus: en tibi propter
 520 Andromedae claro rutilantia cingula in astro
 suspectanda patent. uocat ingens balteus ultro
 quaerentem. non longa aries statione locatus
 in conuexa redit, paruo se tramite subter
 distinet et medio caelum citus ordine currit,
 525 ultima chelarum qua brachia quaque corusco
 circulus axe means rutilum secat Oriona.

Est etiam Graio quod semper nomine nostri
 deltoton memorant. simile in latus istud utrumque
 porrigitur, summum signo caput angulus artat
 530 et gemini suprema iugi uicinia mordet.
 tertia quae stantes sustentat linea ductus,
 parcior, haut simili sese sub limite tendit
 et contracta modum gemina face flammigerarum
 stellarum superat. quin et qua subter in astro
 535 lanati marcent pecoris pluuioque tepescunt

---

510 ab lapsu *A* ablapsu *V* cf. *Hermes XV p. 186 n. 64*
 513 spectatur *V* spectator *A* 522 locatus *VA* remotus *Grotius*
cf. Hermes XII p. 154 n. 19 u. 527 inscribitur DELTOTON
VA 528 simile in latus *A* corr. *V* cf. *Hermes XII p. 154*
n. 20 529 summum corr. *V* summo *A* 531 ductus *V*
 doctos *A* 532 haut *correx*i haud *v* aut *VAe* || sub limite
 tendit *V* sublime tetendit *A* 533 gemina *v* geminas *Ve* ge-
 minis *A* 534 stellarum *A* stellerum *V* 535 pecoris *A* pec-
 coris *V*

iam uicina noto, minor istaec linea luce
et fulgore facis praeuertitur. at locus olli
post tergum Andromedae. sic se tulit ordo dicatus.

Hinc si uicino flectaris lumina uisu
10 inque notum sensim boreali ab cardine ductos
inclinere oculos, proles tibi, Derceti, piscis
surgent Bambycii. sedes data quippe duobus
piscibus, ingenti qua celsam circulus aethram
orbe secat. tendit qua pennae extrema sinistrae
15 ales ecus, mundo qua pectora laniger alto
urget et aduerso surgentem corpore taurum
respicit: hic medio signantur sidere pisces.
quorum alius rigida consurgit in aera forma
celsior et borean propior subit, alter aquarum,
20 Troicus haurit aquas funditque ubi ephebus ab urna,
pone auidus iacet in notialia nubila pronus.
sed tamen hi late stellis ex ordine fuis
nectuntur caudas et lenta trahuntur utraque
uincula, per caelum coeunt quae singula rursum
55 et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
caelestem memorat quem sollers Graecia nodum.
ex umero Andromedae laeuo quoque noscere piscem,

---

536 istaec linea e iste clinea V istec linea A istic linea v
537 olli V illi A 538 post tergum A postergum V || se tulit
V rettulit A || dicatus e dicat V om. A u. 539 inscribitur
PISCES VA 539 uisu A uisō V 540 sensim v sensi VA
sensum e || ductos N. Heinsius doctus V ductus A 541 Derceti
N. Heinsius tertia VA e Dercia Grotius || piscis A pisces V
542 surgent V surget A || Bambycii *correxī* Bambicīi Grotius
Bombicīi VA 543 ingenti v incenti VA incerti e 544 pennae
Grotius penna V pirina A 545 ales ecus V ale secus A || qua
V qui A 547 hic Grotius hinc VA 549 borean V boream
A || subit Grotius sapit VA || alter aquarum v altera quarum
VAe 550 haurit A auriat V || funditque ubi ephebus Grotius
fundit quo phoebus (phebus V) VA u. 550 Heinsio auctore
subditicium esse censet Schaubachius 554 coeunt V count A ||
singula A cingula V || rursum V rursus A 555 tenentur A
teneut' V u. 557 inscribitur PERSEVS VA

qui rigidum celsi suspectat cardinis axem,
 perfacile est, ulnae nam proximus iste sinistrae
 560 caeruleus erigitur. quin et uestigia propter
 Persea sub uolucris par est tibi quaerere forma.
 in caput inque umeros rotat aegram machina mundi
 Andromedam, Thraeci nam sub flabris aquilonis
 nititur alato uindex pede, maxima cuius
 565 dextera maerentis solium prope Cassiepieae
 tenditur ingentique dehinc uestigia passu
 puluerulenta quasi cano procul aere pandit.

Pleiades femoris pariter sub fine sinistri
 Perseus protollit. locus has habet artior omnis
 570 conexas. *omnis* lentae facis haut procul istas
 ostentat rutili lux sideris, aegra sororum
 lumina; nec claro flagrat rubor aureus astro.
 his genitor, uero si fluxit fabula fonte,
 Poenus Atlas, subiit celsae qui pondera molis
 575 caelifer adque umero magnum super aethera torquet.
 fama uetus septem has memorat genitore creatas
 longaeuo, sex se rutila inter sidera tantum
 sustollunt. septem fert fabula prisca sororum.
 nomina (sex sese tenui sub lumine reddunt):

---

561 par *v* pars *VA* *e* || forma *V* forme *A* 562 rotat *V* rorat
 manus 1 rotat manus 2 ^{rorat} a in margine manus 1 ut uidetur *A*
 563 Thraeci nam *correxi* Threici nam *N. Heinsius* Threicii nam
^{p cor}
V nam Threicii *A* thraici nam *e* || flabris *e* fabri *VA* 565 Cas-
 siepieae *V* Cassiopeae *A* 566 dehinc *V* dabant *A* 567 pandit
V tendit *A* u. 568 *inscribitur* PLEIADES *VA* 570 omnis
addidi auctore Schaubachio qui omnes supplendum esse censet,
om. VA e 571 ostentat *V* ostentata *A* || rutili *V* truci *A* 574
 Atlas *A* atlans *V* || subiit celsae *V* subiit (*deleuit manus 1*) celsae
 subiit *A* || pondera *A* pondere *V* 576 fama *V* flama *A* || has
A h. a. s. V omittunt *ev* 577 sex se rutila *V* sex hec turba
A 579 tenui *V* quinque uel sex litterarum spatium uacuum
 praebet *A*

580 Electra Alcyoneque Celaeno Taygeteque
 et Sterope Meropeque simul famosaque Maia
 prole dei. cerni sex solas carmine Minthes
 adserit, Electram caelo abscessisse profundo
 ob formidatum memorat prius Oriona.
 585 pars ait Idaeae deflentem incendia Troiae
 et numerosa suae lugentem funera gentis
 Electram taetris maestum dare nubibus orbem,
 saepius obscuris caput ut sit cincta tenebris.
 non numquam Oceani tamen istam surgere ab undis
 590 in conuexa poli, sed sede carere sororum
 adque os discretim procul edere, detestatam
 germanoque choro subolis lacrimare ruinas
 diffusamque comas cerni crinisque soluti
 monstrari effigiem. diros hos fama cometas
 595 commemorat tristi procul istac surgere forma,
 uultum ardere diu, perfundere crinibus aethram,
 sanguine suppingi rutiloque rubere cruore.
 quin Meropen alii, postquam Sisypheia uincla
 et thalamos saeuo sortita est omine diuum,
 600 indignam aera credunt mage sede fuisse.

---

580 Electra e Erecta V Helectra A || Celaeno v Celeno
 VAe || Taygeteque A tarigiteq. V 581 famosaque V for-
 mosaque A || Maia v mala Ve Malam A 582 cerni V post
 unius uel duarum litterarum spatium uacuum ermi A || Minthes
 Ve Manthes A Mynthes v cf. praef. p. XVII 583 adserit V
 ad se A || Electram V helectram A 585 deflentem V de-
 flentem A 587 Electram V Helectram A || taetris V etheriis
 A 591 discretim V discreti A || detestatam Grotius desti-
 tutam V destitutam A cf. Hermes XII p. 154 n. 21 592 ger-
 manoque choro VA germanosque choros Grotius || subolis V
 sobolis A || lacrimare ruinas Grotius lacerata ruinis VA 593
 diffusamque A diffusamque V 594 diros V correxit A 595
 istac scripsi istos VA 597 sanguine V sanguine A || sup-
 pingi A suppingui V 598 alii Grotius adiit V || Sisypheia v
 sypheia Ve || uincla e uincla V pro uersu 598 praebet haec:
 Pura mero p postquam (post p octo uel nouem litterarum
 spatium uacuum) A 599 et V Per A

sic anceps numeri fit fabula sexque per aethram
 uergilias cerni tenet usus, sed simul omnis
 artauere globum. ter in auras angulus exit
 flammiger et mixtis Atlantides ignibus ardent.

605 nec tamen est famae similis uigor, ampla sorores
 fabula nobilitat, modus ollis parcus et ignis
 uix tenui longe face fit spectabilis. istas,
 alterno redeunt cum bina crepuscula mundo,
 seu nox astrales adolet cum caerulea flammam,
 610 seu matutinus cum sidera disicit ortus,
 conuolui caelo summae pater annuit aethrae.
 nec minus arenti cum crine attollitur aestas
 et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
 tempora designant. nam si se gurgite tollunt
 615 uergiliae, curuas in flaua noualia falces
 exercere dies; si condunt aequore flammam,
 tellurem presso proscindere tempus aratro.

Est chelys illa dehinc, tenero quam lusit in aeuo
 Mercurius, curua religans testudine chordas,
 620 ut Parnaseo munus memorabile Phoebos
 formaret neruis opifex deus. hanc ubi rursum
 concentus superi compleuit pulcher Apollo,
 Orphea Pangaeo docuit gestare sub antro.
 hic iam fila nouem docta in modulamina mouit
 625 musarum ad speciem musa satus, ille repertor
 carmina Pleiadum numero deduxerat. at cum
 inopia Bassaridum carpsisset dextera uatem

---

601 sic anceps *A* siccanceps *V* 607 fit *V* sit *A* 609 astrales
Grotius australes *VA* 610 disicit *correxi* dissicit *V* disiciit *A*
cf. ad u. 1550 614 designant *A* dissignant *V* 615 in flaua
V inflare *A* 616 exercere *e* exergere *V* exegere *A* *u. 618*
inscribitur *LVRA VA* 619 Mercurius *V* Mercurii *A* 623 Pan-
 gaeo *manus 1* pengaseo *manus 2* *V* Pegaseo *A* *u. 624 et*
625 omittit *A* *u. 626* *inscribitur* cygnus (*partim erasum*) *A*
 626 Pleiadum numero deduxerat. at cum *V* Apollo du (*sic!*)
 memorandū duxerit arcum *A* 627 inopia Bassaridum *V* In
 quibus saridum *A*

et deuota uirum tegerent Libethra peremptum,
 intulit hanc caelo miseratus Iuppiter artem
 530 praestantis iuuenis, pecudes qui et flumina uates
 flexerat. ac nixi qua semet sidera ponto
 sustollunt, laeuum propter chelys haec femur adstat.
 aduolat ast aliud latus ales et ora canoros
 tenditur ad neruos, media est lyra sede dicata,
 535 cygneo capiti et curuo contermina signo.

Namque et sidereis cygnus secat aethera pinnis,
 donatus caelo, non claro lucidus astro,
 sed tamen os flagrans et guttura longa coruscans.
 grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
 540 obscurisue micat. trahit in conuexa uolatum
 perfacilem et dextro late Cepheida dextram
 radens remigio summa ad uestigia laeuam
 declinatur equi. sic magno praepes Olympo
 subuehitur, subit occidui sic marmoris undas.

545 Nam post cornipedem flagrant duo sidera pisces,
 pisces Bambycii, caput autem subter equinum
 Laomedontiadae se dextra tendit ephebi.
 ipse dehinc longos insignis aquarius artus
 adstat ad hirsuti caudam pulcher capricorni.

---

628 tegerent e tegeret VA || Libethra A libenthra V
 peremptum V potentum A 629 miseratus e miseratus manus
 2 in rasura 'fuisse potest sera' V miratus A 630 pecudes qui
 v pecudesq. V pecudesque Ae 631 flexerat V flexerit A ||
 ac nixi scripsi adnixi VA At Nixi Grotius || ponto Hauptius cf.
 Hermes VII p. 13 porro VA 633 ast aliud V quattuor
 litterarum spatium uacuum praebet A || latus V laudatus A
 634 tenditur V tunditur A || lyra (lira) sede V haud e de A
 u. 636 inscribitur CYCNVS V cygnus A 636 sidereis v si-
 deriis V sydoniis A || cygnus A in rasura manus 2 V 637 do-
 natus V Conatus A 639 his V hic A 640 obscurisue A
 manus 1 obscurisbe manus 2 V u. 645 inscribitur AQVARIVS
 VA 646 Bambycii Grotius bombycii V Bombicium A 647 ephebi
 V ephoebi A 648 artus V correxit manus 2 A 649 capri-
 corni A capricornu V

- 650 Imus ut australi descendit circulus axe
 signifer inque notum rutili cadit orbita solis,
 hispida saetosi marcet species capricorni.
 hic iam Threicio ueniens a cardine Phoebus
 uertit iter pulsusque deum, mirabile dictu,
 655 brumalis redigit. non tum mihi longa phaselis
 aequora temptentur, non tum freta turbida pinu
 quis petat! angusto decurrit tramite namque
 parua dies uastoque dehinc deprensus in alto
 nequicquam pigrae clamarit sidera lucis.
 660 interea totis notus acer saeuiet undis
 excitumque salum uerret notus. aurea Solis
 cum rota cornigeri sidus pepulit capricorni,
 tum dirum caelo frigus redit, aspera nautis
 tum freta fluctuagis, tamen isti saepe malorum
 665 inmemores agitant totos in fluctibus annos,
 mergorum et focis similes. trahit unda pauentis
 ac retrahit, quaerunt oculis distantia longe
 litora et in pontum cogunt lucra semper hiantis.
 Par metus ex pelago tibi sit quoque, sole sagitta
 670 cum levis adflatur, cum lux in arundine flagrat

---

u. 650 inscribitur CAPRICORNVS VA 650 descendit *A*
 descendi *V* || axe *A* axae *V* 653 hic *V* hunc *A* || iam *A* in
 rasura manus 2 *V* 656 non tum *e* intum manus 2 in rasura
V uictum *A* 657 tramite *e* tramine *V* septem uel octo lit-
 terarum spatium uacuum praebet *A* 658 deprensus *v* dep̄ssus
V depressus *A* depr̄hensus *e* 659 nequicquam *v* nequaquam
VAe || clamarit *v* clamauit *VAe* 661 uerret *V* uertet *A*
 662 rota *V* nota *A* cf. *Hermes XVI p. 127 n. 86* || sidus *V*
 foedus *A* 664 tum scripsi tunc *VA* || freta *N. Heinsius l. o*
 (t addidit manus 2) *V* cito *A* || fluctuagis *A* f. . . uagis (quae
 punctis indicaui extrita sunt) *V* || isti *V* istis *A* 665 totos *V* totis
A 666 focis scripsi cf. *Hermes XIII p. 359 n. 37* foci *V* phoci
A 667 ac retrahit *V* Acre trahti *A* 668 pontum *A* correxit
V || post pontum octo litterarum spatium uacuum praebet *A* hiantis
e. om VA *u. 669 inscribitur SAGITTARIVS VA*

ignis mundani, cum tela extrema coquantur
 cumque sagittiferi torret uapor aureus arcus.
 tum quoque si piceam spectaris surgere noctem,
 informem taetris tellurem ut uestiat alis,
 75 litus ama, sollers fuge caerula tegmina noctis
 exitiumque sali rabidique pericula ponti
 anteueni, iam solve memor uaga carbasa malo,
 iam prolixarum iaceat rigor antennarum.
 mensis at infausti uel duri sideris index
 80 scorpius exoriens sit tempore noctis adultae:
 hic matutino ueniens procul aequore telum
 exigit e pelago, telum trahit ultima cauda.
 cunctatur pigro post tergum sidere iuxta
 arquitenens tardos et gurgite liberat artus.

85 tum Cynosura etiam maturae in tempore noctis
 altius in borean sustollitur, abditur autem
 Orion redeunte die, tum brachia Cepheus
 protentasque manus mediamque immergitur aluum.

Quin norunt aliam superum conuexa sagittam.
 90 sed tamen haec arcu tereti caret inscia nerui,
 inscia nam domini est. telum super aduolat ales,
 ales olor, sed Threicio conterminus axi
 cana pruinosas extendit colla sub arctos.

Armiger hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
 95 aetherii, sed membra minor. procul hic tamen alto
 cum redit a pelago et mouet in conuexa uolatum
 fine tenebrarum summaeque in margine noctis,
 spumosum late mare subruit; omnia caeli,

671 tela *A* itala *V* || coquantur *A* coquantur *V* 675 sollers
 b a
 fuge (fuge sollers) *A* *Grotius* fuge solers *V* 677 anteueni *V*
 Ante ueni *A* 678 antennarum *A* antēnarum *V* 683 post
 tergum *A* postergum *V* || sidere *Buhlius* sidera *V* sydera *A*
 684 liberat artus *v* libera tardus *VAe* 688 manus *A* man *V*
u. 689 inscribitur SAGITTA *VA* 690 nerui *v* neruis *VAe*
u. 694 inscribitur AQVILA *VA* 696 a pelago *v* ac pelago
VAe || et *v* om. *VAe* 697 summaeque *A* sūmę quae *V*

omnia terrarum mox flabra procacia uerrunt.

- 700 Tum curuus caudam subit inter sidera delphis,
 dux, Neptune, tui quondam super aequor amoris.
 hic nam detrusae in latebras procul Amphitrites,
 arduus occiduos umeris ubi sustinet axes
 Pleiadum genitor, perruperat. hic uagus omni
 705 gurgite dilectam domino maris ultimo ab orbe
 mollis dorsa tulit. breue signo corpus in astris
 et super auritum ponto surgit capricornum.
 hic medios artus taeter stupet, altera porro
 quattuor inlustrat facibus. rubor aureus adque
 710 bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.

- Omnia, quae soli et rigido interfusa aquiloni
 aetheris incurui moles rotat inque frequentes
 occasus ortusque trahit moderator Olympi,
 sunt digesta mihi. quae rursus limite abusque
 715 sese Hyperionio pluuiialis concaua in austri
 demittunt, taetram donec notus ambiat aethram,
 dicere Romuleo conitor carmine sollers.

- Subtrahit obliquo qua sese circulus orbe
 signifer a borea inque australes se gerit umbras,
 720 sub medii iam mole poli fera pectora tauri
 suspicit Orion. neque quisquam nocte serena

---

699 procacia A procatia V || uerrunt A ueŕ V u. 700
 inscribitur DELPHIS V Delphin A delphis non delphin margo
 A 701 Neptune V Neptūne A || aequor amoris v aequora
 moris V aequora amoris A 702 detrusae V detrusas A || in
 v om. VAe 703 arduus A correxit V || umeris correxi hu-
 meris A umeri V 704 perruperat e persuperat VA 705 ultimo
 v ultima VA ultro e 707 capricornum A capricornu V
 708 taeter V teri A 710 micat v mitigat Ve miti A u. 713
 omittunt VA 714 mihi quae A mihiq. V || abusque V ab
 usque A 715 Hyperionio V corr. A 716 demittunt v di-
 mittunt VAe u. 718 inscribitur ORION VA 719 a borea
 inque Grotius in borean V in boream A || australes se gerit
 Grotius australe sederat VA 720 sub Grotius ut VA 721 su-
 spicit VA cf. Hermes XVI p. 127 n. 87

transierit, celso late se cardine pandit
auratumque rubens demittit balteus ensem.

Talis et ipse uirum gemina ad uestigia custos
725 insequitur. sic flammigero distinguitur astro
aetheriae canis ille plagae, cui plurimus ardor
aestuat in mento, multus rubor inbuit ora.
stridit anhelanti face pestifer, aera motu
torret et inmodici terras coquit ignibus astri.
730 hic uarios ardet stellis rutilantibus artus,
sed non est similis cunctis uigor, undique quippe
aluus coeanea est, mento grauis effluit ardor,
qui formidato sub nomine Sirius aethram
urit. huic rutilos si Sol adflexerit axes,
735 quantus corporibus, quantus labor inminet agris!
marcebunt sata cuncta diu, namque indiga suci,
si qua iacent, cedunt ualido penetrata calori,
ac decoctorum languebunt germina florum.
illa autem, interno quae sunt animata uigore,
40 Sirius adtollit blandusque inlabitur herbas
Sirius et dulci nutrit tepefacta sereno.
hunc, hunc, flammanti cum primum uibrat ab ortu,
auribus adque animo capimus procul. altera si quae
stellarum fuluo rutilant, quae plurima longi
45 belua fert lateris, neque multa luce coruscant
et designandis tantum sunt addita membris.

Paruulus in stellis lepus est quoque, namque ubi magnus
emicat Orion, gemina ad uestigia subter

---

722 late *A* latae *V* 723 demittit *Schraderi commentarius Berolin.* dimittit *VAe* u. 724 inscribitur *SYRIVS VA*
728 anhelanti *V* anhelanti *A* 732 aluus coeanea est *Grotius*
aluus ocana aā ē *V* alueus ocanea est *A* 735 agris *V* egris
737 penetrata *A* penetrata *V* 739 uigore *V* nitore *A* 740 Sirius
Grotius Si prius *VA* || blandusque *V* corr. manus 1 *A* || herbas
V herbas *A* 741 nutrit tepefacta *A* nutrite pe facta *V*
744 fuluo *VA* cf. *Hermes XII p. 155 n. 22* 745 coruscant
V coruscans *A* u. 747 inscribitur *LEPVS VA*

urguetur cursu rutili canis. ille per aethram
 750 effugit instantem, premit autem Sirius ore.
 auritum primis emittit gurgēs ab undis,
 ille minax pauidum super editur et procul idem,
 cum lepus occiduum sese inclinavit in aequor,
 more latebrarum repetens freta, Sirius alto
 755 defluit ab caelo mersumque per umida quaerit.

Magnus Iasoniam cauda canis extrahit Argo
 puppe refulgentem. neque enim se Thessala cumba
 solemne in faciem rostro mouet. extima puppis
 surgunt Oceano, uelut alto a gurgite nautae,
 760 cum portum tenere, auidi uolitantia raptim
 sipara conuertunt tergumque incurua remulsi
 litora certatim subeunt simul. illa marinas
 iam defuncta uias procul imi litoris algas
 pone subit terramque tenens secura quiescit.
 765 sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
 ducit et occultat rigido tenus altera malo.
 sponte gubernaculum puppis demittit in undas
 celsior ac merso descendit in aequora clauo.

Distantem Andromedam prolixi tramite mundi
 770 perterret cetos. nam Threicii prope flabra
 Andromedam boreae celso rotat aethere cardo,
 belua dira noto uehitur, trahit auster in arcton

749 urguetur V urgetur A Vergetur L || aethram VA
 aethra correxit L 750 effugit VA Voluitur L || autem VA
 igneo L cf. *Hermes XIII* p. 359 n. 38 752 super editur
 VA cf. *Hermes XIII* p. 365 n. 49 u. 756 inscribitur ARGO
 VA 757 cumba V manus 1 A cymba correxit manus 2 A
 758 solemne VA solenni v || rostro *Heinsius* ostro VA 761 in-
 curua A in curua V || remulsi *scripsi* cf. *Hermes XV* p. 184
 n. 55 remulco VAe 764 quiescit V quiescat A 765 tantum
 (t̄m) e tantam VA || puppim A pup̄i V 766 ducit et *Buhlus*
 ducitur VA 767 gubernaculum A gubernaculum V || demittit
Schraderi commentarius Berolin. dimittit VA u. 769 inscri-
 bitur CETOS V cetus A 770 cetos A ectos V || Threicii A
 Treicii V 771 boreae A boraeę V || cardo V carda A 772
 auster in arcton *Grotius* austeri norto V auster in orto A

ora inimica salo. nam qua se laniger alto
 caelo aries tollit, qua piscibus astra duobus
 75 augentur, rutilat subter Nereia pistrix,
 efflua percurrens non multum fluminis astra.
 illa memor longae formidinis, illa duorum
 inter signa tenax horret squalentia monstri
 terga procul pavidumque super caput inserit undis.

80 Quin et caeruleo flumen quoque gurgite manat
 astra inter sedesque deum. pars aequor id esse
 credit. Ausonii namque hunc dixere priores
 Eridanum, Venetos late qui lapsus in agros
 Alpino Hadriacos inpellit gurgite fluctus.

85 hic fusum caelo quondam Phaethonta sub undas
 excepit senior, leue cum sensere iugales
 aetherii rectoris onus cumque ignifer axis
 tramite sub mundi mortales spreuit habenas.
 didita tum late texere incendia terras;

90 astra uorax ignis, flammae sola cuncta coquebant,
 donec fata sui miseratus Iuppiter orbis
 redderet aetherii Phoebos moderamina cursus.
 illum prolixis durae Phaethontides alnis

95 Eridanumque senem nutu Iouis omniparentis
 astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
 commemorat, largo segetes quod nutriat amni

---

776 multum VAe multi v cf. *Hermes XIII p. 360 n. 39*
 777 formidinis V correxit A || duorum VA suorum Grotius
 u. 780 inscribitur FLVMEN VA 780 manat scripsi cf. *Hermes*
XII p. 156 n. 23 manas V manans A 781 aequor id esse
 Grotius aequoris esse VA 783 Eridanum A Heridanum V 785
 Phaethonta V Phaetonta A 787 onus V honus A || cumque
 ignifer V cum signifer A 788 habenas A detritum ut legi
 nequeat V 789 didita Grotius Didata V Dedita A 793 Phae-
 thontides e phaethodides V phaetontides A || alnis N. *Heinsius*
 ulnis VA 795 Eridanumque A Heridanumque V || nutu e
 nuntii V nam tum A

arentisque locos unda fecundet alumna
 uel quod de medii prolapsus parte diei
 800 uastus in aequoreas pelagi sese inferat undas.
 iste pedem laeuum rutili subit Orionis
 fusaque quae geminos adstringunt uincula pisces
 Eridani coeunt amfractibus, ut procul ille
 tenditur effusi ui gurgitis. huc quoque cristae
 805 cedit apex, summa qua lux pistrice coruscat
 desuper et flamma caudarum cingula figit.

Inter demissum procul in uada caerulea clauum
 puppis Iasoniae depictaque terga carinae
 et pistrim undicolam, leporis qua tenditur aluus,
 810 stellarum creber rutilat rubor. haut tamen istis
 uel lux multa micat uel fit memorabile nomen.
 nulli etenim formae flammaram Iuppiter ignes
 discreuit, nullos simulant haec corporis artus,
 qualia digesto mundus sacer ordine uoluit,
 815 semper in antiquum retrahens iter omnia secum
 saeculorum serie longa. istas denique signant
 interualla faces, similis quoque lux habet omnis,
 par modus; occasu pariter referuntur et ortu.
 † nec expectanda forent ponto quod sola carerent.
 820 cetera descriptis aptantur singula membris
 formarum. flagrans leporem qua Sirius urget,

---

798 fecundet *Grotius* fecundat *V* fecundat *A* 799 pro-
 lapsus *V* lapsus *A* || parte *e* parente *VA* 800 pelagi *e* pelago
VA 803 Eridani *A* Heridani *V* || amfractibus *V* anfractibus
A || ut *VAe* hic *Grotius* cf. *Hermes XII p. 156 n. 24* 804 huc
V hic *correxit manus 2 A* || cristae *V* crista *correxit manus*
2 A 805 pistrice *e* pristice *V* pristina *A* u. 807 *in-scri-*
bitur PISCIS MAIORIS *V* piscis maior *A* 807 uada *V* cada
A || clauum *V* *correxit A* 809 et pistrim undicolam *V* Pistri
 mundicolam *A* 815 antiquum *A* antiqum *V* 816 serie *A*
 seriae *V* 819 nec *VAe* ne *v* || expectanda *VA* spectanda
Grotius || carerent *V* caremus (*deleuit A*) carerent *A* haec
 spectanda forent forma nisi cuncta carerent *conieci* cf. *praefat.*
p. XVII sq.

languida nec certo sub nomine cuncta feruntur.

Ultra saetosi rursus speciem capricorni,
cardinis inmersi qua sunt australia flabra,

825 in pistrim horrificam conuersus uiscera piscis
subuehitur. notium uocat istum Graecia piscem.
stellae aliae mundo, qua pulcher aquarius instat
et qua cristato consurgit belua dorso

usque sub aerii rutilantia sidera piscis,

830 sunt mediae flammae, sterilis ac lucis egenae,
nam passim ignoti uice uulgi semet in aethram
protollunt. dextram sed tantum propter ephebi,
pocula quem diuum mensis gestare loquuntur,
efflua se species liquidarum fundit aquarum

835 partis in geminas. lux illic clara duabus
est solum facibus. non haec spatiosa per aethram
interualla tenent neque lumen lumine forte
conlidunt. alii Phrygium nam subter ephebum
ardet apex, alii, qua curuam belua caudam

840 terminat, insignis late uomitur globus ignis.
cunctis nomen aqua est. quin stellae denique propter
ora sagittigeri, qua se uestigia prima
cornipedis simulant, circumuoluuntur Olympo,
quis face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

845 Ecce uenenatae qua scorpius agmine caudae
plurimus erigitur tepidumque super micat austrum,
paruulus hic aram locus exprimit. hanc satis arto
tempore suspicies mundo rutilante referri.
nam polus, aduerso qui tollitur axe Bootis,

---

822 feruntur *A* fer *V* 828 dorso *A* dorsū *V* 837 tenent
V tene *A* || lumine forte *v* ubiua fonte *V* obuia fonte *A* uotiu
fonte *e* 838 alii *VA* uni *Grotius* cf. *Hermes* *XV* p. 187 n.
66 841 cunctis *v* cuncti *VAe* || aqua *V* aque *A* || est *V* om. *A* ||
quin *Schraderi* commentarius *Berol.* cf. *Hermes* *XV* p. 187 n.
67 qui in *VA* u. 845 inscribitur *ARA* *VA* 846 super
micat *A* supermicata *V* 847 hanc *Grotius* hoc *VA* 849 qui
VA cf. *Hermes* *XV* p. 187 n. 68

- 850 quantum suspenso uada linquit turbida caelo
 Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
 Arcturum uertex leuat arduus, umbrifer austri
 aram cardo premit. breuis olli semita caeli
 occasusque celer, tamen isto luciparens Nox,
 855 fata hominum miserata prius, miserata labores,
 certa procellarum statuit procedere signa.
 ne tibi, cum denso conducitur aere caelum,
 inter nimbiferas nubes spectabilis exstet
 ara poli, longa ut glomerent circumque supraque
 860 feta pruinarum se uellera, qualia tristi
 coguntur uento terraque excita per aethram
 nubila conceptos effundunt desuper imbres!
 non arae, non sit tali sub tempore uertex
 clarior! hoc nam saepe notum praenosceret signo
 865 Nox docuit! Noctis siquis praecepta sequatur,
 incassum zephyri uoluunt mare: siquis at ista
 respuat, incautas percellent flabra carinas.
 uix, si sera Iouem subeat miseratio rerum,
 pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
 870 certior ast ollis ueniet spes, axe supremo
 si boreae stringat rutili coma fulgoris auras.
 his signis austri raptabunt flabra fluentum,
 donec de boreae rutilum iubar emicet axe.

---

851 Oceani *V* Oceano *A* || in sibimet contraria tendit *v*
 sibi *quam uocem excipit spatium uacuum VA* fibi met contraria
 tendit *e* 852 umbrifer *scripsi cf. Hermes XVI p. 133 n. 95*
 imbrifera *V* imbrifer *A* 854 isto *V corr. manus 2 A* 855 la-
 bores *A labore (?) V* 859 supraque *A supra V* 860 se *V*
 qua (*deleuit A*) se *A* 862 conceptos effundunt *e* concepto
 fefundunt *V* concepto se fundunt *A* 864 saepe *A* sepae *V* ||
 praenosceret *v* pronoscere *VAe* 866 incassum *V* in cassum
A || uoluunt *A* uolunt *V* 867 percellent *V* procellent *A*
 868 si sera *Grotius* sissera *VA* sis sera *e* 870 ast ollis *V*
 attollis *A* 871 boreae *A* borae *V* || rutili *V* rutilo *A* || ful-
 goris *Ve* fulgoris *v cf. progr. Erfurt. a. 1882 p. XIII* coma
 fulgoris auras *om. A* 873 boreae *A* bore *V*

at si Centaurum medio sub tramite caeli
 875 uideris, ut fluctu tantum discedat eoo,
 quantum adit occasum, sit tectus desuper autem
 nube umerum et caelo sint omnia priora:
 eurus erit, uerret salsi uada gurgitis eurus.

Contemplator enim geminae rutilantia formae
 880 uiscera, quae signis subtexit membra duobus.
 nam qua parte hominem quadrupes sustollit equino
 uentre super stantem, uersatur scorpius ingens:
 at qua cornipedem media uir fundit ab aluo,
 curua uenenati sunt tantum brachia signi.

885 ille autem, dextram protendere uisus ad aram
 caelicolum, iustae persoluit munera uitae
 agrestemque manu praedam gerit. hic, ubi celso
 Pelion adsurgit dorso nemorosaque late
 inserit aeriis iuga nubibus, arbiter aequi
 890 egerat Alcidae legum post bella magister.

Desuper ingenti sese agmine porrigit hydra,
 quae prolata salo longe latus explicat aethra,
 in cancrum protenta caput, caudamque feroci
 Centauro inclinat, transit spatiosa leonis
 895 uiscera et ingenti sub uirgine summa quiescit.
 quin et eam spirare putes: sic agmina caelo
 lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
 sic et flammigero linguam iacit ore trisulcam.
 spirarum medio gestat cratera coruscum,
 900 ultima caeruleum sustentant agmina coruum,
 ales ut intento fodiat uaga uiscera rostro.

---

876 sit V si A 878 salsi V salsa A u. 879 inscri-
 bitur CENTAVRVS VA 880 quae v quod VAe 882 super
 stantem A superstantem V 888 Pelion V Pelius A 890
 egerat VA degerat Grotius || magister V corr. A u. 891 in-
 scribitur HYDRA VA 892 salo V solo A || longe e longa
 VA 894 inclinat V corr. A 895 summa A suma V 896 et
 eam scripsi cf. Hermes XV p. 184 n. 57 uitam VA || spirare
 V sperare A 901 uaga VA caua Hauptius cf. Hermes V
 p. 189

Ultimus est procyon, geminorum subditus astro,
ore micans rutilo, trina face uiscera lucens.

Ista uolutatos cernuntur cuncta per annos,
905 haec uehit Oceanus pater omnia mersaque rursus
hauriet Oceanus, trahit ingens machina caeli
cuncta super. pingunt rutilam sua sidera noctem.

Quinque itidem stellae, similis quibus haut sit imago
nec quas formarum ductus notet adfixarum,
910 per bis sena poli uolitant rutilantia signa.
nullus eas aliquo pacto deprendere certet,
nam uaga per totam cunctis uia defluit aethram
semper et aduerso referuntur tramite mundi.
mundus ab eoo trahitur reparabilis alto,
915 pronus Atlantei procul in uada caerulea ponti.
illae in subrecti cogunt iter aetheris orbem,
nitentes in summa poli motuque feruntur
aduerso solis radiis ceu, cum uada cumbam
prona uehant, siquis prora nitatur ab alta
920 in puppim proferre pedem, uia carpitur olli
cursibus inceptis contraria. uis tamen istis
obuia labentis semper sustollitur aethrae
unicaque in solis adolent incendia flammis.
longa uolutandis tamen ollis tempora currunt

---

u. 902 inscribitur PROCYON VA 902 Procyon *A* pro-
cion *V* 905 haec *v* hac *VAe* 906 hauriet *V* hauritet *A*
907 super. pingunt *Grotius* superpingunt *VA* *u. 908 in-*
scribitur PLANETAE VA 908 similis *V* similes *A* 909 nec
quas *v* nequas *VAe* || ductus *Grotius* doctus *VA* 910 bis sena
A bisseña *V* 911 aliquo *Grotius* alio *V* post quinque uel
sex litterarum spatium uacuum A || deprendere *v* deprendere *V*
deprehendere *A* depraehendere *e* 915 in uada *V* quinque
litterarum spatium uacuum praebet A 916 subrecti *V* sub-
iecti *A* cf. *Hermes XV p. 188 n. 69* 918 cumbam *V* cym-
bam *A* 920 olli *V* alli *corr. A* 921 inceptis *e* inceptis
V inceptis *A* || uis tamen istis *e* uis. istam. istis *V* uis ita in
istis *A* 922 labentis *Grotius* labenti *VA* 923 unicaque *V*
unica que *A* 924 uolutandis *V* colluandis *A*

925 pigraque se referunt, sedes sortita priores,
omnia. non illas animis audacibus ergo,
carmine non caeco temptabimus. hoc satis unum
musa mihi, satis hoc longi labor egerit aevi,
si defixarum cursus et signa retexam.

930 Quattuor aërios zonae cinxere meatus,
quattuor has cursus et tempora nosse uolentem
scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
plurima, quae zonis haerentia conuoluuntur.
ipsae inconcussa retinentur sede per annos

935 mutuaque inplexae sibimet consortia mordent,
at modus in binis protenditur. aurea pepli
sidera nocturni si suspectare libebit
nec scindunt medium Phoebæia lumina mensem,
languet ut stellis species hebes, omnia caeli

940 inlustrante dea ac flammas superante minores,
orbe sed haut pleno sinit igni feruere acuto
sidera: candentis speciem super inspicere lactis
protendi caelo. color olli nomen ab ortu
primigeno statuit. sic zonam Graecia sollers

945 concelebrat, nostro sic balteus ore notatur.
non isti forma similis similisue colore
circulus est alius, modus et mensura duobus
est compar solis, alios duo parciore artat
linea nec multa trahit istos ambitus aethra.

950 Horum alius, duri qua soluunt flabra aquilones
et qua praecipitant borealia flamina sese,

925 sedes A sede V 927 temptabimus (tentabimus)
Grotius temptauimus VA u. 930 inscribitur CIRCULI VA
931 has V hos A 935 inplexae (implexe) A inplexa V
938 scindunt V condunt A || Phoebæia e Phoebeia V Plebeia A
939 languet ut stellis Grotius languet ut in stellis V languat
ut in stellis A || hebes A ebes V 941 igni V ignis A 943 olli
nomen V ob linomen A 944 primigeno V pinigeno A 948 est
V et A || parciore e paruore V aiuore ante aiuore duarum litte-
rarum spatium uacuum A 950 qua soluunt Grotius cum
soluunt V conuoluunt A 951 qua Grotius cum VA

axe Lycaonio iacet obuius. hic geminorum
sunt capita, hic genua aurigae defixa quiescunt.
circulus hic idem retinet pede Persea laeuo
955 adque sinistro umero, cubito tenus hic quoque dextram
sustinet Andromedae, manus extima desuper acri
subrigitur boreae; cubito inclinatur in austrum
maerens Andromeda. hic celeris uestigia summa
praestringuntur equi, praestringitur ales ab ipso
960 uerticis extremo. secat hic umeros ophiuchi
circulus et secum flagrantia dorsa reuoluit.
Erigone tepidum sese submittit in austrum
uirgineusque pudens zonae super imminet artus.
sed leo, sed cancer borealis tramite caeli
965 uiscera protendunt. at circulus ima calentis
pectora perque aluum procul in postrema leonis
succedit. secat ast alium per uiscera plana
et medio subter caua tegmina diuidit orbe,
lumina secludens altrinsecus. orbita porro
970 ista poli partis si discernatur in octo,
quinque superuoluit se partibus, at tribus alti
intrat stagna sali. Sol istinc flammifer aethram
iam relegit pulsuque deus semel ordine facto
flectitur aestiuo neque celsum semita in axem
975 sideris erigitur. uia rursus nota iugales

---

952 axe Lycaonio *V* a Lychaonio *post a spatium duarum litterarum uacuum A* 953 hic *v* hoc *VAe* || aurigae defixa *V* auriga edefixa *A* 958 maerens *V* *m* res *post m duarum litterarum spatium uacuum A* || Andromeda *corr. V* Andromedę *A* || hic *v* hoc *VAe* uestigia *A* uertigia *V* 960 extremo *v* extremum *VAe* 961 flagrantia *V* flagramen *A* || dorsa *V* adorsa *A* 962 submittit *correxi* summittit *V* submittere *A* 963 uirgineusque *V* uirgineosque *corr. A* || super imminet *scripsi* superimminet *v* super inuidet *VAe* 964 borealis *V* borealia *A* 966 aluum *V* alium *A* 967 succedit *V* secedit *A* 968 orbe *Schraderi commentarius Berol.* orbem *VA* 970 si *V corr. A* 972 intrat stagna *v* intrat in stagna *Ve* in at in stagna *post in duarum triumue litterarum spatium uacuum A* || sol istinc *V* soli stinc *A*

suscipit inque notum rutili redit orbita solis.

Circulus iste quidem cancro tenus adiacet axem
semper innociduum. procul alter cardine in austri
diuidit imbriferi corpus medium capricorni

980 Idaeique pedes pueri postremaque caudae
caeruleae pistris. breuis hic lepus, hic canis artus
conditur extremos, hic Thessala cernitur Argo,
hic Centaureae fera molis terga secantur.

iste uenenatae disiecta uolumina caudae

985 amputat, hic arcu protenditur ampla sagitta.
ultimus hic Phoebos locus est, ubi lapsus in austrum
pellitur, albenti cum canent tempora bruma.
sideris hic metae: procul istuc caelitate curru
axe sereniferi descendit Sol aquilonis.

990 partibus iste tribus tantum se circulus effert,
quinque latet, crepuli succedens stagna profundi.

Inter utrumque dehinc, quantus iacet ambitus illi
zonarum, cani specie quae lactis in aethra
cernitur, ingenti se tramite linea tendens

995 diuidit ima noti, discernit et alta aquilonis.
hic luci modus et tenebris sub lege magistra
pensatur: nox aequa diem subit aemula. Phoebus
lumina substituit paribusque reuoluitur horis,
uel cum summa aestas coquit agri uiscera hiantis
000 uel cum floricomu iam tellus uere mouetur.

ast isti, celsae qua tramite panditur aethrae,
indicium est aries, hunc totum linea quippe

977 cancro tenus *e* canoretenus VA || axem scripsi *cf.*
Hermes XIII p. 360 n. 40 axe VA 978 innociduum *correxi*
in occiduum VA 981 caeruleae (ceruleae) A *cerule* V || artus
V arctus A 982 extremos *v* extremus VA *e* 983 molis V
mollis A 991 succedens *e* succedens VA 992 ambitus illi *e*
abitus-illi V arbiter olli A 993 cani V canis A || specie quae A
speciem quae V 994 tendens V tendent A 996 hic luci
modus V hic dus *post* hic *sex litterarum spatium uacuum* A
997 nox aequa V noxae que A || Phoebus V Phoebos A 1001
ast isti V astisti A || aethrae *v* aethra VA *e*

sustinet. hic tauri curuantur crura minacis
et rutilat stellis hic balteus Orionis.

1005 spira anguis leuis hic craterque, tenacia corui
ora inhiant. hic sunt flexarum denique flammae
chelarum, genua hic rigidi uibrant ophiuchi.
nec Iouis armigero caret alite, namque per ipsum
fulua aquila est. caput hic equus eminent hicque comanti
1010 ceruice erigitur clarae dator Hippucrenae.
tris omnis recte contentos tramite caeli
distantisque pari spatio sibi transigit axis,
omnibus et mediis ut circumfunditur idem.

Desuper obliqua est alii uia quartus et iste
1015 stringitur artatus zonarum mole duarum,
quas ab diuersa mundi regione locatas
cire repercussi momentum diximus astri.
hunc alius medium medius secat. haut dea Pallas,
uel licet haec cunctos praecellat acumine diuos,
1020 conpingat parili sic lubrica plaustra meatu,
inplet ut spatiis sibimet distantibus orbis,
qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta
urgenturque uiam similem noctesque diesque
lucis ab exortu procul in uada Calpetana.
1025 namque Tithoneo cum sunt elata profundo,
rursus in occiduos merguntur singula fluctus
ordine partito: similis nascentibus ortus
scandendi lex una mouet, par denique lapsus
omnibus et simili conduntur sidera casu.

1003 curuantur *V* curuarunt *A* 1005 craterque *v* crater
et *VA* craterq; & *e* 1008 *cf. Hermes XV p. 185 n. 58*
1010 Hippucrenae *V* Hippocrenes *A* 1011 recte *VA* recto
Grotius u. 1013 omittunt VA u. 1014 omittunt VA 1014 alii
u. scripsi aluua e aliis uia v cf. praef. p. XVIII sq. 1017 cire
Grotius scire VA 1019 diuos *A* diuus *V* 1020 meatu *A* met-
tatu *V* 1023 noctesque *A* nocteque *V* 1024 Calpetana
Grotius Calpetitana VA calpetitana a calpes margo A 1025
namque *VA* nam *Grotius* || Tithoneo *A* thithoneo *V cf. Hermes*
XVI p. 124 n. 79 || sunt elata *V corr. A*

0 ille autem Oceani tantum descendit in aequor,
 quantum ab caeruleo distat cancro capricornus
 et quam multus item est, ubi gurgite protulit ortum,
 tantus in aduersas itidem est cum labitur undas
 signifer. in spatio, quantum deducitur orae
 5 ambitus extremae, puncti uice terra locanda est.
 unde acies oculis cum tenditur, haec quoque puncti
 sedem habet. hoc signo procurrit missa per auras
 signiferi in summum. medio de tramite siquis
 dirigat obtutus agilis procul hosque locorum
 0 defessos longo spatio tener amputet aer:
 id, quod contenti uisus abscinditur, ultro,
 siqui in signiferi patulum circumferat orbem,
 sex olli partis magnae dabit ambitus orae.
 ast hae dimensa spatii sic lege locantur
 5 binaque decisis includunt partibus astra.
 olli cancer inest, leo flammifer, Attica uirgo,
 brachia sunt itidem chelarum et scorpius ipse,
 arquitenens, saetosa dehinc species capricorni
 uoluitur, auratam protendit aquarius urnam,
 0 tum duo sunt pisces, aries taurus geminique.
 his se bis senis sol admouet hisque recurrens
 omnibus absoluit totos reparabilis annos.
 quem cum signiferi graditur sol aureus orbem,
 singula frugiparos attollunt tempora uultus.

1034 orae *v* horae *VAe* 1036 oculis *VA* oculi *Scaliger*
ad Manil. I 554 1037 hoc *v om.* *Ve* in *A* 1039 dirigat
A derigat *V* 1040 defessos *e* defensos *VA* || tener *V* tenet
A 1041 abscinditur *V* absciditur *A* 1043 sex *v* Ex *VAe* ||
 orae *v* horae *VAe* 1044 hae dimensa *V* hoedi mensa *A*
 1045 binaque *A* bina *V* || includunt *v* includant *VAe* 1046
 flammifer *e* famifer *V* flamifer *A* 1049 uoluitur *V* Vel cum
 summa estas coquit *in* uoluitur *mutauit manus 1 A* *librarius*
pro u. 1049 iteraturus erat u. 999 1051 his se bis senis *e*
 His-saebis senis *V* His se bis senis *A* || admouet *V* ammouet *A*
 1053 quem *Grotius* quae *VA* 1054 frugiparos *V* frugiferos *A*

- 1055 illius Oceano quantum submergitur alto,
 tantum telluris super eminent. omnibus iste
 noctibus inlabens pelago sex inserit astra,
 sex reparat. tanto nox umida tempore semper
 tenditur, extulerit quantum se circulus undis.
- 1060 At si scire uelis, mora lucem quanta retentet
 et quanto nox atra sibi trahat otia lapsu:
 quae procul Oceano consurgunt, signa notato,
 horum semper enim comes est Titanus uni.
 horum prima oculis memor incunabula quaere,
- 1065 luminis ipsa uagi captans uenatibus, ipsa,
 ipsa notans mundo. quae si se nubibus abdent
 aut si, cum surgunt, ut tellus saepe tumescit,
 occultata iugo praetextaque rupe latebunt,
 prompta uia est aliis uenientum tempora signis
- 1070 noscere. namque ipso deprenderis indice cuncta
 Oceano, magnam qua circum amplectitur undis
 tellurem, curuet celando ut litora mundo
 latius adque sinu patuli salis hauriat astra.
 istius indicium praebebunt cornua semper,
- 1075 uel matutino qua perstrepat aera fluctu,
 acer Atlantei uel qua furit aequoris aestu.

Nam non obscurae, cum cancer commouet ortum,
 Oceano stellae circumuoluentur utroque,
 in freta labentes aut quae se rursus eoi

1080 parte ferunt mundi. Minoae clara coronae
 sarta cadent, austri tergo cadet incola piscis.
 hunc medium pendere tamen mediumque sub undas

1056 super eminent *correx*i supereminet VA 1059 ex-
 tulerit A extullerit V 1061 trahat V trahit A 1066 mundo
 quae A mundoq: V || si *Grotius* sic VA 1067 cum surgunt
scripsi consurgunt VA cf. *Hermes XV p. 185 n. 60* 1068 praet-
 textaque *scripsi* praetentaque VA 1069 aliis v alii VA e
 1070 noscere V nossere A || deprenderis V deprehenderis A
 1075 aera A aere V 1077 obscurae V obscure A 1079 aut
 quae A autq: V || se *addidit Grotius om. VA e* 1080 Minoae clara
 A minoezi aeclara V 1081 tergo v ergo VA e || cadet A cade V

cedere per spinam rutila labente corona
 semper suspicies, at tergi plurima uersum
 5 uentre tenus summo supera inter sidera cernes:
 os et colla dehinc et pectora uasta per aequor
 mersantur. premit ab genibus celsos ophiuchum
 usque umeros cancer, cancer premit ortus et anguem,
 agmine qua uasto fluitat caput, aspera ceruix
 10 qua tumet et spiris qua turgent pectora primis.
 parte nec Arcturus distabit multus utraque,
 iam minor in superis, iam uiscera plurimus alto
 conditur. hunc etenim consortem quattuor astris
 Oceanus recipit. satur hic uix luminis omnis
 15 cedit et incipiens tandem conuexa relinquit.
 tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
 cum labente die Phoebos comes ibit in undas.
 ista quidem uasti conduntur gurgitis alto,
 contra autem nullo reses ortum uiscere profert
 20 Orion, rutilans ardentia cingula late,
 et flagrans umeros et splendens ense corusco
 Eridanumque trahens alio se litore promit.

Adueniente dehinc uilloso colla leone
 omnia, quae cancro sese emergente per aethram
 25 extulerant, abeunt. quin et Iouis ales in undas
 conditur et totis raptim petit aequora pinnis.
 sed nixus genibus replicato crure residens

108^r cernes *A* carnes *V* 1087 celsos ophiuchum *A* celso
 sophuicū *V* 1089 fluitat *Grotius* pluit ad *VA* 1090
 qua tumet et *e* Quantū et *V* Quantum et *A* 1093 hunc
V hic *A* 1094 satur hic uix luminis *V om. A* || omnis *scripsi*
cf. Hermes XVI p. 123 n. 75 amnis *VA* 1095 incipiens
Grotius inspiciens *V* inspiciens *A* 1097 Phoebos *V* Phoebe
VAe || labente *A* labende *V* 1099 nullo reses ortum uiscere
 profert *scripsi cf. Hermes XII p. 157 n. 25* nullo *n* uultū uiscere
 uorans *V* nullo non uultum uiscere † uorans *A* 1100 cingula
V sydera *A* 1102 Eridanumque *v* Heridanumque *Ve* Heri-
 dianumque *A* || alio se *v* alios *e* *VAe* 1103 leone *A* le-
 onae *V* 1107 crure *Schraderi commentarius Berol.* lucre *VA*

poplite iam superi celatur corporis artus.
 non tamen iste genu, non laeuam gurgite plantam
 1110 occulitur, non Oceanus uorat omnia signi.
 proserit hydra caput, claro lepus exilit ortu
 et procyon primique pedes canis ignicomantis.

Erigone salsis cum uultum exegerit undis,
 aeris ut patuli iam conscia permeet aethram,
 1115 astrorum numerosa premit. nam uirgine eoo
 consurgente freto cedit lyra Cyllenaea,
 cedit delphinus pelago ceditque sagitta
 primaque pinnarum pars canum condit olorem,
 uix iam cauda salum superat. uix lumine parco

1120 eminet Eridanus, ponti procul efflua tinguit.
 celatur sonipes caput inpiger, ardua ceruix
 Tethyos ima petit, salso iuba rore madescit.
 hydra superpositum procul in cratera mouetur
 parte alia et liber uestigia Sirius ardet,

1125 ultima caeruleo protelans aequore puppim.
 illa micat maloque tenus sese exerit Argo,
 cum iam uirgineos aether uehit altior artus.

Nec, cum flagratas emittunt marmora chelas,
 sideris expertis et clara luce carentis,
 1130 non est nota dies aut est ignobilis ortus.
 namque his indicium proprio fert ore Bootes
 plurimus exoriens Arcturumque eminus alto
 cardine succendit. iam celso Thessala puppis
 aethere subuehitur, iam mundo funditur hydra

1108 celatur *A* caelatur *V*   1109 iste *v* isto *V* ista *A* *e*
 1112 procyon *A* protion *V*   1115 nam *V* iam *A*   1116
 lyra *A* lura *V* || Cyllenaea *e* Cyllenae *V* Cyllenea *A*   1117 del-
 phinus pelago *V* delphinus cedit pelago (cedit *deleuit*) *A*
 1118 condit *V* cundit *A*   1120 ponti *A* ponto *V* || efflua
 tinguit *V* effluat hinit *A*   1121 ardua ceruix *e* *om.* *VA*   1122
 Tethyos *A* Thethios *V* || iuba rore *N.* *Heinsius* iubar ora
V iubar ore *A*   1128 flagratas *A* flagrata *V* || marmora *A*
 marmo *V*

135 longior extremaeque polum subit indiga caudae,
 curua Chii caelo cum surgunt brachia signi.
 inspice ceu dextra referatur ab aethere planta
 inque genu tantum nixus pede proferat ortum.
 iste lyrae rutilat conterminus adque sub undis
 140 hic tenebris petit occidui uada caerulea ponti
 et mox Oceano reparatur clarus eoo.
 cum chelis igitur pede tantum promitur uno.
 ipse dehinc uersus procul in caput ultima monstri
 terga manet, manet, arquitegens dum spicula caelo
 145 exerat et supera uibret bellator in aethra.
 hoc sidus reuehunt chelae; crus scorpius ipse,
 cetera cum medio, laeuam et caput oraque sursum
 arcus agit. tribus hic tandem remorantia membra
 partibus erigitur, tria totum denique signa
 150 absoluunt pelago. mediae tumserta coronae
 et quae Centauro diffunditur extima cauda,
 prima uenenati cum repunt brachia monstri,
 surgunt Oceani iam gurgite. et ultima cygni
 et caput acris equi premit aequora. iam procul ista
 155 marmoris occidui penitus petiere profundum,
 hausta salo. caput Andromedae freta uasta receptant
 ac formidatam deuexi cardine mundi
 fluctigeni speciem monstri super inuehit auster.
 sed boreae de parte trucidis uelut aggere ab alto

---

135 extremaeque *A* extremeque *V* || indiga *v* indica *VAe*
 1136 cum surgunt *Grotius* consurgunt *VA* || signi *A* signa *V*
 1139 lyrae *A* lyre *V* 1140 uada *Schraderi commentarius Berol.*
Schaubachius uaga *V* iuga *A* 1146 hoc *A* haec *V* || crus *V*
 trux *A* || ipse *V* ipso *A* 1148 remorantia *A* *Grotius* memo-
 rantia *V* 1151 et quae *Grotius* Exque *VA* || extima *V* ul-
 tima *A* 1152 uenenati *A* uenena *V* 1153 Oceani *scripsi*
cf. u. 430 sq. Oceano *VA* || gurgite *v* gurges *VAe* 1154 acris
 equi *e* agri sequi *V* agrise qui *A* 1156 Andromedae *A* An-
 dromede *V* || receptant *V* receptans *A* 1158 speciem *v*
 specie *VAe* || super inuehit *A* supinhueit *V* 1159 boreae *A*
 boreae *A*

- 1160 prospiciens superi subrecto uerticis axe
 intentusque procul specie uaga brachia Cepheus
 exerit et saeuam pelagi monet adfore pestem.
 illa tamen uersa in fluuium postrema profundo
 tingitur ab spina, capiti quae proxima summo est.
- 1165 undas succedens Cepheus et uerticem et ulnas
 mersatur patulas. quin et cum scorpius acer
 nascitur Oceano, quidquid per sidera aquarum
 ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
 Tethye et occidui tegitur Padus aequore ponti.
- 1170 scorpius ingentem perterritat Oriona,
 proserpens pelago. uetus est, Latonia uirgo,
 fabula nec nostro struimus mendacia uersu.
 prima, nefas! duri conpegit germinis aetas,
 prima dedit populis. caecus mos mentis acerbae
- 1175 inmodicusque furor sceleris penetrauerat oestro
 inpia corda uiri. caluerunt dira medullis
 protinus in mediis incendia, plurimus ardor
 pectore flagrauit. tene improbus ille procaxque,
 te, dea, te dura ualuit contingere dextra,
- 1180 cum sacrata Chii nemora et frondentia late
 brachia lucorum, cum siluae colla comasque
 deuotae tibimet manus inpia demolita est,

1160 subrecto *Grotius* subuecto *VA* cf. *Hermes XV* p. 188
 n. 69 1161 procul specie *V* procul uaga specie (uaga *deleuit*)
A || Cepheus *v* epheos *VA* cepheos *e* 1163 profundo *VA* pro-
 fundum *Grotius* cf. *Hermes XVI* p. 125 n. 81 1164 tingui-
 tur *V* tingitur *A* 1165 undas *scripsi* cf. *Hermes XII* p. 160
 n. 31 unda *V* undique *A* || succedens *e* succedens *VA* || uer-
 ticem *V* uertice *A* 1166 cum *A* *Grotius* tum *V* 1168 Eri-
 danus *A* heridanus *V* 1169 Tethye *V* Tetre *A* 1171 est
A o *V* 1173 conpegit *scripsi* cf. *Hermes XII* p. 158 n. 28
*c̄*pegi *V* cum pegi *A* 1174 acerbae *A* acaerbe *V* 1175 in-
 modicusque *correxi* inmodicusque *A* inmodicus quae *V* || pene-
 trauerat *v* penetrauerit *VAe* 1176 caluerunt *VA* tabuerunt
e cf. *Hermes XVI* p. 123 n. 74 || medullis *A* medullus *V*
 1178 tene *V* tener *A* 1179 te dura *V* re dura *A* 1182 de-
 molita *A* demoliita *V*

audax ut facinus donum foret Oenopioni?
 digna sed inmodico merces stetit illicet ausu.
 185 nam dea nubiferi perrumpens uiscera montis,
 dirum antris animal saeuos uomit hostis in artus.
 ergo ut falcatis monstrum petit Oriona
 morsibus et totas in membra ferocia chelas
 intulit, ille mali poenas luit. ista furori
 190 praemia debentur: sunt haec conmerciala laesis
 semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
 permanet et, primo cum scorpius editur ortu,
 Orion trepido terrae petit extima cursu.
 nec minus Andromedae quidquid uolitabat in aethra
 195 et siquid pistris reliquum conuexa uehebant,
 hoc oriente ruunt. omnis procul in uada terror
 inserit et cunctos pauor unus in aequora cogit.
 Cepheus ipse caput distentaque brachia uasto
 induitur ponto, tellurem cingula radunt
 200 extima et Oceano mersantur pectora rauco
 sola senis; relicum polus ast a litore uersat,
 semper inocciduum. genetrix quoque Cassiepia
 sidera praecipitis sequitur labentia natae
 deformemque trahit procul in uada caeca ruinam.
 205 prona caput solio, solio uestigia ab alto
 sustollit miseranda super. quatit ira furorque

1183 ut *Grotius* aut *VA* || Oenopioni *V* Oeno pioni *A* ||
 1184 ausu *e* asu *V* astr (*deleuit*) asu *A* 1185 perrumpens *A*
 ferrumpens *V* 1186 in artus *V* amarus *A* 1189 mali *Grotius*
 malo *VA* 1190 laesis *e* laenis *V* corr. *A* 1194 Andromedae
v Andromeda est *VAe* || uolitabat *A* uolitabit *V* ||
 aethra *Grotius* aethram *VA* 1195 pistris *Grotius* pistris
VA || uehebant *e* uehebat *VA* 1198 uasto *A* corr. *V* 1201
 ast *v* om. *VAe* || uersat *V* reuersat *A* 1202 inocciduum
Schaubachius in occiduo *VA* || Cassiepia *e* Cassiepiã *V* Cas-
 siopea *A* 1205 caput *A* caputque *V* || solio *scripsi* cf. *Hermes*
XVI p. 127 n. 85 sollo *V* solo *A* 1206 super quatit *e*
 superquatit *V* super caput quatit (caput *deleuit*) *A*

Doridos et Panopes post fata nouissima matrem
 ac memor has poenas dolor exigit. omnia fluctus
 haec simul occiduos subeunt. tamen altera mundus
 1210 sufficit inque uicem lapsorum multa reportat.
 tempore namque isto reliquae seserta coronae
 expediunt pelago postremique agminis hydra
 erigitur caudam. caput et turgentia membra
 Centauro exsuperant. manus effert dextera praedam
 1215 siluarum, nam prima ferae uestigia in ollis
 arcum sera manent, arcu redeunte per aethram
 protolli incipiunt. relicum serpentis et artus
 anguitenentis item fert primis fluctibus arcus.
 amborum capita et palmas geminas ophiuchi
 1220 ac primam rutili spiram serpentis eoo
 scorpius Oceano surgens agitat. pede nixi,
 quem procul auersum semper salis aequora mittunt,
 tunc artus medii, tum pectora uasta umerusque
 dexteraque ulnarum spumosi gurgitis aestu
 1225 procedunt. pariter caput et manus altera porro
 tota, sagittigeri cum uibrant astra, feruntur.
 Mercurialis item lyra uoluitur altaque Cepheus
 cardine sustollens uestigia gurgite nondum
 pectora liber agit, sed pectora mersus in undas
 1230 plaustra Lycaoniae pulsat pede desuper ursae.
 tempore non alio magni canis ignea cedunt

1207 Doridos e Deridos VA   1208 poenas A penas V
 1209 mundus Grotius mundis VA   1210 uicem V uice A
 1215 in ollis Grotius mollis VA   1216 arcum V at cum A ||
 sera A serat V || arcu V arca A || aethram A aethra V
 1217 protolli Grotius protulit VA   1219 palmas Grotius
 primis VA   1220 primam v prima VA e || rutili spiram A
 rutilis piram V   1221 agitat VA agit. at Grotius   1222 aequora
Schraderi commentarius Berol. cf. Hermes XII p. 159 n. 29
et XV p. 183 n. 54 altera VA || mittunt A nutunt V   1226 sa-
gittigeri V sagittigeni A || cum v cui VA e cf. Hermes XVI p.
125 n. 82   1227 Cepheus A Caepheus V   1229 agit V
corr. A   1230 Lycaoniae V Lychaoniae A

sidera, protentum freta iam procul Oriona
 hauserunt pelago, toto lepus occidit astro.
 tum quoque et Oceano fugientem Sirius urget.
 35 sed non aurigam, cum gurgitis ille profundi
 ima petit pedibus, capra mox haediue secuntur.
 ista polo rutilant, illum uada liuida condunt.
 haec membris discreta aliis extantiaque alte
 laeuum umerum et summae sese attollentia palmae
 40 cernuntur, donec labenti congrada soli
 sidere deuexo freta late caerula turbent.

Namque manum aurigae reliquam celsumque corusci
 uerticis et dorso qua spina attollitur alto
 deprimit hirsuti sidus surgens capricorni;
 45 membra sagittigero cedunt postrema reuecto.
 iam non alatus remoratur uiscera Perseus
 aeris in spatiis neque clauum uindicat Argo
 adluuione sali. Perseus pede denique dextro
 adque genu liber mersatur cetera ponto.
 50 Argo quod curuis puppim super attrahit oris,
 tinguitur et duro tangit uada caerula dorso.
 ipsa dehinc manet exortum Cilicis capricorni
 totaque tum pelago caelo descendit ab alto.
 aequora tum procyon, gressum sectatus erilem,
 55 intrat et Oceano permutat celsa profundo.
 haec habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
 supprimit unda salo. rursum procul erigit aethra
 cygnum aquilamque Iouis. surgunt flammata sagittae
 sidera perque notum rutila cum numinis ara.

1241 turbent *V corr. A* 1244 deprimit *V* Ne premat *A*
 1245 membra sagittigero *e* Mēbras agittero *V* Membra sagit-
 tifero *A* 1247 uindicat *V* uendicat *A* 1248 sali *Grotius* sati *VA*
 1249 liber *A* libero *V* 1250 oris *e* ores *VA* 1251 tangit *Grotius*
 tingit *VA* 1252 Cilicis *v* cilidi *VA* cylidi *e* 1254 tum
Grotius cum *VA* || procyon *A* procion *V* || sectatus *A* secatus
V || erilem *V* herilem *A* 1256 sonoro *v* sonorum *VA e*
 1257 supprimit *A* suprimit *V* 1259 notum *V* notam *A* || cum
Grotius tum *VA* || numinis *e* luminis *VA*

- 1260 delphinum patulas promit capricornus in auras.
 Et matutino cum surgit aquarius orbe,
 os equus adque pedes nouus exerit. ecce cadentis
 parte poli trahit occiduum nox atra sub aequor
 Centaurum cauda, sed non caput aut umerorum
 1265 uasta simul recipit. persistit pectore celso
 cornipedis species et caelum uertice fulcit.
 ora dehinc serpens et prima uolumina tantum
 conditur. ingentis late tamen agmina caudae
 pone trahit. subit ista solum, subit aequora rursum,
 1270 integer Oceani cum se Centaurus in undas
 iecerit adque nouo uibrarint sidere pisces.
 his in summa poli surgentibus ille per austrum
 piscis item, planta quem pulcher aquarius urget,
 redditur. haut toto tamen hic se corpore promit,
 1275 sed manet alterius uenientis tempora signi:
 parte latet, partem supera in conuexa sonoris
 fluctibus absoluit pelagi. sic brachia maestae
 Andromedae, sic crura dehinc umerique nitentes
 paulatim recauo redeunt maris, aurea caelo
 1280 postquam adolent pisces incendia. denique pisces
 cum rutilant, mundo dextram haec attollitur ulnam
 laeuaque uirginei sursum se corporis edent,
 Phrixei postquam pecoris proruperit ortus.
 Australem hic aries aram procul admouet undis
 1285 gurgitis occidui. qua lux redit, excitat idem

1260 patulas *Grotius* paruas *VA* 1261 cum surgit *v* con-
 surgit *VAe* 1262 exerit ecce cadentis *e* exeritae cecadentis
V exerit exceca dentis *A* 1263 sub *V om. A* 1267
 serpens *e* spernens *VA* 1268 late *e* late *VA* 1269 solum
VA salum *Grotius* 1270 se *V correxit A* 1273 quem *A*
q. V 1275 alterius *V alternis A* 1281 attollitur ulnam
Grotius atollit in ulnam *V attollit in ulnam A* 1282 cor-
 poris edent *scripsi cf. Hermes XII p. 160 n. 32* corpori sede-
 unt *V corporis edunt A* 1283 Phrixei *scripsi Phriss et V*
Phrisei et A Phrix et e Phrixei et v 1284 australem *v*
 australe *VAe* || admouet *A admouit V*

Persea proceri sustollere uerticis astra
 et claros fulgere umeros. at cetera nondum
 sunt exempta salo, quin totum hoc inuida ueri
 natura ambigua rerum ratione reliquit,
 290 extimus an reliquos aries produceret artus
 Perseos an tauro freta pelleret adsurgente.
 hoc una caelum subit integer; haut reses ullo
 uiscere nascentis noua tauri deserit astra,
 quippe huius flammis aurigae sidus inhaeret,
 295 nec tamen hunc totum sustollit taurus in aethram.
 aurigam salsis euoluunt fluctibus omnem
 surgentes gemini. tauro capra plantaque laeua
 adque haedi exsuperant, cum primum rursus ab undis
 cetosa in superum referuntur uiscera caelum,
 300 nam cauda et cristae rigor arduus aera celsum
 tunc repetunt. diri cum sidera gurgite monstri
 uoluit praecipitis teres inclinatio mundi,
 eminus ingentem condit pars prima Booten.
 quattuor hic etenim signis surgentibus altum
 305 uix penetrat pelagus neque summa totus ab aethra
 labitur Arcturus, manus olli quippe sinistra
 iuge manet celsisque super subducitur ursis.
 At cum iam pedibus repetit fluctus ophiuchus,
 ut genua Oceanus uasto procul aequore condant,
 310 signum erit eoa geminos procedere parte.

1288 inuida ueri e inuidauerit V inuida uerit A 1292 haut
 (haud) reses ullo *Hauptius* cf. *Hermes* V p. 189 haudreseullo
 V haud rese ullo A 1293 uiscere *Hauptius* eodem loco uis-
 cera VA 1296 euoluunt V *sex septemue litterarum spatium*
uacuum habet A 1297 plantaque laeua V *leuaque planta* A
 1293 cetosa A caetosa V 1300 cauda *correxi* gauda V u. 1300
omittit A 1301 diri cum sidera gurgite monstri V *om.* A
 1302 teres inclinatio mundi V *om.* A 1303 ingentem condit
 pars V *om.* A 1305 uix V *Nec* A 1306 sinistra A *sinistrā*
 V 1308 at cum e Actum V *Ac tum* A 1309 ut genua
 oceanus V *Urgens* oceanus A 1310 eoa V *quattuor littera-*
rum spatium uacuum praebet A

nec lateri pistrix cuiquam uicina uidetur,
sed iam tota super sustollitur: expuit atram
iam pelagus speciem nec adhuc tamen extima sorbet.

1315 quid nunc nascentis suspectat nauita ponto
agmina prima Padi caelo tum feruere aperto
uicinasque faces rutili manet Orionis?
curricula ut sollers uero mox indice discat
certa tenebrarum possitque fideliter astro
explorare notos et tuto carbasa ponto.

1320 credo, ni desit magnorum congrua cura,
prompta uia est ipso cognoscere talia semper
praeceptore Ioue et caelo tibi signa magistro
omnia ducentur. monet alta Iuppiter aethra
singula nos, facilis ueram dedit arbiter artem,
1325 ne tempestatum primordia caeca laterent.

Nonne uides, primum cum Phoebe in cornua surgit
tenuia et angusto lumen iacit ore per aethram
decedente die pronoque ab tramite solis,
promat ut ingressi sollers tibi tempora mensis?
1330 namque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
corpora cum primum perfundens lumine nostra
in subiecta soli tenuem porrexerit umbram.

1312 sustollitur expuit *V quattuordecim litterarum spatium uacuum praebet A* 1313 sorbet *Grotius sorbet V sorbens A* 1314 nunc *Schraderi commentarius Berol. cf. Hermes XVI n. 122 n. 71 ne VA* 1317 sollers *correxi solers V soles A || uero V sueto A* 1319 et e ut *VA* 1320 credo *V crede A || ni desit V undecim litterarum spatium uacuum habet A || magnorum V magnarum A || congrua V quinque litterarum spatium uacuum praebet A* 1321 prompta e *prōta V pro A || uia V septem litterarum spatium uacuum praebet A || est V et A || cognoscere talia V cognosceret alia A* 1322 praeceptore *V preci A || Ioue et caelo V undecim litterarum spatium uacuum praebet A || tibi V de tibi A* u. 1323—1334 *omittit et pro eis undecim duodecimue linearum spatium uacuum praebet A* u. 1326 *inscribitur PROGNOSTICA apud Morelium cf. progr. Erfurt. a. 1882 p. I sq.* 1329 ingressi *Grotius ingressis V*

ast orbis medii si caedat Cynthia formam,
 octauos ortus octauaque plaustra docebit.
 1335 denique cum toto dea iam surrexerit ore, 10
 integer ut magni resplendeat ambitus orbis,
 effluxisse sibi medii iam tempora mensis
 monstrabit caelo. pleni cum rursus egena
 oris eat, tanto procedens lumine formae,
 1340 inserit aeriis quantum dea nubibus ignis, 15
 esse senescentis sibimet dispendia mensis
 illa docet, quibus in rutili confinia fratris
 tertia uix mundo superest uia. cum minus autem
 umbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus
 1345 marcentis lunae, quales sub mense renato 20
 quattuor exsurgunt languentis luminis umbrae,
 adque his octonas includunt ordine luces.
 interiectorum numerum quoque nosse dierum
 prompta uia est: proprio semper dea proditur ore,
 1350 scandat quanta polum, quotiens temone iuuenos 25
 strinxerit et quanto iam tramite liquerit undas.
 Ac decedentis postrema crepuscula noctis
 bis sex signa tibi, quae uersat signifer orbis,
 monstrabunt, cursu nam Phoebus singula mutat
 1355 semper et alterno succedit in omnia lapsu, 30
 conficiens iter aetherium. nunc igneus istud

1333 ast e Astat V || caedat scripsi cf. *Hermes XVI p. 126 n. 83* cedat V 1334 octauos v octauus Ve 1335 dea iam surrexerit ore V om. A 1336 ut magni resplendeat ambitus orbis V om. A 1337 effluxisse V effluxis A || sibi medii iam tempora mensis V om. A 1338 monstrabit caelo pleni v monstrabit caelo spleni V post XII litterarum spatium pleni A Monstrabit caelos pleni e 1340 ignis scripsi ignes VA e ignem Grotius cf. *programma Erfurtense a. 1882 p. X* 1341 senescentis V senes contis A 1342 in rutili V om. A 1346 luminis e lumine V lumines correxit A 1347 his V bis A || octonas V om. A 1350 iuuenos VA e iugales v cf. *Hermes XVI p. 130 n. 91* 1355 succedit in omnia lapsu (labu V) Ve om. A 1356 iter aetherium nunc igneus V om. A

- astrum adolet flammis, alii nunc aurea Titan
 lumina miscetur, uel cum deuexus in undas
 labitur et rebus formam absumpsere tenebrae,
 1360 uel matutino redit incunabula linquens 35
 cum pelago et rebus suffudit luce colores.
 sic diuersa diem comitantur sidera semper.
 non ego nunc longo redeuntia sidera motu
 in priscas memorem sedes, habet ista priorum
 1365 pagina et incerta rerum ratione feruntur. 40
 nam qui solem hiberna nouem putat aethere uolui,
 ut lunae spatium redeat, uetus Harpalus, ipsam
 ocius in sedes momentaque prisca reducit.
 illius ad numeros proluxa decennia rursum
 1370 adiecisse Meton Cecropea dicitur arte 45
 inseuitque animis: tenuit rem Graecia sollers
 protinus et longos inuentum misit in annos.
 et primaeva Meton exordia sumpsit ab anno,
 torreret rutilo cum Phoebus sidere cancrum,
 1375 cingula cum ueheret pelagus procul Orionis 50
 et cum caeruleo flagraret Sirius astro.

Hic est fons, unde et deduxit tempora lunae

1357 astrum *V* astr *A* || adolet flammis alii nunc aurea
 Titan *V* *om.* *A* 1361 suffudit *e* suffudit *V* infudit *A* 1362 diem
V die *A* || comitantur *A* comittantur *V* 1364 memorem sedes
v memore sedes *V* memoro sedes *A* memores edes *e* 1366 nam
 qui *I. Scaliger de emend. temp. II p. 73 sq. edit. II nãq. V*
 nanque *A* Nam quæ *e* || solem *e* solon *VA* || aethere *e* aethrae
V aethera *A* || uolui *A* uului *V* 1367 lunae *A* luna *V*
 1368 momentaque *A* momenta quae *V* 1369 proluxa *e* omit-
 tunt *VA* || decennia *V* decentia *A* 1370 Cecropea *e* correxit
V Cecoprea *A* 1371 inseuitque *Schraderi commentarius Ber.*
 inseditque *VA* *u. 1373 in margine habet V; hoc loco omittit,*
post u. 1374 praebet haec: exordia sumpsit ab anno A 1373 et *V*
 sed *e* || primaeva Meton *v* primeuam ton *V* primeuaton *e*
 1374 torreret *e* torret *VA* 1376 caeruleo *e* caerulea *V* ce-
 ruleo *A* 1377 hic est fons *scripsi cf. Hermes XIII p. 360*
n. 41 hoc ut fontē V hoc et fontem A || unde *e* undae *VA* ||
 deduxit *Grotius et duxit VA*

	nauita, quom longum facili rate curreret aequor, et quom ruris amans telluri farra parenti	
380	crederet: ingenti petat haec indagine semper seu qui uela salo, seu qui dat semina terrae. nec mora discendi, breuis hic labor et breue tempus poscitur, innumeros habet autem industria fructus. utilitas te certa manet, praenoscerere motus	55
385	si libet arios et tempestatibus ipsis edere principium. te primum sponte procellis arcebis rapidis, te rursum principe fluctus uitabunt alii, si certis singula signis tempora discernas. nam mundi cardine uerso	60
390	ut stata raucisoni redit indignatio ponti. saepe etenim, quamquam tranquillae noctis amictu mitia protenti requiescant terga profundi. doctus securam subducit ab aequore classem nauita et actaea retinet statione phaselum,	65
395	cum matutinae praesensit signa procellae. namque alias caelo cum tertia lumina Phoebus exserit, ille sali furit inplacabilis horror, adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum. crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten,	70
400	saepe inopina mali clades ruit. omnia certis indiciis tibi luna dabit, seu lucis utrimque caesa facem, seu cum teretem concrescit in orbem. sol quoque uenturas aperit tibi saepe procellas, sidera producens et cum sale sidera condit.	75
405	Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus	80

1378 quom *scripsi* quo VA 1379 et quom *scripsi* Et-
quora V Et quot A Aequora e || ruris e raris V aris A || farra
V fama A 1381 seu qui dat e seuo quid at V seuo quid
at A 1382 hic v huc VAe 1384 praenoscerere V praenos-
sere A 1387 rapidis VAe rabidis v 1388 signis Ae ignis
V 1393 aequore Ae aequorē V 1396 alias v alia VAe
1401 utrimque V utrūque A 1402 caesa A Cessa V || con-
crescit A concessit V

aequoris et magnos caeli callere tumultus,
 quos det certa dies, qui longi tempore mensis
 astrorumque uice et mundi ratione trahantur.
 aeris inmadidi quiddam tellure creatum

1410 spiramenta uomunt. uis hoc cum fudit in auras
 uenarum, occulte patulo praetexitur agro
 insubiectum oculis terramque supernatat omnem:
 uuida materies, quam cum calor ignicomantum
 hausit stellarum, superas subducit in auras

1415 et concreta diu conpingit nubila mundo.
 si minor haec madidi substantia caespite ab imo
 subrigitur, tenues nebulae caligine fusa
 tenduntur caelo. uis autem siccior olli
 cum fuit, in celeres dissoluitur undique uentos

1420 uicinumque sibi flabris dominantibus ultro
 aera propellit. si maior protinus umor
 consurrexit humo, pluias quoque nubila fundunt
 et pluuiis late calor est pater. hic super imbres
 exprimit et ductum feruentis ab obice mundi

1425 respuit umorem. si moles magna utriusque
 occurset sibimet uelut obuia comminus agri,
 compulsu aereo fragor intonat amplaque late
 murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
 hic inflictus item diuersorumque per aethram

1430 saepe superne furens inlisis fulgoris ignes

1407 quos *V* quid *A* || qui *Grotius* quid *VA* || tempore
Grotius tempora *VA* 1408 trahantur *A* tractantur *V* *de*
uersibus 1409—1432 *cf. Hermes XVI p. 128 n. 90 u. 1409*
omittunt VA 1409 inmadidi *e* immadidum *v* 1410 fudit *V* fundit
A 1412 insubiectum *V* in subiectum *A* || supernatat *v* super
 notat *VA* supernotat *e* 1413 uuida *N. Heinsius* *Vulta V*
Multa A Multaq; e 1417 nebulae *A* nubule *V* 1419 dis-
 soluitur *A* dissoluit *V* 1422 humo *A* umo *V* 1424 et
 ductum *Schaubachius* et ducta *VA e* || ab *Schaubachius* ut *VA e*
 1426 sibimet *A* simet *V* 1427 compulsu *correxi* compulsu *A*
 compulsu *V* 1430 inlisis *V* illisis *A* illiso *e* || fulgoris (*ex*
fulgoris mutauit A) *VA e* fulgoris *v* *cf. progr. Erfurt. a. 1882*
p. XIII

excludit rutili totamque uolantibus aethram
 praestringit flammis et caelum sulfure odorat.
 omnibus his genetrix tellus et caespite ab imo
 ducuntur superi motus. ipsa ignea mundi
 135 lumina, flammigero Phoebus temone coruscans 110
 et quae noctiuagos attollit Luna iuuenos,
 his peperere malis exordia. namque deorum
 mouit humum cum forte calor, laxata repente
 spiramenta soli uenas procul altaque pandunt
 140 uiscera telluri. bibit imum terra calorem 115
 desuper et madidum tepefactus caespes anhelat.
 aeris hos motus rabiemque uolubilis undae,
 flabra procellarum, mundani tramitis iras,
 praesentire decet. cape sollers singula mente
 145 praeceptisque uirum sitientia pectora pande. 120
 Cynthia cum primum caelo noua cornua promit,
 cautus utrimque deam circumspice, namque reuectae
 nequaquam semper similis lux inuit ortum,
 sed species diuersa trahit uarioque notatur
 150 formarum. primi cum surgit luminis igne, 125
 tertia cum rutilat, cum maior sideris aethram
 scandit et aerias quarta face luminat oras,
 ingredientis erit plene tibi nuntia mensis.
 haec castigato si tertia fulserit ortu,
 155 pura sit ut foedis ab sordibus, adfore dicet 130
 clara serena diu. tenui surrexerit autem
 si face et ignito suppinxerit ora rubore,
 turbida certantes conuerrent aequora cauri.
 luminis ista dehinc si crassior adque retunsis

1432 sulfure *A* sulphore *V* sulfure *e* 1434 motus *v* metus
VAe 1435 flammigero *e* flammigero *VA* 1436 iuuenos
VAe iugales *v* 1437 peperere *e* perere *VA* || deorum *VAe*
 deorsum *v* cf. *Hermes XVI p. 131 n. 92* 1442 rabiemque
V rabieque *A* 1453 erit plene *e* eritq. lene *VA* 1454 fulserit
V fulxerit *A* 1458 conuerrent *V* conuertent *V* || cauri *v*
 chauri *VAe*

- 1460 cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
 percussi tenuem protendat corporis umbram,
 imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet ultro
 flabra noti aut pluuias. nam crassus desuper aer
 cornua caeca premit, notus uuidus aera cogit.
- 1465 tertia si rursum protollat Cynthia cursus,
 sic subrecta faces et acumina tenta coruscans,
 ut nec curua quasi declinet cornua nec se
 fusa supinato diducat lumine in auras:
 occiduo zephyrum praedicet surgere mundo
- 1470 aut Libyae de parte notum. sin quattuor autem
 Cynthia curriculis caelum subit adque coruscis
 cornibus inmodice prostantibus exserit ignes,
 uis prolixa salum ciet, ocius omnia cauri
 marmora conuoluent, fera uerrent flabra profundum.
- 1475 istius in borean quod se sustollit acumen,
 si curuum specie uelut adnuat, adfore caelo
 saeua procellosi praedicet flabra aquilonis.
 namque hoc urgeri sese adserit hocque grauari,
 si luna alta tuens docet inclinarier alta.
- 1480 indice rursus eo ueniet notus, hanc ubi partem
 pone supinari conspexeris inque reclinem
 sponte habitum pandi, nam subrigat auster acumen
 inferiore plaga. si lunam tertius ortus
 proferat adque deae conuoluat circulus oras

1460 ortu *v* ortum *VAe* 1461 percussi tenuem *Grotius*
 percussi ut tenuem *VAe* 1468 lumine in auras *A* luminen-
 inauras *V* lumen in auras *ev cf. Hermes XVI p. 131 n. 93*

1470 Libyae *A* lybiae *V* 1472 prostantibus *v* prostantibus
V prostrantibus *Ae* || exserit *Grotius* suserit *V* usserit *cor-*
rexit A 1473 uis *Grotius* uix *VA* || cauri *v* chauri *VAe*
 1474 fera *A* ferra *V* || uerrent *V* uertent *A* 1476 specie *A*
 speciae *V* || adnuat *correxi* anuat *V* annuat *A* || adfore *e* afore
V affore *A* 1479 si luna alta tuens *scripsi cf. Hermes XIII*
p. 363 n. 46 Sūma alte tuendo *V* Summa alte tuendo *Ae* hunc
uersum omittit v

185	suffusus rutilo, mox tempestate sonora spumosum late pelagus canescere cernes. maior et haec rauci uersabit gurgitis undas, ipsa quoque inmodice si uultum luna rubescat.	160
190	Contemplator item, seu plenum luminis orbem Cynthia distendit, seu cum teres ambitus olli caeditur et mediae uelut indiga lucis utrimque sustinet obductae sibimet dispendia formae, cornua prima replens et cornua fessa dehiscens. induit ac qualem procedens ore colorem,	165
195	hunc perpende oculis, ipso monitore dierum signa tene ac totum discerne in tempora mensem. non unum deprehensa diem tibi signa loquuntur nec uulgo in cunctis adsunt praecepta diebus, sed quae signa nouo dederit nox tertia motu	170
200	quartaue, sustollat medios dum Cynthia uultus, durabunt caelo. medio quae edixerit ore ignis in plenos, hinc in dispendia rursus altera prouisae signantur tempora lunae. illa dehinc, donec germani luminis ignis	175
205	accedat Phoebe, mensis postrema notabunt. hoc, quod protento uehit ingens mundus inani, aera nomen habet; quod spirat caespite tellus, nubila dicuntur. caelum super aula deorum axe adamanteo conuoluitur. hic sua certis	180
210	sunt loca numinibus. borealis uerticis altum	185

1490 cum V tum A cf. *Hermes XVI p. 132 n. 94*
 1491 caeditur V ceditur A || indiga A indica V 1493
 fessa VA fissa Grotius 1494 induit ac qualem A Induit
 ae . . . .

† et aequalem V 1495 hunc Grotius qui idem hanc coniecit
 hanc correxit V hinc A 1497 deprehensa VAe deprensa
 v cf. *Luc. Mueller de re metr. p. 253* 1499 nox v mox VAe
 1500 dum A du V 1502 ignis Ae ignes V 1505 Phoebe
 Ve Phoebo A Phoebae v cf. *progr. Erfurt. a. 1882 p. XII sq.*
 1506 uehit V uelut A 1508 caelum V celsum A 1509 axe
 adamanteo *Schraderi commentarius Berol. Hauptius (Hermes*
VII p. 13) axea denteo VA

regia Saturni. qua siccior annus anhelat
 aestatis rutilo, calida stat Iuppiter aethra.
 inmodicus terram qua desuper ignis adurit,
 Gradiuo incolitur. brumalis pulsus habenas
 1515 qua Solis redigit, pulchro Venus optinet astro. 190
 ast ubi demerso latet ater circulus orbe,
 cessit Mercurio locus umbrifer. his super amplas
 quinque tenens zonas certo uia feruida Soli
 limite decurrit. tum Lunam nubila propter,
 1520 exhalantis humi qua spiramenta madescunt, 195
 ima uehunt caeli. lux it dum fusa frequenter
 desuper in nubes, rutilantis lampada lunae
 pascitur umore et uarias dea lumine formas
 exprimit inserto. sic crebro denique Phoebe
 1525 nubibus ambiri, cum subsint nubila lunae, 200
 creditur. hanc quotiens includere circulus ergo
 spectatur, proprio succedunt ordine signa:
 ille alias trino conuoluit tramite lunam
 et geminus plerumque meat, solet unicus idem
 1530 cingere. si simplex circumuersabitur orbem, 205
 signa procellarum certissima, signa sereni
 praeferet; abruptus subito praenuntiat euros.
 marcescens tenui sensim caligine et aethra
 digestus patula docet undis adfore pacem.

1511 anhelat e hanelat V anhelat A 1513 terram v terra
 VA e 1515 optinet V opprimet A 1516 ast ubi demerso
 V om. A || ater V om. A 1517 cessit Mercurio V om. A ||
 umbrifer VA imbrifer e cf. *Hermes XVI p. 133 n. 95* || his e
 hi V hic A 1518 quinque tenens v quinque tenet (? V) Ve
 om. A 1519 tum lunam *Grotius* cum luna V om. A || nubila
 e inubila V om. A || propter V om. A 1520 exhalantis V
 exhallantis A 1521 lux it dum fusa *Grotius* luxit dum (?)
 frustra V luxit (*trium litterarum spatium uacuum*) frustra A
 1525 ambiri cum subsint V ambicum (*duarum litterarum
 spatium uacuum*) subsint A 1528 alias trino V ab austrino
 A 1530 orbem VA e orbis v cf. *Hermes XVI p. 133 n. 96*
 1532 abruptus v abruptos V abruptos Ae 1533 marcescens
 e marcens VA || tenui v tenuis VA e

35	si duo se lunae circumfudere, repente	210
	maxima uis pontum, uis uerret maxima terras	
	maioresque dehinc agitabunt stagna procellae,	
	si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem;	
	et magis inmodica formidine saeuiet auster,	
40	zonarum taeter fuerit si tractus in aethra.	215
	denique disrumpant si sese cingula lunae,	
	ultima tempestas ruet imi gurgitis aestum.	
	Solis quin etiam, solis tibi cura uidendi	
	sit potior, solem melius praeuisa sequuntur	
45	astrorumque duci monstrata tenacius haerent,	220
	siue ille occiduas uergat decliuus in undas	
	seu se luciferis reparabilis exserat oris.	
	istius ingentes radii caliginis atrum	
	et nebulosarum tractus piceos tenebrarum	
50	lumine disiciunt, cum per chaos umbriferum uis	225
	flammea peruasit. cum se per noctis amictus	
	inserit aerae fulgor facis, ille calore	
	pigra mouet, stimulat rutilis torpentia flammis.	
	Sol sopita animat, Sol dura obstacula primus	
55	curru adamanteo reserat pater. efflua Phoebus	230
	igne inhibet, Phoebus radiis densata relaxat.	
	at cum flammigeri cedit uis inclita solis,	
	lucis egens, crassaeque deus latet obice nubis,	
	et caelo et pelago magnos ait adfore motus.	
0	non hic, cum primos educet gurgite uultus,	235
	ceu picturato diuersos ore colores	
	proferat. haut etenim tali tibi sole reuecto	

uersus 1543 inscribitur SOL VA e 1545 astrorumque *A*
Austrorumque *V* || tenacius *e* tenauus *V* te nauus *A* || haerent
V haerens *A* 1550 disiciunt *scripsi* difficiunt *Grotius* dis-
piciunt *V* despiciunt *A* difficiunt *e* cf. *progr. Erfurt. a. 1882*
p. XII 1551 se per *Grotius* semper *VA e* 1552 calore
V calori *A* 1553 stimulat *Grotius* simulat *V* simul at *A*
1544 animat *A* animet *V* 1556 relaxat *A* relixit *V* 1560 primos
educet *v* primo seducet *Ve* primo subducet *A* 1562 sole
reuecto *V* sydere uecto *A*

mitia iam caeli fas expectare serena.

et si tranquillo conuexa cucurrerit astro

1565 indideritque facem ponto deus integer, ora
nube carens purusque comas et splendidus orbe,
conuenit eoae faciem praesumere lucis.

sed non ora cauo similis medioque recedens

orbe quasi uel si radios discingitur ultro,

1570 figat ut australem porrecto sidere partem
aut borean rigidi iaculetur luminis igne,
et uento et pluuiis reparata in luce carebit.

Denique per flammam procul adque incendia Solis,
ipsa dei cedunt blandi si lumina, sollers

1575 tende oculos, certa hoc ducentur signo magistro.

et ne sanguineus late rubor inbuat ora,

qualia protractu uaga nubila saepe rubescunt,

aut ne labenti piceus color abdat amictu

lampada, quaere diu. si taetro crassior orbe est,

1580 uescet pluuiis tellus inflataque celsas
aggere deuicto superabunt flumina ripas.

ignea si fulgor percurrit plurimus ora,

flamina crebra salis quatient uada, flamina terras

conuerrent omnis et duri flabra aquilonis

1585 siluarumque comas et celsa cacumina flectent.

1564 astro *Grotius* austro *V* astro (*deleuit A*) austro *A*
1565 facem *A* face *V* || ora *VA* ara *e* atra *v* 1566 comas
N. Heinsius coma *VAe* || orbe *VAe* orbem *F. Matthiae*
1567 faciem *V* facem *A* 1571 aut *VAe* ac *Grotius* || iaculetur
V iaculentur *A* || igne *V* post duarum litterarum spatium ua-
cuum ne *A* 1572 in *VA* *deleuit Grotius* 1573 solis *v* solers
VAe 1574 sollers *v* solis *VAe* 1575 magistro *V* sinistro *A*
1577 protractu *e* protactu *V* pro (*quinque litterarum spatium*
uacuum) tactu *A* || saepe *V* om. *A* 1578 labenti *e* libenti
V liuenti (?) *A* || abdat *V* abdit *A* 1579 quaere *V* qua ore
A || taetro *e* retro *VA* 1580 uescet *V* Versetur *A* || inflata-
que celsas *V* om. *A* || hic finitur *Aratus V* u. 1582—1749
leguntur post descriptionem orbis terrae A || 1583 flamina *v* flu-
mina *A* *Elamina e* || flamina scripsi cf. *Hermes XVI p. 133 n.*
97 flumina *Ae*

uis simul amborum si uultum solis oberret,
cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.

Ecce alias primo nascentis solis in ortu
uel cum praecipites pelago deus inserit ignes,
590 ut coeunt radii nebuloso! cetera quippe 265
pars Hyperioniae rutilat facis hicque comarum
uis confusa micans mundo sua lumina praestat.
hic globus ater item liuentia nubila cogit.
non numquam crasso nebularum tectus amictu
595 in conuexa redit, tum caelo rursus aperto, 270
cum ruit, opposita uultum caligine condit:
omnibus his signis in terram defluit imber
plurimus. interdum tenuis praeuertere nubes
uisa deum. haec celeri si praesurrexerit ortu
600 ipseque pone sequens radiorum luce carere 275
cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
at matutini si Phoebum litoris acta
maiores solito produxerit adque per aethram
marcenti similis defluerit extimus orbis
605 adque dehinc scandens minuat iubar igniferum sol, 280
pura serena aderunt. namque olli gurgitis aer
crassior inmodicum surgens diffuderat orbem
et iam se tenero sustollens tramite caeli
oblitum iusti iubar attrahat. hic quoque, magnis
10 cum madefacta dies sub tempestatibus horret, 285

1587 cuncta noti quatient imbres e } iacca (sic!) nocti
quaties indes A 1593 item e iter A || nubila e correxit A 1599 si
v om. A e || praesurrexerit e pressus surrexerit A || ortu Grotius
ortum A e 1601 cernatur v Letatur A Certatur e 1602 Phoebum
litoris Grotius Phoebum in littoris A 1603 adque (atque
e) per e ad ap A 1605 adque dehinc scripsi cf. progr. Erfurt.
a. 1882 p. XI sq. abcade hic A Alta dehinc e || iubar e uiuat
A || igniferum e igniparum correxit A 1606 serena v
secene A serene e || olli e orri A 1607 inmodicum (immodi-
cum) Grotius i modicum A || surgens v om. A e || diffuderat v
correxit A diffunderat e 1608 se Grotius si A e 1609 oblitum
e Obliquum A 1610 dies Grotius die A

- pallidus ora cadens promittit pura serena.
 displois etenim per apertam nubibus aethram
 ora laboranti similis languentia pallet
 et disiectarum moles late nebularum
 1615 indicat exuti faciem clarescere mundi.
 quin nascente die uenturos conuenit imbres
 noscere, cum proni procul ad confinia caeli
 deferri piceo spectaris nubila tractu.
 et cum declinant radii se partem in utramque
 1620 lucis in occasu, nox ut serat algida rores,
 imber erit. puras si Phoebus condat habenas
 et Calpetano tranquillum gurgite lumen
 tinguat et inlapsum nubes ignita sequatur,
 noxque diesque dehinc uenturi rursus Eoi
 1625 nimborum expertes et tempestatibus atris
 durabunt. sed cum radiis marcentibus ardor
 languet et in tenui tenduntur acumine frustra
 Phoebui crines, nimbos aget atra procella.
 talis et obducti cernetur forma diei,
 1630 qualem fraternos subtexens luna iugales
 lucem hebetat: subit haec superi sacra lumina solis
 inferior mediaeque interstans lampadis orbe

1611 cadens *e* calens *A* || pura *e* para *A* 1612 displois
e diplois *A* || etenim *e* sed enim *A* 1614 disiectarum *e* dis-
 sectarum *A* 1615 exuti *e* et uti *A* || clarescere *e* calor
 ascere *A* 1616 quin *v* Cum *A* Qui *e* 1617 noscere *e*
om. *A* 1618 deferri *v om.* *A* De feri *e* || spectaris *e* spectantis
A 1620 occasu *e* hoc casu *A* 1621 puras *e* primas *A* ||
 condat *Grotius* condit *A* 1623 tinguat *e* tingat *A* || inlapsum
correxi illapsum *Schraderi commentarius Berol.* in lapsum *A* in
 lapfu *e* 1624 noxque *e* Nanque *A* 1625 expertes *e* et ptes
A cf. Hermes XIII p. 359 n. 37 et XV p. 182 n. 51 1626 cum
e dum *A* 1627 languet *e* languat *A* || in *v om.* *A e* || tenui
e tenuat *A* 1630 fraternos *e* nox fratrem *A* 1631 hebetat
v habitat *A e* 1632 inferior *e* inferius *A* || interstans *v* uter
 trans *A* inter ftans *e*

arcet flammigeræ radium facis. haut tibi rursum,
cum matutinos molitur lucifer ortus,

635 ebria sanguineae subuoluant uellera nubes; 310
namque grauis caelo fundetur protinus imber.

Nec si sole procul rutila inter stagna morante
emineant radii, radios quoque crassior umbra
contegat, ille dies pluuiis uentoque carebit.

640 quin erit imber item, si solem circulus ater 315
ambiat exortum. maior se denique nimbus
urgebit caelo, maior sola perluet imber,
circumfusa adeo si cingula nescia solui
seruarint taetrae speciem torpentia molis.

645 saepe etiam Phoebæ nubes percussa rubescit 320
et meditata dei formam procul igne recepto
concipit effigiem, simulato luminis orbe.

id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
parte tene uentos. tamen hæc, tamen omnia semper
650 decedente die melius uentura docebunt. 325

Conuenit hic etiam paruum præsepe notare.

id nubi nomen, quæ cancro obuoluitur alto,
Graecia docta dedit. duo propter denique asellos
suspice, quorum alius septem uicina trioni

655 astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrum. 330
in medio quod nube quasi concrecit adacta,

1633 arcet e om. A || flammigeræ v flamiger A flammigere
e || radium e aera dium A || haut Grotius aut A e || tibi rursum
e abi rusfum A 1635 ebria-sanguineae v Et nasan ganea
A Ebria sanguinea e 1636 fundetur e fundo cur A 1637 rutila
inter e rutilantis A || stagna e anga A || morante (correxist A)
A e 1638 radios e radio A || crassior e rasiior A 1640 erit
e nent A 1641 exortum e exortam A 1643 adeo e dea
A || si cingula e sic ingula A 1644 seruarint scripsi cf. *Hermes*
XIII p. 361 n. 42 item Schraderi commentarius Berol. seruarent
A e || taetrae (tetre) e ta eo A 1646 dei e die A || igne e ore
A 1648 qua e qd A || spectaueris e pectaberis A || adfore e
affore A u. 1651 inscribitur Aselli A e 1651 præsepe v
prerepe A presepe e 1652 quæ e q A 1655 tepidum e
termum A 1656 concrecit e concessit A

- id praesepe uocant. porro hoc praesepe repente
 si sese ex oculis procul auferat, ardeat autem
 congruus aeriis late rubor ignis asellis,
 1660 nequaquam tenues agitabunt stagna procellae.
 at si sideribus similis lux duret et illi
 taetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
 lenior et parco mox tellus rore madebit.
 sed boreae si parte trucidis uelut indiga iustae
 1665 stella facis lento marcescere cernitur igne,
 et procul alterius iuba late flagrat aselli,
 protinus Aethiopum surget conuallibus auster.
 at regione noti si lucem stella senescat,
 saeuus Riphaeis aquilo crepitabit ab oris.
 1670 Quin et terrenis cape rebus certa frequenter
 signa procellarum. nam cum traxere tumorem
 aequora prolixum, cum litora curua resultant
 sponte procul neque caeruleus colliditur aestus,
 aut cum proceris uertex in montibus ultro
 1675 perstreperit aerium, uentos instare docebunt.
 Et cum parua fulix trepido petit arua uolatu,
 stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
 indicat insanis freta mox canescere uentis.
 denique cum caelo tenduntur pura serena,
 1680 saeuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
 mox picturati cum uertit pectoris artus

1657 id e in A   1658 auferat *Grotius* aufert A auferri
 e auferet v   1662 cadet e ruet A   1663 parco e pars eo A || rore
 madebit e rorem adebit A   1664 iustae v iuste Ae   1666
 alterius e agitenus A   1668 at e A A   1669 Riphaeis e
 Ripheisa (*deleuit* A) Rhipheis A || crepitabit e trepidabit A
 u. 1670 *inscribitur* Venti Ae   1671 cum traxere tumorem e
 contraxe humor A   1673 caeruleus v ceruleas A ceruleus e
 1675 uentos e uentus A   1677 clangore e langore A   1679
 serena e sereno A   1680 saeuitura v Seruit ura A Serui-
 tura e   1681 picturati e picea rati A || cum uertit *scripsi*
cf. Hermes XIII p. 361 n. 43 conuertit Ae

sturnus edax, premat ut tenues uis obuia plumas
et ne post tergum pateat penetrabilis euro.

Latipedemque anatem cernes excedere ponto
365 saepius et summa nebulas se tendere rupe, 360
iamque super latices florum uolitare senectam
stellarumque comas rumpi procul, aethere celso
decidere in terras, rutilarum spargere crines
flammarum et longos a tergo ducere tractus:
690 inde etiam uentos mox adfore praemonet usus. 365

Quodsi diuersis se passim partibus ignes
excutiant, uerret pelagus sine fine modoque
turba procellarum, si duri limite ab euri,
si regione noti, si lenis parte fauoni
695 aut de Bistonio mundi procul axe coruscat. 370

Si repetant ueterem ranae per stagna querelam,
uellera si caelo uolitent, si discolor Iris
demittat gemino se fornice, circulus albam
si stellam taeter uelut ambiat, aequora propter
1700 si crepitent uolucres, si gurgite saepius alto 375
pectora mersentur, si crebro garrula hirundo
stagna adeat, rutilae cum sunt primordia lucis;
si matutinas ululae dant carmine uoces,
improba si cornix caput altis inserit undis,
1705 flumine terga rigans, si saeuit gutture rauco, 380
plurimus abruptis fundetur nubibus imber.

Imber erit, latis cum bucula naribus auras
concipit, et late pluuiis sola cuncta natabunt,

1682 tenues e tenus A   1683 post tergum e postergam
A   1684 Latipedemque v Lata pedemque A Latipedem quae
e || excedere e exedere A   1685 se tendere e ascendere A
1686 senectam e senetiam A   1690 usus e arui A   1692
uerret e uertet A   1693 euri e eari A   1694 fauonii cor-
rexit A fauonii e   1696 repetant N. Heinsius cf. praef. p. XIX
repetunt Ae   1701 hirundo e irundo A   1702 stagna adeat
e si (quinque litterarum spatium uacuum) adeat A || sunt Gro-
tius sint A   1703 ululae dant e hululae dent A   1707
bucula e buccula A

- cum proprias sollers sedes formica relinquet.
- 1710 ova cauis ecfert penetralibus, aspera quippe 385
 tempestas gelidusque dies et frigidus aether;
 inserit internis terrarum sedibus aestus.
 pectora cum curuo purgat gallinula rostro,
 agmine cum denso circumuolitare uidetur
- 1715 graculus et tenui cum stridunt gutture corui; 390
 cum procera salum repetit clangore frequenti
 ardea, cum paruae defigunt spicula muscae
 et si nocturnis ardentibus undique testis
 concrescant fungi, si flammis emicet ignis
- 1720 effluus aut lucis substantia langueat ultro: 395
 conuenit instantes praenosceret protinus imbres.
 denique cum patulum torrens Vulcanus ahenum
 scintillas flamma circumlabente relinquit;
 si notus humentis Libyco ciet aethere nubes
- 1725 siue imum ad montem nebularum crassus amictus 400
 tendatur, summo nudentur uertice saxa;
 et qua pontus item freta per distenta quiescit,
 nubila si longo se procumbentia tractu
 diffundunt: caelo et Thetidi terrisque supinis
- 1730 pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber. 405
 Sed cum tranquillo tenduntur clara serena
 sub Ioue, uenturae praenosceret signa procellae

1710 ova *v* Quaque *A* Qua *e* || ecfert *scripsi cf. Hermes XIII p. 362 n. 44* effert *A* haec fert *e* 1712 sedibus *A* reditus *e* *cf. Hermes XV p. 182 n. 52* 1715 graculus *e* Gracchulus *A* 1716 clangore *e* langore *A* 1717 ardea *e* Ardua *A* 1719 concrescant *Grotius* Concresecunt *A* 1721 conuenit *e* Cum uento *A* || protinus *e* proxim (*del. A*) protinus *A* || imbres *e* imber *A* 1722 torrens *v* torret *Ae* || ahenum *v* ah (*del. A*) ahenum *A* aenum *e* 1724 humentis *e* humentes *A* 1725 siue imum *Grotius* si nimum *A* || amictus *e* amictu *A* 1728 procumbentia *e* copum bretia *A* 1729 caelo et Thetidi *A* caelo Thetidi *Grotius cf. Hermes XVI p. 134 n. 98* 1730 pax aderit nusquam *e* pando anus quam *A* post *u.* 1730 lineam uacuum habet *A* 1731 clara *Schraderi commentarius Berol.* castra *A* || serena *e* sereno *A* 1732 sub Ioue uenturae *e* subia uenentur *A*

- conuenit ac rursus, cum perfurit aeris horror,
 inspicere, quam referant terris pelagoque quietem.
 1735 inter prima tamen paruum praesepe notatur,
 arduus excelso quod cancer cardine uoluit.
 hoc, cum concretus tenuari coeperit aer,
 discutit inpositae late sibi molis amictum.
 namque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis
 1740 cominus et primo purgatur flamine uenti
 tempore. tum proprium modulatur noctua carmen,
 tum uespertinum cornix longaeua resultat,
 tum corui crepitant et ouantes gutture rauco
 agmina crebra uocant, tum nota cubilia laeti
 1745 succedunt pariter, tum pinnis corpora plaudunt.
 Tunc et Strymonias circumuolare repente
 suspicies per aperta grues, ubi mitior annus
 sponte procellosum disiecerit aera caelo.
 tunc quoque, cum stellis hebes est lux omnibus ultro
 1750 nubila nec crassos circumduxere meatus,
 ut iubar occulerent flagrantibus obuia flammis,
 nec caligo inhihet rutilantis lampados ignis,
 orbe nec expleto sacra sidera luna retundit,
 sed iam sponte sua stellarum lumina marcent:
 1755 conuenit hibernae praenosceri dura procellae.
 nubila si caelo consistere, nubila ferri
 sique superfundi sibimet suspexeris ultro,

1734 referant e refrenent A 1735 paruum e prauum A ||
 praesepe v praespecta Ae 1737 hoc e hac A 1738 molis v
 mollis Ae 1740 cominus (cominus) Grotius Cum minus
 A || purgatur e purgantur A 1741 tum L cum A || proprium
 Grotius propior A proprio L u. 1743 om. A 1743 ouantes
 L ouantia e 1744 tum Le uel A 1745 pinnis A pennis L
 1746 Strymonias Le Strymonia A 1747 aperta A arta L
 1751 occulerent flagrantibus A occurrent fragrantibus L 1752
 ignis L ignes A 1753 sacra sidera Le saes sydera A || re-
 tundit L recundit A 1754 stellarum Le stellas ut A 1755
 dura A signa L 1757 suspexeris Lv suspexerit Ae

- gramina si carpit semesa petacius anser,
 si nocturna tibi cornix canit, hesperus aethra
 1760 cum redit, innumero si cantu graculus instat, 435
 si matutino fringuilla resultat ab ore,
 si fugiunt uolucres raptim freta turbida Nerei,
 orchilos infestus si floricomis hymenaeis
 ima petit terrae, si denique paruus eritheus
 1765 succedit trepide scruposae concaua rupis, 440
 Cecropias si pastus apes uicinus ob ipsa
 castra inhibet florumque simul libamina maestae
 proxima decerpunt, si Threiciae per aperta
 sponte grues trepidant nec sese audacibus aethrae
 1770 committunt pinnis, ut longos saepe uolatus 445
 formauere super, si soluit aranea casses,
 tenuia si toto uehit auster licia caelo:
 mox tempestates et nubila taetra cientur.

- Quid maiora canam? cinis en, cinis ipse, repente
 1775 cum coit, albenti nix terras uestit amictu. 450
 nix operit terras, rutilis ubi lumina prunis
 summa rubent errantque breui caligine crassae
 interius nebulae et denso iam fomes in igni
 marcescit penitus. pluuios mox arguet austros,
 1780 induit inmodicis cum semet floribus ilex. 455
 indiga nam suci ligno natura rigenti est
 et cum flore nouo, cum brachia glande grauantur,

1758 gramina *A* tramina *L* || semesa petacius *v* se mens
 apetat ius *A* semensa petacius *L* *e* || anser *A* anfer *L* 1760
 innumero *v* in numero *A* *e* innumeres *L* || graculus *e* gracchulus
A gragulus *L* 1761 fringuilla *e* pinguilla *A* frinquilla *L*
 1762 raptim *A* rapti *L* || Nerei *L* *e* Nesei *A* 1763 hymenaeis
e hymineis *A* 1764 petit *e* pete *A* 1765 trepide *scripsi*
cf. progr. Erfurt. a. 1882 p. XII trepidae *A* *e* || scruposae *e*
 sa ruposae *A* || rupis *e* puppis *A* 1769 grues *A* graues *L* ||
 audacibus *L* audacius *A* || aethrae *L* *e* aethra *A* 1770 pinnis
A pennis *L* || longos *v* longus *A* *e* longos *L* || uolatus *A* uolatur
L 1772 licia *e* litia *A* 1774 cinis en cinis *Grotius* cinis
 cinis *A* 1776 prunis *e* primis *A* 1777 breui *e* breues *A* || cras-
 sae *Grotius* crassa *A*

- uentis caeli sibi nutrimenta latenter
sponte operata docet. quin et lentiscus amara
1785 indicium est pluuiis. ter fetum concipit arbos 460
terque nouos genetrix fructus alit ipsaque trino
flore renidescens tria tempora prodit arandi.
ter prorumpentis scillae teres erigitur flos
sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.
1790 Sic et crabronum rauca agmina si uolitare 465
fine sub autumnu conspexeris aethere longo,
iam uespertinus primo cum commouet ortus
uergilias pelago, dices instare procellas.
si que sues lentae, si lanae sedula nutrix,
1795 si capra dumosis errans in saltibus ultro 470
in Venerem pergat, quippe ollis uuidus aer
excitat internum per uiscera mota furorem:
et tempestates et nubila protinus atra.
adfore praecipies. quin et gaudebit arator
1800 quique solum iustis uersabit mensibus anni, 475
plebe gruum prima, gaudebit tardus arator
agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
his comes est imber. pecudes si denique terram
lanigerae fodiant, caput at tendatur in arcton,
1805 cum madidus *primum* per marmora turbida condit 480
pleiadas occasus, cum brumae in frigora cedit
frugifer autumnus, ruet aethra concitus imber.
at ne perruptis terrarum dorsa lacunis
infodiant pecudes, si uasto uiscera hiatu

1783 uentis e huuentis A 1785 ter fetum (foetum e) e
terre cum A 1786 trino e trinos A 1787 renidescens e
reniscunt A 1788 teres e tener A 1790 uolitare e uoli-
tasse A 1794 si lanae e syllanae A 1796 uuidus e hu-
uidus A 1799 praecipies v percipies A praecipites e || quin
et e qui nec A || gaudebit e gaudebis A 1800 iustis v iusti
A e 1802 sic v si A e || deorum e dearum A 1803 terram e
terra A 1804 at *Grotius* aut A || arcton v arcum A arctum e
1805 *primum addidi cf. Hermes XVI p. 123 n. 72 om. A e*
1806 Pleiadas A pliadas e 1808 at ne v Anne A An ne e

- 1810 discutiant terrae, ueniet uis aethere toto 48
 dira procellarum, nix omnis uestiet agros,
 nix herbas laedet teneras, nix uret aristas.
 at si contigerit plures ardere cometas,
 inualidas segetes torrebit siccior aer.
- 1815 nam quae prorumpunt naturae legibus ultro 49
 spiramenta soli, si iustus defuit humor,
 arida, per caelum surgentia, desuper aethrae
 ignescunt flammis mundique impulsa calore
 excutiunt stellas et crebro crine rubescunt.
- 1820 Contemplator item: si longo plurima ponto 49
 agmina festinant uolucrum solidamque frequentes
 succedunt terram, sterilis desaeuiet aestus
 ac sitient agri. nam qua circumflua tellus
 adluitur pelago, coquit altas siccior aer
- 1825 caespitis arenis uenas citiusque calorem 50
 sentit humus succincta salo. fuga protinus ergo
 est auium in terras; pauet, has ut uiderit, aestus
 agricola et sicco iam deflet mergite culmos.
 sed si tum modico producant agmina ab undis
- 1830 nec trepido passim uersent conuexa uolatu, 50
 laetitia est duris pastoribus, adfore parcos
 praesumunt imbres. sic in contraria semper
 uota hominis agimur nostrique cupidine fructus
 poscimus alterius dispendia. denique et ipsa
- 1835 sollers natura et rerum genitabilis ordo 51

1810 discutiant *v* Disijciant *A* Diffutiant *e* 1812 herbas
e herbas *A* 1813 ardere *v* ardore *A e* 1815 prorumpunt
e perrumpunt *A* 1818 ignescunt *e* ignescent *A* 1822 suc-
 cedunt *e* succēdunt *A* || aestus *e* aestas *A* 1823 ac sitient *e*
 assicient *A* 1824 siccior *e* sior *A* 1825 uenas *A* uentis
e cf. Hermes XVI p. 134 n. 99 1826 succincta *Grotius* sic
 cincta *A* 1827 est *e* Festa *A* || has *Schraderi commentarius*
Berol. hos *A* 1828 deflet *e* deflet *A* 1829 si tum modico
v si imodico *A* si modico *e* || ab undis *e* abundas *A* 1831
 parcos *e* sarcos *A* 1834 poscimus *e* Poscimur *A*

certa suis studiis adfixit signa futuri.
namque et ouis cupido si gramina tondeat ore,
insaturata cibi, decerpens latius agros,
pastor id indicium pluuiialis frigoris edet.

1840 et si persultans aries lasciuus herbas
adpetat aut sese sustollant saltibus haedi
uel si iuge gregi cupiant haerere nec usquam
matribus abscedant et si sine fine modoque
pabula delibent, cum tutas uesper adire
1845 compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos.

Bubus arator item trahit atrae signa procellae,
lambere si lingua prima hos uestigia forte
uiderit aut dextrum prosternere corpus in armum,
uel si prolixis auras mugitibus implent,
1850 pascua linquentes uix uespere. dat capra moti
rursum signa poli, cum spinis ilicis atrae
multa inhiat. docet haec eadem sus horrida caeno,
gurgitis inluuie si saepius inuoluatur.

Martius ipse lupus uillarum proxima oberrans
1855 adfectansque locos hominum lectumque laremque
sponte petens crasso consurgere nubila caelo
praemonet. id parui cum stridunt denique mures,
cum gestire solo, cum ludere forte uidentur,
portendunt tibimet; canis id praesentiat, ultro
1860 tellurem fodiens. tamen haec, tamen omnia rerum
adfore uel primo nimbos mox sole docebunt,

1836 certa suis *e* certas uis *A* 1837 ouis *e* uis *A* 1838
insaturata cibi *e* insatus atacibus *A* 1839 id *v* et *A* *om. e*
1841 adpetat *Grotius* appetit *A* 1843 abscedant *v* ascen-
dant *A* abscedant *e* 1844 uesper adire *v* uespera dire *A e*
1845 compellat (*Compellat*) *e* *Compellas* *A* || nimbos *e* enim bos
A 1847 lingua *v* linguam *A e* 1848 aut *e* ad *A* || in
armum *e* ina pinum *A* 1851 spinis *v* pinis *A* pinnis *e* 1852
caeno *e* cena *A* 1854 lupus *e* lusus *A* 1856 petens *v*
potens *A e* 1859 id praesentiat ultro *scripsi ef. Hermes XIII*
p. 362 n. 45 idi rentia adultis *A* id praesentia ultro *e*

uel cum curriculis lux ibit coepta secundis,
tertius aut uerso cum uenerit ortus Olympo.

Non spernenda tibi sunt talia, sed memor uni

1865 adde aliud semper; si tertia denique signa
proueniant, firmo uenturum pectore fare.

540

et transactorum sollers componere mensum
signa laborabis; si confluxere reperta,
nequaquam trepidare pudor persuadeat ullus.

1870 astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
discute, si casus similis et stella per aethram
prodidit. exacti iam summa crepuscula mensis

545

et surgentis item primordia conscius artis
fare sacrae. mensum confinia summa duorum

1875 caeca latent. lucis haec semper semet in octo

550

inscia lunaris tendunt facis: ipsa fideli
perquires studio et siquid tibi forte repertum,
pluribus indiciis sollers fulcire memento.

1864 talia *v* alia *A e*   1866 pectore *e* peccat ore *A*

1867 et transactorum *v* Errans actorum *A E* tranfactorum *e* ||

^{P mensium}
mensum *e* mensum *A*   1868 si confluxere *Grotius* si sic flu-

xere *A*   1869 trepidare *e* trepida *A* || pudor *e* pudor at *A* ||

ullus *Grotius* ullos *A*   1874 sacrae *e* sacre *A* || mensum *e*

^{P mensium}

mensum *A*   1877 perquires *A* perquire *L* || tibi *v* sibi *A L e*

post uersum 1878 *duabus lineis uacuis interiectis* Ruffi Festi

Aratus explicat. Incipit eiusdem orbis terre *A RVFI FESTI*

ARATVS EXPLICIT INCIPIT EIVSDEM ORBIS TERRAE

FELIX *e*

INDEX

NOMINVM ET RERVM MEMORABILIVM.

- aequor 781
 aequora 1699
 aerea saecla 340
 aerium 1675
 aestus 1822. 1827
 aetas argento deformis 318
 Aethiopes 1667
 Agenoreum ostrum 345
 Alcides 382. 890
 Alcyone 580
 ales *cygnus* 633. 691. 692. 959
     coruus 901 Jouis 1008. 1105
 Alpinus gurgis 784
 Amphitrite 702. 1399
 Amphitryoniades 178
 anas 1684
 Andromeda 460. 465. 471. 520.
     538. 557. 563. 769. 956. 958.
     1156. 1194. 1278.
 anguis 148 *ophiuchi* 235. 241.
     243. 1088 *hydra* 1005
 anguitenens 227. 1218
 anser 1758
 Anubis 283
 Aones agri 66 pastores 497/98
 Aonius Helicon 489
 apes 1766
 Aphidnae 372
 Apollo 622
 aqua 841
 aquarius 648. 827. 1049. 1261.
     1273
 aquila 1009. 1258
 aquilo 96. 116. 201. 401. 563.
     711. 950. 989. 995. 1477.
     1584. 1669. 1739
 ara 847. 859. 863. 885. 1259.
     1284
 aranea 1771
 Aratus 173
 Arcadicus tyrannus 258
 Arctophylax 257
 arctos 149. 200. 358. 391. 772.
     1804 utraque 138 arctoe
     101. 693
 Arcturus 270. 852. 1091. 1132.
     1306
 arcus 672. 985. 1148. 1216 *bis*.
     1218
 ardea 1717
 Argo 756. 765. 982. 1126.
     1247. 1250
 Ariadnaea corona 247
 Ariadnaeum caput 198
 aries 59. 508. 522. 774. 1002.
     1050. 1284. 1290
 aries 1840
 armiger Jouis 694
 arquitenens 684. 1048
 Ascraeae ualles 500
 aselli 1653. 1659. 1666
 asini 385
 Assyrius fucus 346
 Astraeus 279

- Atlanteum aequor 1076
 Atlanteus pontus 915
 Atlantides 604
 Atlas 574
 Attica uirgo 1046
 aues 1827
 aurea mala 180 saecula 294
     saecula 328/7
 auriga 421. 436. 437. 953.
     1235. 1242. 1294. 1296
 aurigator 405
 auritus 751
 Auson uox 102/3
 Ausonii priores 782
 auster 715. 772. 846. 852. 872.
     957. 962. 978. 986. 1081.
     1158. 1482. 1539. 1655. 1667.
     1772. 1779
 australes umbrae 719
 australia flabra 824
 australis pars 1570
 axis 62. 86. 121. 165. 255.
     367. 526. 558. 650. 703.
     734. 787. 870. 873. 952.
     974. 977. 989. 1012. 1160.
     1509. 1695
 Bacchus 197
 balteus *Andromedae* 521 Ori-
     onis 723. 1004 *uia lactea*
     945
 Bamyicii pisces 541/42. 646/45
 Bassarides 627
 Bellona 333
 Bistonius axis 1695
 Bootes 257. 273. 352. 849.
     1131. 1303
 boreale caelum 964
 borealia flamina 951
 borealis uertex 1510
 boreas 435. 549. 686. 719.
     771. 871. 873. 957. 1159.
     1475. 1571. 1664
 boues 1846
 bucula 1707
 Callisto 254
 Calpetana uada 1024
 Calpetanus gurges 1622
 camenae 72
 cancer 379 *bis*. 389. 893. 964.
     977. 1031. 1046. 1077. 1088
     bis. 1104. 1374. 1652. 1736
 canis 726. 749. 981. 1112.
     1231
 canis 1859
 capra 408. 414. 1236. 1297.
 capra 1795. 1850
 capricornus 56. 649. 652. 662.
     707. 823. 979. 1031. 1048.
     1244. 1252. 1260
 cardo 97. 121. 133. 255. 540.
     558. 653. 722. 771. 824.
     853. 1133. 1228
 Caria 455
 Cassiepia 450. 565. 1202
 Castor 373
 cauri 109. 1458. 1473
 Cecropea *prima syllaba cor-*
     repta 1370
 Cecropea ars 1370
 Cecropiae apes 1766
 Cecropii agri 66
 Cecropium bellum 373
 Celaeno 580
 Centaurea moles 983
 Centaurus 874. 894. 1151. 1214.
     1264. 1270
 Cepheis dextra 641
 Cepheus 440. 441. 687. 1161.
     1165. 1198. 1227
 Ceres 284. 398
 cetos 770
 cetosa uiscera 1299
 chaos 21. 1550
 Charon 211
 chelae 250. 388. 525. 1007.
     1047. 1128. 1142. 1146. 1188
 chelys 618. 632
 Chii *priore syllaba correpta*
     251. 1136

- Chimaera 490
 Chios 1180
 Chium monstrum 251 signum
 1136
 Cilix capricornus 1252
 cingula *Arcturi* 271 *Andro-*
medae 464/65. 520 *Cephei*
 1199 *lunae* 1541 *Orionis*
 1375 *piscium* 806 *solis* 1643
 cinis 1774 *bis*
 circulus 275. 543. 650. 718.
 947. 961. 965. 977. 990.
 1059. 1484. 1516. 1526.
 1640. 1698
 Cirra 76
 clauus 807
 Cnidius 102 *senex* 53
 Cocytus 210
 comae stellarum 1687
 cometae 594. 1813
 cornipes *equus* 475. 485. 506.
 645 *centaurus* 883. 1206
sagittarius 843
 cornix 1704. 1742. 1759
 corona 199. 247. 1080. 1083.
 1150. 1211
 corui 1715. 1743
 coruus 900. 1005
 crabrones 1790
 crater 899. 1005. 1123
 Cresia 129
 Creta 108
 Cretaeum pecus 407
 Curetes 112
 cygneum caput 635
 cygnus 636. 1153. 1258
 Cyllenaea lyra 1116
 Cynosura 122. 124. 136. 685.
 Cynosuris ursa 443. 509
 Cynthia 1333. 1446. 1465.
 1471. 1490. 1500

 defixae *stellae* 929
 delphinus (*delphis*) 700. 1117.
 1260

 deltoton 528
 Dercetis 541
 Deucalioneus ortus 218/17
 Dictaea rupes 113
 Dis 95. 210
 Doris 1207
 draco 140. 147. 160. 169. 201.
 449 *Herculis* 193

 Electra 580. 583. 587
 eoa lux 1567 pars 1310
 eoum altum 914 fretum 1115/16
 eous fluctus 875 mundus 1079/80
 Oceanus 1141. 1220/21
 Eous 166. 1624
 eous *prima syllaba producta*
 914. 1310. 1567 *prima syl-*
laba correpta 166. 875. 1079.
 1115. 1141. 1220. 1624
 ephebus 550. 647. 832. 838
 Epidaurea sedes 207
 equinus latex 497
 equus (*ecus*) 472. 485. 503.
 511. 545. 643. 959. 1009.
 1154. 1262
 Erebus 30. 95. 214.
 Erichthonius 410
 Eridanus 783. 795. 803. 1102.
 1120. 1168
 Erigone 962. 1113
 eritheus 1764
 eurus 878 *bis*. 1532. 1683. 1693
expers cum genetiuo et abla-
tiuo 1625

 fauonius 1694
 fera 1215
 fera flabra 1474
 florum senecta 1686
 fluctigenum monstrum 1158
 flumen 776. 780
 formica 1709
 frigus pluuiale 1839
 fringuilla 1761
 fulgoris *pro fulguris* 871. 1430

- fulgur 871
 fulix 1676
 fungi 1719
 fusi parcarum 208

 gallinula 1713
 geminae formae uiscera 879/80
 gemini 369. 411. 902. 952.
     1050. 1297. 1310
 Gnosia lux 196
 graculus 1715. 1760
 Gradius 1514
 Graecia 556. 944. 1371. 1653
 Graium nomen 527
 grues 1747. 1769. 1801
 gubernaculum 767

 Hadriaci fluctus 784
 haedi 416. 1236. 1298
 haedi 1841
 Harpalus 1367.
 Helice 122. 124. 144. 158. 260.
     379. 413
 Helicon 76 489. 499
 Hesperides 180
 hesperus 1759
 Hippocrene (Hippucrene) 496.
     1010
 Hippolytus 209
 hirundo 1701
 huic *bisyllabum* 734
 hyades 434
 hydra 381. 891. 1111. 1123.
     1134. 1212
 Hyperionia fax 1591
 Hyperionii ignes 55
 Hyperionius limes 715/14 Sol
     396

 Iasides 441
 Iasonia Argo 756 puppis 808
 Idaeae Troia 585
 Idaeus puer 980
 ignis 1691. 1719
 ilex 1780. 1851

 imago 172
 imber 862. 1423. 1462. 1587.
     1597. 1616. 1621. 1636. 1640.
     1642. 1662. 1706. 1707. 1721.
     1730. 1803. 1807. 1832
 innixus 205
 Iris 1697
 Isis 282
 Iuno 380
 Iuppiter 1. 2 *bis.* 3 *bis.* 4 *cf.*
     5—66 65. 110. 121. 189.
     278. 377. 408. 629. 791.
     795. 812. 868. 1008. 1105.
     1322. 1323. 1512. 1732
 iugales 975. 1630
 Iustitia 317
 iuueni 1350. 1436

 Iac 942
 Lacedaemonii 372
 lampada 1522
 lanae nutrix 1794
 lanatum pecus 535
 laniger 515. 545
 lanigerae pecudes 1804/3
 Laomedontiades ephebus 647
 latex equinus 497
 Latonia uirgo 1171
 Lenaeus 386
 lentiscus 1784
 leo 392. 395. 894. 964. 966.
     1046. 1103
 lepus 747. 753. 809. 821. 981.
     1111. 1233
 Lernaeus gurgis 381
 Libethra 628
 libra 59
 Libya 1470
 Libycus aether 1724
 licia 1772
 lucis substantia 1720
 luna 229. 452. 514. 1345.
     1377. 1436. 1479. 1483. 1488.
     1503. 1519. 1525. 1528. 1535.
     1541. 1630. 1753.

- lupus 1854
 Lyaeus 70
 Lycaeus 105
 Lycaonia ursa 1230
 Lycaoniae choreae 143 ursae
 118
 Lycaonius axis 952
 Lycia Chimaera 490
 lyra 634. 1116. 1139. 1227

 Maia 581
 mala Hesperidum 180
 Mars 372
 Martius lupus 1854
 Mercurialis lyra 1227
 Mercurius 619. 1517
 Merope 581. 598
 Meton 1370. 1373
 Minoa corona 1080
 Minthes 582
 mures 1857
 musa 66. 625. 928 musae 625
 muscae 1717
 mystica rupes 491

 nebulae 1417. 1594. 1614 *pru-*
narum 1778
 nepa 55
 Neptunus 213. 701
 Nereia pistrix 775
 Nereus 308. 1762
 Nilus 796
 nimbus 1601. 1628. 1641. 1845.
 1861
 nix 1775. 1776. 1811. 1812
bis
 nixus 202. 631 genibus 1107
 in genu 1138 pede 1221
 noctua 1741
 nodus caelestis 556
 notialia nubila 551
 notus 96. 536. 651. 660. 661.
 716. 772. 864. 976. 995.
 1319. 1463. 1464. 1470. 1480.
 1587. 1664. 1668. 1694. 1724.

 Nox 854 865 *bis*
 nubila 1415. 1508. 1577. 1593.
 1618. 1728. 1756 *bis*. 1773.
 1798. 1856
 nutrix lanae 1794

 Oceanus 93. 166. 417. 431.
 504. 589. 759. 851. 905. 906.
 1030. 1055. 1062. 1071. 1094.
 1110. 1141. 1153. 1167. 1200.
 1221. 1234. 1270. 1309 *uter-*
que 1080
 Oenopion 1183
 olor 692
 olor 1118
 Olympus 59. 78. 90. 114. 130.
 190. 356. 643. 713. 843.
 1863
 ophiuchus 205. 226. 237. 960.
 1007. 1087. 1219. 1308
 orbis 171. 479. 517. 587. 705.
 791. 1042. 1053. 1353. 1489.
 1530. 1538. 1569. 1579. 1604.
 1607. 1647
 orchilos 1763
 Orion 249. 526. 584. 687. 721.
 748. 801. 1004. 1100. 1170.
 1187. 1193. 1232. 1316. 1375
 Orpheus 623
 ouis 1837

 Padus 1169. 1315
 Pallas 1018
 Pangaeum antrum 623
 Panope 1207
 Panuasis 175
 parcae 208
 Parnaseum adytum 71
 Parnaseus Phoebus 620
 pecudes 1803. 1809
 pelagi pestis 1162
 Pelion 888
 Pelusiacum litus 282
 Perseus 561. 569. 954. 1246
 1248. 1286. 1291

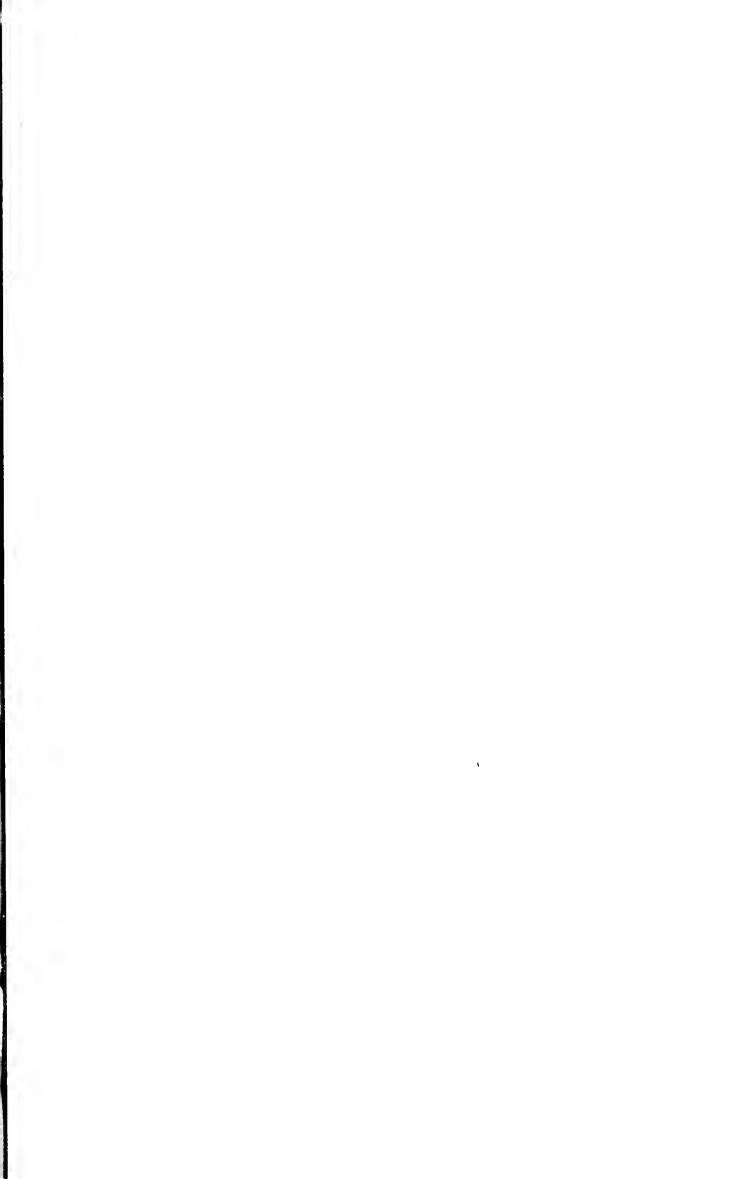
- Phaethon 785
 Phaethontides 793
 Pharius Nilus 796
 Phoebe 516. 1326. 1505. 1524
 Phoebei crines 1628
 Phoebeia lumina 938
 Phoebus 223. 321. 620. 653.
 792. 986. 997. 1097. 1354.
 1374. 1396. 1435. 1555. 1556.
 1602. 1621. 1645
 Phrixium pecus 1283
 Phrygius ephebus 838
 pisces 541. 543. 547. 645.
 646. 774. 802. 1050. 1081.
 1271. 1280 *bis*
 piscis *borealis* 557
 piscis in pistrim conuersus
 825 austri incola 1081 per
 austrum 1273 notius 826. 829
 pistris 809. 825. 981. 1195
 pistris 775. 805. 1311
 plaustra 103. 104. 143. 1230
 plaustra 1020. 1334
 plaustrum 261
 pleiades 568. 626. 704. 1806
 pluuias 1422. 1423. 1463. 1572.
 1639. 1785
 pluuias frigus 1839
 Poenus Atlas 574
 polus 60. 62. 93. 119. 220.
 283. 402. 409. 441. 443.
 459. 590. 720. 849. 859.
 910. 917. 970. 1237. 1263.
 1648. 1851
 poplite succiduus 194
 praeda agrestis 887 siluarum
 1214
 praesepe 1651. 1657 *bis*. 1735
 praesepia 387
 procacia flabra 699
 procella 123. 856. 1386. 1395.
 1403. 1443. 1531. 1537. 1628.
 1660. 1671. 1693. 1732. 1755.
 1793. 1811. 1846
 procellosa fluuenta 418
 procellosus aer 1748
 procyon 902. 1112. 1254
 prunae 1776
 pulsus aestiuus 973/74 brumalis
 654/55. 1514
 puppis 808. 1125. 1133
 quasi *altera syllaba producta*
 555. 567. 1467. 1656
 ranae 1696
 Riphaeae orae 1669
 Romuleum carmen 717
 sagitta 689. 1117. 1258
 sagitta (*sagittarius*) 669. 985.
 sagittifer 672
 sagittiger 842. 1226. 1245
 Saturnus 1511
 scilla 1788
 scorpius (*scorpius*) 239. 680.
 845. 882. 1047. 1146. 1166.
 1170. 1192. 1221
 septemtrio 1654
 septem uicina trioni 1654
 serena 1456. 1563. 1606. 1611.
 1679. 1731 serenum 1531
 serpens *Herculis* 183 *hydra*
 1267 *ophiuchi* 200. 236.
 1217. 1220
 siccior aer 1814. 1824
 Sidoniae carinae 136
 signifer 1034. 1038. 1042. 1053
 circulus 652/51. 719/18 orbis
 1353
 similis *cum genetiuo et datiuo*
 666
 Sirciacus calor 285
 Sirius 733. 740. 741. 750. 754.
 821. 1124. 1234. 1376
 Sisyphoeia *prima syllaba cor-*
repta 598
 Sisyphoeia uinclae 598
 sol 33. 396. 651. 661. 669.
 734. 918. 923. 972. 976. 989.

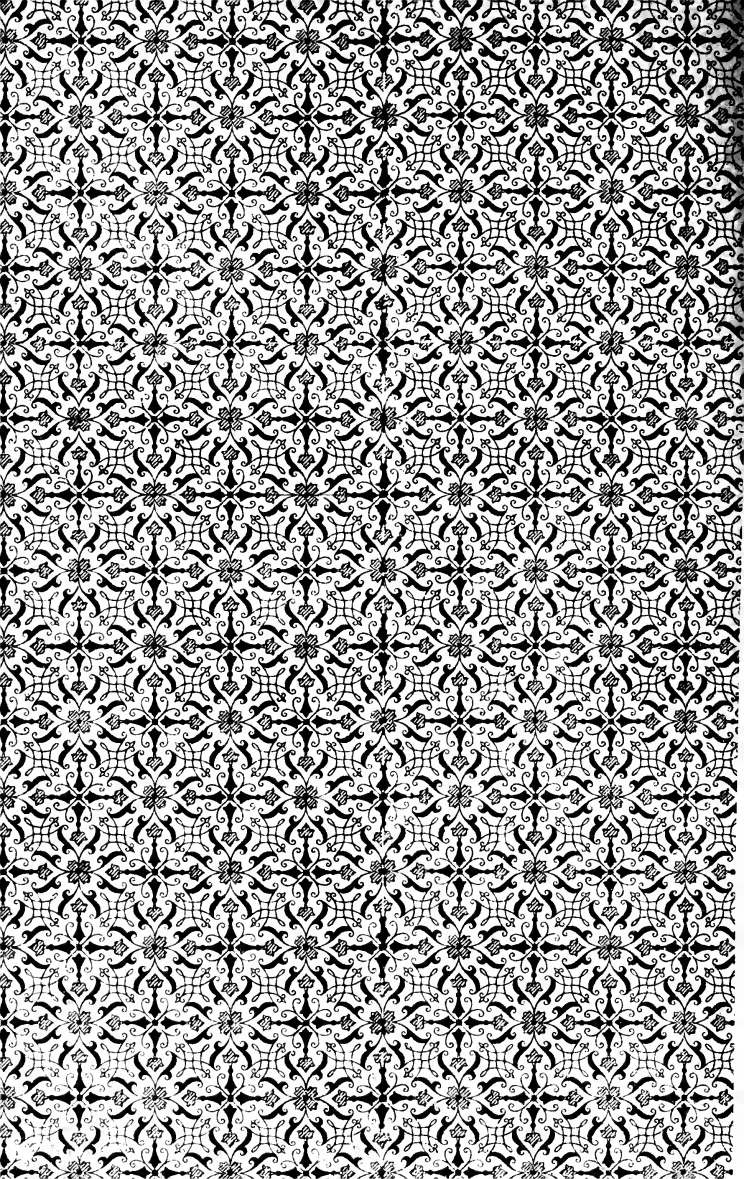
1051. 1053. 1240. 1328. 1366.
 1403. 1515. 1518. 1543 *bis*.
 1544. 1554 *bis*. 1557. 1562.
 1573. 1586. 1588. 1605. 1631.
 1637. 1640
 Solenses numeri 64
 sonipes 1121
 Spartana suboles 370
 spiramenta 1410. 1439. 1520.
 1816
 statim *priore syllaba producta*
 398
 Sterope 581
 Strymoniae grues 1746/47
 sturnus 1682
 Styx 208
 sulfur 1432
 sues 1794 sus 1852

 Tartesia terga 128
 Taurus 65
 taurus 422. 431. 434. 435. 439.
 546. 720. 1003. 1050. 1291.
 1293. 1295. 1297
 Taygete 580
 tempestas 1325. 1385. 1485.
 1542. 1610. 1625. 1711. 1773.
 1798
 tenuia *trisyllabum* 468. 1327.
 1772
 Tethys 100. 1122. 1169
 Themis 278
 Thesides 211
 Thespia pubes 501
 Thesprotis terra 385
 Thessala Argo 982 cumba 757
 puppis 1133
 Thetis 61. 1729
 Thraecius aquilo 563

 Threiciae grues 1768/69
 Threicii aquilones 401
 Threicius axis 692 boreas
 770/71 cardo 653
 Tiphys 345
 Tirynthius 187
 Titan 1357
 Titanius 127. 1063
 Tithoneo *prima syllaba cor-*
repta 1025
 Tithoneum profundum 1025
 Troicaeum nomen 206
 Troia 585
 Troicus ephebus 550
 Tyrii 124

 uaga signa 63
 Veneti agri 783
 uentus 1419. 1572. 1639. 1649.
 1675. 1678. 1690. 1740
 Venus 1515. 1796
 uergiliae 602. 615. 1793
 uirginei artus 1127
 uirgineum corpus 1282
 uirgineus artus 936
 uirgo 276. 473. 895. 1046.
 1115
 ululae 1703
 umbrae 222. 1346 australes 719
 uolucres 1700. 1762. 1821
 ursa maior 355 Cynosuris 443.
 509 *minor* 446. 1230 ursae
 103. 104. 118. 1307
 ut *locale* 141. 650. 803. 1067
 Vulcanus 1722

 zephyri 866. 1462. 1469
 zona 930. 933. 944. 963. 993.
 1015. 1518. 1540

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
